

1013-1054 – Hermannus Contractus – Chronicon
Fortgeführt von seinem Schüler Bertholdus (bis 1066 oder 1080); ed. Sichert 1529 u. 1536,
Ussermann, St. Blasien, 1790-1792, Trillmich, Buchner, 1961.

(This document has been downloaded from: <http://flaez.ch/hermannus/werke.html>)

**HERMANNI CONTRACTI CHRONICON [1] EX INEDITO HUCUSQUE CODICE AUGIENSI,
UNA CUM EJUS VITA ET CONTINUATIONE A BERTHOLDO, EJUS DISCIPULO,
SCRIPTA. SUBJICITUR CHRONICON PETERSHUSANUM INEDITUM.**

Ex mss. codicibus collegit, notis et observationibus illustravit P. AEMILIANUS USSERMANN
Congregationis S. Blasii monachus et bibliothecarius.
(Germaniae sacrae Prodromus, tom. I.)

CODEX AUGIENSIS. [2]

1 Anno XLII Augusti Caesaris; ex quo autem Aegyptus in provinciam redacta est, et Cleopatra cum Antonio victa XXVIII anno; ab urbe vero condita DCCLII, olympiadis CXCIII anno tertio, Dominus noster Jesus Christus in Bethlehem Judae nascitur, transactis ab initio mundi secundum 2 Hebraicam veritatem annis tribus millibus DCCCCLII, secundum septuaginta Interpretes vero quinque millibus CXCIX [3].

2 Codices vacant [4].

3 Infantes pro Domino trucidantur ab Herode [5]. *Euseb.*

5 Asinius Pollio orator moritur. *Eus.*

6 Herodes rex Judaeae cum magno cruciatu moritur, pro quo Archelaus regnavit annis IX [6].

7 Fames magna Romae facta est. *Eus.*

9 Tiberius Caesar Dalmatas Sarmatasque subegit. *Eus., Dio.*

12 Jani portae, duodecim annis jam ab Augusto clausae, aperiuntur. *Suet.; Oros.*

13 Messala Corvinus orator moritur. *Eus.*

14 Eclipsis solis facta est [7].

15 (*In marg.* Tiberius privignus Augusti regn. annis XXIII.) Archelaus in Viennam Galliae urbem ab Augusto relegatur, et Augustus moritur anno aetatis LXXVI, imperii LVI; pro quo Tiberius regnat annis XXIII. *Eus. a. praec.*

16 Herodes tetrarcha Judaeorum regnum tenuit annis XXIV. *Eus. a. 14.*

17 Mathematici urbe pelluntur. *Dio.*

18 Livius historiographus moritur. Ovidius poeta in exilio moritur. *Eus. a. 17.*

19 Germanicus a Tiberio missus Germanos vicit, *Tac. a. 16.*

20 Tredecim urbes terraemotu corruerunt. *Eus. a. pr.; Dio. a. 17.*

3 21 Fenestella historiographus et poeta moritur. *Eus. a. pr.*

22 Tiberius multos reges ad se vocatos dolo nunquam remisit. *Eus. a. pr.*

- 23 Pompeii theatrum incensum est. *Eus. a. pr.*
- 24 Tiberius Drusum consortem regni fecit, qui eodem anno veneno periit. *Eus. a. pr.*
- 27 Pilatus praeses Judaeae a Tiberio mittitur. *Eus.*
- 30 Dominus Jesus Christus a Joanne baptizatur trigesimo anno aetatis suae secundum carnem inchoante, et praedicare coepit.
- 31 Joannes Baptista ab Herode tetrarcha decollatur.
- 33 Dominus in Hierosolyma passus est et resurrexit. Eclipsis solis [8] et maximi terraemotus facti sunt. *Eus.*
- 34 Jacobus frater Domini Hierosolymorum episcopus ab apostolis ordinatus, sedit annis XXX. *Eus.*
- 35 Pilatus imaginem Caesaris in templo statuens seditionem excitavit. *Eus. a. 32.*
- 36 Pilatus Romam venit, et de miraculis Domini Caesari nuntiavit. *Eus.*
- 37 Tiberius ea, quae a Pilato audierat, senatui nuntiavit, sed senatus contempsit. *Eus. a. pr.*
- 38 Tiberius populum Romanum graviter afflixit, et ipse veneno periit. *Eus. a. pr. In marg.* Gaius ann. III, mens. X, dies VIII. Vir scelestissimus.
- 39 Herodes Agrippa rex Judaeae a Gaio constitutus, regnavit annis VII. *Eus. a. pr.*
- 40 Judaei apud Alexandriam profligantur, pro quibus Philo clarissimus scriptor Gaium interpellans nihil profuit. *Eus. a. 38; Joseph. XVIII, 9.*
- 41 Pilatus semetipsum interfecit, magnis a Gaio calamitatibus oppressus. *Eus. chr.*
- 42 Matthaeus Evangelium Hebraice scripsit. Gaius occiditur a suis. *In marg.* Claudius ann. XIII, mens. VIII, dies XXVIII. *al. a. pr.*
- 44 Petrus apostolus Romam venit, ibique per XXV annos praedicans episcopatum tenuit. *Eus. a. pr.*
- 45 Herodes Agrippa ab angelo percussus exspiravit, pro quo filius ejus Agrippa regnavit annis XXVI. *Eus.; Jos. a. 40.* Marcus evangelista in Aegypto praedicavit.
- 46 Claudius Britanniam subegit. *Eus. a. pr.; Dio. a. 43.*---Fames magna facta est. *Act. XI, 28.; Dio. a. 42.*
- 47 Nova insula triginta stadiorum in mari apparuit. *Eus. a. 45.*
- 48 Cives Romani, a Claudio numerati, inventi sunt sexagies novies centena et quadraginta quatuor millia. *Eus. a. 46; Tac.*
- 49 Judaeorum in seditione triginta millia necantur in diebus azymorum. *Eus. a. pr.*
- 51 Claudius Judaeos urbe expulit. *Beda a. 49; Vid. Act. XVIII, 2.*
- 52 Magna fames Romae facta est. *Eus. a. pr.*
- 53 Claudius Felicem procuratorem Judaeae fecit. *Eus. a. pr.*
- 54 His temporibus Simon Magus Simoniacae haereseos auctor exstitit.

- 55 Aegyptius quidam pseudopropheta Judaeorum plures seducens a Felice opprimitur. *Eus. a. pr.; Vid. Act. XXI, 38.*
- 56 Claudius veneno mortuus est anno aetatis LXIV. *Eus. a. pr.*
- 57 (*In marg.* Nero ann. XIII, Mens. VII, dies XXVIII.)---Nero flagitiosus primam in Christianos persecutionem exercuit. Seditio in Caesarea orta plures Judaeorum perdidit. *Beda.*
- 58 Paulus apostolus Romam a Festo praeside mittitur. *Eus. chr. a. 56.*
- 59 Hucusque librum Actus apostolorum Lucas evangelista perduxit, continentem annos a passione Domini XXVII.
- 60 Staius poeta clarus erat. *Eus. a. 58.*
- 61 Nero Agrippinam matrem suam, et sororem patris interficit. *Eus. a. pr.*
- 62 Nero infinita luxuria, et lascivia ignaviaque bacchatur. *Eus. a. pr.*
- 5 63 Jacobus frater Domini a Judaeis lapidatur. *Eus. chr. a. 61.*
- 64 Marcus evangelista apud Alexandriam passus est. *Eus. a. pr.*
- 65 Neronianae thermae a Nerone aedificantur. *Eus. a. 63.*
- 66 Nero ut similitudinem Trojae ardentis videret, magnam partem Urbis incendit. *Eus. a. pr.; Tac. a. 64.*
- 67 Nero Senecam magistrum suum interfecit. *Eus. a. pr.*
- 68 Vespasianus adversus Judaeos rebellantes a Nerone mittitur. *Eus. a. seq.; Jos. a. 66.*
- 69 Petrus et Paulus a Nerone propter Simonem Magum trucidantur, et pestilentia Romae facta est, Neroque seipsum interfecit. *Suet. a. 68; al. a. 66.*---Linus primus a B. Petro sedit annis XII.---Antiochiae secundus [\[9\]](#) episcopus ordinatus Ignatius; *al. a. 68.*
- 70 Galba menses VII. Otho menses III. Vitellius menses VIII. Vespasianus **6** in Judaea pugnans, imperator ab exercitu constituitur, vir militari virtute praecipuus. *Eus.; Suet. a. pr.*
- 71 (*In marg.* Vespasianus ann. IX, mens. XI, dies XXII.) Titus Judaeos inenarrabili fame cruciatos obsedit. *Eus.*
- 72 Hierusalem a Tito expugnata destruitur, anno a passione Domini XL, a prima vero conditione templi sub Salomone MLXXXIX. *Beda.; al. a. 70.*
- 75 Hoc tempore Josephus historiographus clarus habetur.
- 77 Colossus erectus est habens altitudinis pedes centum et septem. *Dio a. 75.*
- 79 Pestilentia Romae facta est, et terraemotus tres civitates Cypri subvertit. *Eus. a. pr.*
- 80 Vespasianus profluvio ventris in villa circa Sabinos obiit. *Eus. a. pr. In marg.* Titus ann. III mens. II.
- 81 Titus vir erat omnium genere virtutum mirabilis, ita ut divitiae et amor humani generis diceretur. Hic amphitheatrum Romae construxit, in cujus dedicatione quinque millia ferarum occidit. *Eus.; Dio a. pr.*
- 82 Cletus papa secundus annis XII. *Eus. a. pr.; al. a. 78.*---Titus in eadem villa, qua et pater, obiit anno aetatis XLII. *Eus. a. pr.*---(*In mara.* Domitianus frater Titi ann. XV, mens. V.)

7 83 Domitianus infectus omnibus sceleribus secundo persequitur Christianos. *Eus. a. pr.*---Idem etiam eunuchos fieri prohibuit. *Eus. a. seq.*

84 Decreto senatus Titus inter deos refertur. *Eus. a. pr.*

85 Tres virgines Vestae ob stuprum damnantur. *Suet. a. 83.*

86 Anianus primus post Marcum evangelistam episcopus Alexandriae post annos XXII obiit, pro quo Abilius sedit annis XIII. *Eus. a. pr.*

88 Domitianus se Deum et Dominum appellari jussit. *Eus. a. pr.*

90 Quintilianus rhetor Romae clarus habetur. *Eus. a. pr.*

91 His temporibus haeresis Menandri magi, et Ebionitarum, et Cerinthiorum et Nicolaitarum exoritur.

92 Romani plurima mala a Caesare et ab hostibus pertulerunt. *Eus. a. 89.*

93 Domitianus de Dacis et Germanis triumphat. *Eus. a. pr.*

94 Clemens papa III, sedit annis IX. *Eus. a. 91.*---Cornelia virgo Vestalis ob stuprum viva defossa est. *Eus. a. 92; al. a. 91.*

95 Domitianus multos nobilium occidit. [\[10\]](#) *Eus. a. pr.*

96 Hoc tempore Joannes apostolus in Pathmos insulam a Domitiano in exsilium missus Apocalypsin scripsit. *Eus. a. pr.*

97 Domitianus Flaviam Domitillam cum multis aliis in exsilium pro fide Christi relegavit. *Eus. chr. h. a.*

98 Domitianus cum multa mala egisset. a suis crudeliter interfectus est, anno aetatis XXXV. [\[11\]](#) *Eus. a. 97; vid. Pag. crit.*

8 99 (*In marg.* Nerva ann. I, mens. IV, dies VIII.)---Nerva primo edicto suo omnes exsules revocavit. Sanctus Joannes apostolus ab exsilio rediens Evangelium scripsit. *Iren. a. 97.*---Nerva confectus morbo obiit, pro quo Trajanus regnavit. *Eus. a. pr.*

100 (*In marg.* Trajanus ann. XIX, mens. VI, dies XV.)---Trajanus genere Hispanus, vir reipublicae utilis, sed errore deceptus, tertius persequitur Christianos. *Beda.*---Alexandriae Cerdo tertius episcopus sedit annis XII. *Eus. a. 97.*---Joannes apostolus apud Ephesum dormivit in pace, anno a passione Domini LXVIII. *Bed.; Eus. a. seq.; Hier. a. pr.*

103 Evarestus papa sedit annis VIII. *Eus. a. 100.*---Trajanus de Dacis et Scythis triumphat. *Eus.*

104 Trajanus multas gentes Romano subjecit imperio. *Eus. a. pr.*

106 Aurea domus Neronis incendio conflagravit. *Eus. a. pr.*

107 Terraemotu multae urbes subversae sunt. *Eus. a. pr.*

9 108 Alexandrinae Ecclesiae quartus episcopus ordinatur, nomine Primus. *Eus. a. pr.; al. a. 109; Pag. h. a.*

109 Simon, filius Cleophae, qui in Hierosolymis episcopatum tenebat, crucifigitur anno aetatis CXX; pro quo Justus. *Eus. a. 107, Pag. a. 116.*

110 Ignatius, Antiochiae episcopus, Romam perductus, bestiis traditur, pro quo constituitur episcopus Oron [\[12\]](#) tertius. *Eus. a. 108; Pag. a. 116.*

- 111 Alexander papa V sedit annis X. *Eus. a. 109.*
- 112 Pantheum Romae fulmine concrematum. *Eus. a. 111.*
- 113 Post Justum Hierosolymae episcopum Zacchaeus [\[13\]](#) sedit quartus. *Eus. a. pr., al. 110.*
- 114 Terraemotus pene totam Antiochiam subruit. *Eus. h. a.*
- 115 Trajanus Assyriam, Armeniam et Mesopotamiam provincias facit. *Eus. a. 113.*
- 117 Judaei commoti magnas caedes hominum faciunt, sed, in Alexandria victi, ab omnibus ubique trucidantur. *Eus. a. 115.*
- 118 Trajanus apud Seleuciam profluvio ventris moritur anno aetatis LXIV. *Eus. a. pr.*
- 119 Adrianus ann. XXI. Hic per Quadratum discipulum apostolorum, et Aristidem virum sapientem libris apologeticis edoctus, mitis efficitur Christianis. *Hier.---*Adrianus Alexandriam publicis restauravit expensis. *Eus. a. pr.*
- 120 Adrianus iterum Judaeos profligat. *Eus. a. pr.*
- 10** 121 Xistus papa VI sedit annos XII. *Eus. a. pr.; al. a. 119.*
- 122 Adrianus bellum in Sauromatas gessit. *Eus. a. 120.---*Terraemotus factus est. *Eus. a. pr.*
- 123 Adrianus in Libyam, quae a Judaeis vastata fuerat, colonias deducit. *Eus. a. pr.*
- 124 Justinus [\[14\]](#), episcopus Alexandriae, sedit annis XI; *al. a. 122.---*Adrianus legem dedit Atheniensibus. *Eus. a. pr.; def. in B.*
- 125 Hierosolymis post Philippum [\[15\]](#) Seneca decimus constituitur. *Eus. h. a.*
126. Hoc tempore Aquila interpretis habetur. *Hier. a. 128.*
- 127 Adrianus, apologeticis nostrorum acceptis, litteras pro Christianis misit. *Eus. h. a.*
- 129 His temporibus Saturninus, et Basilides, et Carpocrates haeresin condiderunt. *Eus. a. 123.*
- 130 Adrianus pater patriae primus appellatur. *Eus. a. 127.*
- 131 Antiochiae ordinatur Cornelius episcopus. *Eus. a. 129; al. a. 136.---*Nicopolis et Caesarea terraemotu corruerunt. *Eus. a. 129.*
- 133 Thelephorus papa VII sedit annis VII. *Eus. a. 129; al. a. 127.*
- 134 Judaei in arma versi Palaestinam depopulantur. *Eus. a. pr.*
- 135 Alexandriae Eumenes [\[16\]](#) episcopus sedit annis XIII.
- 136 Judaei iterum commoti magnis ubique caedibus enecantur; *al. a. 132 et 135.*
- 137 Hierusalem ab Aelio Adriano reparata est, et ex ejus nomine Aelia nuncupata, et Judaeis ne introirent interdicta. *Eus. a. 135 et h. a.*
- 138 Primus ex gentibus Hierosolymis episcopus Marcus ordinatur, cum jam quindecim de Judaica gente obiissent. *Eus. a. 125 et 136.*

- 11 139 Adrianus morbo intercutis aquae moritur, major sexagenario. *Eus. a pr.*
- 140 (*In marg.* Antoninus ann. XXV, mens. III.)---Antoninus, cognomento Pius, per apologeticum Justini, Christiani philosophi et postea martyris, edoctus, clemens efficitur nostris. *Beda. Epiph.* Hyginus papa VIII sedit annis IV. *Eus. h. a; al. a. 139.*
- 141 Antoninus pater patriae appellatur. *Eus. a pr.*
- 142 Valentinus et Cerdo, et post Marcion et Marcus Ecclesiam haeresi impugnant. *Eus. a pr.*
- 143 Justinus philosophus pro Christianis apologeticum Antonino scripsit. *Eus. a pr.*
- 144 Pius papa IX sedit annis XV. *Eus. a pr.; al. 142.*
- 145 Antiochiae constituitur episcopus Heros [\[17\]](#). *Eus. a. 143.*
- 148 Alexandriae Marcus VII episcopus sedit annis X. *Eus. a. 144.*
- 149 Valentinus haereticus agnoscitur. *Eus. a. 144.*
- 152 Apollonius et Basilides philosophi illustres habentur. *Eus. a. 147.*
- 156 Crescens cynicus philosophus Justino nostro persecutionem commovit, in qua ille gloriose pro Christo sanguinem fudit. *Eus. a. 151; al. 167.*
- 157 Alexandriae Celadion octavus episcopus sedit annis XIV. *Eus. a. 150; al. a. 154.*
- 158 Anicetus papa decimus sedit annis XIII *Eus. a. 154; al. a. 157.*
- 12 159 Hierosolymis post Marcum factus est episcopus Cassianus XVII. *Eus. a. 157.*
- 160 Antoninus Pius apud Lorium obiit anno aetatis LXXVII. *Eus. a. seq.*
- 161 Marcus Antoninus Verus cum fratre Lucio Aurelio Commodo aequo jure administraverunt imperium. *Eus. a. seq. (In marg. Marcus et Lucius ann. XIX, mens. I.)*
- 162 Lucio Caesari Athenis sacrificanti ignis ab Oriente in Occidentem in coelo ferri visus est. *Eus. a. seq.*
- 163 Fronto orator insignis habetur. *Eus. a. seq.*
- 164 Caesares de Parthis triumphant. *Eus. a. 166.*
- 165 Quarta persecutio, orta apud Asiam, Polycarpum cum plurimis, et in Gallia [\[18\]](#) multos sanctorum coronavit. *Eus. a. 168.*
- 167 Lues maxima multas vastavit provincias, et exercitum Romanorum pene delevit. *Eus. a. 169; Capitol. a. 168.*
- 168 Soter papa XI sedit annis VIII. *Eus. a. 169, an. h. a.*
- 169 Antiochiae Theophilus episcopus ordinatur, vir sapiens. *Eus. h. a; al. a. 176.*
- 170 Lucius Caesar apoplexi exstinctus est. *Eus. h. a.*---Alexandriae Agrippinus episcopus sedit annis XII. *Eus. a. 167.*
- 13 171 His temporibus Hegesippus, Dionysius Corinthi episcopus, et Pynitus Cretae episcopus clari habentur. *Eus. a. 172.*

- 173 Cataphrygarum haeresis oritur. *Eus. a. 172.*
- 174 Hoc tempore Tatianus haeresin Encraticarum [\[19\]](#) condit. *Eus. a. 172.*
- 175 Maxima per totum orbem pestilentia fuit. *Eus. a. 173.*
- 176 Antoninus multa bella per se et per duces suos faciebat. *Eus. a. 174.*---Eleutherius XII papa annis XV. *Eus. a. 177.*
- 177 Antoninus Commodum filium consortem regni fecit. *Eus. a. 178.*
- 178 Imperatores dona largiti sunt, debita relaxant et severiores leges temperant. *Eus. a. 179.*---Lucius Britanniae rex ab Eleuthero papa Christianus efficitur. *Beda.*
- 179 Antoninus in Pannonia morbo periit, et Commodus a senatu Augustus appellatur. *Eus. a. 180.*
- 180 Commodus post mortem patris Germanos feliciter vicit. Hic obscenus et pravus fuit. *Eus. a. 181.*---(*In marg. Commodus XV, ann. XIII.*)
- 181 Alexandriae templum Serapis incensum est. *Eus. a. 182.*---**14** Julianus X Alexandriae episcopus sedit annis X. *Eus. a. 180.*
- 182 Irenaeus Lugdunensis episcopus insignis habetur. *Eus. 183.*---Panthenus et Clemens Alexandriae clari habentur. *Eus. a. 195.*
- 183 Commodiana thermae Romae factae sunt. *Eus. a. 184.*
- 184 Commodus Septembrem mensem nomine suo appellavit. *Eus. a. 185.*
- 185 Hierosolymis XXVI ordinatur Maximus episcopus. *Eus. a. 186.*---Origenes apud Alexandriam nascitur. *Def. in B., h. a.*
- 186 Montanus quidam haeresin Cataphrygarum condit. *Eus. a. 172.*
- 188 Capitolium Romae et bibliotheca fulmine cremantur. *Eus. a. 189.*
- 189 Alexandriae Demetrius episcopus sedit annis XLIII. *Eus. a. seq.*---Commodus colossi capite sublato suae imaginis caput jussit imponi. *Eus. a. 190.*
- 190 Commodus multos nobilium interfecit. *Eus. a. 191.*---Serapio VIII Antiochiaepiscopus ordinatur. *Eus. h. a.; al. a. 199.*
- 191 Quaestio de Pascha oritur, et in Dominica die celebrari jubetur. *Eus. a. 197* [\[20\]](#).
- 192 Commodus cunctis incommodus in domo Vestali strangulatur. *Eus. a. 193; sed legit: Vestiliani.*
- 193 Pertinax major septuagenario ex senatus consulto jussus est imperare. *Eus. h. a. (In marg. Pertinax, XVI, mens. VII.)* Victor XIII papa sedit **15** annis X. *Eus. h. a.*---Pertinacem occidit in palatio Julianus jurisperitus, et regnavit pro eo VII menses. *Eus. h. a.*
- 194 Severus genere Afer Julianum apud Molvium pontem interfecit, et in honorem Pertinacis, quem idem Julianus occiderat, Pertinacem se cognominari jussit. *Eus. h. a. In marg. Severus XVII ann. XVII.*
- 196 Hoc tempore Narcissus Hierosolymorum episcopus, et Theophilus Caesariensis, Polycarpus [\[21\]](#) quoque et Bachilus Asiani, et alii episcopi insignes habentur. *Eus. h. a.*
- 198 Judaicum et Samariticum bellum motum est. *Eus. h. a.*

- 199 Severus Parthos et Adiabenos, Arabasque superavit. *Eus. a. seq.*
- 201 Thermae Severianae apud Antiochiam factae sunt. *Eus. h. a.*
- 202 Zephyrinus papa XIV sedit annis XVIII. *Eus. h. a.*
- 203 Severus quinta persecutione plurimos sanctorum coronavit, inter quos pater Origenis Leonides cum multis aliis martyrizatur. *Eus. h. a.*
- 205 Perpetua et Felicitas hac persecutione bestiis deputantur apud Carthaginem.
- 206 Symmachus et Theodotion interpretes habentur his temporibus.
- 16** 207 Severus vallum apud Britannos per CXXXII millia passuum a mari ad mare fecit. *Eus. h. a.; Spart. a. 209.*
- 208 Tertullianus Afer clarissimus habetur. *Eus. h. a.*
- 209 Origenes Alexandriae studiis eruditur. *Eus. h. a.*
- 210 Severus in Britannia moritur. *Eus. a. 211.*
- 211 Antiochiae Asclepiades IX episcopus ordinatur. *Eus. a. 212 (In marg. Antoninus XVIII ann. VII.)*
- 212 Alexander XXXV Hierosolymorum episcopus ordinatur vivente Narcisso, Deo per visum jubente [\[22\]](#). *Eus. a. 213.*
- 213 Antoninus Caracalla propter genus vestis, quod Romae erogabat, cognominatur [\[23\]](#). *Eus. a. 214; Sext. Aur. Vict. a. pr.*
- 214 Antonianae thermae dictae sunt Caracallae ex nomine Antonini.
- 215 Antoninus Romae thermas sui nominis aedificavit. *Eus. a. 216.*
- 216 Antoninus impatientia libidinis novercam suam Juliam duxit uxorem. *Eus. a. 217.*
- 217 Antoninus interficitur anno vitae XLIII. *Eus. h. a.*
- 218 *(In marg. Macrinus ann. I.)* Romae amphitheatrum incensum. *Eus.---*Antiochiae episcopus constituitur Philetus X. *Eus. h. a.; al. a. seq.---*Macrinus cum filio Diadumeno occiditur in Archelaide. *Eus. h. a.*
- 17** 219 *(In marg. Aurelius Antoninus ann. IV.)* Aurelius Antoninus adeo impudice in imperio vixit, ut nullum genus obscenitatis omiserit. *Eus. h. a. Callistus papa XV annis V. Eus. a. 220; al. h. a.*
- 220 Hippolytus episcopus clarus habetur. *Beda.*
- 221 In Palaestina Nicopolis, quae prius Emmaus vocabatur, condita est. *Eus. a. seq.*
- 222 Aurelius tumultu militari Romae occiditur. *Eus. h. a.*
- 223 *(In marg. Alexander XXI ann. XIII.)* Alexander Xerxem regem Persarum vicit. *Eus. h. a.*
- 224 Hic militaris disciplinae severus corrector fuit. *Eus. h. a.*
- 225 Urbanus papa XVI sedit annis IX. Hic multos nobilium ad fidem Christi convertit. *Eus. h. a.; al. a. 223*
- 226 Ulpianus jurisconsultus insignis habetur. *Eus. h. a.*

- 227 Thermae Alexandrinae Romae aedificatae. *Eus. h. a.*
- 228 Geminus presbyter Antiochenus, et Hippolytus, et Beryllus episcopus Bostrenus clari scriptores habentur. *Eus. h. a. [24].*
- 229 Antiochiae ordinatur episcopus Zebennus [25] XI. *Eus. h. a.*
- 230 Mammaea mater Alexandri Origenem celeberrimum doctorem ad se **18** vocatum audivit. *Eus. hist.---*
Alexandriae Heraclas episcopus annis XVI. *Eus. a. seq.*
- 231 Alexander in matrem Mammaeam unice pius fuit, et ob id omnibus amabilis. *Eus. a. seq.*
- 232 Origenes de Alexandria ad Caesaream Palaestinae transit. *Eus. a. seq.*
- 233 Pontianus papa XVII sedit annis V. *Eus. a. seq.; al. a. 230.*
- 234 Alexander Romae favorabilis fuit.
- 235 Alexander tumultu militari Mogontiacy occiditur. *Eus. h. a.; Paul. Oros.*
- 236 (*In marg.* Maximinus XXII ann. III.) Maximinus Christianos, et maxime rectores ecclesiae, sextus post Neronem persequitur. *Eus. a. seq.*
- 237 Maximinus adversum Germanos bellum feliciter gessit.
- 238 Maximinus Aquilegiae a Pupieno occiditur. *Eus. h. a.*
- 239 (*In marg.* Gordianus XXIII annis sex.) Anterus XVIII papa sedit mensem unum; post quem Fabianus XIX annis XIII. *Eus. h. a.; al. a. 236.*
- 240 Pupienus et Albinus, qui imperium arripuerant, in palatio a Gordiano occisi sunt. *Eus. h. a.*
- 241 Hoc tempore Julius Africanus chronographus clarus habetur.
- 242 His temporibus Origenes Theodorum [26] et Athenodorum fratres, postea episcopi nobiles, divina imbuit philosophia. *Eus. hist.*
- 19** 243 Gordianus, cum victor Parthis reverteretur, haud longe a Romano solo interficitur. *Eus. a. seq.*
- 244 Milites Gordiano tumulum aedificant, et ossa ejus Romam reportant. *Eus. h. a. (In marg. Philippus XXIV, cum filio ann. VII.)*
- 245 Philippus primus omnium imperatorum Christianus fuit. Hic filium suum Philippum consortem regni fecit. *Eus. h. a.*
- 246 Regnantibus Philippis millesimus annus Romanae urbis expletus est. *Eus. h. a.*
- 247 Millesimus annus a Christiano imperatore variis ludis celebratus est. *Eus. h. a.*
- 248 Theatrum Pompeii Romae incensum. *Eus. a. 246.*
- 249 Philippus urbem nominis sui in Thracia construxit. *Eus. a. pr.---*His temporibus Origenes multa scripsit.
- 250 Alexandriae Dionysius XIII episcopus sedit annis XVII. *Eus. a. pr.*
- 251 Philippus senior Veronae, Romae vero junior occiditur. *Eus. h. a. (In marg. Decius ann. I, mens. III; al. a. 249.)*

20 252 Decius, cum Philippos patrem et filium interfecisset, ob eorum odium in Christianos persecutionem movet.--
-Antonius in Aegypto nascitur. Decius cum filio occiditur. *Eus. h. a.*---Fabianus martyrizatur, pro quo Cornelius
papa sedit annis III [271], qui et ipse martyrio coronatur. *Eus. h. a; al. a. pr.*

253 (*In marg.* Gallus cum Volusiano ann. II, mens. III.) Origenes anno aetatis LXX, moritur. Novatus presbyter
auctor haereseos exstit. Maxima pestilentia facta est. *Eus. h. a.*

254 Lucius papa XXI, mensibus VIII; post quem Stephanus annis II. Gallus cum filio interficitur, *Eus. h. a.*

255 (*In marg.* Valerianus et Gallienus ann. XV.) Valerianus octavam persecutionem in Christianos exercuit. *Eus. a*
257.

257 Cyprianus doctor eximius, Carthaginensis episcopus, martyrio coronatur. *Eus. h. a; alii an. seq.*

258 Valerianus a Sapore Persarum rege capitur. *Eus. h. a.* **21** Xistus papa sedit annis VII. *Eus. a. 256, annis VIII.*

259 Valeriano in Persas ducto, et oculis privato, Gallienus pacem reddit nostris. *Eus. a. seq.*

261 Gallienus in omnem lasciviam dissolvitur. *Eus. h. a.*

262 Germani Italiam, Alamanni Gallias et Italiam populantur. *Eus. h. a; Eutrop. a. 264.*

263 Macedonia, Graecia, Pontus, Asia et aliae provinciae depopulantur per Gothos. *Eus. a. pr.*

265 Dionysius papa sedit annis IX. *Eus. a. seq., al. a. 259.*

266 Hoc tempore Theodorus, qui et Gregorius, Neocaesareae episcopus virtutibus claruit.

267 Hierosolymis Hymenaeus episcopus ordinatur. *Eus. h. a.*

269 Gallienus Mediolani occiditur. *Eus. h. a.*

270 (*In marg.* Claudius ann. I, mens. IX). Claudius Gothos jam per annos XV Illyricum Macedoniamque vastantes
superat *Eus. a. seq.*---Paulus Samosatenus Antiochiae episcopus haereticus esse convincitur. *Eus. a. 267.* **22**
Claudius Sirmio moritur, pro quo frater ejus Quintillus regnavit dies XVII, et Aquileiae occiditur. *Eus. a. seq.*

271. (*In marg.* Aurelianus ann. V, mens. VI.) Aurelianus publicae rei utilis, primo clemens Christianis, postea
persecutor fuit. *Trebel. a. pr.*

272 Zenobia regina Orientis vincitur. Eusebius Laodicensis episcopus insignis habetur. *Eus. a. seq.*

273 Aurelianum Romae triumphantem Tetricus et Zenobia captivi praecesserunt. *Eus. a. seq.*

274 Imperator soli templum aedificat, et nonus Christianos persequitur. *Eus. a. seq.*

275 (*In marg.* Tacitus mens. VI.) Aurelianus divino fulmine territus, interficitur a militibus, pro quo regnavit Tacitus
mensibus VI. Quo apud Pontum occiso, Florianus regnavit dies LXXXVIII, et occiditur. *Eus. a. seq.*

276 Felix papa XXV, sedit annis v. *Eus. a. seq., al. a. 269.*

277 (*In marg.* Probus ann. VI, mens. IV.) Probus Gallias a barbaris occupatas ingenti virtute restituit. *Eutrop.*

278 Anatolius Laodiciae episcopus clarus habetur. *Eus. a. seq.*

279 Manes quidam, genere Persa, insanam Manichaeorum haeresim condit. *Eus. a. pr.*

- 23 280 Antiochiae episcopus constituitur Quirillus XVIII. *Eus. h. a. vocat Cyrillum.*
- 281 Eutychianus papa sedit menses VIII [28]. Cui successit Gaius papa annis XVI. *Eus. h. a.*
- 282 Probus apud Sirmium tumultu militari occiditur. Alexandriae episcopus Theonas annis XIX. *Eus. h. a.*
- 283 (*In marg.* Carus cum filiis Carino et Numeriano ann. II.) Carus, victor de Parthis, super Tigridem fulmine ictus interiit. *Eus. h. a.*
- 284 Numerianus insidiis Apri soceri sui occisus est. *Eus. h. a.*---Carinus, apud Margum a Diocletiano praelio victus, interficitur. *Eus. a. seq.*---Hucusque ab incarnatione Domini supputantur secundum Dionysium anni CCLXXXIV.
- 285 (*In marg.* Diocletianus ann. XX.) Ab hoc anno Graeci paschales circulos inchoabant [29].
- 286 Diocletianus Herculianum Maximianum in consortium regni assumit. *Eus. a. 288.*
- 287 Maximianus in Gallia Amandum cum rusticis vicit. *Eus. a. seq.*
- 24 288 Hoc tempore Carus [*Eus.* Carausius] Britanniam, Narseus rex Persarum Orientem, Achilleus Aegyptum, Quinquegentiani Africam infestaverunt; ob quae Constantinus [*leg.* Constantius], Galerius et Maximianus in regnum assumuntur. *Eus. a. seq.*
- 290 Diocletianus Constantium Constantini patrem Caesarem fecit, qui regnavit annis XVI. *Eus. a. pr.*
- 291 Imperator Galerium Maximianum Caesarem fecit. *Eus. a. 289.*
- 292 Hoc tempore Phierius presbyter, et Achilles et Melitus Alexandriae claruerunt.
- 293 His temporibus diversis et multis praeliis hostes diversi vincuntur. *Eus.*
- 295 Diocletianus se ut deum adorari iussit. *Eus. h. a., al. a. 293.*
- 296 Gaio papae per martyrium coronato Marcellinus XXVIII successit. *Eus. a. seq.*
- 297 Diocletianus victo Achilleo Alexandriam et Aegyptum recepit. *Eus. a. seq.*
- 298 Idem plurimos per totam Aegyptum proscriptionibus et exiliis damnavit. *Eus. h. a.*
- 299 Constantius sexaginta millia Alamannorum juxta Lingonas occidit. *Eus. a. 301. Eutr. a. 297.*
- 25 300 Galerius Maximianus, victus a Narseo, ante carpentum Diocletiani purpuratus cucurrit. *Eus. a. 301.*
- 301 Maximianus Narseum superavit, et uxorem ejus ac liberos captivavit. *Eus. a. 303. Eutr. a. 297.*
- 302 Diocletianus et Maximianus insigni pompa de hostibus triumphant. *Eus. a. seq.*
- 303 Diocletianus et Maximianus ecclesias subvertunt, libros divinos incendunt, et Christianos cruciant. *Eus. a. seq.*
- 304 Diocletianus Nicomediae, et Maximianus Mediolani purpuram et regnum deponunt. *Eus. a. seq.*---Eusebius papa sedit menses VIII, post quem Miltiades annos IV [30]. *Eus. a. seq.*
- 305 Maximinus et Severus Caesares facti sunt. *Eus. a. seq.*---Constantius Augustus obiit, post quem Constantinus filius ejus. *Eus. a. 307.*---Constantinus Constantii ex concubina Helena filius primus imperator, excepto Philippo, Christianus fuit, et ab hoc Christiani imperatores esse coeperunt. *Eus. a. 307.*

- 306 (*In marg.* Constantinus ann. XXX, mens. X.) Maxentius Maximiani Herculii filius Augustus appellatur. *Eus. a.* 308.
- 26** 307 Maximianus apud Massiliam turpiter interficitur. *Eutrop. a.* 310.
- 308 Occiso Severo, Licinius Caesar efficitur. *Eus. a. seq.*---Galerius Maximianus moritur. *Eus. a.* 311.
- 309 Silvester papa sedit annis XXV [31]. *Eus. a.* 312.---Maximinus Christianos persequitur et apud Tharsum moritur. *Eus. a.* 312.
- 311 Maxentius juxta Molvium pontem a Constantino superatus occiditur. *Eus. a.* 313.
- 312 Persecutio tandem post decem annos finita est.
- 314 Diocletianus in praedio suo moritur et solus omnium privatus inter deos refertur. *Eus. a.* 317, *al. a.* 313.
- 315 Plurimi persecutorum et magorum trucidantur.
- 318 Licinius Christianos de palatio suo pellit et eos persequitur. *Eus. a.* 321.
- 27** 319 Hoc tempore Arius Alexandriae presbyter nefandam Arianorum haeresim condit. *Epiph. a.* 361.
- 320 Alexandriae ordinatur episcopus Alexander [32]. *Eus. a.* 322.
- 321 Arius presbyter, ab ecclesia a suo episcopo Alexandro ejectus, multos suae impietati sociat. *Eus. a. seq.*
- 322 Concilium in Nicaea congregatur CCCXVIII episcoporum sub Silvestro papa [33].
- 323 Constantinus [34], filius Constantini, Caesar efficitur.---Licinius occiditur. *Eus. a. seq.*
- 324 Hoc tempore crux Dominica ab Helena, Constantini matre, Hierosolymis reperitur sub Macario ejusdem urbis episcopo. *S. Paulin. epist. 11, al. a.* 326.---Nazarius rhetor insignis habetur. *Eus. a. seq.*
- 325 Vicennalia Constantini Nicomediae acta, et sequenti anno Romae edita. *Eus. a.* 327.
- 326 Hucusque historiam scribit Eusebius. Hinc Hieronymus, *al. an. seq.*
327. **28** Constantinus Drepanam Bithyniae civitatem instaurans, in honorem matris suae Helenopolim appellavit. *Hier. a. seq.*
- 328 Ariani episcopi ecclesiam obtinuerunt, quorum tempora non digeruntur, quia hostes Christi judicantur. *Hier. an. seq.*
- 329 Juvencus presbyter claruit. Porphyrius haereticus a Constantino de exilio liberatur. *Hier. a. seq.*
- 330 Alexandriae ordinatur episcopus Athanasius. Dedicatur Constantinopolis. *Hier. a. seq.*
- 331 Edicto Constantini gentilium templa subversa sunt. *Hier. a. seq.*
- 332 His temporibus Eusebius Caesariensis episcopus, et alii multi doctores claruerunt.
333. Antonius monachus clarus habetur.
- 334 Constantinus cum liberis suis honorificas ad Antonium litteras mittit. *Hier. a.* 337.
- 335 Tricennalibus Constantini Dalmatius Caesar appellatur. *Hier. a.* 337.

- 29** 336 Constantinus, dum bellum in Persas pararet, apud Nicomediam obiit anno aetatis LXVI *al. an.* 337.
- 337 (*In marg.* Constantius XXXV, Constantinus et Constans ann. XXIV, mens. V, dies XIII.) Dalmatius Caesar factione Constantii patruelis, et tumultu militari interficitur. *Hier. a.* 339.
- 338 Constantius Ariana haeresi per Arianum presbyterum, et Eusebium Nicomediensem pollutus, Athanasium episcopum, et omnes non suae partis episcopos persequitur. *Hier. a.* 340.
- 339 Constantinus bellum fratri Constantio inferens, juxta Aquileiam occiditur. *Hier. a.* 341, *al. a.* 340.
- 340 Terrae motus multas urbes subvertit. *Hier. a.* 342.
- 341 Franci a Constante perdomiti in pacem recepti sunt. *Hier. a. seq.*
- 342 Constantinopoli ejecto ab Arianis Paulo episcopo, Macedonius haeresiarches in locum ejus substituitur. *Hier. a.* 343.
- 343 Hoc tempore Maximinus Trevirorum episcopus claruit, a quo Athanasius a Constantio profugus suscipitur. *Hier. a. seq.*
- 344 Athanasius ad Constantis litteras Alexandriam regreditur. *Hier. a.* 346.
- 345 Eclipsis solis facta est, et terrae motus multas urbes subvertit. *Hier. a. seq. et* 348.
- 30** 346 Tribus diebus ac noctibus Roma natavit, et Campaniae urbes vexatae. *Hier. h. a. habet* nutavit.
- 347 Bellum contra Persas geritur gravi Romanorum damno. *Hier. a.* 349.
- 348 Romae ordinatur Liberius, quo ab Arianis expulso Felix in ejus locum substituitur [\[35\]](#). *Hier. a.* 350.
- 349 Constans interficitur anno aetatis XXX. Magnentius et alii multi conturbant rempublicam. *Hier. a.* 351.
- 350 His temporibus ossa Timothei et S. Andreae apostolorum, et Lucae evangelistae Constantinopolim inventa sunt. *Hier. a.* 357, 359.
- 351 Gallus Constantii patruelis Caesar factus. Magnentius seipsum occidit. *Hier. h. a.*
- 352 Antonius monachus CV aetatis suae anno in eremo moritur. Multi eremitae claruerunt, *al. a.* 356.
- 353 Gallus Caesar occiditur. Victorinus rhetor et Donatus grammaticus insignes habentur. *Hier. a.* 355.
- 354 Julianus Caesar efficitur a Constantio. Eusebius Vercellensis et Dionysius Mediolanensis cum aliis exsulantur. *Hier. a.* 356.
- 355 Magnae Alamannorum copiae apud Argentarium [\[36\]](#) deletae sunt a Juliano Caesare. *Zos. a.* 357.
- 31** 356 Julianus Rheno-Germanos vicit. *Amm.* Hilarius Pictaviensis et Athanasius Alexandrinus ab Arianis multa mala passi sunt.
- 357 Apud Ariminum synodus Arianorum contra fidem facta est. *Hier. a.* 360.---Paulinus Trevirensis episcopus in exsilio moritur. *Hier. a.* 359.
- 358 Julianus Augusti nomen usu pat. Constantius in Parthos bellum parat. *Amm. a.* 360.
- 359 Constantius Parthico bello dimisso contra Julianum arma sumit. *Ammian.*

360 Constantius moritur anno aetatis XLV. *Hier. a. 362.*

361 (*In marg.* Julianus XXXVI, ann. I, mens. VIII.) Julianus ex Christiano lectore paganus factus persequitur Christianos. Athanasius, Eusebius, et Lucifer de exsilio revertuntur. *Hier. a. 363.*---Pagani apud Sebasten sepulcrum S. Joannis Baptistae invadunt.

32 362 Julianus, ad bellum Parthicum profectus et Christianorum sanguinem diis suis vovens, Dei judicio a quodam hoste occisus interiit anno aetatis XXXII. Post quem Jovianus imperator factus, cum omni exercitu ad Christianitatem redit. *Amm. a. 363.*---Antiochiae synodus haeresiaca collecta est. *Hier. a. 365, al. a. 361.*

363 Jovianus, in nova domo recubans suffocatus odore prunarum et calcis, moritur; pro quo Valentinianus regnat, qui ob fidem Christi tribunatu militum a Juliano privatus fuit. *Hier. an. 365.*---(*In marg.* Jovianus XXXVII, mens. VIII.)

364 (*In marg.* Valentinianus XXXVIII, ann. XI.) Valentinianus Valenti fratri suo Orientis imperium dedit. *Hier. a. 365.*

365 Romae Damasus papa ordinatur [\[37\]](#). *Hier. a. 367.*---Valens ab Eudoxio Arianorum episcopo baptizatus Christianos persequitur. *Hier. a. 368.*

366 Gratianus, Valentiniani filius, imperator efficitur. Vera lana pluviae mista de nubibus fluxit. *Hier. a. 368.*

367 Athanaricus rex Gothorum Christianos persequitur [\[38\]](#). Hilarius episcopus Pictaviensis moritur. *Hier. a. seq. Nicaea terrae motu corrui. Hier. a. 369.*

33 368 Eusebius Vercellensis moritur. *Hier. a. 371.*---Hoc tempore Apollinaris episcopus haeresim condit. *Hier. a. 376.*

369 Magna fames in Phrygia. *Hier. a. 371.*

370. His diebus post Auxentii Ariani mortem Ambrosius episcopus Mediolanensium ordinatur [\[39\]](#), *Hier. a. 376.*

371 Didymus Alexandriae caecus claruit. *Hier. a. 373*---Valentinianus Saxones caede perdomuit. *Hier. a. 374; Ammian. a. 370.*

372 Eunomius agnoscitur, a quo haeresis Eunomiana. *Hier. a. 373.*---Burgundiones juxta Rhenum consederunt.

373 Hoc tempore docente Ambrosio Italia ad Christi fidem convertitur. *Hier. a. 376.*

374 Valentinianus subita sanguinis eruptione moritur, pro quo Gratianus filius cum patruo Valente regnavit. *Hier. a. 376.*

375 (*In marg.* Valens cum Gratiano et Valentiniano ann. IV.) Gratianus XXX millia Alamannorum delevit. *Ammian. a. 378. Oros.*

376 Valens legem dedit, ut monachi militarent, nolentes fustibus jussit interfici. *Soz. a. 375; Hier. h. a.*

377 Gothi, datis a Valente Arianis doctoribus, Ariani efficiuntur. *Chron. Goth.*

34 378 Valens, Arianus imperator, post multa mala sua, in Thracia trucidato a Gothis Romano exercitu, ipse sagitta sauciatus, fugiens, et in vilem casam, cum saepe equo laberetur, deductus, insequentibusque hostibus vivus in ipsa casa incensus, sepultura etiam caruit. Post quem Gratianus XXXIX, fratris ejus filius, cum fratre suo Valentiniano regnavit annos VI. *Hier. a. 379; al. h. a.*---*Hucusque Chronica Eusebii Hieronymus perduxit. Hinc Herimannus [40].*

379 Gratianus imperator ob perturbatum imperii statum Theodosium, genere Hispanum, armis, fide et religione praecipuum, Orienti imperatorem praefecit; qui XVII annis regnans Gothos, Hunnos, Alanosque et alias gentes

plures coercuit deque tyrannis Romanorum saepe imperium vindicavit. *Idat.*---Priscillianus de Galliis [41] episcopus hoc tempore sui nominis haeresim condit. *Oros. Prosp.*

380 Ab hoc anno Theophilus Alexandrinus episcopus paschales cyclos inchoat [42]. Ambrosius Mediolanensis archiepiscopus multa hoc tempore sublimer scripsit. *Prosp. h. a.*

35 381 Synodus secunda universalis [43] CL episcoporum Constantinopoli agitur contra Macedonium haeresiarcham, ipsius urbis episcopum, sub Theodosio Augusto et Damaso papa. *Prosp. Idat.*

382 Athanaricus, rex Gothorum persecutorque Christianorum, Constantinopoli receptus a Theodosio, moritur [44].

383 Arcadius, filius Theodosii Augusti, a patre in consortium regni assumptus, regnavit annis XXVI. *Prosp.*

384 Theodosio Augusto filius Honorius nascitur. Romae post Damasum papam Siricius, qui in Chronicis Prosperi Ursinus [45] dicitur, papa XL sedit annis XIV. *Prosp. Cassiod.*

385 Maximus in Britannia a militibus imperator creatus, ad Gallias transfretans, Gratianum Augustum, a suis proditum, bello victum fugavit, et Lugduni captum occidit; Valentinianumque Augustum fratrem ejus de Italia ad Theodosium in Orientem pepulit, Victoremque filium suum imperii consortem fecit [46]. *Marcellin. a. 383.*

36 388 Maximus tyrannus a Theodosio et Valentiniano Augustis victus et captus, juxta Aquileiam purpura privatus capite plectitur, et Victor filius ejus ab Arbogaste magistro militum in Galliis peremptus est, et Valentinianus imperio restitutus. *Prosp. Idat.*

389 Ithacius et Ursacius episcopi ob necem Priscilliani, quem accusaverant, Ecclesiae communione privantur. *Prosp. Isid. De Viris illust.*

392 Valentinianus Augustus, nimia, ut aiunt, Arbogastis austeritate vitae pertaesus, apud Viennam laqueo vitam finivit. Pro quo Arbogastes insimulatus Eugenium in Gallia imperatorem creat. *Prosp.*---Hieronymus librum, quem de viris illustribus Ecclesiae scripsit, hucusque perduxit. *Marcell.*

393 Theodosius imperator cum filiis Arcadio et Honorio tribus annis regnavit. *Prosp.*

394 Joannes anachoreta, cujus Vitam Hieronymus edidit [47], Theodosium **37** imperatorem contra Eugenium tyrannum victorem fore praedixit. *Prosp.*

395 Theodosius imperator divinitus adjutus Eugenium tyrannum pugna victum peremit; et ipse eodem anno Mediolani vita decessit, et apud S. Laurentium sepultus est; pro quo filius ejus Arcadius cum fratre Honorio annos tredecim regnavit. *Prosp.*---Augustinus Ecclesiae propugnator facundissimus a Maximo veterano episcopo Hipponensis regionis Africae, adhuc vivente, ipsius urbis episcopus, quamvis invitus, ordinatur [48]. *Possid.* Claudianus poeta clarus habetur. Joannes eremita migravit ad Dominum.---Hucusque Ruffinus ecclesiasticam Historiam Eusebii Caesariensis episcopi, a se translata, perduxit.

396 Gildo comes Africae tyrannidem inibi invasit, eam sibi usurpare praesumens. *Zos.*

397 Concilio Carthagini habito Hipponiense concilium roboratur. Sanctus Martinus Turonorum episcopus post multas virtutes migravit ad Dominum anno aetatis LXXXI, episcopatus vero XXVI, cujus vitam et virtutes Sulpitius Severus egregio edidit stylo [49]. *Greg. Tur.*

398 Sanctus Ambrosius Mediolanensis archiepiscopus, doctor Ecclesiae mirificus, ad Dominum migravit. *Marcell.*--
-Romae Anastasius papa XLI sedit annis IV. *Idem.*---**38** In Africa Gildo comes a fratre Mascezele, Deo juvante, pugna victus interiit. *Marcell. Jorn.*

399 Templata idolorum jussu imperatorum in diversis partibus orbis destruuntur, et ludi gladiatorum tolluntur. *Aug., l. XVIII de Civ., capite ult.* Eutropius eunuchus, qui hoc anno cum Theodoro consulatum invaserat, honore et vita privatus interiit. *Prosp. Marcell.*

400 Gothi Alarico et Radagaiso regibus Italiam ingredientiē devastant. *Prosp. Cass.*---Hoc tempore Anastasius papa sua etiam decreta constituit, inventes in Urbe Manichaeos damnavit, et basilicam, quae Crescentiana dicitur, via Mamurtina construxit. *Anast.*

401 Joannes Constantinopolitanus et Theophilus episcopi clarissimi habentur, sed adeo inter se discordes, ut molimine Theophili Joannes in Pontum exsilio relegatus sit. *Prosp.*

402 Pollentiae Romani, Stilicone duce contra Gothos gravi utrorumque clade pugnantes, tandem victi terga vertunt [50]. *Cass. Jorn. Oros.*---Romae Innocentius papa XLII sedit annis XIV.

403 Carthagini concilium contra Donatistas habitum.

39 404 His temporibus Innocentius papa plurima in Ecclesia constituit decreta, et ecclesiam SS. Protasii et Gervasii martyrum Romae constructam dedicavit, et titulum in Urbe constituit. *Anast. Bed.*

405 Romanis duce Stilicone in Thuscia pugnantibus Radagaistis [51] cum CC militibus Gothorum facili victoria, Deo donante, victus et captus est. *Marcell. Prosp.*

406 Wandali, Suevi et Alani trajecto Rheno III Kal. Januarii [52] Gallias hostiliter ingressi. *Chron. Goth.*

407 Constantinus in Britannia, tyrannide invasa, ad Gallias transit. *Prosp.*

408 Arcadius imperator Constantinopoli moritur, relicto pro se filio Theodosio, cum quo dehinc patruus Honorius annos XV regnavit. *Cass. Prosp.*---Stilico dux fortis una cum filio Eucherio ab Honorio Augusto occiditur. *Oros. Marcell.*

409 Wandali, Alani et Suevi in die Oct. [53] Hispanias occupant. *Idat.* Attalus, imperator Romae per tyrannidem factus et mox pulsus, Gothis cohaesit. *Prosp.*

40 410 Alaricus rex Gothorum Romam obsedit multasque caedes ibi et praedas faciens, locis tantum sacris et ad ea profugis, quia Christianus erat, pepercit anno ab Urbe condita MCLXIV. Placidia, soror Honorii Augusti, a Gothis in Urbe inter alios capta. *Idat.* Gothorum pars Venetiam captam possedit, qui postea Ostrogothi vocati et cum Romanis confoederati sunt. *Jorn. a. 409.*

411 Constantinus tyrannus apud Arelatum victus ab Honorio captus est, filiusque ejus Constans in Hispania a Gerontio comite peremptus, et Maximus ab eo in regnum levatus est. *Prosp. Marcell.*---Constantius dux ab Honorio constitutus est. Alarico rege Gothorum mortuo Ataulfus successit, qui Placidiam captivam uxorem accepit. Pestilentia, fames, bestiae, et gladius barbaricus miserum late vastant et comprimunt orbem. *Zos. Idat., al. a. 414.*

412 Maximo in Hispania regno ablato vita concessa est. Gothorum pars maxima rege Ataulfo Gallias ingressa. *Prosp.*---Heros S. Martini discipulus, Arelatensis episcopus sanctus, innocens sede sua pulsus est, et pro eo Patroclus ordinatus. *Prosp.*---Wandali et Suevi Gallaeciam, Alani Lusitaniam et Carthaginensem provincias, Silingi Baeticas sortiuntur. *Idat. a. 411.*

413 Herodianus, hujus anni cum Lucio consul, novarum rerum in Africa reus, honore et vita privatur. *Prosp. sed consulem vocat Heraclianum.* Burgundiones partem Galliae Rheno contiguam obtinuerunt [54]. *Prosp.* Jovinus et Sebastianus fratres, Galliae tyranni, Narbonae ab Honorio perempti sunt. *Prosp. Idat.*---His temporibus Pelagius Brito, adnitentibus Coelestio et Juliano, liberum **41** arbitrium plus justo extollens, et hominem sine gratiae Dei auxilio proprio nisu perfectum fieri posse asserens, fidem Ecclesiae turbat. Ejus haeresim S. Augustinus singulariter prae caeteris expugnat, et papa Innocentius cum aliis haereticis condemnat. *Prosp.*

414 Attalus Gothis auctoribus in Gallia tyrannidem invasit. *Prosp.*

415 Gothi Hispanias petunt, quorum praesidio Attalus destitutus, a Romanis captus est [55]. *Marcell.*---Ataulfus rex Gothorum a quodam sociorum vulneratus interiit, et pro eo Wallia regium nomen invasit. *Prosp.*---Hierosolymis corpora SS. Stephani protomartyris, Gamalielis et Nicodemi Luciano presbytero divinitus revelata, inveniuntur, et innumeris miraculis glorificantur. *Idat.*

416 Wallia, rex Gothorum, pacem cupiens, viduam Ataulfi Placidiam fratri Honorio Augusto reddidit. Ejus nuptias dux Constantius promeruit [56]. *Prosp. Marcell.*---Romae Zosimus papa XLIII sedit annis tribus, qui sua etiam ad Ecclesiae statum decreta promulgavit. *Anast., al. a. 417.*

417 Honorius Augustus Romam triumphans ingreditur, Attalo currum ejus praecedente et post in exilium misso. *Prosp.*---Quaestio et dissensio de hujus anni Pascha [57] oritur sub Zosimo papa Romano. **42** Constantius Fredibalum regem Wandalorum sine bello arte captum Honorio imperatori misit. *Idat. a. 415.*

418 Carthagini concilio episcoporum CCXVII collecto et a Zosimo papa confirmat, Pelagius aliique haeretici damnantur. *Prosp.*---Eclipsis solis XIV Kal. Augusti [58] facta, et cometa abhinc usque ad mensem Septembrem visa. *Marcell.*---Pugna inter Gundericum Wandalorum regem et Ermenricum [*al., Hermericum*] Suevorum regem facta. *Idat. a. seq.*

419 Honorius Augustus Constantium ducem in consortium imperii assumit. *Idat. a. 421.*---Romae Bonifacius papa XLIV sedit annis IV, cum quo ab aliis papa ordinatur Eulalius. Quo ab Augustis dejecto, Bonifacius in sede firmatus sua etiam decreta constituit, et ecclesiam S. Felicitatis et S. Silvani in Urbe construxit [59]. *Anast. Prosp.*---Constantius imperator pacem cum Wallia rege Gothorum firmat, data ei cum aliquot urbibus ad inhabitandum Aquitania secunda. *Prosp. Idat.*

420 Wallia rege Gothorum mortuo Theodericus successit. *Isid. a. 419.*---Bethlehem Hieronymus presbyter, doctor et interpres incomparabilis Scripturarum anno aetatis XCI obiit. *Prosp. Bed.*---Alani a Gothis adeo caede domiti ut, regio nomine neglecto, Gunderico regi Wandalorum se tuendos submitterent. *Greg. Tur., Idat. a. 418.*

43 421 Constantius imperator Ravennae moritur. *Idat. Prosper.*---Bellum inter Wandalos et Gothos oritur. *Idat.*

422 Exercitus contra Wandalos duce Castino ad Hispanias Gothis auxilium mittitur; a quo offensus Bonifacius, vir bellicosus, secedens ad Africam se contulit. Wandali vero ad desperationem coacti, Castino incaute manum conserente, victores effecti sunt. *Prosp. Idat.*

423 Placidia Augusta, a fratre Honorio pulsa, cum filio Valentiniano ad Theodosium Augustum in Orientem proficiscitur. *Prosp.*---Romae Coelestinus papa XLV sedit annis novem, qui plurima in Ecclesia fecit statuta, et basilicam Julii in Urbe constructam dedicavit. *Anast. Marcell. mel. a. 421.*---Honorius imperator Occidentis Ravennae moritur, et Joannes tyrannus regnum ejus occupat. Theodosius imperator Orientis post mortem patris sui Honorii regnavit annos XXVI. *Prosp. an. XXVII.*

424 Theodosius Valentinianum amitae suae Placidiae filium Caesarem faciens, ad regnum Occidentis cum matre possidendum remittit. *Prosp. Cass.*---Joannes tyrannus Africam contra Bonifacium petiit. *Idat.*

425 Valentinianus cum matre Joannem a suis extinctum oppressit, regnum Occidentis recepit, Castinum Joanni faventem exsilio damnavit, Aetio patricio, quia Hunnos evocatos reverti fecerat, veniam dedit. *Prosp. Marcell.*

426 Patroclus Arelatensis episcopus a tribuno quodam barbaro innocens trucidatus est. *Prosp.*---Gundericus rex Wandalorum Dei judicio percussus moritur, eique Geisericus [*al., Gensericus*] tyrannus Arianusque haereticus et catholicorum crudelis persecutor successit. *Idat. a. 428.*

44 427 Bonifacius in Africa pollens duces quosdam contra se dimicantes occidit; contra quem evocatis barbaris mare ad id tempus ignotum pervium efficitur. Unde gens effera Wandalorum, de Hispaniis exclusa a Gothis, freto trajecto Africam invadens, gladio, praeda et igne miserabiliter debacchatur, interfecto prius Ermengario [*Idatio Hermigarius*] rege Suevorum, postquam in Hispania XIX annis debacchati sunt. *Idat., al. a. 429.*

428 Nestorius, episcopus Constantinopolitanus, duas in Christo personas praedicans hominemque purum ex Virgine natum deitatem postea accepisse affirmans, a Cyrillo Alexandrino episcopo et papa Coelestino haereseos arguitur. *Prosp.*---Aetius comes Romanus, multis Francorum caesis, partem Galliarum, quam pervasam tenerant, recepit. *Prosp. Idat.*

429 Actius magister militum et patricius factus est. *Prosp.*---Agricola haereticus Pelagianista Britannias suo inficit errore; unde S. Germanus Antissiodorensis episcopus, a Coelestino papa illo missus haeresim expugnavit plurimisque salutis fuit. *Prosp. Bed. hist. Angl.*

430 S. Augustinus Hypponensis episcopus, Ecclesiae Christi et catholicae fidei propugnator et defensor invictissimus, in civitate sua a barbaris obsessus, cum inter ipsas obsidionis angustias pro Ecclesia sollicitus Juliani argutiis pro gratia Dei oppugnans respondisset, ipsa Dei gratia, ne ruinam suorum videret, subtractus, V Kal. Sept. migravit ad Dominum anno aetatis LXXVI, episcopatus vero seu presbyteratus XL. *Prosp. Bed. chr.*

431 Tertia synodus universalis CC episcoporum apud Ephesum congregatur sub Coelestino papa, ubi inter alias haereses Nestorius cum secta sua damnatur.

45 Palladius ad Scotos, Christo credentes, a Coelestino papa primus episcopus mittitur [\[60\]](#). *Prosp. Beda. hist. Angl.*

432 Romae Xistus papa XLVI sedit annis VIII; qui accusatus a Basso quodam, ventilata in synodo causa, ab episcopis LVI purgatus et Bassus damnatus est. Bonifacius, de Africa reversus et magister militum factus, cum Aetio pugnavit et vicit, et post paucos dies morbo absumptus est. Aetius vero inimicos fugiens Dalmatias Pannoniasque petiit et Hunnorum auxilio gratiam principum pristinamque dignitatem recepit. *Prosp. Marcell.*

433 Burgundiones ab Aetio pugna victi sunt. *Idat. a. 436.*---Hoc tempore Xistus papa ecclesiam sanctae Mariae, quae Liberii dicebatur, et ecclesiam sancti Laurentii in Urbe construxit, confessionem sancti Petri itemque sancti Laurentii adornavit. Valentinianus quoque Augustus multa ecclesiis dona dedit et confessionem sancti Pauli construxit. Petrus etiam episcopus sanctae Sabinae ecclesiam fecit. *Beda. chr. Anast.*

434 Wandali jam nono anno Africam infestantes, pactum a Romanis postulant. *Prosp.*

435 Pax cum Wandalis facta, data eis ad habitandum Africae portione Aetius Gundicharium regem Burgundionum bello obtinuit, supplicantiq; pacem concessit, qua tamen non diu potitus ab Hunnis cum gente sua peremptus est. *Prosp.*

436 Gothi pacem turbantes inter alia mala Narbonam obsessam fame premunt; sed Litorius dux Romanus superveniens, et hostes vi repulit et civitatem advecto frumento fame liberavit. *Prosp.*

437 Bellum a Romanis contra Gothos Hunnis auxiliatoribus geritur. Geisericus, rex Wandalorum, Arianus, catholicos in Africa persequens, quosdam **46** Ecclesiis suis pepulit, quosdam exsilio damnavit, quosdam etiam variis poenis affectos martyrio coronavit. Barbari piraticam exercere aggressi. *Prosp.*---Valentinianus Augustus, ad Theodosium Augustum avunculi sui filium Constantinopolim veniens, filiam ejus accepit uxorem. *Prosp.*---Ermenricus rex Suevorum, morbo oppressus, Richilam filium pro se regem constituit. *Idat. a. 438.*

438 Gothi Richilam regem Suevorum, pugna victum, thesauris spoliaverunt. *Idat.*

439 Julianus Atelenensis episcopus Pelagianista jactantissimus, ecclesiae communioni subripere [\[61\]](#) tentans, a Xisto papa denuo damnatur. Romani Hunnis auxiliatoribus adversum Gothos et regem Theodoricum infausta pugna confligunt in Gallia, et Litorius dux Romanus vulneratur, et post ab eis capitur et occiditur. Quibus tamen non multo post suppliciter petentibus pax cum eis a Romanis pacta est. *Prosp.*---Ipso anno Aetio et [\[62\]](#) Romanis contra Gothos intento, Geisericus rex Wandalorum, qui fidus et amicus Romani populi putabatur, dolo sub specie pacis, XIV Kal. Novemb., Carthaginem cepit, cives et maxime nobiles trucidavit, opes omnes diripuit sacerdotibus caesis et pulsis, ecclesias in usus suorum vertit, omniaque divina et humana jura confudit, ibique XXXVII annis regnum obtinuit, sub quo plurimi sanctorum martyrio ob fidem catholicam coronati sunt. *Prosp.*

47 440 Romae defuncto Xisto, Leo, vir doctrina insignis et moribus, papa XLVII, sedit annis XXII, qui plurima ad utilitatem Ecclesiae sublimiter scripsit et constituit; Eutychianam et Nestorianam haereses condemnavit. Ejus tempore, Demetrias, ancilla Christi, Romae S. Stephani ecclesiam fecit.---Geisericus Siciliam pervasam graviter affligens, timore Sebastiani ducis ad Carthaginem tuendam rediit. Richila rex Suevorum Baeticam provinciam et Carthaginensem Hispaniam cepit. *Prosp. Marcell. Anast. Idat.*

441 Theodosius imperator contra Geisericum et Wandalos per duces suos bellum movet; sed ipsi negotium cunctando differentes, Siciliae magis oneri, quam praesidio fuere. *Prosp. Cass.*

442 Hunnis Thracias et Illyricum saeva populatione vastantibus, exercitus contra Wandalos missus, ad tuitionem Orientalium revocatur. Valentinianus imperator cum Geiserico rege Wandalorum pacem firmat, Africa inter utrumque certis spatiis divisa. *Prosp. Cass.*

443 Sanctus Briccius Turonorum episcopus decessit, cui S. Eustochius successit. *Greg. Tur.* Leo papa multos in urbe Manichaeos inveniens publicavit et libros eorum incendit. *Prosp.*

444 Attila rex Hunnorum Bledam regem fratrem suum regnique consortem interemit, et ejus regnum populumque sibi subjecit. De hujus anni Pascha Proterius et Paschasinus [63] Leoni papae scribunt. *Prosp.*

48 445 His temporibus, Leo papa inter alia bona basilicas apostolorum Petri et Pauli renovavit, et ecclesiam S. Cornelii papae et martyris via Appia construxit. *Anast.*

446 Britanni ab Actio et Romanis contra Scotos et Pictos auxilium implorant, nec impetrant. *Bed. hist. Angl.*---Apud Ephesum Septem Dormientes, qui sub Decio multa pro Christo tormenta passi in spelunca quadam obdormierunt, post annos CXCVI expergefatti sunt, et confirmata fide resurrectionis mortuorum iterum obdormierunt [64].

447 Eutyches presbyter et abbas Constantinopolitanus, confusa in Christo divinitatis et humanitatis substantia, unam in eo naturam dogmatizans, adnitente Theodosio Augusto et Dioscoro Alexandrino episcopo, resistentem sibi Flavianum Constantinopolitanum archiepiscopum expulsus usque ad mortem persequuntur. Contra quam haeresim Leo papa legatos misit. *Prosp. a.* 449.---Richila rex Suevorum moritur, eique Richarius [65] filius successit.

448 Theodosius imperator Leonem papam pro defensione Eutychetis ad se vocat, qui a populo Romano venire prohibitus, legatos pro se misit. Richarius rex Suevorum, ducta in conjugium Theodori [66] regis Gothorum filia, Wasconiam devastavit. *Idat. a. seq.*---Hoc tempore Angli-Saxones, a Britannis contra Pictos et Scotos auxilio asciti, insulam petunt et hostibus fugatis in socios arma convertunt, et post multa bella magna ex parte insula subacta potiti sunt. *Beda hist. Angl.*

449 Iterum catholici ab imperatore Theodosio ad audientiam evocati. **49** Attila rex Hunnorum Gallias aliasque circum provincias vastat, et arte Aetii magno inter eum et Gothos praelio concitato, Theodorus rex Gothorum cecidit eique Torismodo [*al.*, Thorismund] filius ejus successit. *Idat. a.* 451. *Jorn.*

450 Leo papa legatos ad confutandam haeresim mittere curavit. Theodosius imperator moritur, et a Placidia Augusta, et Leone totoque senatu ingenti pompa deductus in Mausoleo apud S. Petrum sepelitur; pro quo Martianus Orientis imperium adeptus, et VII annis regnans Eutychetem cum suis damnat sequacibus. Placidia Augusta moritur.---*Prosp.* Romani [67]. Aetio duce Gothi auxiliatoribus, contra Attilam regem Hunnorum grandi utrinque caede pugnantes, in campo Catalaunico acie victum in superiorem Galliam fugere compellunt. Qui in regnum timide reversus non multo post arma commovit in Italiam. *Prosp. Cass. Idat. Jorn. an. seq.*

451 Attila recollectis viribus Aquileiam vi magna diu obsessam cepit et circumquaque praedis et caedibus furibundus bacchatur. Ad quem Valentinianus imperator, Leonem papam mittens, pacem cum eo fecit, exercitusque ejus fame, peste, morbo caedibusque insuper ab Aetio attritus eum reverti fecit. *Prosp. Marcell. an. seq.*

452 Attila rex Hunnorum in sedibus suis moritur. Torismodo regi Gothorum perempto Theodoricus frater successit. *Prosp. Idat. a. seq.*---Hoc tempore quarta synodus universalis DCXXX episcoporum in Chalcedone contra Eutychem et omnes haereticos congregatur [68]. *Prosp. a. seq.*

50 453 Valentinianus imperator in palatio Aetium patricium, qui multa pro republica laboraverat, manu sua fraudulenter occidit, et a circumstantibus Boetius praefectus, amicus ejus, interemptus est. *Prosp. et caeteri a. seq.*

454 Valentinianus imperator in campo Martio ab amicis Aetii peremptus interiit; pro quo Maximus invadens imperium, infra II menses a militibus interemptus et in Tiberim projectus est. *Prosp. a. seq.*---Post quem Avitus in Galliis, auxilio fidens Gothorum, item imperium arripuit. Ipso anno, Geisericus rex Wandalorum, de Africa trajiciens, Romam quia sine imperatore erat, invasit, eamque opibus cunctis exspoliavit. Hucusque Prosper chronica sua perduxit. *Idat. Marcell. an. seq.*

455 Richario rege Suevorum in Hispaniis vastationibus instante, consilio Aviti Theodericus rex Gothorum, contra eum venicus, inita pugna graviter caede protrivit vulneratumque fugavit, et postea captum occidit, vastataque impie et crudeliter Hispania et ipsa quam possederant provincia. Suevos sibi subjugavit. *Idat. a. seq.*---Avitus Gothorum auxilio destitutus, jubente Martiano Augusto, Placentiae imperium deposuit. *Marius Av. a. seq.*---Hoc tempore apud Francos, mortuo Meroveo [69] rege, filius ejus Childericus regnavit annis XXIV. Qui ob luxuriam regno pulsus, in Thuringiam fugit, sed astu Viomadi amici revocatus est. *Greg. Tur. a. seq. Gesta reg. Franc.*

456 Ab hoc anno Victorius paschales cyclos inchoat, jubente papa **51** Hilario [70]. *Bed. chr.*---Martiano imperatore defuncto in Oriente Leo imperator annis XVII Romaeque Majorianus imperator annis IV regnaverunt. *Cass. a. seq.*---Theodericus rex Gothorum, multis in Hispania ecclesiis et civitatibus vastatis, Emeritam obsidet urbem. Suevi Maldrum sibi statuunt regem. *Idat.*

457 Majorianus imperator contra Wandalos in Africam movit procinctum. *Cass. a. seq.*---Theodericus nuntiis territus, relicta Emerita, Gallias repetit, et pace fugata [71], caede furens, ecclesias, urbes, villas vastavit et incendit. *Jorn. a. seq. Idat. h. a.*

458 Suevi Galliciam, et Gothi Baeticam provincias vastant. *Idat. h.*

459 Item Suevorum alii cum Maldra rege Lusitaniam, alii cum Richmundo [72] Galliciam depraedantur. Haeruli Baeticam invadunt. Majorianus imperator, facta cum Theoderico et Gothis pace, contra Wandalos et Suevos suo eos ascivit auxilio. *Idat. a. seq.*

460 Maldras rex Suevorum occiditur. Suevi a Gothis praedati pacem postulant. Majorianus imperator, Hispanias petens, classem contra Wandalos paravit; quae tamen ab ipsis invasa et direpta est. Rursum cum ad Africam contra eos trajicere moliretur, Geisericus territus pacem postulat. Majorianus Romam reversus, cum rempublicam disponderet, fraude Richmeris [Ricimeris] patricii, Suevorum, ut aiunt, consilio fulti preemptus est. *Cass. Idat. h. a. et seq.*

461 Severus Ravennae a Richmere imperator effectus IV annis regnavit. *Cass. Idat.* Atrabenus [73] in Gallia comes, Theoderico regi Gothorum confoederatus, Narbonam ei tradidit. *Idat.*---**52** Turonis beatus Perpetuus episcopus factus est, qui basilica sancti Martini adaucta, corporis ejus translationem fecit. *Greg. Tur. a. 460.*---In Gallicia villae, homines et greges mirum in modum fulmine tacti comburuntur, et duo juvenes concretis in unum adustione cadaveribus inveniuntur.

462 Romae Hilarius [74] papa XLVIII sedit annis VI, mensibus III; qui pro statu Ecclesiae nonnulla decrevit et constituit; haereses Eutychnam et Nestorianam damnavit, et multis metallis plures in Urbe basilicas ornavit oratoriaque, construxit; monasterium S. Laurentii ad balneas [75] fecit, itemque aliud ad Lunam et duas bibliothecas in Urbe condidit. *Anast.*

463 Rex Alanorum Beorgor, Italiam petens, apud Pergamum a Richmere patricio pugna victus interiit. *Cass. a. seq. Jorn.*

464 Severus imperator fraude, ut aiunt, Richmeris Romae in palatio veneno interiit. *Cass. a. seq. Jorn.*

465 Wandali per Marcellinum in Sicilia victi, caesique sunt et fugati. *Idat.*

466 Leo imperator Anthemium de Constantinopoli ad regendum Occidentis imperium Romam misit, qui suscepto imperio regnavit annis VI. *Marcell. a. seq.; Idat. an. pr.*

467 Marcellinus in Sicilia occiditur. Tolosae, ubi sedes regni Gothorum erat, in medio civitatis sanguis e terra prorumpens tota die una fluxit. *Idat. Fred. a. seq.*

53 468 Arabundus [76] imperium tentans, jussu Anthemii imperatoris exsilio deportatur. *Cassiodorus.*---Romae Simplicius papa XLIX sedit annis XV, mensibus III. Qui basilicam S. Stephani in Celio monte dedicavit. Item basilicam S. Andreae juxta S. Mariam construxit. Item basilicam S. Fibianae [77] juxta palatium Licinianum. *Anast.*

469 Romanus patricius imperium affectans capitaliter punitus est. *Cass. a. seq.*

470 Constantinopoli Aspar, affectata tyrannide, a Leone imperatore occidi jussus est. *Marcell. a. seq.*---In Gallia S. Remigius coelitus, antequam nasceretur, praenuntiatus a cella, in quam se adolescentulus, Deo militans, incluserat, vi abstractus, Remorum archiepiscopus ordinatur [78].

471 Romae Richmer patricius, Olybrium faciens imperatorem, Anthemium imperatorem contra jus affinitatis [79] et imperii cum gravi clade Urbis occidit. Sed non diu scelere laetatus ipse XL post die, et Olybrius VII mense, vitam exegerunt. *Marcell. a. seq. Jorn.*

472 Gundebado hortante Glycerius Ravennae sumpsit imperium. *Jorn. a. seq.*---Constantinopoli Leo imperator Leonem nepotem suum imperii consortem fecit. *Cass. a. seq.*

473 Constantinopoli Leo senior imperator obiit; post quem Leo junior **54** paucis regnans mensibus, et ipse decessit; et post hunc Zeno imperator factus regnavit annis XVII. Romae quoque Glycerio Nepos in imperio successit. *Marcell. a. seq.*

474 Romae Orestes patricius, Nepote imperatore in Dalmatias fugato, filium suum Augustulum imperatorem constituit. *Cass. a. seq. Jorn.*

475 Odoacer rex Torcilingorum et Rugorum cum multis Barbarorum auxiliis pervasa Italia, Romam obtinuit anno a conditione ejus MCCXXX. Orestem, et Paulum fratres patricos occidit, Augustulum imperatorem exsilio damnavit, et pro eo regis nomen arripuit; cum tamen nec purpura, nec regni insignibus uteretur. *Cass. et alii a. seq.*

476 Odoacer possessa Roma maximam Italiae partem sibi subjugavit.

477 Geisericus rex Wandalorum, post XXXVII et paulo plus invasae Carthagini annos, tandem moriens tyrannidi suae finem fecit. Post quem non melior filius Hunnericus regnavit annis fere VIII. *Procop. Vict. a. praec.*

478 Hujus tempore Zenonis imperatoris corpus Barnabae apostoli, et Evangelium Matthaei evangelistae, stylo ipsius scriptum, ipso revelante inventa sunt [\[80\]](#).

479 His temporibus [\[81\]](#) Simplicius papa Petrum Alexandrinum episcopum haeticum Eutychnum, ab Acatio Constantinopolitano accusatum damnat. *Anast.*

480 Hoc tempore mortuo Childerico rege Francorum, Ludovicus filius ejus, quem Clodoveum dicunt, regnavit annis XXX. *Greg. Tur. 55 an. seq.*---Ipso anno Odoacer Romae regnans in Dalmatia Odivam regem vicit et peremit. *Cassiod. Jorn.*

482 Theodoricus Theodmari filius [\[82\]](#) rex Ostrogothorum, id est, qui olim in Italia remanserant, Gothorum, Zenoni Augusto familiaris effectus, cum suis ei Gothis militavit. *Marcell. a. seq.*

483 Zeno Augustus Theodoricum hujus anni consulem [\[83\]](#), et magistrum militum fecit. *Cass. a. seq.*---Romae Felix III papa L sedit annis fere IX, qui basilicam beati Agapiti juxta S. Laurentium construxit. *Anast.*---Cyrola Arianus episcopus in Africa, adversus Eugenium Carthaginensem archiepiscopum aliosque catholicos miraculis claris zelo ductus, quemdam e suis pecunia corruptum caecitatem simulare jussit, ut eum coram rege se invocantem, quasi per fidem suam illuminaret; cui cum coram omnibus manus imposuisset, vera mox divinitus caecitate percussus, dolum aperuit, conversusque a sanctis episcopis Eugenio, Vindemiale et Longuino [*al.*, Longino] rursus illuminari promeruit. Ab hoc Cyrola Hunnericus rex instigatus, catholicos persequitur, et plurimis martyrio coronatis, ipsum Eugenium cum CCCXXIV episcopis exsilio relegavit, et catholicas ecclesias clausit. *Greg. Tur. a. seq. Marcell.*

484 Hunnericus, rex Wandalorum, divinitus percussus, scatens vermibus exspiravit. Post quem fratris ejus filius Gundamundus regnavit annis fere XII, qui non multo post Eugenium episcopum revocavit. *Jorn.*---Ludovicus rex Francorum juvante Raganhario [*al.*, Ragnachario] cognato suo, Siagrium regem Galliae Aegidii filium bello victum ad Alaricum regem Gothorum fugere compulit sibi que redditum occidit, et totum regnum illius ac thesauros sibi subjecit. *Greg. Tur. a. 486.*

485 Hoc tempore Acatius Constantinopolitanus, haeresi favens, Petrum **56** Alexandrinum revocat: quo audito Felix papa utrumque cum sequacibus erroris condemnat [\[84\]](#). *Felicis epist. 5.*

486 Odoacer Foebam [*al.*, Phoebam seu Fevam] qui et Feletheus [\[85\]](#), regem Rugorum vicit et apprehendit. *Cassiod. a. seq.*

487 Gundamundus rex Wandalorum Carthagini ecclesiam sancti Agilei catholicis reddidit, petente sancto Eugenio episcopo. *Prosp. append.*

488 Theodoricus rex Ostrogothorum permissu Zenonis Augusti Italiam petiit, cui apud Isoncium Odoacer occurrens bello conflixit et victus aufugit; et iterum recollectis viribus Veronae acie congressus, denuo victus et fugatus est. *Jorn. a. seq. Marius.*

489 Theodoricus ad fluvium Adduam Odoacrum tertio certamine vicit fugientemque apud Ravennam obsedit. *Jorn. a. seq. Mar.*---Ludovicus rex Francorum, Thuringos petens, gravi eos caede prostravit ipsosque cum terra eorum sibi subiecit. *Greg. Tur. a. 491.*

490 Odoacer, noctu a Ravenna cum Herulis egressus, collectis viribus quarto cum Theodorico conflixit, et itidem victus ab eo captusque est [86]. *Citati ad a. seq.*---Ipso anno Gundamundus rex Wandalorum pacem cum Romanis fecit. Constantinopoli Zenon imperator moritur; post quem Anastasius imperium Orientis XXVIII annis tenuit. *Cassiod. a. seq.*---Hoc tempore Ludovicus rex Francorum intercurrente Aureliano legato suo de Burgundia Hruodhildem [*al.*, Chlotildem *seu* Crotildem] uxorem Christianam accepit, filiam scilicet Hilperici [87], quem frater suus Gundobaldus cum uxore et filiis trucidaverat. *Greg. Tur. a. 493.*

57 491 Romae defuncto Felice papa concilium a presbyteris et diaconibus actum [88].

492 Theodoricus Ravennae Odoacrum insidias sibi molientem peremit, ac ipse Occidentis imperium XXX annis obtinuit. *Cass. Marius a. seq.*---Romae Gelasius papa LI sedit annis IV, mensibus VII, vir doctus, et pius, qui pro Ecclesiae statu nonnulla decreta fecit, multa sublimiter scripsit, haereticos damnavit, clerum Romanum auxit, pauperes dilexit. Ipse dedicavit ecclesiam S. Euphemiae Tiburtina urbe, aliasque basilicas sanctorum Nicandri, Eleutherii, et S. Andreae via Lavicana. Fecit etiam basilicam sanctae Mariae via Laurentina. *Anast.*

493 His temporibus in Africa beatus Fulgentius episcopus, qui Ruspensem XXVI annis rexit Ecclesiam, doctrina, et actibus clarus effulsit; qui et ipse plurima inter alios catholicos mala, et exilia perpeusus est. *Victor Vit. Isid.*---Hac etiam tempestate Ludovicus rex Francorum Gallias usque Sequanam, et deinde usque Ligerim fluvios suo regno subegit. Hunc multa instantia Chrodhild uxor sua ad fidem Christi cohortatur. *Greg. Tur. an. seq.*

494 Gundamundus rex Wandalorum, persuadente Eugenio archiepiscopo, tandem post X annos omnes catholicos episcopos de exilio revocavit et diu clausas ecclesias pace reddita aperuit. *Procop. a. seq.*---Ludovicus rex Francorum contra Alamannos pugnans, cum exercitus ejus periclitaretur, Deum coeli invocans, et fidem suam Christo vovens, ipso juvante victor Alamannos subjugavit. *Greg. Tur. a. 496.*

495 Ludovicus, seu Clodovens rex Francorum instante Hrodhilde [89] **58** conjugis sua, a sancto Remigio Remensi archiepiscopo fide Christi imbutus, cum gente sua baptizatur. *Greg. Tur. a. seq.*

496 Gundamundo rege Wandalorum defuncto, Trasamundus XXVI paulo plus annis pro eo regnavit. Qui item catholicis infestus ecclesias post aliquot annos clausit, et inter alios persecutionis labores CCXL episcopos exsilio in Sardinia et aliis insulis afflixit. *Hist. miscell. Procop. ad ann. seq.*

497 Boetius, patricius et consul, multa his temporibus ingenii sui monimenta in saeculari philosophia excellenter edidit. Romae Anastasius papa LII [90] sedit annis fere II. Hic confessionem S. Laurentii exornavit; et, quia quibusdam haereticis communionem clam reddere velle videbatur, quidam se ab ejus communione sequestrant. *Anast. a. 496.*

498 Isauri, occiso Lilingo duce suo, ab Anastasio imperatore victi trucidati sunt. *Marcell.*---Hoc tempore Ludovicus rex Francorum Gundebaldum et Gondegiselum fratres, Burgundionum reges, pugna [vicit] et fugavit, et Gundebaldum Avenione obsessum tributarium fecit, et cum magna praeda redit. *Greg. Tur. Marius. a. 500.*

499 Theodoricus rex Romae et alibi multa per haec tempora mirifica construxit aedificia. *Cassiod. a. seq.*---Romae Symmachus papa LIII sedit annis XV, mensibus fere VIII, cum quo simul per nimiam dissensionem ordinatus est [91] Laurentius, et magna Romae inter clerum et populum discordia facta, donec iudicio Theodorici regis et majoris multitudinis Symmachus in sede confirmaretur. *Anast. Vict. Tun. an. 498.*

59 500 Symmachus papa, synodo Romae acta, inter alia Laurentium aemulum suum Nuceriae episcopum constituit. *Anast. Pag. h. a.*

501 Theodoricus rex aquaeductum Ravennae fecit. *Cassiod. a. seq.*---His temporibus sanctus Mammertus Viennensis archiepiscopus virtutibus claruit, qui, propter luporum et ursorum immanitatem, aliasque plagas

triduanas ante Ascensionem Domini litanias primus instituens, Domini misericordiam plagarumque cessationem promeruit [92].

502 Theodoricus rex victis Vulgaribus, [al., Bulgaribus] Sirmium regno Italiae restituit. *Marcell. a. 504.*

503 Quidam ex Romanis, Symmachum papam falso criminantes et apud regem accusantes Laurentiumque revocantes, magnum Romae schisma fecerunt, et Petrus Altinae urbis episcopus permissu Theodorici sedem apostolicam invasit. *Anast. Pag.*

504 Synodo CXV episcoporum collecta, beatus papa Symmachus de illatis purgatur et sedi suae cum gloria restituitur, et pervasores sedis ejus Laurentius Nucerinus et Petrus Altinas, condemnantur. *Anast. a. pr.*---Ludovicus rex Francorum, per suffragia sancti Petri sanctique Martini et aliorum sanctorum divinum implorans auxilium, Gothos petiit, eosque juxta Pictavis urbem in campo Voglensi [93] pugna vicit, et regem eorum Alaricum, qui jam XXII annis regnavit, occidit, regnumque ejus, quod in Galliis habebat, ac thesauros accepit. Amalricus [al., Amalaricus] vero filius Alarici fugiens, regnum patris sui in Hispaniis recepit. *Procop. de bell. Goth. a. 507. Jorn.*

505 Ludovicus rex Francorum Parisius beati Petri basilicam aedificat. *Greg. Tur. a. 508.*

60 506 Hoc tempore Ludovicus rex Francorum Ragnacharium [94] cognatum suum regnique participem, ignavum et luxuriosum, a suis proditum, bello victum fugavit, et comprehensum sua manu cum fratre Richario occidit et ejus sibi populum subjecit. *Greg. Tur. a. 509.*---Theodoricus rex Italiae contra Francos in Galliam exercitum misit. *Gassiod. a. 508.*

507 His temporibus, Romae iterum dissensione contra Symmachum papam et Ecclesiam orta, nonnulli ex parte ejus fustibus et diversis plagis afflicti, nonnulli trucidati et necati, et multa indigna et nefaria contra Ecclesiam et religionem commissa sunt. *Anast.*

508 Hoc anno [95] Romae Boetius vir eruditissimus consulatum administravit. *Cass.*

509 Ludovicus, qui et Clodoveus Magnus, Francorum rex post multas victorias totam pene Galliam possidens, Parisius, ubi sedem regni instituit, moritur, et in basilica S. Petri a se constructa sepelitur anno regni XXX, post transitum S. Martini, ut in gestis Francorum habetur, anno CXII [96]. Post quem quatuor filii ejus diviso regno, Theodericus, Metis sedem habens annis XXIII, cum strenuo filio suo Theodeberto regnavit; Chlodomeris Aurelianis, Childebertus Parisius, et quartus Chlotarius Suessionis sedem statuens annis LI regnavit. Horum soror Hrodhildis, aequivoca matris, et aequae religiosa, Amalrico regi Gothorum Ariano in Hispaniis nupsit, materque vidua apud S. Martinum Turonis in orationibus et eleemosynis permansit. *Greg. Tur. Aimoin. caeteri recte ad an. 511.*

61 510 His temporibus Symmachus papa inter alia bona Manichaeos in urbe inventos damnavit, ecclesiam S. Andreae ad S. Petrum construxit, oratorium S. Thomae, confessionem S. Cassiani itemque sanctorum Proti et Hyacinthi, oratorium S. Apollinaris, itemque S. Sosii, item S. Crucis, item S. Joannis Baptistae, item S. Joannis Evangelistae, basilicam S. Petri, et porticum marmore stravit et multis modis ornavit. Xenodochia instituit, et singulis annis catholicos, a Trasamundo rege Wandalorum Ariano per exsilia dispersos, alimonia et vestibus juvit. Construxit etiam basilicam S. Agathae via Aurelia, item S. Pancratii, item S. Silvestri, item S. Martini, item SS. Cosmae et Damiani, et alias nonnullas struxit, renovavit et ornavit. *Anast. Bed. chron.*

611 Hoc tempore reges Francorum Chlodomeris, Childebertus, et Clotharius, Burgundionum reges Sigismundum et Godomarum petunt, et pugna victos fugant. E quibus Sigismundus rex religiosus ad sanctos Agaunenses [97] confugiens, insequente Chlodomere, ibidem captus et Aurelianis in carcerem missus una cum uxore ac filiis trucidatus est; et secuto tempore Chlodomeris iterum Burgundiones petens pugna fugavit, et ipse, inter hostes equo delatus, ab ipsis jugulatur, et Burgundia a Francis subjugatur. *Greg. Tur. Marius Av. a. 515. seq.*

512 Amalaricus in Hispaniis rex Gothorum Arianus Hrodhildem uxorem suam catholicam multis modis afflixit. Qui postea a fratre ejus Childeberto pugna victus et preceptus est; et pro eo Theuda regnavit [98]. *Greg. Tur. a. 531.*

513 Cassiodorus hujus anni consul fuit, qui postea conversus et monachus effectus coenobium construxit, et in saeculari divinaque litteratura **62** clarus effulsit. Psalmos exposuit, libros institutionum et chronica fecit. Romae tandem, dissensione cessante inter clerum et populum, optata rediit concordia, et Symmachus papa beatus obiit [99]. *Anast. Cass.*

514 Theodoricus rex Italiae filiam suam Amalsuindam Eutharico Cillicae in matrimonium junxit. *Cassiod. an. seq. Jornand.*---Romae Hormisda papa LIV sedit annos IX, qui inter alia bona Eutythianos itemque Manichaeos damnavit, clerum erudit, basilicas adornavit. *Anast.*

515 Hoc tempore Vitalianus quidam servus dignitatibus elatus Anastasio imperatori rebellat, et Scythis adjunctus crebris praeliis milites ejus victos fugans, magno reipublicae dedecori et detrimento fuit. *Marcell.*

516 His diebus Hormisda papa, pro fide catholica ad imperatorem Anastasium Constantinopolim legatos mittens et nihil proficiens, alios itidem cum epistolis legatos mittit. Quos Anastasius cum corrumpere non posset, exsilio deputavit et inter alia domno papae rescripsit dicens: *Nos jubere volumus, non nobis juberi.* *Anast.*

517 His temporibus Theodoricus rex Francorum Danos se invadentes per filium Theodebertum una cum rege suo ad internecionem delevit. *Greg. Tur. a. pr.; al., circa an. 515.*

518 Anastasius imperator, cum haeresi Eutythetis favisset et catholicos persequeretur, fulmine ictus interiit, major octogenario. Pro quo Justinus imperator catholicus Constantinopoli regnavit annis VIII; qui nonnullos imperio inhiantes occidit, et cum Vitaliano tyranno pace prius facta, eundem postea peremit. *Marcell.*

63 519 Justinus Augustus legatos apostolicae sedis, ab Hormisda papa Constantinopolim pro fide missos, summo honore suscepit, eisque in damnatione haereseos per omnia consentaneus plurima per eos donaria Romam misit. *Anast.*

520 Hac tempestate Theodericus rex Francorum cum filio Theodeberto Thuringos petens, immensa eos caede protrivit, et Ermenfridum regem eorum fugavit; quem postea fide data ad se venientem suscipiens e muro praecipitavit, et filios ejus occidi fecit. *Greg. Tur. an. 530.*

521 Justinus Augustus haereticis infestus Arianos etiam Constantinopoli persequitur; unde iratus Theodoricus rex Italiae Arianus exitium in Italia catholicis minatur. *Hist. miscell.*

522 In Africa mortuo tandem Trasamundo rege Wandalorum Ariano, Heldericus pro eo regnavit annis VIII; qui statim in principio regni ecclesias diu clausas aperuit, et omnes catholicos de exsiliis revocare studuit, et optatam Ecclesiae pacem restituit. *Procop. Victor. Tun. an. seq.*

523 Romae Joannes papa LV sedit annis II, mensibus IX; qui, coemeteria in urbe restaurans et aliis bonis instans, a Theodorico Constantinopolim legatus mittitur, et summo honore et gaudio a Justino Augusto et cunctis civibus susceptus ad portam, quae dicitur Aurea caecum illuminat, et coronato a se Augusto Justino, et pro quibus venerat impetratis, donariis et muneribus donatus revertitur. *Marcell. an. 525.*

524 Theodoricus rex Gothorum et tyrannus Romanorum inter alia **64** mala Boetium patricium et philosophum diu carceratum occidit; nec multo post socerum ejus Symmachum patricium itidem peremit; Joannem quoque papam beatum de Constantinopoli reversum Ravennae una cum comitibus carceris afflictione necavit XV Kal. Junii, qui non multo post Romam relatus, apud S. Petrum sepultus est [\[100\]](#). *Beda. Hist. miscell.*

525 Theodoricus tyrannus, post III menses ab obitu papae Joannis, post multa mala sua Dei judicio subitanea morte Ravennae interiit, et, sicut solitario cuidam revelatum est, a Joanne papa et Symmacho patricio in ollam Vulcani dejectus est anno regni Italici XXXII. Post quem nepos ejus Atharicus [Athalaricus] puer cum matre Amalsuinda regnavit annis VIII. *Hist. miscel. Procop. Jorn.*---Romae Felix quartus papa LVI sedit annis IV, mensibus II; qui fecit basilicam sanctorum Cosmae et Damiani via Sacra, et S. Saturnini via Salaria [\[101\]](#). *Anast.*

526 Constantinopoli Justinus imperator, Justinianum regni consortem et successorem faciens, obiit; pro quo Justinianus ex sorore nepos ejus imperavit annis XXXVIII multa pietate et prudentia conspicuus, nisi in quibusdam haereticis favisset. *Marcell. an. seq.*

527 Justinianus Augustus Belesarium amicum suum principem militiae fecit, per quem et de Parthis triumphavit et magna ex parte rempublicam recuperavit. *Hist. miscel.*---Gens Winilorum sive Longobardorum, rege Odwino, [*al., Audoinus*] Pannoniam invasit, ibique habitare coepit. *Paul. Diac. hist. Longob. Procop.*

65 528 His temporibus beatus abbas Benedictus immensa virtutum gloria claruit. Priscianus quoque grammaticus his fuit temporibus. *Bed. chr.*

529 Exercitus Romanus sabbato Paschae a Parthis superatur.

530 In Africa occiso male Helderico rege Wandalorum catholico, Geilamer regnum invadens tanta feritate in catholicos et in omnes debacchatur, ut nec parentibus suis parceret. *Procop. Vict. Tun.*---Romae Bonifacius secundus papa LVII sedit annis II, mense ferme I, cum quo per dissensionem ordinatus est Dioscorus, et paucis post diebus mortuus; quem tamen Bonifacius collecta synodo damnare molitus est. *Anast.*

531 Bonifacius papa Vigilium diaconum in synodo post se papam eligi sub chirographo decrevit; quod tamen postea rescindens, quia contra canones erat, combussit. Ipse in periculo famis clerum et pauperes alimonia juvit. *Anast.*

532 Ab hoc anno, scilicet Justiniani imperatoris sexto, Dionysius Romanus abbas, utriusque linguae peritissimus, cyclum magnum paschalem inchoat, qui jam semel ab incarnatione Domini in annis DXXXII exactus, totidem in se annos continet. Incipit autem a primo Diocletiani anno, unde Graeci cyclos suos inchoabant, cyclis decennovennalibus XIII exactis, id est, an. CCXLVII. *Bed. chr.*---Romae Joannes secundus, qui et Mercurius, papa LVIII sedit annis II, mensibus IV. Ad hunc Justinianus Augustus de fide sua litteras et donaria sancto Petro transmisit. *Anast. an. 533.*---Theodoricus rex Francorum anno regni XXIII moritur, et Metis sepelitur: pro quo filius ejus Theodebertus regnavit annis XIV. *Greg. Tur. an. 534.*

533 Romae mortuo Athalarico rege Gothorum, Amalsuinda Theodatum **66** in consortium regni assumit; qui ipsam non multo post occidi jussit, et regnum sibi soli usurpavit. *Marcell. an. seq.*

534 Belisarius patricius a Justiniano imperatore missus Wandalorum gentem in Africa bello victam delevit, Geilamerum regem eorum captum Constantinopolim abduxit, et Carthaginem reipublicae restituit post annos XCIV ex quo a Geiserico capta est. Geilamer quoque post aliquot annos a Justiniano Augusto comes effectus, et in terminos Parthorum ad eos arcendos constitutus est. *Marcell. Marius. Procop.*

535 Romae Agapitus papa LIX sedit anno fere I. Hic a Theodato tyranno, pro gratia Justiniani Augusti, propter occisam Amalsuindam sibi infensi, Constantinopolim missus, constanter cum Augusto pro fide Christi decertavit; Anthemium ejusdem urbis episcopum haeticum convictum damnavit, et in locum ejus favente Augusto Moenam (*al.*, Mennam) ordinavit; ipseque ibidem morbo tactus obiit, et in loculo plumbeo Romam relatus ad Sanctum Petrum sepultus est. *Anast. Marcell. Vict. Tun.*

536 Romae Silverius, Hormisdas papae dudum filius, contra voluntatem cleri a Theodato tyranno pecunia corrupto [\[102\]](#) LX papa violenter promotus, sedit anno I, mensibus V. *Marcell. Anast.*---Theodadatus tyrannus abhinc post II menses a Witigiso peremptus, et Witigis (*al.*, Witiges) rex Gothorum factus est. *Aimoin.*---Belisarius patricius a Justiniano Augusto in Italiam contra Gothos missus, per Siciliam transiens, et Sunderat ducem ejus vincens Africamque de tyrannis **67** eruens, Neapolim transfretavit ipsamque urbem sibi resistentem obsessam vi cepit, et tam cives quam Gothos, nulli parcens, trucidavit. Inde cum urbem Romam ingressus esset, Gothi omnes qui ibi fuerant, nocte egressi, Ravennam fugientes petierunt, quos insecutus, conserto praelio septem millia ex eis occidit. Witigis vero collecto grandi exercitu Belisarium urbemque Romam uno anno obsedit, omniaque circum devastans, urbem bello et fame graviter oppressit. Postea vero egresso Belisario, pugna commissa victus, Ravennam aufugit. *Procop. Mar. Jorn.*---Fames tanta facta est, ut in Liguria quaedam mulieres parvulos suos comederent. *Marcell. h. a.*

537 Silverius papa, cum in restitutione Anthemii et communionem haeticorum Augustis nollet parere, jussu ipsorum a Belisario patricio falso criminatus, et secreto positus monachique habitu indutus, indictione XV a Vigilio diacono exsilio afflictus, et, deficiens XII Kal. Julii, post obitum etiam miraculis claruit; ipseque Vigilium papa LXI ordinatus sedit annis XVII, mensibus VII. *Anast. Aimoin.*---Ipsius diebus Belisarius Theodebertum regem Francorum cum grandi exercitu Italiam ingressum vicit, et inde reverti coegit [\[103\]](#). Ipse Romae S. Petro dona obtulit. *Marcell. Vict. Tun. Procop.*

538 Belisarius patricius, commissa cum Gothis pugna iterum victor, Witigisum regem eorum in ipsa fuga a Joanne Sanguinario magistro militum comprehensum et Romam adductum, ipse, et Vigilium papa Constantinopolim cum uxore et thesauris ad Justinianum Augustum perduxerunt; a quo patricius et comes factus, in Orientem contra Parthorum seu Persarum excursions constitutus, ibidem vitam finivit. Gothi in Liguria **68** manentes Helebadum (*al.*, Heldebadum) sibi regem elevant, iterumque Romanis rebellant. *Procop. Mar. Hist. miscell. an. 540.*

539 Parthi rupta pace Antiochiam totamque Syriam invadentes devastant, donec a Belisario tandem repulsi ad terminos suos redierunt. Posteaque a Martino duce pax cum eis facta est, Belisario ad Italiam contra Totilam

revocato. *Mar. an. seq.*---Gothi Helebado post unum annum perempto, Eraricum regem faciunt. *Procop. an. 541 seq.*

540 In Italia occiso post unum annum Erarico rege, Gothi Totilam, qui et Baduilla dictus est, regem sibi statuunt; qui successibus bellorum fretus Romanum exercitum ducesque aliquoties superavit, et per multos annos Italiam totam ipsamque urbem Romam captam pluribus malis attrivit et vastavit. *Procop. an. 541.*

541 Totila per haec tempora apud Faventinum Aemiliae oppidum Romanum exercitum superat; nec multo post iterum Romanos duces fugans, partim vi, partim donis exercitum sibi consociat, et tyrannidi instans ipsam etiam Romam et Campaniam vastat. *Hist. miscell. Procop. Marcell. an. 543.*

542 Hujus Justiniani temporibus corpus S. Antonii monachi divinitus revelatum et Alexandriam translatum, in ecclesia S. Joannis Baptistae tumulatum est. *Bed. chr. Vict. Tun.*---Hoc etiam tempore quinta synodus universalis Constantinopoli contra Theodorum et omnes haereticos sub Vigilio papa collecta est [104].

543 Per haec tempora, cum Belisarius a Parthorum finibus ad auxilium 69 Italiae revocatus et diu impeditus, tandem cum modica classe Romam jam pene vastatam ingressus esset, Totilae superirruentis exercitum commisso praelio fudit et in Tiberi mersit, ipsumque in Campaniam repulit. *Marcell. an. 547.*---Hoc tempore, cum Benedictus abbas discipulum suum Maurum ad Gallias transmisisset, migravit ipse post multas virtutes ad Dominum. *Leo. Ost., al. an. 544.*

544 Sanctus Remigius, Remorum archiepiscopus et gentis Francorum apostolus, anno episcopatus LXXIV, Idibus Januarii plenus virtutibus migravit ad Dominum [105]. Arator subdiaconus Romanus librum suum, quem de Actibus apostolorum heroico metro edidit, Vigilio papae oblatum publice cum magno favore recitavit [106]. *Paul. Diac. hist. Longob. l. I, c. 25.*

545 Hoc tempore cum Belisarius a Sicilia jussu Augusti Constantinopolim revocatus esset, Totila jam securus iterum Romam invasit, et secuto tempore collectis viribus Siciliam etiam invasam cepit, totamque, insultans Romanis, qui diversis occasionibus subducti erant, devastat Italiam. *Procop. Marius an. 547.*

546 Theodebertus rex Francorum strenuus et fortis moritur, et filius Theodpaldus, multum patre nequior et ignavior, pro eo regnavit annis VII. *Mar. Greg. Tur. an. seq.*

547 His temporibus Vigilius papa, cum ad consensum haereseos et 70 restitutionem Anthemii episcopi nullatenus adduci posset, jussu imperiali Romae vi captus et Constantinopolim perductus, cum constanter in incepto perstitisset, nec Augusto cessisset, cum comitibus affectus [injuriis] et exilio addictus, per annos aliquot graviter afflictus est [107]. *Marcell.*

548 Per haec tempora Justinianus Augustus inter alia magnifica basilicam Salvatoris, quae Agiae Sophiae dicitur, incomparabili opere Constantinopoli construxit. Ipse leges Romanas infinitas abbreviatas collegit et leges, quae Justinianae dicuntur, composuit. *Paul. Diac. hist. Longob. l. I, c. 25.*

549 Hoc tempore gens Gepidorum [Gepidarum] a rege Alboino et Longobardis, qui in Pannonia tunc habitabant, praelio victa et pene deleta est, et Chunimundus rex eorum occisus est, de cujus capite auro incluso Alboin sibi Praciam [108] fecit, filiamque ejus Rosmodam [Rosamundam] inter alios multos captivam, postea, defuncta conjuge Lotharii regis Francorum filia, in sui perniciem duxit uxorem. *Al. an. 547; alii an. 568.*

550 Victor episcopus [109] Capuanus de hujus anni Pascha scribens, erroneos Victorii cyclos arguit. *Bed. chr.*---Hoc tempore Totila rex Gothorum iterum Romam obsessam et fame nimis oppressam cepit, et quibusdam senatoribus Constantinopolim fugientibus securus urbem possedit. *Procop. an. 549.*

551 Hucusque Jordanis episcopus Chronica sua de Gestis Romanorum abbreviata perduxit [110]. His temporibus in Africa Mauri per Joannem patricium domiti sunt. *Marcellin.*

71 552 Hoc tempore, Justinianus Augustus Narsetem eunuchum, chartularium et cubicularium suum, principem militiae fecit et in Italiam misit, qui commissa pugna Dei gratia victor Totilam regem occidit, et gentem Gothorum auxiliantibus etiam Longobardis in Italia exterminavit. *Marcellin. app.* Per haec etiam tempora cum Buccelinus comes, cum sociis a Theodeberto rege Francorum dudum missus, per annos aliquot Italiam Siciliamque infestaret et Romanum saepe exercitum superaret, tandem exercitus ejus, profluvio ventris attritus et attenuatus, a Narsete pugna

victus et profligatus, ipse dux occisus est; nec multo post socius ejus Ammingus [111] dux cum reliquis Gothorum, quibus se junxit, peremptus est. *Marcell. app. ann. seq.*

553 Theodpaldus rex Francorum moritur, et regnum ejus uxoremque Wanderadam [*al.*, Vuldetradam] Clotharius rex, patris ejus Theodeberti patruus accepit, qui jam XLIV anno regnabat. Ipso anno, Clotharius ipse Saxones rebellantes juxta Wiseram fluvium magna caede domuit, et Thuringiam pervasam devastavit. *Marcell. app.*

554 Vigilius papa, tandem impetrantibus Romanis et Narsete, de exilio relaxatus, cum Romam redire coepisset, in Sicilia morbo calculi tactus decessit [112]: sed tamen Romam relatus apud S. Marcellum via Salaria sepultus est. Pro quo ordinatus Pelagius papa LXII sedit annis XI, mensibus X; qui, a populo Romano factionis contra Vigilium incusatus, celebratis una cum Narsete litiis apud S. Petrum, ambone ascenso Evangelioque super 72 caput suum posito, juramento se crimine purgavit. *Marcellin. app.*

555 Hoc tempore, Saxones iterum Clothario rebellantes, cum ab eo peterentur hostiliter eique pro satisfactione dimidium rerum suarum offerrent, idque exercitus Francorum refutans eo invito pugnam iniisset, magna ab eis caede protritrus fugae praesidium petiit. *Marcell. app.*

556 His diebus, Chramnus patri suo Clothario, adnitente patruo Childeberto, rebellans, regnum Francorum domestica seditione perturbat. Saxones factione Childeberti in Francia praedas egerunt. Childebertus Remensem Campaniam populatur. *Marcell. app.*

557 In Britannia Bridius [*al.*, Bridus] rex Pictorum efficitur. Childebertus rex Francorum circa haec tempora moritur, et Parisius in basilica S. Vincentii a se constructa sepelitur; regnumque ejus Clotharius frater assumens totam paterni regni monarchiam obtinuit. *Marcell. app., al. a. seq.*

558 Chramnus patrem Clotharium, quem multis offenderat, hoc tempore in Britanniam fugiens, insequente eo ibidem cum Conobro rege, pugna victus et captus, cum uxore et filiabus vivus incensus est [113]. Quo etiam tempore, Turonis basilica S. Martini, rebellibus ad eam fugientibus, igne crematur. *Marcell. app.*

559 Clotharius rex, de sceleribus et peccatis suis poenitentiam agens, basilicam S. Martini hoc tempore studiose reparans stanno texit. *Greg. Tur. a. seq.* Sanctus Medardus episcopus plenus virtutibus migravit ad Dominum, et a Clothario rege Francorum Suessionis magna cum gloria sepultus est. *Greg. Tur. a. seq.*

73 560 Clotharius major, filius Clodovei Magni, rex Francorum, anno regni LI Compendii moritur, et Suessionis apud S. Medardum sepelitur. Post quem quatuor filii ejus, diviso regno, Sigebertus Metis et Remis sedem habens, annis XIV, Charibertus Parisius, Hilpericus Suessionis XXV annis, Guntramms Aurelianus et in Burgundia XXIII annis regnavit. *Marius Greg. Tur. an. seq.*

561 In Britannia Edilbertus rex Anglorum regnavit annis LVI. *Bed. hist. Ang. a. 560.* Hunni cum rege suo Chagano Gallias petentes, a Sigeberto rege pugna victi et humiliati, vix impetrata pace, foedere pacto redierunt. *Greg. an. seq.*

562 Chilpericus rex regnum fratris sui Sigeberti et urbem Remensem invasit, Campaniamque vastavit. Quo audito Sigebertus a Hunnis reversus, econtra Suessionis urbem cepit, Theodebertum filium Hilperici ibidem captum in exilium misit, ipsumque Chilpericum pugna victum fugavit, et civitates suas recepit. Postea vero, accepto ab eo pacis sacramento, filium ei reddidit, pacemque cum eo firmavit. *Greg. Tur. an. 563, l. IV, c. 23.*

563 Charibertus rex libidini deditus, cum, Ingoberga uxore sua repudiata, duas ancillas germanas sibi in matrimonio junxisset, a sancto Germano Parisiorum episcopo excommunicatus, non multo post interiit [114]. Quo etiam tempore, Sigebertus rex Brunam, quae et Brunihildis, filiam Athanagildi regis Gothorum de Hispania uxorem accepit [115], et secuto tempore Chilpericus frater ejus Gielswindam [*al.*, Gailesuintha] sororem Brunae conjugem accepit, quam postea suasu Fridegundis concubinae noctu strangulavit; cujus etiam astu Audoveram reginam, commatrem suam factam, repudiavit, et multa mala fecit. *Greg. Tur. a. 566, seq.*

74 564 Constantinopoli Justinianus imperator anno imperii XXXVIII decessit; pro quo Justinus minor annis XI regnavit, homo iniquus et avaritiae ultra modum deditus. *Evagr. l. V, c. 1, a. seq.* His temporibus immensa pestilentia et mortalitas totam Italiam et maxime Liguriam incredibiliter vastavit. *Paul. Diac. hist. Longob.*

565 Sanctus Columba presbyter et abbas, de Hibernia veniens, Brittannis verbum Dei praedicat. *Bedae epit.* His temporibus Narses patricius Sindwaldum regem de reliquiis Herulorum in Italia sibi rebellantem pugna vicit et

captum alta trabe suspendit. *Mar. Av. a. seq.* Qui divitiis auctus magnam a Romanis passus invidiam, apud Augustum criminatus, et ad id adductus est ut relicta Roma in Campaniam subsecuti [116] secederet, eique Longinus successor in Italiam mitteretur. *Paul. Diac. Mar. a. 568.*

566 Romae Joannes tertius papa LXIII sedit annis ere XIV. Qui ecclesiam Philippi et Jacobi apostolorum, quam decessor ejus Pelagius coeperat, perfecit et dedicavit [117]. *Anast. Bed.*

567 Narses eunuchus et patricius, qui Italiam a Gothis aliisque hostibus liberaverat, et multum pro republica laboraverat, a Justino Augusto et Sophia uxore ejus injuriis lacessitus, Longobardos, qui in Pannoniis habitabant, ad vastandam et possidendam Italiam invitavit, missis eis de ubertate Italiae fructibus terrae atque muneribus. *Paul. Diac. l. II, c. 5.*---Multa prodigia, et praecipue igneae acies in coelo visae, sanguisque coruscans Italiam terrent. *Greg. M. l. III, Dial., c. 38.*

75 568 Longobardi rege Alboino mense Aprili Venetiam et fines ejus ingressi sunt, eamque, paucis civitatibus exceptis, captam subjicientes, apud Aquilegiam, seu Forum Julii, electam partem copiarum cum duce Gisulfo relinquentes, ad totam Italiam capiendam animos intendunt. *Paul. Diac. l. II, c. 7.*---Ingens hoc anno nix cecidit, et insolita frugum copia subsecuta est. *Paul. Diac.*

569 Hoc tempore Hunni rupta pace iterum Franciam petentes, dolis instructi Sigebertum regem cum Francis acie victum fugant. *Greg. Tur. 566.*---Alboinus rex cum Longobardis Liguriam invasit, Mediolanum et alias plerasque urbes cepit, et circumquaque praedis et caedibus furibundus, Papiam plus triennio obsedit. *Paul. Diac.*

570 Alboinus plerasque in Tuscia citraque civitates, exceptis Roma, Ravennaque et paucis castris, cepit. Ingens etiam fames post ubertatem Italiam pestilentia attritam invasit. *Mar.*---Sanctus Vedastus episcopus decessit. *Paul. Diac.*

571 Papienses cives, ultra resistere non valentes, regi Alboino se tradunt: qui, civitatem ingressus, corridente et jacente intra portam equo suo, divinitus mitigatus, contra votum quo omnes se puniturum minitabatur, civibus pepercit, et, sedem ibi regni statuens, tres annos et VI menses in Italia regnavit. Quo etiam tempore Narses patricius, cum e Campania Romam reversus esset, non multo post mortuus et in loculo plumbeo cum thesauris suis Constantinopolim relatus est [118]. *Paul. Diac.*

572 Hoc tempore Chilpericus rex Clodoveum filium suum hostiliter in regnum Sigeberti fratris sui misit; qui cum juxta Burdegalensem resideret urbem, Sigulfus dux ex parte Sigeberti super eum irruit, fugientemque, **76** cum tubis et buccinis vociferando, quasi cervum Parisius usque, ubi pater ejus fuerat, persequitur. *Greg. Tur.*

573 His diebus Chilpericus filium suum Theodebertum item ad vastandum Sigeberti regnum trans Ligerim misit; qui cum vastationibus crudelissime instaret, et civitates nonnullas cepisset, tandem cum ducibus Sigeberti pugna incaute conserta, decisus interiit. *Greg. Tur. a. 575.*

574 Alboinus rex Longobardorum apud Veronam insidiis Rosmodae conjugis suae a Helmichiso armigero suo peremptus est: ipseque Helmichis frustra regnum attentans, cum ad mortem quaereretur, cum eadem Rosmoda conjuge sua et thesauris filiaque regia Albswinda Ravennam fugit, ibique venenum ab ipsa acceptum, ipsam quoque bibere cogens, cum ipsa pariter interiit. *Paul. Diac. l. II, c. 29.*---Sigebertus rex Francorum, cum, suas ulciscens injurias, fratris Chilperici regnum invasisset, eumque contra vetitum S. Germani Parisiorum episcopi mortifero odio fugientem persequeretur, missis dolo Fridegundis jam reginae duobus adolescentibus, ab e s peremptus interiit, ipsique pariter extincti sunt; et Brunihild uxor ejus cum filio Childeberto capta et custodiae mancipata est. Sed Childebertus puer clanculo a suis ereptus, et rex pro patre promotus, regnavit annis XXIII, rex admodum fortis et strenuus. Hujus soror Ingundis Hirringildo regi Gothorum filio Leovigildi nupsit. *Greg. Tur., l. IV, c. 46. a. 575.*

575 Constantinopoli Justinus imperator post multa mala et cupiditates suas in amentiam versus moritur; pro quo Tiberius Constantinus, qui et ipso mente capto palatium rexerat, regnavit annis VII, vir Deo devotus et eleemosynis pauperum omnium largissimus, atque in acquirendis facile divitiis omnium fortunatissimus [119]. In Italia Clep (Clepho) Longobardorum rex, qui pro Alboino electus fuerat, cum anno et mense uno crudeliter regnasset, et multos Romanorum peremisset, a proprio servo suo interemptus est; post quem Longobardi sine regibus per annos X sub ducibus **77** militantes, pluribus per totam Italiam debacchantur sceleribus, Burgundiamque (sicut sanctus Hospitius [120] reclusus praedixerat) ingressi, Amatam [121] ducem Guntrammi regis pugna victum occidunt, et multa caede facta praedis ditati in Italiam revertuntur. *Greg. Tur., Paul. Diac., Mar. a. 576.*

576 Hoc tempore Meroveus Chilperici filius, a patre contra Pictavos missus, et inde revertens, Brunihildem accepit uxorem; a qua statim a patre separatus, cum suspectus haberetur, non multo post attonsus et presbyter ordinari jussus est. *Greg. Tur. l. V, c. 2, 3.*---Per idem tempus S. Germanus Parisiorum episcopus migravit ad Dominum. Circa hoc tempus Longobardi iterum Burgundiam ingressi, a Mummulo patricio Guntrammi, qui Amato successerat, circumventi, pluribus trucidatis et captis vix refugerunt. *Greg. Tur., Paul. Diac.*

577 His diebus Chilpericus Clodoveum filium suum, et Desiderium ducem contra fratrem suum Guntrammum transmisit, sed a Mummulo patricio Guntrammi pugna victi terga verterunt. *Greg. Tur., Paul. Diac. an. 572.*---Hoc item tempore Saxones, qui cum Alboino Italiam intraverant, Gallias invadunt; sed a Mummulo caesi et humiliati impetrata pace redeunt; et post annum item patriam repetere volentes Gallias petunt, viso Mummulo territi, auro se redimunt. Postremo a Suevis, qui locum eorum possederant, pugna victi et pene deleti sunt. *Paul. Diac., l. III, c. V., al. a. 572.*

578 Romae Benedictus papa LXIV sedit annis IV, mensibus II [\[122\]](#), a quo beatus Gregorius de monasterio ablati et diaconus ordinatus, Constantinopolimque apocrisarius missus, Eutygium ejusdem urbis episcopum in fide resurrectionis errasse, Tiberio Augusto praesente, convicit; ubi etiam **78** egregium opus *Moralia in Job*, venientibus ad eum monachis suis, scribere compulsus est. *Beda.*---Hoc tempore Guntrammus [\[123\]](#) rex Dracolenum ducem superbe sibi vincula minitantem pugna victum occidit. *Greg. Tur.*

579 Chilpericus rex Francorum inauditis exactionibus populum suum et descriptionibus afflixit; sed exactor ejus occisus, et pictacia census incensa sunt. *Greg. Tur. a. seq.*---Magna aquarum inundatio et illuvies, fulmina, et terraemotus, et prodigia sequens pestilentia Gallias aliasque provincias afflixere.---Tres filii Chilperici dysenteria periere, quartus, ab ipso in custodia positus, molimine novercae Fridegundis cultro fixus interiit. *Greg. Tur., Hist. epit. a. seq.*---In Hispaniis Leovigildus rex Gothorum Arianus, instigante Goesinda uxore, catholicos persequitur. His diebus magnae Longobardorum copiae cum tribus ducibus Galliam ingressae, diversis modis et praeliis a Mummulo attritae, vix tandem in Italiam refugerunt. *Paul. Diac. l. III, c. 8., al. a. 576.*

580 Cometa in die Paschae visus. Suessionis coelum ardere visum est. Parisius sanguis de nubibus fluxit. Pestilentia et mortalitas ingens facta. *Greg. Tur. a. 582.*---Leovigildus rex Herminigildum filium catholicum cum exercitu persequitur. *Idem. h. a.*---Rodinus [*al.*, Chrodinus] dux Childeberti pius et religiosus obiit. *Aim, a. 582.*

581 Hoc tempore exercitus Tiberii imperatoris missus Persas potenter superavit, et inter innumerabilem praedae copiam XX elephantos imperatori reddit. Ipse imperator, cum Italia et ipsa Roma bello Longobardorum, pestilentia et insuper fame graviter laboraret, naves frumento onustas Romam misit, et annonae copiam populo subministravit. *Paul. Diac. l. III, c. 12.*

79 582 Constantinopoli Tiberius imperator omni laude dignissimus, morbo tactus, filiam suam et imperium Mauricio tradidit, et ipse ex hac vita feliciter discessit. Pro quo idem Mauricius genere Cappadox regnavit annis XXI. *Greg. Tur.*---Romae Pelagius secundus [\[124\]](#) papa LXV sedit annis X, mensibus II. Hic templum S. Petri tabulis argenteis deauratis textit, domum suam xenodochium fecit, basilicam S. Laurentii construxit, et sepulcrum ejus tabulis argenteis ornavit. *Anast.*

583. Childebertus rex Francorum cum hoc tempore L millia solidos auri a Mauricio imperatore accepisset, quatenus Longobardos ex Italia pelleret, valido cum exercitu Italiam petiit; sed Longobardis petentibus, et munera offerentibus, pacem cum eis pactumque confirmans, sine bello rediit, Mauricioque pecuniam repetenti nec responsum dedit. *Greg. Tur.; Paul. Diac. a. 584.*

584 Guntrammus rex, in suburbano Cavillonensi summo studio monasterium S. Marcelli construens, ad exemplum Agaunensis instituit. *Greg. Tur.*---Gundoaldus [\[125\]](#) quidam, cum auxilio Mummuli et Desiderii regnum affectans, contra Guntrammum tyrannidem invasit. Sed a ducibus ejus Leudiselo et Egilano fugatus, cum latebram Cambanis [\[126\]](#) urbe foveret, a Bosone de rupe praecipitatus interiit, *Greg. Tur.*

80 585 Chilperico rege Francorum, post multa scelera et mala sua, insidiis preempto [\[127\]](#) et Parisius in basilica S. Vincentii sepulto, Clotharius puer filius ejus a Guntrammo rege patruo suo baptizari jussus [\[128\]](#) et de sacro fonte susceptus, inque regno patris sublimatus, regente matre Fridegunde et Landerico majore domus, regnavit annis XLV. *Greg. Tur. a. pr.* Mummulus patricius, reus majestatis convictus, jussu Guntrammi regis interficitur, et thesauri ejus in fiscum rediguntur. *Greg. h. a.*

586 In Italia Longobardi post X annos, quibus duces praeerant, Autharium Flavum Clephonis filium regem statuunt; qui bellica clarus virtute regnavit annis VI, qui inter alia Brexillam urbem diruit, et totam pene Italiam secuto tempore bello peragravit. *Paul. Diac.* Leovigildus, rex Gothorum in Hispania Arianus, Herminigildum regem filium suum die sancto Paschae XVIII Kal. Maii [129] securi jussit interfici. Guntrammus rex exercitum in Hispanias misit, qui infirmatus statim redit. *Greg. Tur. a. 585.*

587 Leudisolus [Leudegiselus] a Guntrammo patricius promovetur. *Greg. Tur. a. 586.*---Magna aquarum inundatio facta. Globus igneus scintillans et quasi rugiens de coelo in terram cecidit. *Id. h. a.*---In Hispania Leovigildus rex Gothorum moritur, et Reccaredus filius ejus rex pro eo efficitur; qui, instante Leandro Hispalitano episcopo, a quo frater ejus Herminigildus conversus fuerat, cum tota gente Gothorum non multo post ad catholicam fidem convertitur. *Greg. Tur. a. 586 et 588.*

588 Guntrammus, et Childebertus reges inter se pacem et pactum mutuo confirmant, regnumque Guntrammi post obitum ejus Childeberto 81 promittitur. Nonnulli principum et ducum Childeberti, conjurationis contra cum convicti, puniti sunt. *Fredeg. a. 587.*---In Hispania haeresis destructa et synodus Toletana collecta est industria Leandri praesulis et Reccaredi regis [130].---Caesara regina, uxor Aunulfi regis Persarum, Constantinopolim dissimulato nomine regio profuga veniens, se baptizari impetravit. Postea a marito inventa, ipsum quoque cum multis de gente sua Antiochiam venientem baptizari et Christianitatem aggredi effecit [131] *Fredeg.*

589 Exercitus Guntrammi, ad Hispanias missus, negligentia Bosonis ducis graviter a Gothis trucidatus est. *Fredeg.*---Hoc tempore Childebertus rex sororem suam, quam Authario regi Longobardorum promiserat, regi Gothorum [132], qui super catholicus factus fuerat, in matrimonium tradidit. *Paul. Diac., l. III, c. 27; al. a. 588.*

590 Tunica Domini Salvatoris a Simone quodam Judaeo tormentis coacto monstrata, a Gregorio Antiocheno, Joanne Constantinopolitano, et Thoma [133] Jerosolymitano et aliis episcopis multis, jejunio triduo celebrato, in arca marmorea in oppido Zaphad [134] inventa, summo cum honore Hierosolyniam allata est. *Greg. Tur. Fred.*---82 Inter Frances et Britannos pugna commissa est. *Fred.*---Hoc quoque tempore Childebertus petitione Mauricii imperatoris iterum Longobardos in Italia cum exercitu petiit; sed, victo ab Authario rege caesoque graviter exercitu suo, cum paucis rediit. *Paul. Diac. Greg. Tur.; al. a. 588.*

591 His diebus rex Longobardorum [135] Theodelindam filiam Garibaldi regis Bajoariorum pulchram, prudentem et piam accepit uxorem. *Paul. Diac. a. 590; al. a. 589.*---Quo tempore magnus Francorum exercitus, cum XX ducibus a Childeberto rege contra Longobardos missus, diversis casibus, praecipue morbo afflictus, parumque hostibus intra munitiones septis nocere praevalens, parvo effectu fame afflictus, aegre tandem revertitur. *Paul. Diac., Greg. Tur. a. 590.*

592 Immensa pluviarum inundatio et illuvies facta, ingensque mortalitas subsecuta est. *al., a. 590.*---In qua primo Pelagius [136] papa, dein innumeri catervatim extincti sunt. Et beatus Gregorius tunc Romanae Ecclesiae archidiaconus, constitutis litanis et plaga cessante, papa LXVI ordinatus, doctrina et actibus cunctis merito praeferendus apostolicis, sedit annis XIII, mensibus VI, diebus X. Qui statim inter alia bona librum Pastoralem egregio edidit stylo. Hic quoque super corpus beati Petri ciborium fecit et missas celebrare instituit; itemque sancti Pauli similiter. *Paul. Diac. Anast.* In Italia cum Autharius rex ad Francos pro pace petenda misisset, veneno, ut aiunt, mortuus est; et Theodelinda regina ejus vidua Agonem ducem, qui et Agilolfus, [al., Agilulfus] maritum et regem elegit; qui, rex Longobardorum factus, regnavit annis XXII. Longobardi pacem cum Francis peragunt. *Fredeg. a. 591. Paul. Diac.*

593 Guntrammus rex Burgundiae in omni bonitate praecipuus anno regni 83 XXXIII, V Kal. April. obiit, et in monasterio Sancti Marcelli a se constructo sepultus est, regnumque Childebertus fratris ejus Sigeberti filius accepit, et post eum IV annis tenuit. *Fredeg.*---In Britannia Edilfridus rex super Anglorum partem constitutus est. Siccitas magna et fames facta est, et insolita locustarum magnarum multitudo. *Paul. Diac., l. IV, c. 2.*

594 Quintrio dux Gallicae Campaniae, regnum Clotharii regis filii Chilperici hostiliter ingressus, ab ipso Clothario cruenta utrinque pugna victus aufugit. *Fred. a. 593.*---Item locustarum multitudo frugibus nocuit. *Paul. Diac.*

595 Gregorius papa synodum XXIV episcoporum pro utilitate Ecclesiae ad Sanctum Petrum collegit indictione XIV [137]. Franci et Britanni gravi utrinque caede pugna confligunt. His diebus Tassilo rex Bajoariorum a Childeberto constituitur, qui mox Sclavis superatis, magnam exinde praedam deportavit. *Paul. Diac. l. IV, c. 4, 7, 42.*

596 Sanctus Columba presbyter et abbas, post multa miracula in insula Hii juxta Hiberniam, migravit ad Dominum anno aetatis LXXIII. *Beda hist. Angl.*---Hoc tempore beatus papa Gregorius, missis doctoribus Augustino, Mellito, Joanne et aliis servis Dei, Anglorum genti in Britannia verbum vitae praedicare jussit eamque cooperante Dei gratia ad fidem Christi per eosdem convertit. *Ibid.*---Cometa et multa signa apparuerunt in coelo. Exercitus Childeberti Varnos rebellantes pugna victos pene delevit. *Fred. a. 595.*

597 Childebertus rex Francorum fortis et strenuus, filius Sigeberti, XXIII regni anno, aetatis vero XXV [138] veneno, ut aiunt, a conjuge, **84** accepto moritur [139]; pro quo duo filii ejus, Theodebertus in Austrifracia annis XVII et Theodericus in Burgundia cum avia Brunihilde XVIII annis regnaverunt; ipsoque anno Fridegundis cum filio Clothario regnum eorum invasit, et eos cum exercitu resistentes, gravi caede prostratos fugavit. *Fredeg. a. 596, Paul. Diac.*

598 Fridegundis regina mater Clotharii regis moritur. *Fredeg. a. pr.*---His temporibus cum Romanus patricius aliquot urbes a Longobardis dudum captas, uti cum deditione recepisset, idque Agilolfus rex ultum ire molitus, Italiae ipsique Romae infesto cum exercitu immineret, studio sancti papae Gregorii et suffragio Theodelindae religiosae reginae pax utrinque effecta est. *Paul. Diac. l. IV, c. 8, seq.*

599 Quinrio (Wintrio) dux instigante Brunihilde peremptus est. *Fredeg. a. pr.*---Per haec tempora Agilolphus rex nonnullos duces Longobardorum sibi rebelles, alios occidit, alios aliis modis perdomuit: ipse etiam perpetuam cum Theoderico rege Francorum pacem fecit. *Paul. Diac. Fred. a. 598.*---Circa haec etiam tempora monasterium Sancti Benedicti in castro Cassino situm, fugientibus ex eo monachis, a Longobardis omnino destructum et desolatum est [140]. *Paul. Diac. c. 18.*

600 Gregorius papa Lindunae et Eboraci episcopus in Britannia, misso pallio, metropolitanos esse decernit indictione IV. *Greg. epist. LXV, ad an. 601.*---Clades glandularia Massiliam aliasque partium illarum civitates et Italiam graviter attrivit; *al. a. 599.*---In lacu Dunensi aqua repente bullicus et fervens magnam piscium partem decoxit. Warinharius [*al., Warnharius*] major domus Theoderici, omni substantia sua distributa, obiit. *Fredeg. a. pr.*

85 601 Brunihildis de regno Theodeberti ob scelera sua depulsa, a quodam paupere sola inventa, et ad Theodericum regem, ut rogabat, perducta benigneque suscepta eidem pauperi episcopatum Autisiodorensem impetravit [141]. *Aimon. l. III, c. 87, al. a. 599.*

602 Mauritius imperator Phocam, reipublicae utilem, principem militiae faciens, eumque cum exercitu mittens, de Persis et aliis nonnullis gentibus triumphavit. *Hist. miscel.*---Globi ignei, et alia signa in coelo visa. *Fredeg. a. 600.*---Theodebertus et Theodericus fratres, ingenti pugna Clothario rege superato et exercitu ejus trucidato atque fugato, regnum ejus diripiunt et inter se dividunt; modica tantum parte illi, id est, XII comitatibus juxta littus Oceani, cum pacto pacis relicta. *Fred. a. 600; Paul. Diac.*

603 Constantinopoli Phocas victor de Persis reversus Mauricium imperatorem, peccata sua in praesenti, ut ipse semper orasse fertur, exsolventem, turpiter interfecit, et ipse imperium arripiens VIII annis tenuit. *Fredeg. a. 602.*---Egilan [*al. Aegila*] dux, Brunihilde instigante, sine causa propter divitias tantum suas occisus est. *Fred. a. 602.*---Theodebertus et Theodericus misso exercitu Wascones victos subjiciunt. *Ibid.*---Corpus sancti Victoris [142] martyris, qui cum beato Urso Solodori passus est, apud Genuensem [*seu Genavensem*] urbem divina revelatione in loculo argenteo invenitur, et multis miraculis declaratur. *Fredeg. a. 602.*---Filius Agilolfi regis Adaloaldus baptizatur, et a servo Dei Secundo [143] Tridentino episcopo de fonte suscipitur. *Paul. Diac. l. 4, c. 28.*

86 604. In Britannia Edilfridus, rex Anglorum, Edanum regem Scotorum, insulam petentem, forti profligato exercitu pugna vicit. *Bed. hist. Angl.*---Etherius Lugdunensis episcopus obiit eique Secundinus successit, ipsique Aridius [144]. *Fred. a. 602.*---Agilolphus rex Cremonam et Mantuam captas diruit, aliasque urbes et provincias vastavit; et Romani, reddita illi, quae prius capta erat, filia ejus, pacem ab eo ad tempus acceperunt. *Paul. Diac.*

605 Beatus papa Gregorius et doctor sanctissimus migravit ad Dominum indictione VIII [145] post quem, cessante episcopatu mensibus plus V, Fabianus [*leg. Sabinianus*] papa LXVII ordinatus, sedit anno I, mensibus V. Et post hunc item cessavit episcopatus anno ferme uno, quia de Constantinopoli legatio imperialis exspectabatur. *Anast.*---Et hoc anno synodus nefaria Cavillonis [146] congregata, et beatus Desiderius Viennensis archiepiscopus, machinante Brunihilde, quia scelera ejus arguebat, depositus et exsilio deputatus, et in locum ejus Domnulus subrogatus est. Sol obscuratus est. Hiems saeva magnam vinearum partem perdidit. *Fred. a. 603.*

606 Fames Romae facta, et pax cum Longobardis in annum unum pro XII millibus solidorum condita est. *Paul. Diac.*---Protadius, qui cum Brunihilde inter alios plures concubuerat, dux effectus est. Clotharii exercitus, contra pactum, regnum Theodorici invasit, et Berthoaldum, majorem domus, virum strenuum et pium, fugatum Aurelianus obsedit. *Fred. a. 604.*---Filius Agilolfi Adaloaldus coram patre rex a Longobardis electus, et, desponsata ei filia Theodeberti, pax perpetua cum Francis facta est. *Paul. Diac. a. 604.*---Mense Aprili et Maio, cometa visus est.

87 607 Theodoricus exercitum Clotharii pugna inita victum fugavit; in qua tamen Berthoaldus, major domus, audacius inter hostes progressus occubuit, pro quo Protadius molimine Brunihildis promovetur. Theodebertus et Clotharius cum exercitibus collectis hostiliter convenirent, facta invicem pace digressi sunt. *Fred. a. 605.*---Theodoricus, instigante Brunihilde et Protadio, contra fratrem Theodebertum arma movit; cumque infestis exercitibus concurrere pararent, caeterisque pacem suadentibus solus obsisteret Protadius, eo impetu militum in tentorio regis trucidato, fratres ab invicem facta pace discedunt. *Fred. a. 605.*

608 Romae Bonifacius tertius papa LXVIII sedit mensibus fere IX. Post quem item cessavit episcopatus mensibus X. Hic, quia Constantinopolitana Ecclesia primam se scribebat, apud Phocam Augustum obtinuit ut Romana Ecclesia omnium caput Ecclesiarum decerneretur. Hic quoque synodum LXXII episcoporum Romae collegit. *Bed. chr. Paul. diac. a. 607.* In regno Theoderici Claudius, vir prudens et pius, pro Protadio efficitur major domus. *Fred. a. 606.*

609 Romae Bonifacius quartus papa LXIX sedit annis VI, mensibus VIII; et post hunc episcopatus cessavit mensibus VII. Hic apud Phocam Augustum templum omnium idolorum, quod Pantheon vocabatur, obtinuit, et in honore (*suppl.* S. Mariae) et omnium Sanctorum dedicavit III Id. Mai, et S. Mariae ad Martyres illud appellavit, festivitatemque omnium sanctorum Kal. Nov. celebrari constituit [147]. Cujus tempore fames, et pestilentiae et inundatio aquarum immensa acciderunt. *Anast. al. a. 608.* Uncilenus [148] dux ob mortem Protadii, instigante Brunihilde, a Theodorico pede truncatus et facultatibus spoliatus; itemque Volfus patricius occisus est. **88** *Fred. a. 607.*---Ipse Theodoricus Ermenbergam de Hispaniis, filiam Betterici [*al.*, Vittericus] regis Gothorum, conjugem sibi adductam, ejusdem Brunihildis suasu, ne honor suus vilesceret timentis, non uxorem accepit; sed repudiatam et expoliatam post annum remisit. *Fred. a. 607.* Beatus Desiderius Viennensis archiepiscopus de exilio revocatus, factione Brunihildis, et Theodorici et Aridii [149] Lugdunensis lapidatus et martyrio coronatus, plurimis post mortem claruit miraculis. *Ibid.*

610 Bettericus rex Gothorum, aliis tribus regibus auxilio sibi ascitis, contra Theodoricum bellum parat. *Fred. a.---* 608. His temporibus Persae bello furentes multas provincias Romanis abstulerunt; inter quas ipsam Hierosolimam auferentes, et loca sancta destruentes, inter alia ornamenta et thesauros ecclesiarum crucem Dominicam abstulerunt. *Paul. Diac. sed Theophanes a. 614.*

611 Heraclianus, qui Africae praeerat, Phocae Augusto rebellans, et cum exercitu veniens, regno eum vitaeque privavit, et filium Heraclium imperatorem promovit; qui accepto imperio regnavit annis XXVI. *Paul. Diac. a. 610.* Beatus abbas Columbanus, qui cum discipulis suis sancto Gallo aliisque, temporibus Sigeberti regis de Hibernia veniens, Luxoviense coenobium multis coruscans virtutibus construebat, cum saepe Theodericum, pro sceleribus suis et maxime adulteriis increpans, ad legitimum hortaretur conjugium, molimine Brunihildis reginas ambitiose execrantis, jussu Theoderici regis exinde pulsus sanctum ibi Eustasium pro se reliquit abbatem [150]. *Fred. a. 609, Mar. Avent.*

89 612 Circa haec tempora beatus Augustinus, Anglorum apostolus, et archiepiscopus, et doctor mirificus migravit ad Dominum [151].---Sanctus Columbanus de Luxovio propulsus ad Clotharium regem, inde ad Theodebertum venit, eoque optionem manendi in regno suo dante, tandem in Alamannia Brigantium [152] venit, ibique triennio mansit.---Contentione inter Theodebertum et Theodericum de regno exorta, Theodebertus Alsatiam violenter accepit. Alamanni Aventicum [153] pagum et ultra Juranum petentes, victores cum praeda reversi sunt. Theodebertus conjugem suam peremit, et aliam duxit. *Fred. an. 610.*

613 In Hispania mortuo Betterico [154] Sisebodus rex Gothorum factus est, vir fortis et pius, qui saepe Romanis militibus congressus victor pepercit, et captis plerisque urbibus regnum Gothorum nobiliter ampliavit. *Fred. a. 607, al. 613.*---Theodoricus contra fratrem Theodebertum bellum parans Clotharium regem patrualem suum promissa quadam provincia ab auxilio ejus avocare satagit. *Fred. a. 611.*---Circa haec tempora Hunni, qui et Avars, Venetiam petunt, et, totam provinciam ferro, igne praedaque vastantes, ipsum Forum-Julii, a Romhilda Gisulfi vidua proditum, evertunt, et depopulata provincia redeunt. *Paul. Diac. l. IV, c. 38, al. a. 610.*

614 Heraclius imperator Constantinum filium imperii consortem fecit. **90** *Al. a. 613.*---Theodoricus et Theodebertus cum infestis exercitibus apud Tullense territorium forti pugna confligunt, et magna utrinque caede patrata

Theodebertus victus Coloniā aufugit. Quem cum Theodericus odio, et insuper venerabilis viri Leunisi [\[155\]](#) Mogontiacensis episcopi instigatione persequeretur, ille denuo collectis undique viribus, apud Tulbiacum occurrens conflixit, et immensa hominum strage facta iterum victus fugit. Theodericus vero Coloniā ingressus thesauros ejus ac regnum rapuit, filiumque ejus parvulum necari jussit, et ipsum comprehensum ac detonsum Cavillonis misit, nec multo post suspectum habens instigante Brunihilde occidi praecepit. *Fredeg. a. 612, Mar. Av.*---Quibus diebus beatus Columbanus de Brigantio pulsus, febricitantem Gallum ibi reliquit, ipseque in Italiam veniens, et benigne ab Agilolfo rege et Theodelinda susceptus, coenobium Bobiense construxit. *Jonas in Vita, Mabill. saec. II Bened.; al. a. 612.*---Sanctus quoque Gallus solitudinem cellae suae [\[156\]](#) incolere coepit. *Ratpert. Strabo.*

615 Theodericus contra Clotharium arma parans, profluvio ventris, et, ut quidam aiunt, fraude Brunihildis veneno Metis interiit; et Sigebertus, ex concubina filius ejus, a Brunihilde et principibus rex pro eo factus est. Nec multo post Clotharius rex regnum ejus invasit anno regni sui XXX. *Fredeg. a. 613, Mar. Av. Paul. Diac.*

616 In Britannia Edilbertus, primus Anglorum regum Christianus, anno regni LVI obiit; pro quo Eatpolt [*al., Ebalus*] regnavit annis XXIV. *Bed. hist. Angl. a. 613.*---Hoc tempore Isidorus Hispalensis episcopus clarus in Hispaniis habetur, qui hucusque [\[157\]](#) temporum abbreviationem perduxit, et multa egregia **91** opuscula edidit. In Italia Agilolfus rex Longobardorum moritur, pro quo filius Adaloaldus cum matre Theodelinda regnavit annis X. *Paul. Diac. l. IV, c. 93.*---Apud Francos Sigebertus rex, cum contra Clotharium exercitum collegisset, a suis desertus et ab hostibus captus, una cum fratribus jussu Clotharii peremptus est; a quo etiam ipsa Brunihildis indomitis equis alligari jussa et ab eis discerpta, digna tandem morte periit, et Clotharius monarchiam regni accepit. *Fred. a. 613. Mar. Avent.*

617 Romae Deusdedit [\[158\]](#) papa LXX sedit annis III, mense fere I; qui clerum et sacerdotes dilexit eisque sumptus auxit; cujus tempore Eleutherius patricius, Ravennam veniens, Joannis patricii peremptores occidit. Item Neapoli et in aliis locis tyrannis occisis pacem Italiae reddidit. *Anast. a. 615.*---In Britannia Ediuinus occiso Edilfrido, et filiis ejus in Hiberniam fugatis, regnum illius per annos XVII egregie rexit. *Beda hist. Angl.*

618 Terraemotus magnus factus est, et clades scabiosa subsecuta populum foeda morte attrivit, ita ut mortui non possent agnosci. *Anast.*---Hierosolyma inter alias Palaestinae urbes a Chosroe rege Persarum capta, et crux Dominica in Persidem abducta est [\[159\]](#).

619 Clotharius rex Warnharium [*al., Warnacharium*], cui aliquantum infensus erat, suffragantibus multis, in gratiam recipiens, in principatu majoris domus confirmavit. *Fredeg. a. 613.*

620 Romae Bonifacius quintus papa LXXI sedit annis V, vir valde **92** mitis et pius. *Anast. a. 618, recte.*---Eleutherius patricius tyrannidem et regnum affectans in Italia a militibus peremptus est, et caput ejus Constantinopolim missum. *al. a. 619.*---In Britannia defuncto archiepiscopo Laurentio Mellitus successit. *Bed. hist. Angl.*---Magundat magus, genere Persa, ad fidem Christi conversus et Anastasius dictus, Hierosolymis mirae sanctitatis monachus effectus est.

621 Clotharius rex, acceptis amplis muneribus, Longobardis petentibus, XII millia solidorum auri, quos annuatim pro invasa quondam Burgundia Francis persolvebant sub nomine tributi, quibusdam consiliantibus, dimisit. *Fred. chr. a. 618.*

622 Berthrudis regina, uxor Clotharii regis, ipsi et omnibus pro pietatis et morum excellentia nimium amabilis, obiit. *Fred. Chr. a. 619.*

623 His temporibus beatus Attala et post hunc Bertolfus, Bobienses abbates, in Alamannia quoque beatissimus Gallus virtutibus claruerunt. *Jonas.*

624 In Britannia defuncto Mellito archiepiscopo Justus substitutus est; qui sequenti anno beatum Paulinum ordinans episcopum, Anglis illis qui adhuc pagani erant praedivatorem et doctorem misit. *Beda. hist. Angl.* Clotharius rex Francorum anno regni sui XXXIX Dagobertum filium consortem (regni) fecit, et, beato viro Arnolfo [\[160\]](#) Pippinoque duci commendatum, ad regendum Austrifranctiae dirigit regnum. *Fred. chr. a. 622.*

625 Romae Honorius papa LXXII sedit annis XIII, qui multis bonis studens ecclesias plures adornavit, renovavit, exstruxit. Fecit basilicam S. Agnetis via Numentana. Item S. Apollinaris in porticu S. Petri. Item S. **93** Quiriaci via Ostiensi. Item quatuor Coronatorum. Item S. Severini Tyburtina urbe. Item S. Pancratii via Aurelia. Item S. Luciae. Item S. Adriani et alia multa laudabilia patravit. *Anast.*

626 Samo quidam, Francus negotiator, dum cum aliis ad Sclavos venisset, eisque contra Hunnos, qui et Avars, bellum moventes fortissime pugnans adjuvasset, ipsi vitoriam nacti super se regem illum eligunt; ubi multis clarus victoriis XXXV annis feliciter regnum tenuit. Hic ibi XII uxores, et ex eis filios XXII filiasque XV accepit. *Fred. chr. a. 623.*---In Italia Adaloaldus, rex Longobardorum, cum in amentiam, Graeci cujusdam legati malefico unguento, versus nonnullos principum peremisisset, depositus de regno nec multo post veneno exstinctus est; post quem Harioaldus [*al.*, Arioaldus] rex factus annis VII regnavit. Hic Gundabergam filiam Agilolfi habuit uxorem. *Paul. Diac. a. 625 al. a. 623.*

627 In Britannia Edwinus rex Anglorum a Paulino episcopo conversus, cum gente sua baptizatur anno adventus Anglorum in Britanniam circiter CLXXX. *Bed. hist. Angl.*---Discordia inter Clotharium regem et filium ejus Dagobertum inchopta, beato Arnolfo aliisque principibus mediantibus sedatur. *Fred. chr. a. 625.*

628 Beatus Anastasius monachus, multa pro Christo tormenta passus, tandem in Perside, a rege Chosdroe cum aliis LXX strangulatus, martyrium complevit. *Bed. chr.*---Ipso anno Heraclius imperator Persidem petiit, victoque et occiso Chosdroe, cum infinita praeda crucem Dominicam triumphans Hierosolimam revexit. *Theophan. h. a.*---Apud Francos Warnharius [*seu* Warnacharius] major domus moritur, et Godinus filius ejus novercam suam uxorem accipiens, Clothario persequente per diversa fugitans, postremo peremptus est. *Fred. a. 626*

629 Clotharius rex magnum de toto regno suo Clippiaci habuit conventum; ubi magna dissensio et tumultus exortus vix tandem studio regis sedatur. *Fred. chr. a. 627.*

630 Clotharius rex Francorum fortis, pius et religiosus anno regni **94** XLV defunctus, et Parisius in basilica S. Vincentii sepultus est; cujus regnum Dagobertus filius accipiens, cum jam VI annis regnaret, X annis postea rexit, modica tantum parte juxta Wascones et Pirenaeum fratri Chariberto concessa. *Fred. chr., a. 628.*

631 Dagobertus rex sancto Arnolfo Metense episcopo, et Pippino duce, majore domus, Chunibertoque Coloniense archiepiscopo utens consiliariis, nimio amore justitiae flagravit, et rex per omnia laudabilis exstitit. Postea vero, propria secutus consilia, multum ad deteriora defluere coepit, uxoreque Gomatruda repudiata, Nanthildem quamdam de monasterio [\[161\]](#) puellam accepit uxorem. *Fred. chr. a. 629.*

632 Charibertus regulus, frater Dagoberti, Wasconiam invadens suo eam regno adjecit. Dagobertus ex quadam concubina [\[162\]](#) Sigebertum filium genuit. *Fred. chr. a. 630.*---Pax perpetua inter Heraclium imperatorem et Dagobertum, legatis mediantibus, pacta est; et, petitione imperatoris, qui imperium suum a gente circumcisa vastandum praecogoverat, Judaei multi in regno Francorum, sicut et alibi in Romano imperio, profligati sunt [\[163\]](#). Nec multo post secutis temporibus crudelissima gens Sarracenorum, et ipsa circumcisa, multas provincias inundans vastavit, et Romanum exercitum crebris praeliis trucidatum vehementer attrivit. *Fred. chr. a. 630.*

633 In Britannia Edwinus, rex Anglorum pacificus et pius, a Ceadwalda, [*al.*, Cedowalla] et Penda paganis regibus victus et peremptus est. Post cujus mortem filii Edilfridi de Scotis reversi, regnum quondam patris sui arripiunt; e quibus duo a fide Christi, quam apud Scotos didicerant, apostatantes, intra unum annum pereunt. *Beda, hist. Angl.*---**95** Apud Francos Charibertus regulus, frater Dagoberti, moritur, et regnum ejus ac thesauros Dagobertus frater accepit. *Fred. chr. a. 631.* Tres exercitus a Dagoberto contra Samonem et Sclavos diversis partibus missi, unus Francorum victus, duo Suevorum et Longobardorum victores redierunt. *Fred. chr. a. 631.*

634 Calamitosus iste annus fuit Anglis tam regum apostasia et perditione quam barbarica et crudeli, quam a Ceadwalda pertulerant, vastatione. Sed statim Oswald tertius filius Edilfridi christianissimus, paucis collectis in Domino confisus, et adorata, quam erexerat, lignea cruce, audacter cum Ceadwalda pugnam iniit; eoque victo, provincia et fratribus vindicatis, paternum regnum VIII annis plenus pietate nobiliter rexit. *Beda, hist. Angl.*---Samo cum Sclavis Thuringiam vastat. Saxones, Sclavis se resistere pollicentes, tributo D vaccarum, quas Francis annuatim solvebant, a Dagoberto, absolvuntur. *Fred. chr. a. 631.*---In Italia mortuo Harioaldo, rege Longobardorum, Rotharius [*al.*, Rotharis], a Gundeburga maritus assumptus et rex electus, regnavit annis XIII. *Paul. Diac. a. 636.*

635 Per haec tempora, cum Sergius Constantinopolitanus, admittente Cyro Alexandrino haeresim Acephalorum instaurans, unam in Christo divinitatis et humanitatis voluntatem et operationem dogmatizasset, ipsumque imperatorem seduxisset, ab apostolica sede damnatus est. *Bed. chr., al. a. 634.*---Sclavis cum Samone Thuringiam et confines pagos incursantibus, Dagobertus filium suum parvulum Sigebertum, Pippino et Adalgiso ducibus, et Chuniberto archiepiscopo Coloniensi commendatum, Austrifranctiae regem fecit, eique sedem Metis dedit, principibusque ut terminos regni Orientalis deinceps tuerentur persuasit. *Fred. chr. a. 633.*

636. Dagoberto regi Clodoveus, seu Ludovicus filius ex Nanthilde regina nascitur; cui non multo post regnum suum occidentale destinavit et confirmavit. *Fred. chr. a. 633.*---Ratolfus [*al.*, Radulfus] dux Thuringiae **96**, Sclavis saepe congregiens, victor eos fugabat. Unde elatus, ut regi suo rebellare tentaret, sensim animos attollebat. *Fred. chr. a. 633.*

637 Constantinopoli Heraclius imperator, a Sergio Constantinopolitano episcopo in haeresim, ut aiunt, prius inductus, moritur. Pro quo filius ejus Heraclonas [*al.*, Heracleonas] cum matre Martina annis II imperat. *Theoph.; al. a. 641; vid. a. 639.*---Per haec tempora Rotharius rex Longobardorum quamvis Arianus, justitiae tamen amator leges Longobardorum scripsit. Ipse etiam nonnullas Romanorum urbes cepit, et Ravennatibus pugna confligens, VIII ex eis millia occidit, reliquosque fugavit. *Paul. Diac. a. 643.*

638 Romae defuncto papa Honorio, cessavit sedes apostolica annum I, menses VII, dies XIV, quia Constantinopoli auctoritas imperialis morte principum nutabat [\[164\]](#). *Anast.*---Quo tempore Lateranensis thesaurus a Mauricio chartulario, et Hisacio [*al.*, Isaacio] patricio exarcho Italiae direptus et distractus est.---Wascones rebellare tentantes, misso a Dagoberto exercitu, perdomiti sunt. Britonum rex ad Dagobertum veniens humiliter ei satisfacit, et pace impetrata rediit. *Fred. chr. a. 635.*

639 Constantinopoli mortuo Heraclona imperatore, frater ejus Constantinus regnavit menses VI [\[165\]](#). *Paul. Diac.* In Britannia Eadbald rex Cantuariorum Anglorum decessit, eique filius Erchanbertus successit annis XXV. *Beda, hist. Ang.*---Wascones a Dagoberto pro rebellione sua veniam precantur et impetrant. *Fred. a. 636.*

97 640 Constantinopoli post mortem Constantini imperatoris filius ipsius Constantinus, qui et Constans, regnavit an. XXVIII *a. seq.*---Romae Severinus papa LXXIII sedit mensibus II, diebus IV, vir sanctus, mitis et pius; post quem cessavit episcopatus mensibus V. *Anast.*---Dagobertus rex anno regni XVI moritur, et in suburbano Parisiaco in monasterio S. Dionysii summo studio a se constructo, ornato et ditato, et ad institutionem Agaunensis monasterii ordinato sepelitur; cum quo pariter regni Francorum virtus et dignitas collapsa paulatim deficiebat, et pro eo duo filii ejus Sigebertus et Ludovicus regnum patris obtinuerunt. *Fred. chr. a. 638.*

641 Romae Joannes quartus [\[166\]](#), papa LXXIV, sedit anno I, mensibus fere X, qui missa multa pecunia multos captivos in Histria et Dalmatia a barbaris redemit, et basilicam sanctorum martyrum Venantii, Anastasii et Mauri construxit et ornavit. *Anast.*---Ludovicus, seu Clodoveus infans, regnante matre Nanthilde, regno occidentali praepositus. *Fred. a. 638.*---In Hispania Sentila [*al.*, Chintila] rex Gothorum moritur, pro quo Tolga puer regnum accepit. Quo non post multum deposito et detonso, Chindasindus [*al.*, Chindasuindus] regnum assumens, superbiam Gothorum, trucidatis primoribus, nimis humiliavit. *Fred. a. 640 et seq.*

642 Romae Theodorus papa LXXV sedit annis VI, mensibus fere VI. Hic corpora sanctorum Primi et Feliciani levavit et in basilica S. Stephani protomartyris sepelivit; ecclesiam sancti Valentini via Flaminia, oratorium sancti Sebastiani Lateranis, oratorium S. Eupli ante portam S. Pauli fecit et inter alia bona constans in fide haereticos damnavit. *Anast.*---**98** In Britannia Oswald rex Anglorum piissimus pro patria contra Pendannum regem Merciorum paganum pugnans occubuit, et plurimis post mortem miraculis claruit; pro quo frater ejus Oswi regnavit annis XXVIII. *Beda, hist. Angl.*

643 Hoc tempore Mauricius chartularius tyrannidem affectans, missis ab Hisacio [*al.*, Isaacio] patricio militibus, Romae comprehensus et abductus juxta Ravennam decollatus est. Nec multo post ipse Hisacius morte apud Ravennam periit, et pro eo Theodorus Italiae exarchus ab imperatore missus est [\[167\]](#). Aega. major domus Ludovici, vir strenuus et religiosus, obiit, post quem Erchonaldus [*al.*, Erchinoaldus, item vir laudabilis major], domus efficitur. *Fred. chr. a. 640.*

644 Sanctus Paulinus Eboracensis episcopus, et doctor Anglorum, anno episcopatus XX migravit ad Dominum VI Id octob. *Beda, hist. Angl.*---Pippinus [\[168\]](#), major domus, et dux Sigeberti, justitiae et pietatis amator eximius obiit, post quem filius ejus Grimoaldus major domus effectus est. *Fred. chr. a. 639.*

645 Hoc tempore Pyrrhus Constantinopolitanus, Sergii et in sede et in haeresi successor, cum a Theodoro papa dudum damnatus ex Africa Romam venisset, et fictam poenitentiam satisfactionemque simulasset, benigne susceptus et reconciliatus est. Postea vero domum reversus et errorem repetens, denuo ab ipso papa depositus, damnatus et anathematizatus est [\[169\]](#). *Beda, chr. Paul. Diac.*

646 His temporibus beata virgo Gertrudis, filia Pippini, soror Grimoaldi majoris domus, Nivalensis [*al.*, Nivalensis] coenobii mater, virtutibus **99** claruit. Hujus soror Begga, et ipsa femina religiosa, Ansgiso sancti Arnolphi filio nupsit, cui etiam Pippinum juniorem [\[170\]](#) peperit. *Vita S. Sigeberti tom. II Script. Franc.; al. an. seq.*

647 His temporibus cum Paulus Constantinopolitanus Pyrrhi successor haeresim non solum non dimitteret, sed augmentaret, ipsumque imperatorem cum aliis seduceret, nec, a domno papa admonitus et increpatus, respisceret, et ipse identidem damnatus est. *Bed. chr. Anast. a. 648.*---In Italia, mortuo Rothario rege Longobardorum, Rodoaldus filius ejus regnavit annis V [\[171\]](#) *Paul. Diac.*

648 His Constantis imperatoris temporibus [\[172\]](#) gens Sarracenorum crudelissima Palaestinam ipsamque Hierosolimam, utramque Aegyptum, Alexandriam urbem et magnam Africae partem aliasque plures provincias Romani imperii vastavit atque diripuit. *Fred. chr. a. 639.*

649 Romae Martinus papa LXXVI sedit annis VI, mensibus fere II. Quo tempore Paulus Constantinopolitanus, ipso imperatore Constante seducto, legatos apostolicae sedis se pro haeresi arguentes carceribus, exsiliis et diversis modis afflixit, catholicisque, ubicunque potuit, non modicam persecutionem concitavit. *Anast.*

650 Martinus papa indictione IX [\[173\]](#) synodum Romae CV episcoporum colligit, in qua Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum cum sequacibus erroris condemnat. *Bed. a. 649.*

651 In Britannia Oswi rex pius ab Oswi rege pugna fugatus, ad quemdam **100** suorum, cui fidem habebat, venit, a quo statim proditus, ab Oswi rege cognato interfici jussus est. Ipso anno beatus Aidanus Scotigena, episcopus et doctor Anglorum, II Kal. Septemb. decessit. *Beda, hist. Angl.*---In Italia, mortuo Rodoaldo rege Longobardorum, Haribertus [*al.*, Aripertus], filius Gundoaldi fratris Theodelindae reginae, regnavit annis IX. *Paul. Diac., al. a. 653.*

652 Hoc tempore Olympius exarchus, a Constante imperatore in Italiam missus, cum domnum papam et caeteros in fide catholica unanimes depravare eisque nocere non posset, frustra ipsi papae divinitus protecto insidias paravisset, cum eo tandem pacificatus, collecto exercitu Siciliam contra Saracenos ingreditur; ubi, victo caesoque ab ipsis exercitu Romano, taedio morboque confectus moritur. *Anast. Paul. Diac.*

653 In Britannia Honorius Anglorum archiepiscopus obiit, pro quo Deusdedit annis X praefuit. *Beda. hist. Angl.*

654 In Britannia mediterrane [\[174\]](#) Angli ad fidem Christi conversi sunt. Beatus papa Martinus jussu Constantis haeretici imperatoris a Theodoro exarcho ad hoc misso, Romae in basilica Salvatoris, quae Constantiniana dicitur, comprehensus et Constantinopolim adductus, cum flecti nullatenus posset, exsilio in Chersonam damnatus est. *Bed. chr. Anast. al. a. 653.*

655 Martinus papa in exsilio migravit ad Dominum, ibique sepultus multis postea miraculis claruit; pro quo Romae Eugenius papa LXXVII ordinatus [\[175\]](#) sedit annis II, mensibus fere X, vir benignus et mitis et pius. *Anast.*---In Britannia Pendani rex Merciorum paganus ab Oswi rege sancti Oswaldi fratre pugna victus interiit, et gens Merciorum Christi fidem accepit. *Beda, hist. Angl.*

101 656 Petrus Constantinopolitanus, quasi satisfaciens pro fide sua, misit Romam synodicam epistolam valde obscuram et dubiam, sed a domno papa et Ecclesia Romana non est accepta. *Anast.*

657 Romae Eugenio papa defuncto cessavit episcopatus mensibus II. *Anast.*

658 Romae Vitalianus papa LXXVIII sedit annis XIV, mensibus VI; qui, litteris ex more Constantinopolim missis in sede confirmatus, Ecclesiam Romanam insigniter rexit. *Anast. a. 657.*

659 In Britannia Vulphere [*al.*, Wolpher], filius Pendani, rex Merciorum effectus regnavit annis XVII. Constantinus, qui et Constans imperator, sancto Petro donaria pretiosa Romam misit. *Anast.*

660 In Italia, defuncto Hariberto rege Longobardorum, duo filii ejus Godabertus et Pertharich regnum inter se dividebant; Godabertus Ticini, et Pertharich Mediolani regnum statuentes. Sed non multo post, factione pravorum odio infando alterutrum regno pellere cupientes, dissentiunt; et Godabertus misso Gunbaldo duce [\[176\]](#) perfidissimo, Grimoaldum virum strenuum, qui jam XXV annis dux Beneventi erat, auxilio sibi contra fratrem ascivit; qui ab ipso Gunbaldo instigatus Godabertum occidit, et Pertharich ipso terrore fugatus ad Hunnos secessit

post unum annum et III menses regni sui, Grimoaldusque arrepto Longobardorum regno annis IX strenue regnavit. *Paul. Diac. a. 661. seq.*

661 Hoc tempore Pertharich, dudum rex Longobardorum, cum de exilio reversus Grimoaldi regis gratiam petiisset, benigne susceptus esset, factione pravorum proxima nocte ab ipso rege observari jussus est, sequenti **102** die perimendus. Sed astu, imo fide Hunoldi amici sui et cujusdam fidelis vestiarii sui eductus ex urbe Ticinensi, ad Francos confugit ibique latuit. *Paul. Diac. a. 664.*---Hac etiam tempestate Francorum exercitus Italiam ingressus, cum in castris Grimoaldi regis, simulata ab ipso fuga relictis, epularetur, ipso irruente ad internecionem deletus est. *Idem. al. a. 665.*

662 Constantinus, qui et Constans imperator, Italiam contra Longobardos petiit, et, aliquot oppidis eorum captis, Rumoaldum ducem filium Grimoaldi regis apud Beneventum obsedit. Sed, adventante cum exercitu Grimoaldo, territus Neapolim repetit, magnaue exercitus sui parte, duce Saburro, cum Rumoaldo pugna confligente et victa trucidataque, nihil contra Longobardos profecit. *Paul. Diac. a. 663.*

663 Constantinus imperator Romam venit, et, a Vitaliano papa honorifice susceptus, toto exercitu cum cereis ecclesiam intrante, beato Petro pallium auro textile obtulit; et, actis ibi XII diebus, cuncta pene Urbis ornamenta abstulit. Inter quae etiam tegulas aereas quibus basilica sanctae Mariae ad Martyres, quae Pantheon antiquitus vocabatur, tecta fuerat, diripiens in Siciliam praemisit, ipseque [cum] suis in Italia depraedatis ipsam insulam VII indictione **[177]** intravit, ibique quinquennio multa infamis avaritia et nequitia mansit. *Bed. chr. Angl.*

664 Eclipsis solis V Non. Maii facta est hora quasi decima, VII indictione **[178]**. *Bed. chr.* In Britannia conventu ab Anglis et Scotis acto quaestio de Pascha ventilata, et Scoti a Wilfrido presbytero rationabiliter victi sunt. **103** Saeva lues et pestilentia Britanniam et Hiberniam nimium vastat. Deusdedit archiepiscopus Anglorum obiit. Cridla [*al.*, Ceadda] et Wilfridus Nordanumbrorum episcopi ordinantur. *Bed. hist. Angl.*

665 In Britannia, Erchanberto rege Cantuariorum mortuo, Egbertus filius ejus regnavit annis IX. Angli ad Vitalianum papam pro episcopo et doctore postulatum Romam mittunt. *Beda, hist. Ang.*---His diebus apud Francos Clodoveus, seu Ludovicus rex, iners et infamis filius Dagoberti, frater Sigeberti, cum Parisius manens brachium sancti Dionysii auferre ausus esset, in amentiam versus est. *Fred. chr. a. 654.*

666 Hoc tempore cum Lupus, dux Forojulianus, regi Grimoaldo rebellaret, Hunni, qui et Avars, ab ipso rege invitati Venetiam petunt, et ter pugna victi quartoque certamine victores, ipso Lupo cum suis occiso, Provinciam vastant, donec arte Grimoaldi terri, tandem redire coacti sunt. *Paul. Diac. a. 665*

667 Circa hoc tempus Sclavi de Carunto, quod Carentanum **[179]** dicimus, cum exercitu Venetiam vastantes, duce Nuectario cum XXV suorum super eos irruente, pauci ex quinque millibus effugere vix potuerunt. *Paul. Diac.*

668 In Sicilia Constantinus imperator, qui et Constans, post multas exactiones et depraedationes per provincias actas, tandem a suis in balneo occisus interiit indictione XII **[180]**. Post quem Mezeceus [*al.*, Mizizius], imperium ibi arripiens, ab Italico exercitu cum complicibus suis peremptus est, et Constantinus **[181]** filius Constantis, Constantinopoli imperator factus, regnavit annis XVII; imperator sane catholicus et pius. *Paul. Diac.*---Hoc anno Theodoricus [*leg.* Theodorus] archiepiscopus a Vitaliano papa **104** ordinatus, et cum Adriano abbate ad Anglos missus, multis et verbo profuit et exemplo. *Beda, hist. Angl.*---Apud Francos, mortuo Clodoveo **[182]** seu Ludovico, rege infami, filius ejus Clotharius puer regnavit annis IV. *Fred. a. 656.*

669 Sarraceni, qui jam multis depopulatis provinciis Aegyptum tenebant, Siciliam hoc tempore invadentes, magnas hominum strages faciunt, et, depraedata insula, hisque quae Constans imperator ibi collegerat ablatis, Alexandriam redeunt. *Paul. Diac.*

670 In Britannia, Oswi rex Anglorum, frater sancti Oswaldi, obiit: pro quo Egfridus regnavit XV annis. *Beda, hist. Angl.*---In Italia, mortuo Grimoaldo Longobardorum rege, Pertharich, de exilio reversus, regnum paternum magno Longobardorum favore recepit, et per annos XVII magna pietate insignis obtinuit. *Paul. Diac. a. 671.*

671 Per haec tempora in Italia regnum Longobardorum Pertharich adeptus summa pace et probitate regebat. His temporibus Childericus, frater Clotharii regis, filius Ludovici, cum, ad Austrifranctiae regnum vocatus, leviter in eo et crudeliter ageret, a Francis una cum uxore et filiis trucidatur. *Fred. a. 673.*

672 Romae, Vitaliano papa indictione XV defuncto, post II menses Adeodatus papa LXXIX sedit annis IV, mensibus II, vir valde mitis et pius; qui et ecclesias renovavit et ornavit, et aedificia nova construxit. *Anast.*---Apud Francos, post Clotharium puerum frater ejus Theodoricus regnavit annis XIX; sub quo Ebroinus, major domus, tyrannidem exercuit. *Fred. contin. an. seq.*

673 In Britannia, Egberto Cantuariorum rege mortuo, frater ejus Luthere [*al.*, Lotharius] regnavit annis XI, mensibus IV. Quo anno Theodorus archiepiscopus Anglorum synodum utilem collegit. *Beda, hist. Angl.*

105 674 Circa haec tempora Alachis dux Tridentinus, de comite quodam Norico victoria nacta elatus, adversus Pertharich regem suum rebellat; sed per Chunibertum regis filium saepius reconciliatus et honoribus auctus est. *Paul. Diac., al. a. 680.*

675 In Britannia, Vulphere rex Merciorum obiit; pro quo frater ejus Edilred XXXV annis regnavit, qui sequente anno Cantiam vastavit. *Beda hist. Angl. a. 677.*

676 Romae, defuncto Adeodato, post menses IV Donus papa LXXX sedit anno uno, mensibus V. Qui, inter alia bona studia, porticum sancti Petri marmore stravit. Qua aestate immensa vis tonitruorum et pluviarum homines afflixit; et legumina, quae propter pluviam colligi non poterant, quibusdam in locis renata et ad maturitatem reducta sunt. Cometa per III menses visa, et magna hominum pestilentia in Oriente subsequuta est. *Anast. Beda, hist. Angl. a. 678.*

677 In Italia, Pertharich rex Longobardorum Chunibertum filium suum regni consortem fecit; cum quo X postea annis regnavit. *Paul. Diac.*---Ecclesia Ravennas, quae Autocephaliam sibi usurpans a Romana desciverat, Dono papae denuo se subiecit. *Anast.*

678 Romae, defuncto Dono, post duos menses Agatho papa LXXXI **106** ordinatus, sedit annis II, mensibus VI, vir mansuetus et benignus. *Anast.*---Wilfridus Anglorum episcopus, ab Egberto rege sede sua pulsus, multos in peregrinatione sua ad Dominum praedicando convertit. *Beda hist. Angl.*

679 Constantinus Augustus legationem Romam misit, et ut pro confutandis haereticis synodus apostolica auctoritate Constantinopoli fieret postulavit. Agatho papa synodum CXX episcoporum Romae collegit, et haereticos unam in Christo operationem dogmatizantes damnavit. *Bed. chron., al. a. 680.*

680 Eclipsis Lunae [\[183\]](#) et magna mortalitas Romae per aestivos menses facta. *Anast.*---Agatho papa legatos Constantinopolim misit indictione IX [\[184\]](#), qui, honorifice ab Augusto suscepti atque tractati, sextae synodo universali CL episcoporum praefuerunt, et convictos rationabiliter haereticos unam in Christo voluntatem et operationem asserentes damnaverunt. *Anast.*---Theodorus archiepiscopus Anglorum item synodum collegit [\[185\]](#). *Beda, hist. Angl.*

681 Constantinopoli, sexta synodus CL episcoporum, indictione IX, mense Febr., acta, et Macarius Antiochenus sequacesque erroris damnati sunt. Quibus damnatis, subito plurimae aranearum telae in basilica coram **107** omnibus ceciderant, haereticas videlicet nugas dejectas esse portendentes. *Anast.*

682 Romae, defuncto Agathone papa, cessavit episcopatus anno I, mensibus VII [\[186\]](#). *Anast.*

683 Romae, Leo secundus, papa LXXXII, sedit mensibus fere XI, vir per omnia eruditissimus, eloquentissimus atque piissimus; qui aliquot ecclesias renovans dedicavit atque ornavit, sua decreta fecit, et plurima egregie scripsit, docuit atque constituit. *Anast.*---Hoc anno XVI [\[187\]](#), die Aprilis in Parasceve, tota pene nocte Luna eclipsin passa. Egfridus rex Anglorum, misso exercitu, Hiberniam insulam sine causa crudeliter vastat. Sanctus Cudberthus [*al.*, Cuthbertus] Lindufarnensis [*al.*, Lindisfarnensis] Ecclesiae episcopus ordinatur, qui plurimis Britanniam virtutibus decorabat. *Beda, hist. Angl.*

684 Romae, defuncto Leone, cessavit episcopatus anno fere I, post quem Benedictus secundus, papa LXXXIII, sedit mensibus X, vir doctus, et omnibus pius et beneficus, ecclesias restaurans et exornans, et bona jugiter studia sectans. *Anast.*---Cometae apparent, et mons Campaniae Bobius, ultra modum flammam eructans, circumposita exussit. *Paul. Diac.*---In Britannia, Egfridus rex, cum, dissuadente sancto Cudberto, Pictos incaute bello peteret, ab ipsis victus et peremptus interiit; pro quo Aldfridus rex pius et prudens regnavit annis XIX. *Beda, hist. Angl.*

685 Romae, post Pascha defuncto Benedicto, exactis plus duobus mensibus, **108** Joannes V papa LXXXIV sedit anno uno, vir item eruditus et discretus; qui prius archidiaconus legatus in VI synodo apostolicae sedis fuerat. *Anast.*---Constantinopoli, Constantino imperatore defuncto filius ejus Justinianus regnavit annis X, qui, haeresi pollutus, orthodoxis fuit infensus et pravus. Hic etiam cum Saracenis, provincias plures devastantibus, data eis multa pecunia, pacem in decennium condixit. *Paul. Diac.*---In Britannia, Luthere rex Cantuariorum interiit. *Beda, hist. Angl.*

686 Romae, defuncto Joanne, post III menses Conon papa LXXXV ordinatus sedit mensibus XI, vir propectae aetatis, summae innocentiae sanctaeque simplicitatis; qui, dissentiente in duorum presbyterorum electione clero et populo, tertius postremo ab utrisque electus est. *Anast.*---In Britannia, sanctus Joannes Hagustaldensis Ecclesiae episcopus ordinatus multis claruit virtutibus. *Beda, hist. Angl.*

687 Romae, defuncto Conone, exactis fere III mensibus, Sergius papa LXXXVI sedit annis XIII, mensibus fere IX. Hic quoque, dissentientibus in duorum electione partibus, tertius Deo volente electus est; qui in fide catholica fortis persecutionem ab Augusto Justiniano passus est, et ecclesias multas construxit, renovavit et exornavit atque ditavit; vir videlicet sanctus et omnibus bonis intentus. *Anast.*---In Italia, defuncto Pertharicho rege Longobardorum, Cunibertus filius ejus rex strenuus, mitis et bonus, regnavit annis XII. *Paul. Diac. a. 686.*

688 Ceadwald, rex occidentalium Saxonum, ad fidem Christi conversus, Romam venit, et in sabbato sancto Paschae a Sergio papa baptizatus et Petrus vocatus, inibi in albis defunctus, ab ipso papa summo honore tumulatus et epitaphio decoratus est. *Bed. hist. Angl. a. 689.*---In regno Francorum, Pippinus, filius Ansgisi filii sancti Arnolphi, Theodericum **109** regem filium Ludovici in Testritio pugna vicit, et, potestatem regni Francorum adeptus, dux et major domus regnavit annis XXVII, interim tamen Ludovico, Childeberto et Dagoberto regale nomen, non dignitatem, habentibus. *Fred. cont. a. 687. Annal. Met.*

689 Circa hoc tempus in Italia Alachis dux tyrannidem invasit, et, Papia occupata, regeque Cuniberto in insula Comacina, quia copia militum impar erat, se communiante, cunctos et maxime clericos crudelis insequitur. *Paul. Diac. an. 690.*

690 Theodorus, venerabilis Anglorum archiepiscopus, anno adventus sui in Britanniam XXIII, aetatis vero LXXXVIII decessit; qui, inter alia bona, librum poenitentialem magna discretione conscripsit. *Beda, hist. Angl.*

691 Apud Francos, Theodoricus rex anno regni XIX moritur; pro quo filius ejus Ludovicus puer, a Pippino et Francis rex solo nomine factus: regnavit annis II [\[188\]](#). *Fred. cont. Annal. Met.*

692 Hoc tempore Cunibertus rex Longobardorum, recepto Dei gratia regno, votis omnium pugna victo et preempto Alachiso tyranno, optata suis deinceps pace regnavit. *Paul. Diac. a. 690.*

693 Apud Francos, post Ludovicum frater ejus Childebertus, regis nomen adeptus, regnavit annis XVII. *Fredeg. cont. a. 695. An. Met.*

694 His diebus duo Angli presbyteri, niger et albus Hewaldi, studio divini verbi accensi, dum Saxonibus praedicarent, a quibusdam rusticis martyrio coronati, et divinis miraculis declarati, a Pippino Coloniae tumulati sunt. *Beda, hist. Angl.*

695 Constantinopoli, Justinianus imperator haereticus, a Leone et Tiberio aliisque conjuratoribus injuriis affectus, abscissis naribus regno pulsus, **110** exsul in Pontum secessit, et Leo arreptum imperium annis III obtinuit. *Paul. Diac.*---Vir sanctus Wilibrordus a Sergio papa archiepiscopus ordinatus, et Clemens vocatus, genti Fresonum verbum vitae praedicans, plurimis saluti fuit. *Bed. hist. Angl. an. 690, Alcuinus.*

696 In Britannia provincia, Nordanumbrorum quidam Truthelinus corpore raptus, et horrendis jocundisque visis, vitae redditus, districtissimam et sanctam deinceps duxit vitam. *Beda, hist. Angl.*---Hoc tempore Sergius papa, Domino revelante, capsam cum portione Dominicae crucis invenit. *Anast. Bedae chr.*

697 In Britannia, sanctus Cudbertus, ex anachoreta episcopus, post multas virtutes migravit ad Dominum; cujus vitam Beda presbyter et prosa et hexametris versibus edidit. *Bed. chr.*---Ipso anno Ostric [*al.*, Ostrida] regina a suis preempta est. *Beda, hist. Angl.*

698 Constantinopoli, Tiberius imperium invadens, Leonem imperatorem VII annis, quibus ipse post hunc regnabat, in carcere tenuit. *Paul. Diac.*

699 Hoc tempore synodus Aquileiensis facta, et quidam, qui concilium quintum universale noluerant recipere, a Sergio papa correcti sunt. *Bed. chr. Angl. an. 698.*

700 In Italia, Cunibertus rex Longobardorum fortis et pius, moriens filio parvulo Luitperto regnum reliquit, eique tutorem Asprandum, virum prudentem et strenuum, dedit; sed post VIII menses Raginbertus dux, Gotaberti [*al.*, Godeberti] dudum regis filius, Luitperto cum suis pugna victo, regnum sibi usurpavit, sed eodem anno mortuus est. Cujus filius Haribertus [*al.*, Aripertus] susceptum a patre regnum XII fere annis obtinuit. Qui denuo Luitpertum cum suis pugna vicit, fugavit, cepit atque peremit. *Paul. Diac.*

111 701 Romae, defuncto Sergio, Joannes VI, papa LXXXVII, sedit annis III. mensibus II. *Anast.*

702 In Italia, his diebus, cum Haribertus, reliquis inimicis victis et subactis, Asprandum infestus sequeretur, ille, viribus impar, primo Ravennam, inde ad Theodebertum Bajoariae ducem confugit, ibique IX annis mansit. *Paul. Diac. l. VI, c. 22.*

703 Beda presbyter Anglus, vir doctus, usque huc Chronica minoris libri De Temporibus [189] perduxit.---Hoc tempore cum Gisulfus dux Beneventi Campaniam vastaret et captivos abduceret, eique nullus resisteret, a Joanne papa pacem postulante donaria accipiens captivos reddidit pacemque fecit. *Paul. Diac. Anast.*

704 In Britannia, Edilred, rex Merciorum, regnum suum Coenredo tradidit, et ipse factus est monachus. *Beda, hist. Angl.*

705 Constantinopoli, Justinianus imperator, auxilio Terbelli regis Vulgarorum imperium recipiens, Leonem et Tiberium imperii pervasores cum aliis multis occidit. Gallicinum [Gallanicum] patriarcham excaecatam Romam misit, et in loco ejus Cyrum abbatem, qui se in Ponto exsulem aluerat, promovit. De hoc imperatore fertur quod quoties de truncis naribus profluvium terserit, pene toties aliquem de inimicis suis perimi jusserit. *Paul. Diac.*---Romae, Joannes VII, papa LXXXVIII, sedit annis II, mensibus fere VIII, vir facundus et eruditus. *Anast.*---In Britannia, Aldfridus rex Nordanumbrorum, vir pius et prudens, obiit, et pro eo filius ejus Osredus annis **112** XI regnavit. Sanctus Heddi episcopus occidentalium Saxonum obiit; pro quo Daniel et Aldhelmus episcopi facti sunt. *Beda, hist. Angl.*

706 Joannes papa oratorium sanctae Mariae ad sanctum Petrum construxit et ornavit, et plures ad ecclesias ornatus impendit. *Bedae chr. Angl.*

707 Hoc tempore Haribertus rex Longobardorum possessionem Alpium Cottiarum, dudum a Longobardis captam atque detentam, per privilegium aureis litteris scriptum sancto Petro Joannique papae reddidit. *Paul. Diac.*

708 Romae, Sisinnius papa LXXXIX ordinatus, ingravescente podagra, XX tantum diebus supervixit; post quem Constantinus papa XC effectus sedit annis VII, diebus XV, vir valde mitis et pius, et omnibus bonis studiis intentus et stabilis. *Anast.*---Aldhelmus episcopus, vir doctus et eloquens, prosa metroque facetus, obiit. *Mabill. saec. III, Bened. p. I; Bolland. 25 Maii.*

709 Coenredus, rex Merciorum, et cum eo Offa regius juvenis, filius Sigiheri regis, relictis regnis Romam veniunt, ibique monachi effecti mortalem non multo post vitam finierunt. *Bed. epit.*---Wilfridus episcopus venerabilis, anno episcopatus XLV, post exsilia multosque labores obiit, eique Acca in Hagustaldensi episcopatu successit. *Beda, hist. Angl.; Mabill. l. c.; Bolland. 24 April.*

710 Adrianus, abbas venerabilis, anno, ex quo a Vitaliano papa in Britanniam cum Theodoro archiepiscopo missus est, XLI obiit. Childebertus rex Francorum, filius Theodorici, moritur anno regni XVII; pro quo Dagobertus filius annis V. *Fred. contin. Annal. Met. an. seq.*

113 711 Constantinopoli, Philippicus imperator factus Justinianum imperatorem occidit, et ipse annum I et VI menses regnavit, catholicos persequens et haereticis favens. *Bed. chr. Paul. Diac.*

712 Haribertus rex Longobardorum moritur; post quem Luitprandus [190]. *Paul. Diac.*

713 Constantinopoli Anastasius Philippicum oculis et regno privavit, et ipse annis III regnavit. *Paul. Diac.*

714 Anastasius imperator, missis Constantino papae litteris, se catholicae fidei fautorem declaravit. *Bed. chr.*---Pippinus filius Ansgisi, nepos sancti Arnolphi, major domus et dux Francorum, anno regni XXVII obiit [191]; pro quo filius ejus Carolus, ex superducta uxore [192] Alpheide natus, regnat annis XXVII. *Annal. Fuld.*---Romae defuncto Constantino papa Gregorius secundus sedit annos XV, menses IX [193]. *Anast.*

715 Carolus e custodia, in quam eum Plectrudis vidua patris sui conjecerat, divino auxilio liberatus, contra Radpodum Fresonum regem cum sui damno exercitus pugnabat. *Annal. Fuld. h. et seq. a.*---Dagobertus junior filius Childeberti rex Francorum moritur; pro quo Chilpericus, qui et Daniel [194]. *Fred. cont. Annal. Met.*

114 716 Egbertus vir sanctus, natione Anglus, inter alia bona sua, Scotos legitime Pascha celebrare docuit. *Beda chr.*---Constantinopoli, Theodosius imperator factus annum unum regnavit, qui Anastasium imperatorem, pugna victum, presbyterum ordinari fecit. *Paul. Diac.*---Chilpericus rex et Reginfridus [*al.*, Reginfredus] major domus regiones Rheno contiguas vastantes, a Plectrude vidua Pippini muneribus avocantur. *Annal. Fuld.*---Apud Anglos, Osred Nordanumbrorum rex anno regni XI occubuit. *Beda, hist. Angl.*

717 Romae, Tiberis supra modum inundans multa subvertit aedificia. *Paul. Diac.*---Carolus Chilpericum et Reginfredum apud Viniacum Dominica Palmarum [195] pugna victos fugavit. *Annal. Fuld.*---Hoc tempore Winfridus, qui et postea Bonifacius, genere Anglos, Germaniae gentibus verbum salutis praedicat auctoritate Gregorii papae. *Annal. Fuld. Othlon. Pag. a. 716.*

718 Constantinopoli, Leo imperator annos IX regnavit; cujus tempore Sarraceni, qui jam multas pervaserant provincias, triennio urbem ipsam obsidentes, divine tandem auxilio fame, peste, ferro naufragioque repelluntur. *Paul. Diac., al. a. 717.*---Carolus, receptis a Plectrude patris sui thesauris, Clotharium quemdam sibi regem constituit [196], et, inita rursus pugna, Chilpericum et Reginfredum, una cum Eudone duce Aquitaniae auxilium eis ferente, victos fugavit. *Fred. cont. Annal. Fuld. a. 717.*

115 719 Chilpericus ab Eudone, ad quem confugerat, Carolo reposcenti redditus, et Clotarius rex mortuus est. *Annal. Fuld. Met. an. 719 et 720.*---Sanctus Bonifacius, a Gregorio papa Moguntiae archiepiscopus ordinatus [197], multis populis et gentibus verbo et exemplo profuit. *Annal. Fuld.*

720 Mortuo Chilperico, Theodericus filius Dagoberti rex a Carolo constituitur. *Annal. Fuld.*---Sanctus Othmarus, cellae sancti Galli primus abbas constitutus, coenobialem inibi vitam instituit, et XL per annos nobiliter rexit. *Hepidannus. Walafr. in Vita.*

721 Carolus item Reginfredum vicit, Andegavis urbem vi cepit, Saxones bello superavit. *Annal. Fuld. a. 724.*---Sanctus Joannes Hagustaldensis episcopus obiit. *Beda.*

722 Carolus Alamanniam et Bajoariam armis subegit. *An. Fuld. a. 725.*

723 Alamanni et Bajoarii item Carolo rebellant. *An. Fuld. Fred. a. 728 et 730.*

724 Carolus transito Ligere Aquitaniam vastat; Eudonem ducem pugna victum fugat. *Annal. Fuld. 31.*---Sanctus Pirminius, abbas et chorepiscopus, [198] a Bertholdo et Nebi principibus **116** ad Carolum ductus, Augiaequae insulae [199] ab eo praefectus, serpentes inde fugavit, et coenobialem inibi vitam instituit [200] *Hepid.*

725 Sarraceni, ab Eudone in auxilium evocati, Gallias praeda et incendio vastant. *Annal. Fuld. a. 732.*

726 Carolus, inita pugna, magnam Sarracenorum multitudinem una cum rege eorum victor prostravit. *Annal. Fuld. a. 732.*

117 727 Carolus, Burgundiam petens, sibi eam subjecit. *An. Fuld. a. 733.*---Sanctus Pirminius, ob odium Caroli a Theodebaldo Gotifridi ducis filio ex Augia pulsus, Etonem pro se constituit abbatem, et ipse Alsatiam, alia instructurus coenobia, petiit. *Fragment. incerti apud Urstis. p. II, p. 76.*

728 Eudo dux moritur, et Carolus Aquitaniam sine bello recipit. *Annal. Fuld. a. 735.*

729 Carolus Fresiam invadit, Poponem ducem pugna victum occidit, fana incendit et victor rediit. *Annal. Fuld. a. 733 seq.*---Sanctus Egbertus, presbyter Anglus, obiit aetatis anno XC, die Paschae, id est, VIII Kal. Maii. *Vid. Vita saec. III Bened. p. I.*

730 Sarraceni collecto exercitu Avinionem urbem capiunt, regionesque circumquaque devastant; *al. a. 737.*---Lantfridus [201] dux Alamanniae moritur. *Annal. Nazar. h. a.*

731 Carolus Avinionem, victis et caesis Sarracenis, vi expugnatam recipit. *Ann. Fuld.; al. a. 739.*---Beda presbyter et monachus, natione Anglus, doctor mirificus obiit. *Mabil. saec. III Bened. p. I.* Romae Gregorius III papa sedit annos X, menses IX. *Anast.*---Tria coenobia, id est, Alaha, Morbach et Favarias, ex Augiensibus fratribus instructa sunt, duodenis ad singula fratribus deputatis, et totidem Augiae remanentibus.

118 732 Carolus, Gothiam invadens, regem Sarracenorum Narbonae inclusum obsidet. *Ann. Franc. al. a. 737.*---Eto Augiae abbas, a Theodebaldo ob odium Caroli in Uraniam [202] relegatus, sed eodem anno, pulso Theodebaldo, a Carolo restitutus est.

733 Exercitus Sarracenorum de Hispaniis Narbonam superveniens, a Carolo commissa pugna ad interneccionem deletur. *Ann. Franc. a. 737.*

734 Sarraceni item a Carolo pugna victi fugientesque naufragio perierunt. *Ann. Franc. a. 739.*---Augiae Eto [203] abbas post VII annos Kebam successorem relinquens, ipse Argentinae Ecclesiae episcopus a Carolo promotus, non longe post sui nominis, id est, Ethenheim [204] coenobium construxit.

735 Carolus item, victis et protritit Sarracenis, cum praeda magna et captivorum multitudine victor revertitur. *Ann. Franc. a. 739.*

736 Carolus Gothos petiit, et nonnullas urbes eorum et castella diruens victor rediit. *Ann. Franc. a. 737.*---Audoinus [205] episcopus obiit. Augiae defuncto post II annos Keba, Ernfredus monachus, Augiae abbas et Constantiae episcopus factus, praefuit annis X.

737 Carolus Saxones victos tributarios facit. *Ann. Fuld. Metens. a. 738.*

119 738 Carolus Provinciam petens Maurontum ducem, qui Sarracenos invitaverat, fugavit. *Ann. Fuld. a. 739.*

739 Carolus totam Provinciam suae subiecit ditioni. *Ann. Fuld. Nazar.*

740 Victis circumquaque hostibus, pax et quies regno Francorum per Carolum facta. *Ann. Fuld.*

741 Romae Zacharias papa sedit annos X, menses IV. *Anast.*---Carolus post multa fortiter facta moritur Carisiaci, et apud Sanctum Dionysium sepelitur; pro quo filii ejus, diviso inter se regno Francorum, majores domus praefuerunt, Carlomannus annis VI, Pippinus annis X. *Ann. Fuld. Fred. cont. c. 110.*

742 Carlomannus et Pippinus rebellare molientem Hunaldum Aquitaniae et Theodebaldum Sueviae ducem celeriter comprimunt. *Ann. Fuld.*

743 Ipsi duces Odilonem Bajoariae ducem, sibi rebellantem, praelio vincunt. *Ann. Fuld.*

744 Carlomannus cum Odilone duce pacem facit. Fuldense coenobium in saltu Bochochia a sancto Bonifacio archiepiscopo fundatum est. *An. Fuld.*

745 Carlomannus cum fratre Saxoniam rebellantem vastavit. Hoseburg [206] castrum cepit. *Ann. Fuld. al. 743.*

746 Carlomannus Alamannos iterum rebellare conantes comprimit. *Annal. Fuld. a. 745.*---Sanctus Bonifacius, annuente Carlomanno, auctoritate Zachariae papae duos in parochia sua episcopatus facit: Wirziburgensem scilicet, cui sanctum Burchardum, et Eichstetensem, cui sanctum Wilibaldum comprovinciales **120** suos primos episcopos ordinavit [207] *Ann. Fuld.*---Sidonius Augiae monachus, quintus ei loco abbas, Constantiaeque episcopus factus, praefuit annis XIII [208]; qui, cellam quoque sancti Galli ambiens, iniquis principibus in damnatione sancti Othmari abbatis consensit. *Hepid.*

747 Carlomannus, divino amore tactus, mundo abrenuntiavit, et, Romam pergens, mutato habitu monachum se in castro Cassino [209] ad sanctum Benedictum fecit. *Ann. Fuld.*

748 Gripho ex concubina frater Pippini, tyrannidem affectans, ad Saxones se contulit, Pippinoque adveniente, pacificari cum eo nolens, in Bajoariam fugit. *Ann. Fuld.*

749 Pippinus, Bajoariam adiens, Tassilonem sororis suae Hiltrudis filium ducem ibi constituit, Griphone et Lantfrido [210] inde abductis. *Annal. Fuld. Fredeg. cont.*

750 Pippinus Griphoni XII comitatus in partibus Neustriae dedit; sed ille rursus diffidens ad Waifarium ducem Aquitaniae transfugit. *Annal. Fuld. a. 749.*

751 Pippinus, missis Romam legatis [211], Zachariam papam de regno Francorum et ignavis regibus ejus Merovingis, nomine solo regnantibus, consuluit. *Ann. Fuld.*---Lantfridus moritur. *Annal. Naz.*

121 752 Auctoritate Zachariae papae et, non multo post, Stephani, qui eidem in pontificatu sex annos succedebat, deposito ac detonso rege Childerico Merovingorum ultimo, Pippinus rex Francorum electus, et Suessionis a sancto Bonifacio archiepiscopo unctus et consecratus, regnavit annis XVII. *Ann. Fuld. Gest. reg. Franc.*---Audogarius, primus Campidonensis coenobii fundator et abbas, locum illum incolere coepit [212].

753 Pippinus rex perfidam rursus Saxoniam vastat, ibique Hildigarius Coloniensis archiepiscopus occisus est. *Ann. Fuld.*---Gripho, cum Italiam petere moliretur, a comitibus Pippini in valle Maurienna interimitur. *It.*---Stephanus papa, pro auxilio contra Haistulfum Longobardorum regem poscendo, ad Pippinum regem in Franciam venit, et filios ejus Carolum et Carlomannum [213] Parisius reges unxit. *Ann. Fuld. Met.*

754 Sanctus Bonifacius Moguntiensis archiepiscopus, cum Fresonibus evangelizaret, martyrio ab eis coronatus est anno episcopatus XXXVI et apud Fuldense coenobium sepultus; pro quo Lullus archiepiscopus praefuit annis XXXII. *Ann. Fuld. an. 755.*---Carlomannus frater Pippini, cum ad eum pro dissuadenda expeditione Italica venire vellet, Lugduno obiit. *Al. an. 754.*---Pippinus Italiam cum exercitu petit, et Haistulfum regem victum et Papias obsessum obsides dare, et res sancti Petri sacramento reddere compulit. *Anast. Fred. append.*---Stephanus papa duce Hieronymo Pippini fratre Romam rediit. *Ann. Fuld.*

122 755 Haistulfus sacramentum contemnens Romam obsidet, omnia circum ferro et igne devastans; pro qua re papa legatos marino itinere ad Pippinum questum et denuo auxilium obsecratum mittit. *Annal. Fuld.*

756 Pippinus rex, iterum Italiam petens, Haistulfum Papias inclusum obsidet, et Ravennam cum Pentapoli, aliisque quae pervaserat, sancto Petro et domno papae per legatum suum Folradum reddere coarctat. *An. Fuld. Fredeg. cont. an. praec.*

757 Haistulfus rex, in venatu ex equo lapsus, interiit; pro quo Desiderius regnavit [214]. Constantinus imperator inter alia munera Pippino regi etiam organum misit. *Ann. Fuld.*

758 Pippinus Saxonibus item superatis annuatim CCC equorum censum imponit. *Ann. Fuld.*---Romae Stephano papae Paulus successit annis X. *Anast. a. 757; sic et Gottwic.*

759 Waifarius, tyrannidem in Aquitania exercens, pressuras ecclesiarum, praedas et incendia villarum facit. *Ann. Fuld. h. a.; al. a. seq.*---Sanctus Othmarus abbas, a Warino et Rudhardo [215], consensu Sidonii episcopi, inique damnatus et in insulam Rheni relegatus, migravit ad Dominum [216]. Cujus abbatiam cum Sidonius episcopus et abbas temerario ausu invasisset, ante altare sancti Galli profluvio ventris percussus interiit [217]; pro quo Joannes, Augiensis item monachus, episcopatum **123** et utramque abbatiam accipiens, praefuit annis XXI; qui primum Romanae sedis privilegium Augiae ab Adriano papa impetravit. *Hepid. an. 758; Gottw. an. 760.*

760 Pippinus Aquitaniam, seu Wasconiam invadens, Waifarium, quae injuste invaserat, sacramento reddere compulit. *Annal. Fuld.*

761 Waifarius, sacramenta postponens, cuncta quae potuit usque Cavillonem ferro, praeda, igne vastavit. *Annal. Fuld.*

762 Pippinus, cum filio Carolo Aquitaniam item petens, plurimas urbes capit, et plures sibi rebelles domuit. *Annal. Fuld.*

763 Tassilo dux, de exercitu se subducens, Bajoariam repetit. *An. Fuld.*

764 Hiems frigore saeva et ultra solitum prolixa hoc anno accidit. Pippinus magnum conventum Carisiaci habuit [\[218\]](#).

765 Roudgangus [*al.*, Hruodhgangus seu Chrodegangus], Metensis archiepiscopus [\[219\]](#), corpora sanctorum Gorgonii, Naboris et Nazarii a Paulo papa impetravit. *Annal. Fuld.; Notk. in Martyr.*

766 Corpus sancti Gorgonii in Gorza [*al.*, Gorzia] coenobio [\[220\]](#) sancti Naboris in Novacella, sancti Nazarii in Lauresham conditum est. *Annal. Fuld.; al. a. pr.*

767 Pippinus in Aquitania Lemovicam urbem expugnatam capit. *Annal. 124 Fuld.*---Romae Paulus papa obiit, pro quo Stephanus sedit annis IV.

768 Pippinus, occiso Waifario et subacta Aquitania victor rediens, VIII Kal. Octob. Parisius obiit, ibique sepelitur anno aetatis LIV; pro quo filii ejus, diviso regno, Carolus Magnus annos XLVI, et Carlomannus IV annos regnavit. *Annal. Fuld. [221]*.

769 Carolus et Carlomannus Hunoldum Aquitaniae ducem bello victum capiunt. *Annal. Fuld.*---Corpus sancti Othmari abbatis, post X annos, in insula qua obiit, incorruptum repertum, ad monasterium sancti Galli translatum est. *Hepidan. an. 768, al. an. 770; Walafr. Strab.*

770 Carolus filiam Desiderii regis Longobardorum, adducente Bertha matre sua, uxorem duxit, sed statim eam repudiavit. *Annal. Fuld. Eginhard. in ejus Vita.*

771 Carlomannus rex obiit, et Remis sepelitur. Carolus synodum magnam colligit [\[222\]](#). *Eginh. Annal. Met. Franc.*

772 Carolus Saxones petit, Eresburg [\[223\]](#) castrum cepit, idolum eorum, Irminsul dictum, diruit, et laborantem siti exercitum, datis divinitus in sicco quodam torrente aquis, reficere meruit, acceptisque pro pace XII obsidibus, rediit. *Ann. Fuld.*---Romae post Stephanum Adrianus papa sedit annis XXIV.

773 Carolus, ab Adriano papa pro defensione rerum sancti Petri rogatus, Italiam petit, et, claustris Alpium vi potitus, Desiderium fugientem Papias **125** obsedit, et ipse Romam orandi gratia adiens, Pascha inibi celebravit [\[224\]](#). *Annal. Fuld.*

774 Longobardi cum Desiderio rege suo Carolo se tradunt, anno ex quo Italiam cum Alboino rege intraverant CCV, ipseque regno eorum et thesauris potitus, abducto secum rege cum conjuge, victor rediit. *Annal. Fuld. Met.*

Saxones pactum frangentes Hessios petunt; sed ecclesiam apud Friteslar, a sancto Bonifacio dedicatam, Deo prohibente incendere nequeunt. *Al. a pr.*---Corpora sanctorum Gordiani et Epimachi de Roma in Alamanniam translata sunt [\[225\]](#).---Ecclesia sancti Nazarii Lauresham dedicata est. *Annal. Fuld.*

775 Carolus late Saxonum terras vastat, et duobus eos praeliis vasta strage superat. Roudgaudus [\[226\]](#) Longobardus Italiae regnum affectat. *Annal. Fuld. Reg.*

776 Carolus item Italiam petit, et Roudgaudum victum occidit. Saxones item rebellantes Caroli praesidia bello petunt. *Annal. Fuld.*

777 Saxones multa tandem caede perdomiti Carolo subduntur, et Christiani efficiuntur, se suaque omnia tradentes, si ultra fidem violarent. *Annal. Fuld.*

778 Carolus Hispanias bello petit, et, obsidibus acceptis, Wasconibusque et Narbaris (Navarris) subactis, rediit. *Annal. Lauresh.*---Interim **126** Saxones item rebelles duce Widikindo Francorum terminos usque ad Rhenum vastant; sed insequente regis exercitu magna ex parte caesi fugiunt. *Annal. Fuld.*

779 Carolus item Saxonibus pugna victis et subactis, obsides accepit. Fuldis Sturmii abbas obiit, et Bagolf [*al.*, Baugulfus] successit. *Annal. Fuld. Laurish.*

780 Carolus, habito in Saxonia conventu, et dispositis tam Saxonum quam Sclavorum rebus, ipse Romam orandi gratia adiit. *Annal. Fuld.*

781 Pippinus filius Caroli Romae ab Adriano papa baptizatus est, et cum fratre Ludovico rex unctus. Tassilo, dux Bajoariae, fidem subjectionis Carolo sacramento et obsidibus firmat. *Annal. Fuld.*---Constantiae episcopus et abbas Joannes obiit; pro quo Eginus episcopus annos XXXII, et Petrus Augiae abbas annos V, et apud sanctum Gallum Roudpertus abbas annum I praefuerunt. *Hepid.*---Inter alia prodigia, cruces multis in vestibus apparent. Sanguis e terra et aere fluxisse dicitur. *Annal. Fuld.*

782 Carolus item in Saxonia conventum habens, legatos Danorum et Hunnorum audivit. Quo reverso, Saxones legatos ejus, in Sclavos cum exercitu missos, persuadente Widikindo, commisso praelio, non sine magna clade sua interimunt; ob quorum vindictam Carolus Saxonum quatuor millia et quingentos decollare jussit. *Annal. Fuld. Met.*--Apud sanctum Gallum Waldo abbas praefuit annum I et dimidium. *Hepid.*

783 Hiltigard regina uxor Caroli II Kal. Maii [227], et Bertha mater ejus IV Id. Jul. obiit. Carolus item Saxones bis acie confligens magna 127 strage vicit, Fastradamque eo anno duxit uxorem. *Annal. Fuld. et Met.*

784 Junior Carolus a patre in Saxoniam missus Westfaldos praelio vicit, et domuit. *Annal. Fuld.*---Apud sanctum Gallum Werdo abbas praefuit annos XXV. *Hepid.*

785 Widikind Saxo, ad deditionem Carolo veniens, baptizatus est, et tota Saxonia subacta est. Conjuratio orientalium Francorum contra Carolum orta et compressa est. *Annal. Fuld. Eginh.*

786 Carolus misso per Autulfum [*al.*, Audulfum] exercitu Britones domuit, et ipse Romam orandi gratia adiit. Auctores conjurationis contra Carolum diversis poenis multantur. Lullo Moguntiensi archiepiscopo Richulfus successit annis [suppl. XXVII]. Augiae post Petrum Waldo abbas octavus praefuit annis XX. *Annal. Fuld.*

787 Carolus, Beneventum petens, obsides accepit. Ruoddrud [*al.*, Rotrudis] filia ejus Constantino imperatori desponsatur. Eclipsis solis XV Kal. Octob. *Annal. Fuld.*

788 Tassilo dux Bajoariae, infidelitatis et perjurii convictus, a Carolo ducatu privatur. Graecorum exercitus a Francis et Italis vincitur. Item Hunni, qui et Avars, a Carolo vincuntur exercitu. *Annal. Fuld. Naz.*

789 Carolus, valido undique collecto exercitu, Albiam fluvium transit, et Sclavos, qui Wilzi dicuntur, praeliis protritros subjugavit. *An. Fuld. Eginh.*

790 Hunc annum Carolus sine bello Wormatiae quietus transegit. *Annal. Fuld.*

791 Carolus, trifariam diviso exercitu terras Hunnorum ingrediens, ferro et igne devastat. *Annal. Fuld. Loisel.*

128 792 Synodo Ratisponae collecta, haeresis Feliciana damnata est. *Concil. Germ. t. I, p. 287.*---Conjuratio Pippini contra patrem Carolum detecta et supplicio auctorum punita est. *Annal. Fuld. Eginh.*

793 Pugna inter Sarracenos et Francos in Gothia, Sarracenis superioribus, commissa est. Saxones item more suo rebellant. *Annal. Fuld.*

794 Synodo magna in Franconorurt habita, haeresis item Feliciana damnata est. *Annal. Lauresh.*---Fastrada regina mortua et Moguntiensi sepulta est. Pseudosynodus Graecorum [228], pro adorandis imaginibus habita, ab episcopis damnata est. Carolus item Saxonibus subactis tertiam virorum partem transtulit. His temporibus Alwinus, qui et Albinus, apud regem caeterosque vita et doctrina clarus habetur. *Annal. Fuld. Eginh.*

795 Saxones, cum Witzam ducem Abodritarum ad regem Carolum venientem permissent, vastata item regione sua puniti obsides tradunt. Hunni quoque missis legatis se cum terra sua ipsi tradunt; Christianitatem promittunt. *Annal. Fuld. Eginh.*

129 796 Romae, defuncto [\[229\]](#) Adriano papa, Leo III papa sedit annis XX. Principibus Hunnorum, Cagano et Jugurro, civili bello preemptis, terra eorum omnibusque thesauris Carolus, per Ehericum Forojuliensem ducem et Pippinum filium suum, potitus est. Tudun quoque princeps eorum, ad ipsum veniens, cum populo suo baptizatus est et honorifice ad sua remissus est. Saxonia etiam iterum rebellis ab ipso pervasa vastatur. *Annal. Fuld. Eginh.*

797 Barcinona urbs Hispaniae Carolo reddita est. Constantinopoli Constantinus imperator a Graecis excaecatur. Saxonia item a Carolo usque ad Oceanum vastata, et in deditionem per obsides recepta. *An. Fuld. Theoph.*

798 Carolus in Saxonia cum exercitu hiemavit, et Transalbianos Saxones, qui legatos ejus comprehenderant, late vastavit, et per legatos suos conserto praelio quatuor millia ex eis occidit, reliquos pacem postulare et obsides dare compulit. Hadeffuns [*al.*, Alfonsus] rex Gallaeciae Carolo prius munera pretiosa itemque manubias suas pro munere misit. Helena [*al.* Irene] mater Constantini imperatoris caeci legatos Carolo pro pace misit. Mauri piraticam exercere incipiunt. *Annal. Fuld. Lauresh.*

799 Leo papa, ut fama est, in Liania majore a Romanis lingua praecisa excaecatur, sed per Wirundum abbatem et Winigisum Spoletanum ducem ereptus atque in Saxoniam ad Carolum perductus est. *Anast. Met.*---Ehericus dux Forojuliensis a Liburnis per insidias occisus est. *An. Met. Eginh.*---Geroldus [\[230\]](#) quoque praefectus Bajoariae, signifer et consiliarius Caroli pius et religiosus, contra Hunnos pugnans occubuit, Augiaequae, **130** quam multis auxerat donis et praediis, sepultus.---Baleares insulae, victis auxilio Caroli Mauris et Saracenis, liberatae sunt. Britannia cismarina minor per Widonem ducem Carolo subjicitur. Patriarcha Hierosolymitanus reliquias de sepulcro Domini, et Azan, praefectus civitatis quae dicitur Osca, claves urbis et alia praeclara munera Carolo mittunt. *Ann. Fuld. Eginh.*---Augiae sancti Petri basilica ab Eginone Veronensi [\[231\]](#) episcopo constructa et dedicata est.

800 Carolus Hierosolymam ad sancta loca insignia dona transmisit. **131** Ipse, dispositis per Gallici maris littora contra piratas praesidiis, ad sanctum Martinum gratia orandi venit, ibique defunctam Luitgardam [\[232\]](#) conjugem sepelivit. Inde Romam petens, Leonem papam se de illatis, et non probatis, criminibus sacramento purgantem sedi suae restituit, ibique hiemavit; Pippino filio in Campaniam praedatum misso. *Ann. Fuld. Eginh. Anast.*

801 Carolus, in die natalis Domini [\[233\]](#) a Leone papa corona imposita, primus regum Francorum Caesar Augustus imperator, Romanis laudes succlamantibus, appellatus est. Qui postea juxta leges Romanas temeratores Leonis papae capitali sententiae addixit; sed, precibus ejusdem papae vita concessa, in exsilium eos relegavit. Terraemotus magnus II Kal. Maii factus est. *Annal. Fuld.*

802 Helena [Irene] imperatrix de Constantinopoli legatos item ad Carolum imperatorem pro pace misit, et ille vicissim missis ad eam Jesse episcopo Ambianense et Helingaudo comite pacem firmavit. Aaron rex Persarum inter alia munera elephantum imperatori Carolo misit. Franci Transalbianos Saxones vastant. Fuldus Baugolfo abbati Ratgarius successit. Paulinus patriarcha Forojuliensis, seu Aquileiensis obiit. *Ann. Fuld.*---Egino quoque Veronensis episcopus hac vita decessit Augiaequae in basilica cellae suae sepultus est [\[234\]](#).

803 Constantinopoli deposita Helena Niciferus [*al.*, Nicephorus] imperator factus, legatos Caroli imperatoris suis adjunctis firmata pace remisit. Quos ille suscipiens, compacto pacis litteris mandato dimisit. *An. Fuld.*---Sanguis Domini Mantuae inventus Carolo imperatori nuntiat; cujus rei veritatem perquirendam Leoni papae imperator demandavit. Qua occasione arrepto itinere papa ad imperatorem venit, et cum eo natalem Domini Carisiaci celebravit. *Annal. Fuld. a. 804.*

132 804 Domnus papa magnis ab imperatore muneribus donatus per Bajoariam rediit. Carolus imperator Transalbianos Saxones cum mulieribus et natis in Franciam transtulit, et pagos eorum Abodritis dedit. Richpoto Trevirensis archiepiscopus obiit. *Annal. Fuld.*

805 Carolus Junior a patre missus Boemiam, occiso rege Lechone, subjugavit. Imperator Cagano apud Hunnos priscum honorem reddidit. *Annal. Fuld.*

806 Carolus imperator inter tres filios suos regnum divisit [\[235\]](#). Carolus Junior Sorabos vastavit et Miliduch ducem eorum occidit. Item misso exercitu Boemia vastatur. Pippinus rex filius Caroli Mauros de Corsica insula pepulit. *Ann. Fuld.*---Augiae, Waldone abbate ad regendum S. Dionysii coenobium transposito, Hetto [\[236\]](#) nonus abbas praefuit annos XVII.

807 Aaron rex Persarum inter alia multa et pretiosa munera artificiosum satis Carolo imperatori misit horologium. Classis a Carolo imperatore missa Mauros item in Corsica commisso praelio multis caesis, fugavit. *Annal. Fuld.*

808 Godafridus, rex Danorum et Nortmannorum, multo militum suorum damno cum Abodritis bello confligit et vicit. Carolus Junior Linones et Smeldingos, qui ad Godafridum defecerant, vastavit. Eardolf, rex Nordanumbrorum, regno pulsus, primo ad Carolum imperatorem ac deinde Romam questum venit. *Annal. Fuld.*

809 Ludovicus filius imperatoris Hispaniam petiit. Eardolf in regnum **133** suum per legatos papae et imperatoris remittitur. Quaestio de processione Spiritus sancti synodo habita [237] ventilatur. Imperator contra Godafridum castrum Esesfeld [238] trans Albiam aedificat. Trasico dux Abodritarum cum fortiter multa contra perfugas Godafridi suesque desertores fecisset, a militibus ejus dolo occisus est. *Annal. Fuld.*---Apud sanctum Gallum Wolfleo [239] abbas praefuit annos IV.

810 Ruoddrud filia imperatoris VIII Id. Junii obiit. Godafridus missa magna classe Fresonibus, ter praelio victis tributum imposuit: cui cum imperator Carolus jam cum exercitu occursaret, elephas quem Aaron miserat, subito moritur, classisque reversa, et Godafridus, qui se cum ipso imperatore acie conflicturum minitabatur, domi a suis peremptus nuntiatur. Castellum quoque Hochbuoch [240] super Albiam situm cum praesidio suo a Wilzis captum. Pippinum quoque Italiae regem filium suum VIII idus Julii defunctum didicit. Hispani, itemque Graeci per legatos cum illo pacem firmant. Maxima boum pestilentia hoc anno facta. Hemmingus rex Danorum, filius Godafridi [241], pacem cum imperatore fecit. *Ann. Fuld.*

811 Heito abbas Augiae et episcopus Basileae, cum Hugone et Haione, comitibus [242] Constantinopolim missus, Odoporicum [Hodeoporicum] suum scripsit. Interim Niciforus [Nicephorus] imperator cum Vulgaribus pugnans occisus est. Tandem Michael imperator factus legatos Caroli imperatoris remittit. Tres exercitus fausto omine in Linones, in Pannonias, **134** in Britones ab imperatore mittuntur. Carolus rex filius imperatoris II Non. Decem. obiit. *Annal. Fuld.*

812 Hemmingo rege mortuo, orto inter Danos de regni primatu praelio, decem millia nongenti et quadraginta cecidisse feruntur. Michael imperator, legatis Caroli remissis, suos etiam pacem confirmatum misit. Beneventani viginti quinque millia solidorum auri tributum Carolo persolvunt. Classis Danorum Hiberniam invadens a Scotis victa est. *An. Fuld.*

813 Carolus imperator Amalharium Treverensem archiepiscopum et Petrum Nonantulanum abbatem item Constantinopolim misit, quorum Odoporicum item scriptum habetur [243]. Ipse Ludovicum filium consortem imperii, Bernhardum [244] quoque Pippini filium, nepotem suum Italiae regem fecit. *Thegan.*---Quina [245] permagna concilia Mogontiaci, Rhemis, Turonis, Cavillonis, Arelati pro statu Ecclesiarum fieri jussit. Pons Mogontiaci super Rhenum a Carolo structus incendio periit. *Annal. Fuld.*---Constantiae Eginus episcopus obiit. Post quem Wolfleoz episcopus factus est, qui coenobium quoque S. Galli IV jam annis tenuit [246]. Apud sanctum Gallum Gozpertus abbas praefuit annis XXVII.

814 Carolus imperator magnus, cum prius thesauros suos inter XXI archiepiscopatus regni sui caeterosque episcopatus et Ecclesias divisisset, febre et pleuresi pulsatus, V Kal. Febr. Aquisgrani obiit, ibique honorifice **135** sepultus est anno aetatis LXXI, regni XLVII, subjectae Italiae XLIV, imperii XIV, indictione VII. Pro quo filius ejus Ludovicus, cognomento Pius, regnavit annis XXVII. Qui statim auditis et absolutis gentium diversarum legatis, generale colloquium Aquisgrani habuit, et multa per totum regnum perperam gesta correxerat. *Annal. Fuld., Eginh., Thegan.*

815 Exercitus Herioldo Danorum regi ad auxilium a Ludovico rege missus XL [247] obsides ab hostibus accipit. Quidam ex Romanis primoribus in necem Leonis papae conjurantes puniuntur. *Ann. Fuld., Laurish.*

816 Sorabi, itemque Wascones rebellare molientes comprimuntur. Leone papa in VIII Kal. Junii [248] defuncto, Stephanus sedit mensibus VII. Qui ad Ludovicum regem in Franciam veniens, Remis eum imperatorem coronavit, muneribusque et amicitia mutuo illi junctus Romam rediit. Imperator synodo [249] collecta multa de statu et religione coenobiorum bene disposuit. *Ann. Fuld.*---Augiae basilica S. Mariae, a Heitone abbate et episcopo constructa, dedicata est

817 Stephano papa IX. Kal. Febr. defuncto, Paschalis sedit annis VII. Eclipsis [250] solis Nonis Febr. facta, et cometa visa est. Legati Leonis imperatoris de Constantinopoli pro pace ad Ludovicum veniunt imperatorem. Ludovicus imperator Lotharium [251] primogenitum suum imperii consortem, Ludovicum et Pippinum filios suos Bajoariae et Aquitaniae reges praefecit. Schlaomir dux Abodritarum rebellat. Bernhardus rex Italiae rebellare molitus, cum rebus suis desperaret, patruo imperatori ad deditionem venit. Ratgarius Fuldensis abbas a fratribus accusatus et convictus deponitur. *An. Fuld.*

136 818 Bernardus rex, item rebellionis convictus, iudicio Francorum excaecatus moritur, complicesque ejus diversis modis puniti episcopique depositi sunt. Ludovicus imperator Cismarinos Britannos rebellantes, exciso Mormanno duce eorum, domuit. Eclipsis solis VIII Id. Julii facta [\[252\]](#). Irmingard imperatrix obiit V Non. Octob. Fuldis Eigil abbas constituitur. *Annal. Fuld., Thegan.*

819 Slaomir dux Abodritarum exsilio damnatus et regnum ejus Ceaddrogo Trasconis filio datum. Synodo Aquisgrani [\[253\]](#) habita multa de statu Ecclesiarum et coenobiorum tractata sunt. Imperator Judith filiam Welphi comitis duxit uxorem, ex qua Carolum genuit. Exercitus in Pannonias contra Liudwidum [*al., Liutwitus et Liutulfus*] Sclavum rebellantem parvo effectu mittitur. Pippinus filius imperatoris Vascones rebellantes subjicit. Fuldis ecclesia sancti Bonifacii ab Heistolfo archiepiscopo dedicata est. *Annal. Fuld.*

820 Tres exercitus contra Luidwidum ex diversis partibus immissi Pannoniam magna ex parte devastant. Bera comes Barcinonae, reus majestatis, duello convictus, exsilio damnatur. Ex inundatione pluviarum nimia pestilentia magna et fames facta. *Annal. Fuld.*

821 Ludovicus imperator regnum inter filios dividit, exsilia relaxavit, debita cunctis dimisit, possessiones in fiscum redactas restituit. Lotharius filius ejus uxorem duxit. *Thegan.*---Ceaddrogo duce Abodritarum perfidiae notato, Slaomir, exsilio revocatus tactusque morbo, percepto baptisate obiit. *Ann. Fuld.*

822 In Thuringia cespes longitudine L pedum, latitudine XIV, altitudine XVIII, de loco suo XXV pedes translatus integer invenitur. In orientali Saxonia nocte quadam, juxta lacum Arnseo [\[254\]](#), tellus per spatium leucae unius in modum aggeris intumuit.

137 Ludovicus imperator de publicis peccatis suis publicam poenitentiam egit et quaeque in regno suo corrigenda correxit. Lotharius in Italiam, Pippinus ducta uxore in Aquitaniam reges missi sunt. Fuldis Eigil abbas obiit, cui Rabanus, vir doctus et divinorum librorum tractator egregius, successit. *Annal. Fuld.*---Augiae Hettone abbate et episcopo privatam et quietam vitam adoptante, Erlehaldus abbas X praefuit annis XIII. Ebbo Remorum archiepiscopus genti Nortmannorum verbum Dei praedicat. *Annal. Fuld.*

823 Lotharius rex Italiae, rogante papa Paschale, imperator ab eo Romae coronatur. Luidwidus Pannoniae tyrannus, in Dalmatiam transfugiens, dolo ducis Provinciae peremptus est. Inter alia prodigia terraemotus Aquense palatium concussit. In territorio Tullensi puella quaedam duodennis triennio [\[255\]](#), fere sine cibo et potu sana et manibus suis laborans, permansit. In pago Saxoniae Firihsazi [\[256\]](#) XXIII villae, et in aliis provinciis ultra solitum plures fulmine crematae. Fulgura crebro sereno coelo cecidere, agri praeter solitum multi grandine vastati, veris inter ipsam et magnis lapidibus quibusdam in locis decidentibus. Pestilentia quoque ingens facta. *An. Fuld.*

824 Rex Vulgarorum Omortag pro pace ad imperatorem Ludovicum misit. Romae Eugenius papa post Paschalem sedit annis III. Hiems praeter solitum frigida et prolixa. In territorio Augustodunensi glacies de aere cecidisse dicitur XV pedum longa, VII lata, II grossa. Ludovicus imperator filium Lotharium pro quibusdam corrigendis Romam misit. Ipse rebellantem Britanniam ferro et igne vastans domuit. *Annal. Fuld.*---**138** Augiae Wetinus monachus, e corpore ductus et reductus, post triduum obiit; cujus visiones Hetto episcopus prosa, et Walahfridus heroico metro scripsit [\[257\]](#).

825 Item rex Vulgarorum legatos pro terminis regnorum dirimendis imperatori mittit. Wiomarcus Britto, Francorum terminos infestans, a militibus Lantperti comitis in domo propria peremptus est. Imperator cum filiis Godofridi pacem fecit. *Annal. Fuld.*

826 Item Vulgarorum rex legatos insolentius pro terminis sine mora statuendis imperatori mittit; quos imperator negligentius remisit. Herioldus rex Danorum cum uxore et filiis et magna suorum multitudine Moguntiaci [\[258\]](#) baptizatus est. Georgius quidam presbyter Veneticus organum hydraulicum Aquisgrani fecit. Rizo Gothus de palatio ad Sarracenos se conferens rebellare tentavit. Hidowinus de S. Dionysio abba ab Eugenio papa ossa beati martyris Sebastiani impetravit, quae, Suessionis in basilica sancti Medardi locata, variis et innumeris refulsere miraculis. *Annal. Fuld., Laurish.*

827. Exercitus Sarracenorum Rizoni ad auxilium missus, Pippino rege tardius resistente, territoria Barcinonensium et Gerundensium vastavit. Vulgari turbata pace Pannoniam per Dravum fluvium navibus invadunt, vastant sibique subjiciunt.---Corpora sanctorum martyrum Marcellini, et Petri [\[259\]](#) in Franciam translata sunt mense Novembri. Romae post Eugenium [\[260\]](#) Valentinus papa sedit diebus XL, et post hunc Gregorius IV papa sedit annis XVI. *Annal. Fuld.*

139 828 Reliquiae sancti Marcellini Aquisgrani allatae plurimis glorificantur miraculis. Imperator Lotharium filium ad terminos Hispaniae contra Sarracenos, Ludovicum vero contra Vulgaros in Pannonias cum exercitu misit. Rupto incaute pacto cum Nortmannis foedere, castra nostrorum ab ipsis direpta sunt. *Annal. Ful., Laurish.*

829 Aquisgrani terraemotus Sabbato sancto Paschae factus. Generalis conventus mense Augusto Wormatiae ab imperatore habitus. Vulgari item navibus per Dravum invecti Pannoniam vastant. Lotharius filius imperatoris in Italiam proficiscitur. Bernardus comes Barcinonensis camerarius imperatoris contra voluntatem Francorum factus. *Annal. Fuld.*

830 Dissensio principum contra imperatorem propter Bernardum mota, ipso depulso, ad tempus modicum sedatur. *Annal. Fuld., Vita Walae.*---Corpus S. Marci evangelistae sub nomine Valentis martyris Ratoldus Veronensis episcopus a duce Venetiae impetravit, et cum corpore Genesii martyris in Augiam insulam attulit [261]. Basilica sancti Galli a Gozperto abbate inchopta.

140 831 Imperator, conventu Noviomagi [262] habito, omnes qui sibi contrarii fuerant, honoribus privavit, quosdam etiam praediis spoliavit, quosdam exsilio relegavit, animosque tam filiorum quam caeterorum contra se et Judith uxorem suam graviter irritavit. *Annal. Fuld.*

832 Imperator contra filium Ludovicum cum exercitu Augustam Vindelicam venit: quo resistente, contra Pippinum alterum filium ad Aquitaniam se convertit eumque regno privavit. Sed inde rediens, timore filiorum uxore abdicata [263], difficulter Aquense palatium repetiit. Eclipsis solis II [264] Non. Maii et Lunae XIII Kal. Junii facta. *Annal. Fuld.*

833 Imperator, recepta uxore, contra filios ad se venire volentes, collecto exercitu in Alsatiam arma commovit: ubi veniente cum filiis Gregorio papa, imperator a suis proditus ac relictus in filiorum suorum potestatem devenit. *Annal. Fuld.*

834 Imperator iudicio episcoporum armis depositis, ad agendam poenitentiam includitur [265], et uxor ejus in Italiam relegatur; sed mox aestate recepta uxore, et armis Lotharium filium in Italiam repulit [266]. *Nithard. Theg.*---Eodem anno pugna contra Matfredum et Lantpertum facta, in qua inter alios plures cecidit Odo comes Aurelianensis, et Theodo abbas Turonensis. *Ann. Fuld.*

835 Imperator cum filiis Pippino et Ludovico Lugduni [267] magnum habuit **141** conventum. Nortmanni Dorestatum [268] vastant. *Annal. Fuld.*---Basilica sancti Galli dedicata est. *Hepid.*

836 Imperator conventum apud Theodenhove [269] palatium habuit, ad quem Lotharius filius ejus gravi morbo detentus venire non potuit [270]. Nortmanni Antwerpam urbem, et in ostiis Mosae situm Witlam [*al.*, Witham] emporium incendunt, et a Fresonibus tributum accipiunt. *An. Fuld.*---Augiae Heito Basileae episcopus obiit et sepelitur [271].

837 Ticinum III Kal. Jan. octies noctu tremuisse dicitur. Multi principum Italiae morbo absumpti. Cometa in signo Librae visa [272]. Nortmanni in Walcra [*al.*, Walacria] insula commissa pugna XV Kal. Julii multos interimunt; itemque Dorestatum vastantes tributum a Fresonibus accipiunt. *An. Fuld.*

838 Terraemotus XV Kal. Febr. vespere factus. Naves contra Nortmannos aedificatae. Imperator optimam partem regni filio juniore Carolo dedit. *Annal. Bertin. an. pr.*---Lotharius et Ludovicus fratres in Tridentina valle inter se colloquium habuere. *Annal. Bertin. an. pr.*---Imperator, habito Noviomagi conventu, consilio quorundam Ludovico filio regnum orientalium Francorum, quod ab eo acceperat, interdixit: quod ille invidia pravorum factum sciens, cum idem regnum invasisset, imperator collecto exercitu vi eum expellere statuit. Pippinus rex Aquitaniae, filius imperatoris, mense Novembris [273] obiit. *Annal. Fuld.*---Apud sanctum Gallum Gozperto abbati Bernwicus successit. *Ratpert.*---Augiae Erlebaldo abbate cedente, Ruodhelm abbas XI praefuit annis IV.

142 839 Ludovicus patri imperatori cedendum ratus, in Bajoariam rediit. Imperator celebrato juxta Brigantium lacum [274] Pascha, postea habito Wormatiae conventu, Lothario filio de Italia adveniente reconciliatur, ipsique et Carolo filio regnum partitur. *Annal. Bertin.*---Bajoaria tantum Ludovico quia eum offenderat relicta: Lotharioque Italiam repente, ipse cum filio Carolo ad disponendam proficiscitur Aquitaniam. Cometa in signo Arietis, coelum instar sanguinis rubeum igniculi per aera discurrere visi. *Annal. Fuld.*

840 Ludovicus se privatum dolens, multis sibi adunatis per Alamanniam, quasi debitum repetens regnum, Franconofurt venit, contra quem pater imperator Ludovicus relicta Aquitania copias colligit eumque per Thuringiam ad barbaros pulsum per Sclavorum gentes laboriose Bajoariam repetere coegit. *Annal. Bert., Nith.*---Aer quasi sanguis coagulatus in Paschae tempore rubeus apparuit. Eclipsis solis VII Idus Maii post sextam dici horam facta [275].---Imperator Ludovicus morbo correptus, et in quamdam Rheni insulam prope Ingelenheim ductus, designato in imperium Lothario filio, XII Kal. Julii obiit, et Metis in ecclesia sancti Arnolfi sepultus est. Lotharius de Italia rediens regnum suscepit: quod fratribus ejus Ludovico et Carolo non ferentibus, primus ei Ludovicus cum copiis orientalium Francorum prope Moguntiaci occurrit; vixque pugna dilata, cum Lotharius contra Carolum Gallias peteret, Ludovicus sibi Francos orientales, Saxones, Thuringios, Alamannos Bajoariosque confoederat. *Annal. Fuld., Nithard.*

841 Ludovicus cum orientalem Rheni ripam praesidiis occupasset, Lothario **143** omissa Caroli insecutione redeunte, et mense Aprili juxta Wormatiam clam Rhenum cum exercitu transeunte, a quibusdam suis pene proditus et a fratre circumventus, in Bajoariam redire compulsus est, Lothariusque relicta ad praesidium Rheni copiarum parte ad persequendum rediit Carolum. *Nithard., Annal. Bert.*---Interim Ludovicus ad auxilium Caroli per nuntios revocatus, occurrentibus in Rhaetiensi territorio relictis Lotharii copiis, III Idus Maii pugna confligit, et Adalbertum comitem cum multis aliis victor prostravit. Inde transito Rheno, adunatis cum fratre Carolo copiis, cum Lothario monarchiam appetente, de partitione regni concordare non possent, juxta Fontinatam [276] villam VII Kal. Julii acie confligit, et innumera strage facta Ludovicus et Carolus castris potiti sunt. Lotharius vero fugiens Aquense palatium petii, et recollectis undique copiis, digressos a se invicem fratres, primo Ludovicum autumnno et hieme Carolum in Galliis frustra persequi laboravit. Cometa in signo Aquarii VIII Kal. Jan. visa. *Annal. Fuld., Nithard.*---Grimaldus archicapellanus Ludovici coenobium sancti Galli beneficii loco ab eo accipiens, tenuit annis XXXI. *Hepid.*

842 Visa fratris pertinacia, Ludovicus et Carolus copiis collectis apud Argenturacum [277] conveniunt eumque persequi statuunt, et apud Sentiacam (*Sinzick*) villam inventum, cum a suis desereretur, XVII Kal. April. fugere compellunt regnumque ejus cis Alpes inter se dispertiunt; qui rursus collecto exercitu apud Madasconam Galliae urbem eos exspectat; tandemque cunctis pacem quam bellum mallentibus, ter quadragenis proceribus juratis regnum in tria partiendum die statuta mandant. *Nithard.*---Ludovicus in Saxonia conjurationem libertorum contra dominos, auctoribus capite plexis, compescuit. Cum legati statuta die concordare non possent, partitio in aliud tempus differtur. *Annal. Fuld.* **144** Augiae Walachfridus Strabo vir doctus, abbas XII praefuit annis VII, qui multa ingenii sui monumenta metro et prosa reliquit.

843 Descripto regno et in tria diviso, fratribusque Viriduni convenientibus, Lotharius cum imperatoris nomine Italiam et Galliam Belgicam, quae nunc usque ab eo regnum Lotharii dicitur [278]; Ludovicus Germaniam, Pannonias, Noricum et Alemanniam; Carolus reliquas Galliarum provincias accipiunt: firmataque sacramento pace, digressi sunt. *Annal. Bertin., Fuld.*---Carolus Aquitaniam Pippino, fratris sui Pippini filio, auferre moliens eumque infestans, plurima proprii exercitus damna pertulit. Judith imperatrix obiit. *Annal. Fuld.*---Romae Gregorio papa defuncto, Sergius II sedit annos III [279]. Mauri Beneventum occupant. *Al. a. seq.*

844 Carolus rex Galliarum Bernhardum Barcinonensem ducem nihil mali suspicantem occidit. Exercitus ejusdem a Pippini ducibus pugna victus est VII Id. Junii ceciditque cum multis aliis nobiles Rhaban signifer ejus, et Hugo Richbotoque abbates [280].---Ludovicus rex Germaniae Abodritos defectionem molientes, occiso rege eorum, bello perdomuit et per duces disposuit. *Fuld., Pith.*---Rhabanus Fuldensis abbas librum, quem De laude sanctae crucis variis figuris metroque composuit, Sergio papae [281] transmisit. *Annal. Fuld.*---Remis post Ebbonem Hincmarus vir doctus archiepiscopus ordinatur [282]. *Flodoard., Hincm.*

145 845 Nortmanni regnum Caroli vastantes Parisius usque per Sequanam navigio veniunt, acceptaque ab eo magna pro pace pecunia discedunt. *Annal. Bert.*---Item in Fresia semel victi et bis victores magnas hominum strages faciunt. Item in Saxonia Hemmeburg [283] populati, non inulti redeunt.---Carolus rex inita cum Britonibus pugna, pluribus amissis, vix cum paucis effugit. *Annal. Bert.*---Ludovicus rex XIV ex ducibus Boemanis ad fidem conversos baptizari fecit. Lotharius imperator Burgundiones rebellare molientes ad deditionem coegit. *Annal. Fuld.*

846. Gisalpertus Caroli miles filiam Lotharii imperatoris vi rapuit; unde iratus Lotharius cum Carolo, licet Ludovico satagente, pacificari noluit. *Nithard., Annal. Met.*---Ludovicus, Marahensibus [284] Sclavis compressis, Rastizen ducem constituit et per Boemiam cum gravi damno exercitus rediit. *Annal. Met.*---Mauri, cum Romam petentes urbem ipsam capere non possent, ecclesiam sancti Petri vastaverunt. *Annal. Fuld.*---Romae Leo IV sedit annis IX, mensibus III, qui castrum, quod Leonianum vocatur, ad ecclesiam sancti Petri communiendam construxit [285]. *Annal. Bert. a. 851.*

847 Lotharius et Ludovicus se vicissim invitantes, mutuo conviviis regiis muneribusque fruuntur. Nortmanni iterum Dorestatum incendunt. Moguntiae Otgarius archiepiscopus obiit; pro quo Rhabanus Fuldensis abbas doctissimus archipraesul promotus sedit annis IX, qui mox Ludovico **146** iubente synodum magnam [286] Moguntiaci collegit, ubi inter alia Thiota pseudoprophetissa ex Salomonis Constantiensis episcopi parochia correpta et publice flagellis caesa, tandem a vaticiniis quaestum quaerentibus, obticuit. *Annal. Fuld.*

848 Ludovicus rex, misso filio Ludovico, Boemanos compressit et obsides dare compulit.---Goteschalcus quidam presbyter, quosdam homines ad vitam, quosdam ad mortem inevitabiliter a Deo praedestinos dogmatizans, in conventu episcoporum Moguntiaci [287] convictus de regno Ludovici pellitur et Remis ad Hincmarum episcopum suum mittitur. *Annal. Fuld., Hincm.*

849 Exercitus a Ludovico rege contra Boemanos item rebellantes missus, cum pactum et obsides hostium pacem petentium accipere contempsisset, turpiter ab ipsis caesus et spoliatus, obsides dedit et cum dedecore rediit. *Annal. Fuld.*---Terraemotus factus est. Augiae [288] Walachfridus Strabo abbas obiit, pro quo XIII Folcwinus praefuit annis IX.

850 Nortmanni Gotefrido duce per Sequanam ascendentes regnum **147** Caroli vastant: contra quos Lotharius imperator in auxilium evocatus, cum se pugnaturum cum hostibus crederet, Carolus timore percussus Gotefridum cum suis in societatem regni assumit eisque terram ad inhabitandum dedit. Fames magna Germaniam et maxime circa Rhenum oppressit, et Rhabanus archiepiscopus multos pauperes aluit. *Annal. Fuld.*

851 Ludovicus rex Sorabos terminos Francorum infestantes, vastata regione eorum perdomuit. Pippinus rex comprehensus a suis et patruo Carolo traditus et ab eo tonsus, Suessionis in monasterium sancti Medardi retrusus est [289]. Similiter et Carolus frater ejus junior, cum ad ipsum proficisci vellet, a comitibus Caroli ejusdem captus eoque iubente tonsus, in Corbeiense coenobium custodiae traditus est [290]. *Annal. Fuld.*

852 Magna synodus et generalis conventus Moguntiaci a Rhabano archiepiscopo et Ludovico rege habitus, multaque correctae sunt. *Conc. Germ. t. II, p. 165.*---Herioldus Nortmannus diu bene a Ludovico tractatus, suspitione prodicionis a quibusdam Francis perimitur. *Annal. Fuld.*---Translatio sancti Remigii Remorum archiepiscopi ab Hincmaro ejusdem urbis archiepiscopo Kalendis Octob. facta. *Boll. t. I, Oct. die 1.*

853 Nortmanni per Ligerim ascendentes et Gallias vastantes, basilicam quoque sancti Martini Turonis incendunt. Aquitani Caroli injurias questi, Ludovicum, ut super se regnet, vel filium regem donet, sollicitant. *Annal. Fuld.*

854 Ludovicus aequivocum filium Aquitaniam mittens, instabiles eorum animos deprehendens, contempsit. Nortmanni ex diversis, quas jam per XX annos vastabant, regionibus collecti, vulgus innumerum totumque genus regium usque ad unum puerum mutua caede mactaverunt. *Annal. Fuld., Bertin.*

855 Apud Moguntiacum terra vicies tremuisse fertur. Insoliti aeris turbines et grandines, fulgura, et tonitrua facta. Ecclesia sancti Chilianii [291] **148** fulmine cremata Non. Junii, et postea muri turbine diruti sunt. Gozpaldus ipsius urbis episcopus obiit, cui Arnus successit. *Annal. Fuld.*---Ludovicus rex Rastizen ducem Marahensium Sclavorum petens, vastata ex parte regione, subjugare nequivit: quo reverso, Marahenses secuti, contigua trans Danubium loca vastant. Lotharius imperator relicto mundo divisoque inter filios regno, monachum se Prumiae fecit, et non multo post III Kal. Octob. ad regnum coeleste migravit. Post quem filii ejus Ludovicus imperator Italiam, et Lotharius Cisalpinas partes regni tenuere. Igniculi crebri instar spiculorum ab Oriente in Occidentem per aera ferri XVI Kal. Novemb. per totam noctem visi. *Annal. Fuld., Bertin.*

856 Rhabano Moguntiense archiepiscopo II Non. Febr. defuncto, Carolus Pippini regis Aquitaniae filius, qui e custodia Corbeiensis coenobii ad patruum Ludovicum transfugerat, archiepiscopus ab ipso promotus, praefuit annis VIII. Hiltigart [292] regina obiit. Fuldus Hatto abbas obiit Thiotho successit. Ludovicus rex per Sorabos transiens auxiliisque inde assumens, Dalmatas [293] bello victos tributarios facit, et per Boemanos nonnullos eorum in deditionem accipiens, rediit. *Annal. Fuld., Bert.*---Romae Leone defuncto, Benedictus papa sedit annis II, mensibus VI [294]. *Anastasius.*

857 Exercitus item a Ludovico rege in Boemiam missus Slavitag [295] **149** tyrannum in Marahenses pepulit. Synodus a Carolo archiepiscopo Moguntiae collecta [296]. Tempestas valde terribilis Coloniae XVII Kal. Octob. facta, et fulmen instar ignei draconis ecclesiam S. Petri penetrans, tres homines diversis in locis exstinxit, plures prostravit. *Annal. Fuld.*

858 Terraemotus magnus Kalendis Jan. factus est. Lotharius rex filius Lotharii imperatoris contra Ludovicum regem patrum suum cum Carolo rege alio patruo suo conjuravit. Ludovicus rex legatione populi, de tyrannide Caroli flebilis conquesti, sollicitatus, diu cunctabundus Gallias tandem cum exercitu intrat, cunctisque pene ad eum conversis, Carolus fugit. Ipse plus aequo securus, proprio exercitu remisso, regnum illud, prout voluit, disposuit. Sed fraus quorundam, fratrisque Caroli versutia incautum ibi circumvenisset, nisi fama rebellantium Soraborum proprio auxiliatum regno maturius eum revocasset; quo redeunte, Carolus regnum suum recepit. *Annal. Fuld., Pith.*---Augiae Folcwino abbati Waltheri XIV, successit annis VI. Villam quamdam juxta Moguntiam et Rhenum, Cammunti [297] vocatam, nequam spiritus, primo invisibiliter responsa dando, furta prodendo, deinde etiam lapidibus jactis et domorum incendiis homines persequendo, per triennium infestans vastam reddit. *Annal. Fuld., Met.*---Romae post Benedictum Nicolaus papa sedit annis IX. *Anast.*

859 Ludovicus rex frequentibus missis legatis cum fratre Carolo, et Lothario rege fratruale pacificari satagens, tandem cum denominatis viris ad secretum cum eis colloquium venit diemque pacificationis condixit. Legatos etiam Nicolao papae et Ludovico imperatori fratrueli suo se de invaso fratris regno excusatum misit. Crebri terraemotus Moguntiacum **150** concutiunt; ibique Probus presbyter religiosus et sanctus VII Kal. Julii [298] obiit. *Annal. Fuld., Pith.*

860 Hiems nimis saeva et prolixa terraeque frugibus noxia facta est, adeo ut et Ionium mare glaciatum usque in Venetiam equis et carpentis se meabile praebuerit. Ludovicus et Carolus Lothariusque reges in Confluente castro convenientes pacificantur, mutuam sacramento pactum confirmantes. *Annal. Fuld.*

861 Ludovicus rex habito Ratisponae conventu, aliquot primates suos infidelitatis accusatos deposuit. Item contra majorem filium suum Carlomannum Carantani ducem, quasi res novas contra se molientem, iratus est. Fames validissima hoc anno facta. *Annal. Fuld.*---Meginradus Augiae monachus et primus incola eremi, quae Turicino adjacet lacui, a quibusdam latronibus inibi XII Kal. Febr. peremptus, post mortem virtutibus claruit Augiaeque sepultus est: a quo usque hodie eremus ipsa a sanctis et religiosis culta viris, in nobile et famosum jam dudum excrevit coenobium [299]. *Hepid. Chron. S. Galli.*

862 Lotharius rex, faventibus archiepiscopis, Gunthario Coloniense et Theodgaudo Treverense, repudiata Thiothpirga [*al.*, Thietberga] uxore legitima, Waldradam concubinam sibi conjunxit; synodo ad hoc quasi jure machinandum Mettis [300] collecta. Carlomannus objecta excusans, **151** cum patre pacificatur. Ludovicus rex Abodritos rebellantes petens, obsides dare coegit. *Annal. Met., Hincmar.*

863 Karlomannus item apud patrem adeo innocens accusatus est, ut patrem contra se venientem, a suis proditus et ducatu privatus, vix innocentiam probans, placaverit.---Synodus coram Arsenio [301] legato Nicolai papae Mettis habita, et Guntharius Theotgaudusque archiepiscopus, pro roboranda quam machinati sunt Lotharii regis causa, Romam missi, synodo Romae [302] ab Nicolao papa collecta ab ordine depositi et cum synodo sua anathematizati sunt, Lothariusque rex, nisi respisceret, excommunicatus est. Moguntiae Carolo archiepiscopo defuncto, Luitpertus successit. *Annal. Fuld., Bert.*---Nonnulli ex Hunnis Christiani effecti sunt.

864 Guntharius Coloniensis, quia contumeliose domno papae rescripserat [303], et contra interdictum ejus officium episcopale usurpaverat, poenitentia ductus, Romam ad eum venit; sed minime reconciliari meruit. *Annal. Fuld. a. pr.*---Ludovicus rex Germaniae Rastizen Marahensium ducem petens, et apud Dowinam castrum obsidens, jussos obsides dare et in jusjurandum subjectionis iterare coarctat. Ipse item Ludovicus et frater ejus Carolus, rex Galliarum convenientes, debita sibi invicem relaxant et foedus pactumque innovant et confirmant [304]. *Annal. Fuld.*---Augiae post Waldkarium abbas Hetto XV praefuit annis VII. Translatio S. Othmari in basilicam sancti Galli [305]. *Hepid.*

865 Ruodolfus Fuldensis presbyter et monachus, doctor, poeta **152** et historicus satis doctus, VIII Idus Martii obiit [306]. Arsenius episcopus, domni papae Nicolai legatus, pacem inter Ludovicum regem et fratruales ejus Ludovicum Italiae imperatorem (et) Lotharium redintegravit. Ipsique Lothario fidem connubii per sacramenta XII principum suorum pollicenti, Thiothpirgam conjugem reconciliatam reddidit: Waldradam concubinam in Italiam relegavit; multis etiam apud Carolum per Gallias dispositis, honoratus a regibus et donatus Romam rediit. *Annal. Fuld., Bertin.*

866 Ludovicus Junior propter quaedam beneficia sua fratri Carlomanno data, patri Ludovico regi rebellare multo studio molitus, et facile victus, tandem mediante Luitperto archiepiscopo patri reconciliatus est. Gundpaldus [*al.*, Guntpoldus] miles Carlomanni contra ipsum pugnare ausus, amissis copiis victus, vix aufugit. Vulgari missis a Nicolao papa et Ludovico rege praedicatoribus fidem Christi suscipiunt. *Annal. Fuld.*

867 Lotharius rex, promissis suis principumque sacramentis posthabitis, conjugem Thiotpirgam denuo injurians, Waldradae revocatae clam se miscuit. Unde motus papa Nicolaus, missis ad diversos litteris, cum cunctis illum [307] complicibus suis excommunicavit. Ruopertus [308] fortissimus de regno Caroli comes, alter sui temporis Machabetis, qui Nortmannos et Brittones magnis saepe protriverat praeliis, apud Ligerim fluvium cum Nortmannis fortiter dimicans, occubuit. Terraemotus magnus VII Idus Octob. factus. *Annal. Fuld.*

868 Synodus magna Wormatiae coram Ludovico rege collecta, et **153** multa inibi pro statu Ecclesiae decreta. *Concil. Germ. t. II, p. 307.* Mense Maio [309] Romae defuncto papa Nicolao, Adrianus II sedit annis V, ad quem cum Lotharius rex venisset, et frustra opitulante fratre Ludovico imperatore pro Waldradae matrimonio satagisset, nihil profuit. Cometa visa, inundatio et illuvio magna facta, famesque, et pestilentia ingens secuta est. *Annal. Fuld.*

869 Boemani Bajoariae fines infestant. Sorabi, et Suisli, itemque Boemani Thuringiam vastant. Carlomannus bis numero copiis Rastizi pugna congressus vicit, et praedas ingentes abduxit, Gundacumque [310] perjurum refugam suum, divinitus in pugna debilitatum, inibi occidit. *An. Fuld.* Lotharius rex cum complicibus suis se apud Adrianum papam de illatis criminibus excusans, et corpus Domini temerarie ab eo accipiens, domumque rediens, mense Julio [311] Placentiae periit, fautoresque sceleris pene omnes obiter [312] interiire, regnumque ejus patruus Carolus invadens, Mettis se coronari, imperatoremque jussit appellari. *An. Met. et Fuld.* Interim Ludovicus rex usque ad desperationem Ratisbonae aegrotans, thesaurosque suos ecclesiis pauperibusque dispensans, tres filios suos cum totidem exercitibus contra diversos miserat hostes: a quibus Carolus caeteris junior, cunctis Rastizi munitionibus captis, totam Marahensem regionem **154** ferro, igne praedaeque vastavit. Carlomannus regnum Zuentibaldi nepotis Rastizi nihilominus depopulatur. Ludovicus vero Sorabos, et eorum complices bis pugnativos ad deditionem compulit. Fames valida et pestilentia facta. *Annal. Fuld.*

870 Ludovicus rex ex infirmitate convalescens multos ex regno Lotharii ad se venientes suscepit: postea ad colloquium obviam fratri Carolo venturus, de solario quodam [313] cum multis aliis, cadente aedificio, corruit, et graviter colliso corpore, costisque confractis, dissimulato tamen dolore, crastino ad conductum venit, et cum fratre regnum Lotharii aequaliter divisit [314]. Zuentibaldus cum regno suo Carlomanno se tradidit; unde Rastiz iratus, prius eam dolo perimere, et, hoc non procedente, manifeste cum persequi statuit. Ille vero superior factus, Rastizen victum comprehendit, et Carlomanno vincitum tradidit: a quo pervaso regno et Gazissius [315] in carcerem missus, et Ludovico regi exhibitus, iudicioque Francorum morti addictus, luminibus tantum oculorum privari jussus est. Ipso anno Willipertus Agrippinae Coloniae archiepiscopus a Liutperto Moguntiense ordinatus, [316] synodusque magna Coloniae [317] collecta, et multa pro statu Ecclesiae decreta, et ecclesia sancti Petri dedicata est. Inter alia prodigia terraemotus facti sunt, et duae rutilae nubes, quasi ignea inter se tela emittentes, se instar pugnantium commiscere visae. *Annal. Fuld., Pith.*

871 Ludovicus et Carolus propter quaedam beneficia sua, Carlomanno **155** fratri donata, contra patrem Ludovicum regem rebellare molientes, vix tandem ab eo placari pacarique consentiunt. Zuentibald, perfidiae incusatus, a Carlomanno in custodiam mittitur; sed crimine non probato, relaxatus ab eo et muneribus donatus exercitusque ei auxilio contra Sclagamarum presbyterum, quem Marahenses invitum pro ipso ducem fecerant, missus est. Qui dolose rediens et se in civitatem recipiens, ipsum auxiliatorem exercitum dolo circumventum, paucis fuga elapsis vel comprehensis, prorsus delevit. Boemienses eruptionem molientes oppositis praediis [*leg. praesidiis*] reprimuntur. *Annal. Fuld.*---Constantiae Salomon episcopus obiit. Augiae Heitoni abbati Ruodho XVI (succedens) praefuit annis XVII. Apud sanctum Gallum Yso magister obiit. *Hepid.*

872 Basilius imperator Graecorum inter alia munera crystallum grandem cum portione Dominicae crucis non modica, auro et gemmis pretiosis ornatam Ludovico regi misit. Ludovicus rex, pacificatis secum et inter se filiis, regni post se partitionem disposuit. Exercitus contra Marahenses missus, cum sine duce sibi dissentiret, ab hostibus victus, caesus et ludibrio habitus, turpiter aufugit. Liudpertus archiepiscopus cum exercitu in Boemanos missus, quinque duces eorum pugna vicit et regionem ex parte vastavit. Carlomannus Marahenses vastat; sed custodes navium ejus ab hoste trucidati sunt, Embricone Ratisbonae episcopo vix fuga elapso.---Aestas pene tota fulminibus, tonitruis grandinibusque horrida homines multos frugesque pessumdedit. Wormatiae ecclesia S. Petri fulmine incensa et diruta est. Terraemotus magnus III Non. Decemb. factus Moguntiacum diruit. *Annal. Fuld.*---Apud sanctum Gallum, defuncto Grimaldo, Hartmuot abbas praefuit annis XII. *Hepid.*

156 873 In conventu a Ludovico rege apud Franconofurt habito, Carolus filius ejus arreptus a daemone graviter vexatur [318]. Carolus Galliarum rex Carlomannum diaconum filium suum [319] tyrannidem exercentem, excaecari jussit. *Annal. Bert.* Pax cum Danis petentibus a Ludovico rege firmatur. Nortmanni Fresiam superbe classe petentes et tributum exigentes, pugna victi, et duce Ruodolfo cum DCCC amisso, et cuncta pecunia multati, turpiter redierunt.---Fames magna facta est. Tanta multitudo inauditae magnitudinis locustarum ab Oriente gregatim more exercituum veniens, has pertransiit regiones ut per duos continuos menses saepe radios solis per unius spatium

milliarii volitantes, obnubilarent et in una hora, quidquid in centum vel amplius jugeribus viride invenerant, depascerentur, et postremo in mare vento actae et fluctu rejectae, fetore corrupto aere non modicam gignerent pestilentiam. In pago Italiae Brixiense sanguis tribus noctibus pluisse fertur. Item Graeci, missis per Agathonem archiepiscopum muneribus, amicitiam cum Ludovico rege confirmant. Romae defuncto Adriano Joannes papa sedit annis X [\[320\]](#). *Annal. Fuld. Bert.*

874 Hiems valde prolixa, saeva et nivosa multos homines et jumenta frigore exstinxit. Sorabi et Suisli defectionem molientes a Liutperto archiepiscopo facile comprimuntur.---Ludovicus rex in Quadragesima visione admonitus multas pro liberatione animae patris sui Ludovici imperatoris elemosynas et orationes patravit. Idem in Italiam veniens cum Joanne papa et Ludovico imperatore fratris sui filio colloquium habuit. Idem cum Zuentibaldo duce Marahensium subjectionem per legatos promittente et fidem censumque annum pollicente, **157** pacem fecit Boemosque idem facientes suscepit. Idem cum fratre Carolo colloquium habuit. Fame magna et pestilentia per Gallias et Germanias facta tertia fere pars hominum interiit. *Annal. Fuld.*---Ratolfus [\[321\]](#). **158** Veronensis episcopus obiit, qui sui nominis cellam juxta Augiensem insulam construxit. Hemma [\[322\]](#) regina paralysi dissoluta est.

875 Inter Francos et Saxones seditio pene usque ad caedem mutuam mota, a Ludovico Juniore sedata est. *Annal. Bert.*---Cometa plus solito scintillans VIII Idus Junii visa. Villa quaedam in pago Nitense [\[323\]](#) Ascabrunno dicta, nocte, V Nonas Julii subita tempestate et nimbis, LXXXVIII hominibus extinctis, ita absumpta et deleta est, ut nec vestigium ejus remaneret.---Ludovicus Italiae imperator defunctus Mediolani, in basilica sancti Ambrosii sepultus est, anno regni XX, cujus thesaurus et regnum patruus ejus Carolus rex Galliarum, quasi soli sibi debitum invasit ac diripuit. Unde motus frater ejus Ludovicus rex Germaniae filium suum Carlomannum [\[324\]](#) contra cum in Italiam misit ipseque cum aequivoco Gallias regnum ejus invasit. Carolus vero congregi bello timens, dolis et pecuniis mendaciisque **159** Carlomannum de Italia abegit, se quoque statim discessurum, et fratrem Ludovicum de regni illius divisione exspectaturum jurans: quo credulo et reverso, ipse Romam tendit, conciliatisque sibi dolo et pecunia Romanis, imperatorem se a Joanne papa coronari fecit, Italiamque, uti voluit, quasi suam disposuit. *Annal. Fuld.*

876 Ludovicus rex precibus populi annuens, de Galliis, ne eas vastaret, rediit. Hemma regina Ratisbonae obiit, et in basilica sancti Emmerammi sepulta est. Fresones item Nortmannis pugna victis, plurima spolia diripuerunt. *Annal. Fuld.*---Carolus fraudulenter imperator de Italia Gallias repetens, nova habitus, actuum et verborum vanitate, jactantia et levitate usus, Ludovico fratri procaciter et stulte minitabatur; sed Ludovico exercitum colligente perterritus, crebros et supplices pro pace petenda legatos ad eum mittebat. *Idem.*---Interim ipse Ludovicus rex fortis et religiosus morbo tactus apud Franconofurt V Kal. Septemb. vita decessit, anno regni XXXVI, et apud Laresham coenobium sepultus est regnumque ejus tres filii Carlomannus Bajoariam, Ludovicus Germaniam, Carolus Alemanniam singuli cum adjacentibus provinciis accepere pacemque inter se sacramento firmavere.---Sed Carolus Galliarum tyrannus [\[325\]](#), comperta fratris morte gavisus, statim collecto exercitu regnum ejus Rheno contiguum invasit: quem cum Ludovicus Junior per legatos redire pacemque servare frustra postulasset, eumque sibi dolo insidias struere comperisset, transitu Rheno, VIII Idus Octob. in [\[326\]](#) Ribuarum *[leg. Ripuaria]* bello inito vicit, multisque occisis et comprehensis, illum pene nudum cum paucis turpiter fugere compulset et castra ejus cum innumeris spoliis diripuit. *Annal. Fuld., Bert.*

160 877 Linones et Suisli eorumque confines, defectionem molientes, a Ludovici missis facile compressi sunt. *Annal. Fuld.*---Carolus Galliarum imperator tyrannicus aestate item Italiam ingressus, cum Carlomannum quoque fratris sui filium se invito transcensis Alpibus pugna secum congregi velle cognovisset, fugam more suo iniit et inter fugiendum dysenteria correptus periit anno regni XXXVII, et in Burgundia Agauni [\[327\]](#) sepultus est. *Annal. Bert.*---Post quem filius ejus Ludovicus Balbus regnum Galliarum accepit, et apud patruales de omnibus patris injuriis se per legatos excusans, pacem cum eis fecit; Carlomannus vero disposita, prout voluit, Italia, in Bajoariam rediit et fratri Ludovico partem suam de regno Lotharii reddidit.---Febri Italica, tussis et dolor oculorum, et pestilentia, multos graviter vexavit et exstinxit. *Annal. Fuld.*

878 Ludovicus rex Germaniae cum fratre Carolo regnum Lotharii divisit. Lantpertus [\[328\]](#) et Adalpertus comites Romam cum manu valida petentes, Joanne papa sub custodia retento, principes Romanorum fidem Carlomanno sacramento firmare coegerunt: unde idem papa commotus ecclesiam sancti Petri, omnibus thesauris Lateranis translatis, clausit divinaque inibi officia celebrare prohibuit, ipseque per mare Tyrrhenum Gallias adiens, totum pene inibi moratus est annum. Deinde assumpto secum Bosone quodam, qui propria uxore veneno necata, filiam Ludovici Italiae imperatoris vi rapuerat, quemque Carolus Provinciae praefecerat, Romam rediit ipsique regnum Italiae subjicere et Carlomanno auferre studuit. Eclipsis solis VII [\[329\]](#) Kal. Novemb. post nonam horam facta, magnaue hominum et boum pestilentia. *Annal. Fuld.*

879 Carlomannus rex Bajoariae paralyti dissolutus usum loquendi amisit: ad quem Ludovicus frater visendum veniens, regnum Bajoariae disposuit. *Annal. Fuld.* ---**161** Ludovicus Ballius filius Caroli rex Galliarum III Idus April. [330] Compendii obiit ibique sepelitur; Carolo filio posthmo relicto duobusque aliis non legitima conjugis natis, Ludovico scilicet et Carlomanno in regnum illi succedentibus. *Annal. Bert.* ---Quo mortuo Ludovicus rex Germaniae statim contiguam sibi Galliam Belgicam petit, indeque rursus in Bajoariam a quibusdam vocatus, quae videbantur, disposuit, fratremque Carlomannum aegrotum, scripto ei res suas, quia lingua non potuit, commendantem invisit, eique ministraturos principes nonnullos deputavit. Itemque missis copiis Hugonem Lotharii regis ex Waldrada filium, in Gallia Belgica tyrannidem exercentem, cum suis compressit. Boso Burgundia invasa tyrannidem exercet. *An. Fuld. Met.*

880 Hiems prolixa et nimis frigida facta. Ludovicus rex Germaniae in Gallias veniens et filios Ludovici Balbi ad se venientes suscipiens, pacem cum eis fecit totumque Lotharii regnum sibi subiecit. Ipse inito cum Nortmannis qui in Scilta [331] fluvio residebant, praelio plus quam quinque millia ex eis occidit ibique Hugo ex concubina filius ejus cecidit. Item Nortmanni inita cum Saxonibus pugna victores, duos episcopos [332], XII comites, XVIII regios milites cum secuta magna multitudine peremerunt et captivos multos duxerant. Sorabi, Dalmatae, (Dalemincii) et Boemani Sclavi collecto exercitu Thuringiam juxta fluvium Salam populati, a Popone marchione circumventi, omnes perempti sunt.---Carlomannus rex Bajoariae fortis, prudens et pius, XI Kal. [333] April. **162** apud villam Otingam obiit et sepelitur. Ludovicus rex Germaniae frater ejus, missis item contra Hugonem in Gallias copiis, cruentam adeptus est victoriam. Ejus item auxilio freti filii Ludovici Balbi, Bosonem tyrannum ultra Rhodanum persecuti, in Viennam compellunt et Madasconam urbem captam subjiciunt.

Nortmanni Gallias itemque Fresiam igne, praeda caedeque vastantes, tandem Noviomagum muniunt et in palatio regis hiemare disponunt: contra quos Ludovicus moto exercitu, impediende hieme, parum proficere potuit. Magna sterilitas frugum Germaniam afflixit. *An. Fuld., Reg. a. seq.*

881 Hiems item saeva et prolixa magnaue fames facta. Ludovicus rex Germaniae Hugonem ad deditionem venientem benigne suscepit, rursusque rebellantem persecutus in Burgundiam pepulit. Ludovicus rex Galliae cum Nortmannis pugnans novem millia equitum victor prostravit; illi vero collectis rursus copiis regnum Ludovici regis Germaniae petunt; Cameracum, Trajectum, Hispanicum [*leg.* Hasbanicum] pagum, Ripariam totam, Prumiam, Stabulaum, Mamuldarium [*leg.* Malmundarium], Indam et alia perplura loca vastant; Aquisgrani in capella regis equos suos stabulant; Coloniam Agrippinam et Bunnam una cum ecclesiis incendunt; contra quos Ludovicus rex cum morbo detentus venire non posset, exercitum misit. Terraemotus interim magnus III Kal. Jan. Moguntiacy factus. Eodem anno Carolus rex frater Ludovici Italiam petens Romamque veniens, una cum regina Richgarda imperiali unctione a Joanne papa coronantur [334]. *Annal. Fuld., an. praec.*

163 882 Cometa ultra modum comas spargens XV Kal. Febr. visa. Ludovicus rex Germaniae, crescente morbo, XIII Kal. Febr. [335] defunctus, et Lauresham, juxta patrem aequivocum sepultus est. Quo audito exercitus contra Nortmannos missus, infecto negotio, rediit. Nortmanni vero, nullo resistente, residua circumcirca vastantes, Walach [336] Metensem episcopum incaute occurrentem occidunt; et inter alia Treverensem quoque urbem, fugatis et occisis civibus, Nonis Aprilis [337] incendunt, vastataque et incensa regione in munitionem suam, quae Ascaloha [338] dicitur, juxta Mosam fluvium redierunt. *Annal. Fuld.*---Carolus imperator de Italia reversus, habito Wormatiae conventu regnoque fratris accepto, magno collecto exercitu Nortmannos cum regibus suis per XII dies obsedit: cumque magno aestu et fetore praeter mutua tela utrinque vexarentur, et immensa tempestate horridaque grandine XII Kal. Augusti exorta perturbarentur, visa expugnandi difficultate, petentibus hostibus pacemque deinceps regno ejus sacramento pollicentibus, datis obsidibus, cum rege eorum Sigefrido [339] mutuum colloquium **164** habuit, eumque Christianitatem professum de baptismo suscepit, datisque mutuo muneribus et firmata amicitia digressi sunt. Orto inter Saxones et Thuringios bello, Saxones superiores exstiterunt. Pestilentia magna in Bajoaria facta. *Annal. Fuld., Bert., Met., Reg.*

883 Carolus imperator, celebrato in Alamannia Natale Domini, ad sancti Galli quoque coenobium venit ibique petente Hardmote abbate jam sene Bernhardum pro eo abbatem constituit, qui eidem loco VII annis praefuit: ipseque Ratisbonae Pascha egit. *Ratpert.*---Romae Joannes papa, dato sibi a quodam propinquo suo veneno, cum adhuc victurus putaretur, malleo percussus in cerebro exspiravit; percussorque ejus, concurrente turba, eadem hora a nullo laesus cecidit mortuus; et Martinus [340] archidiaconus papa CX, factus, praefuit anno I, mensibus VI. Imperator Carolus iterum in Italia obviam papae perguit et Widonem ducem reum majestatis accusatum fugientem persequi jussit. Pestilentia exercitum vexavit. Item Saxones cum Thuringiis et Popone [341] pugnantibus vincunt. Nortmanni item Prumiam petentes a Heinrico marchione Poponis fratre ad interneccionem caesi sunt.---Ludovicus rex Galliae, postquam regnum fortiter rexit et defendit, defunctus et Parisius sepultus est sexto regni anno [342]. Zuentibald dux Marahensium Pannonias, quibus Arnolfus dux filius Carlomanni regis praefuit, crudeliter vastat. *Annal. Fuld.*

884 Bajoarii in Italiam contra Widonem missi. Item Zuentibald Pannonias immanissime vastans, quosdam ex Bajoariis juxta Rabam [*al.*, Raabam] flumen incaute congressos vicit, occisisque aliis, nonnullos comprehendit.---**165** Carlomannus rex Galliae, filius Ludovici Balbi, cum multam pecuniam Nortmannis pro pace dedisset, in venatu ab apro percussus interiit anno regni VII, et regnum Galliae ad Carolum imperatorem rediit. *Chron. Normann. Regino*.---Carolus imperator in citeriore Pannonia conventum habens Zuentibaldum ducem Marahensium per manus se dominio ejus tradentem, pacemque et servitium promittentem suscepit. Itemque Brazlavonem ducem, qui inter Dravum et Savum fluvios Pannoniae praefuit, nihilominus se tradentem accepit. Ipse per Carentanum in Italiam veniens, Natalem Domini Papiae celebravit. *Annal. Fuld.*

885 Imperator Carolus, habito in Italia conventu, Widonem ducem Spoletanum, se excusantem seque subdentem suscepit: inde Gallias adiens susceptisque primoribus, regnum illud, ut videbatur, disponens, ad conductum cum papa placitum Wormatiam venit. Sed papa, arrepto ad eum veniendi itinere, obiit [\[343\]](#); Romaeque pro eo Adrianus III papa CXI, sedit anno I, mensibus IV. *Suppl. Lambec*.---Gotafridus rex Nortmannorum, perfidiae contra regnum Francorum insimulatus, ab ipsis accusatoribus dolo peremptus est. Hugo quoque nothus Lotharii regis, cum incaute contra imperatorem agitaret, oculorum luce privatus est, *Reg*.---Pax inter Arnolfum Carentani et Pannoniae ducem et Zuentibaldum Marahensem ducem confirmatur. *Annal. Fuld.*

886 Imperator, celebrato Ratisbonae Natale Domini, Italiam a papa invitatus adiit, et Liutwardum Versellensem episcopum pro quibusdam quaerendis Romam misit. Tumultus Papiae inter cives regiosque milites gravi utrorumque damno movetur.---Imperator habito post Pascha Papiae conventu, per Burgundiam Gallias contra Nortmannos petiit. Ubi cum male contra eos pugnatum esset, et Henricus marchio Neustriae occubisset, rebus minus prospere gestis, discessit. **166** Peringarius [*al.*, Berengarius] dux Foro-Julienensis, cum Luitwardo episcopo dissentiens, Vercellensem urbem exspoliavit. Insolita inundatio autumnus tempore facta, exundantibus aquis, plurimas villas evertit et multis in montibus vias diruit, multaque mortalibus damna intulit. Romae quintus Stephanus [\[344\]](#) papa CXII post Adrianum ordinatus, sedit annis VI. *Annal. Fuld.*

887 Imperator Carolus in Alsacia gravi infirmitate detentus jacuit et parum convalescens incisionem capitis pertulit [\[345\]](#), habitoque in Alamannia conventu in villa Weibilinga [\[346\]](#), Peringarium ducem ad deditionem venientem et Liutwardo episcopo satisfaciendam suscepit. Mortuo Bosone, filius ejus ex filia Ludovici Italiae imperatoris puer Ludovicus ad Carolum imperatorem veniens, benigne ab eo susceptus et in filium adoptatus est. *An. Fuld*.---**167** Richgarda [*al.*, Richarda] imperatrix adulterii cum Liutwardo Vercellensi episcopo, qui apud eam et imperatorem familiariter in palatio vivebat, ab imperatore et aliis incusata, divino iudicio ab omnium se virorum commistione integram et eatenus virginem comprobavit, quamvis jam XII annis in conjugio imperatoris apparuerit: moxque ab eo separata in Andelahense [\[347\]](#) coenobium virginum a se constructum secessit, ibique sedula in divino servitio virgo regina permansit. *Annal. Met. Reg.* ---Dein Carolus imperator graviter infirmatus, mente etiam, ut videbatur, minus valuit, omnesque regni principes averso jam ab eo animo, cum apud Franconofurt conventum habuisset, unanimiter eum deseruere, et Arnolfum fratris ejus Carlomanni filium non ex legitima conjugio, sed tamen nobili [\[348\]](#) natum, Carentani scilicet ducem, super se regem constituere. Carolus vero cum se cunctis omnino ministris, etiam et servis suis deserui, et a solo Liutperto Mogontiense archiepiscopo adhuc vidisset sustentari, supplex jam Arnolfo munera misit, et pauca ab eo in Alamannia usque ad obitum suum praedia postulans impetravit. *Annal. Fuld. Met. Regino.*

888 Carolus imperio jam privatus, Deo devote serviens in villa Alamanniae Nidinga [\[349\]](#) infirmatus, et, ut quidam perhibent, a suis strangulatus. Idus Januarii vita mortali decessit, et quibusdam videntibus, coelo aperto et lumine super eum apparente, Augiam [\[350\]](#) delatus juxta altare S. Mariae sepultus est. *Annal. Fuld*.---Arnolfo rege Natalem Domini Paschaque Ratisbonae morante, multis regulis emergentibus, Perengarius filius Eberhardi in Italia regem se fecit; Ruodolfus filius Conradi in Burgundia; Ludovicus filius Bosonis, et Wido filius Lantperti, in Gallia Belgica et Provincia; Odo filius Ruodperti (Rotberti) in Gallia usque ad Ligerim, et in Aquitania utraque in Gallia **168** Ramnolfus [\[351\]](#) regium nomen nihil [*forte* nihilominus] invasere: e quibus Odo Arnolfum regem Franciam petentem humiliter adiens et benigne susceptus, permissio ejus invasum retinuit regnum. Itidem Rodolfus Ratisbonam ad eum veniens favore ejus pervasam impetravit Burgundiam [\[352\]](#). Nihilominus cum Italiam vellet rex Arnolfus petere, obviam venienti Peringario, qui paulo ante cum Widone pugna conflixerat tyranno, paucis exceptis, totam concessit Italiam. In (ea) expeditione ingens equorum pestilentia facta. *Annal. Fuld. Regino*.---Augiae Ruodhoho abbati Hatto succedens praefuit annis XXV, qui cellam et basilicam sancti Georgii in insula construxit.

889 Liutpertus venerabilis omnique laude dignus Mogontiae sedis archiepiscopus hac vita decessit; cui Sunderold successit. Calamitosus iste annus morbis ac pestilentia, aquarum inundationibus, insolitis tempestatibus, turbiniis et grandinibus multis, fame, peste et quaquaversum bellis socialibus comprovincialium fuit. In Thuringia torrentis modo nimbus defluens, tres in momento villas absumpsit, et CCC homines cum pecoribus multis exstinxit. *Annal. Fuld*.---Arnolfus rex Zuentibaldo et Ratoldo filiis suis ex concubina natis subjectionem a Francis promitti vix effecit, si ei legitimus non nasceretur filius. Magna contra Abodritos expeditio ab eo, sed parvo effectum, mota est. *Annal. Fuld. Met.*

890 Arnolfus rex, habito in Pannonia de diversis colloquio, a Zuentibaldo duce Marahensi ex verbis apostolici obnixè rogatur, ut Romam veniens Italiamque sub ditone sui retinens, a tantis eam eruat tyrannis. **169** Quod ille, aliis praepeditus, ad praesens facere distulit. Iterum conventu apud Forcheim acto, Ludovici imperatoris Italiae filiam, Bosonis viduam, ad se cum muneribus venientem benigne suscepit. Inde Constantiam, Augiamque, orandi gratia, adiit indeque Ratisbonam rediit. *Annal. Fuld.*---Apud sanctum Gallum post Bernhardum Salomon abbas praefuit annis XXX. Salomon secundus Constantiae venerabilis episcopus obiit: pro quo tertius Salomon de coenobio sancti Galli abbas episcopus promotus, praefuit annos XXX. *Hepid. Annal. Met. al. a. seq.*

891 Embricho Ratisbonensis episcopus vita et aetate verendus obiit, ipsaque urbs, exceptis divinitus sancti Emmerammi sanctique Cassiani ecclesiis, IV idus Augusti incendio tota conflatur. Nortmanni item Franciam Rheno contiguam vastant, contra quos exercitu misso, praelioque incaute conserto, Sunderolt Mogontiensis archiepiscopus cum aliis multis peremptus occubuit, caeterique fugerunt (*Regino*): pro quo Hatto Augiensis abbas, vir ingeniosus, archiepiscopus promovetur. *Annal. Fuld.*---Arnolfus vero rex Nortmannos victoria elatos, et regnum Lotharii vastantes, cum exercitu insequens, juxta fluvium Dila [\[353\]](#), palustribus locis munitis, manumque pugna conserere trepidantes, offendit. Qui milites adhortatus, equis propter loci difficultatem dimissis, pedes eos aggreditur; clamor attollitur, res deinde gladiis cominus geritur, unoque tantum milite ex nostris perempto, duo Nortmannorum reges, Sigifridus et Godafridus, totusque eorum exercitus multis millibus numerosus, ferro trucidatus, et in flumine fugam impediendo demersus, ad internecionem deletur. Et rex eadem die, litaniis celebratis, et Deo laudibus redditis, multisque hostium spoliis direptis, in Alamanniam venit, et Natalem Domini Ulmae celebravit. *Annal. Fuld. Met.*

892 Apud Gallias Carolus adolescens Ludovici Balbi posthumus filius, a quibusdam primatibus rex effectus, multa deinceps Odoni mala fecit, **170** et ab eo vicissim sustinuit. *Flodoard. an. seq.*---Arnolfus rex Pannonias adiens, cum Zuen ibaldum ducem Marahensem iterum sibi rebellantem cognovisset, colloquio cum Brazlavone duce Pannoniae ulterioris habito, trifariam cum tribus exercitibus, Ungariis etiam auxiliatoribus, nuper illas in partes de Aquilone adventantibus, per continuum mensem Marahensem devastat regionem: ipse etiam eodem tempore priscam cum Vulgaris renovat amicitiam. Popo ducatu Thuringiae privatus est. *Annal. Fuld.* ---Romae post Stephanum Formosum, prius Portuensis episcopus, papa CXIII, sedit annis IV, mensibus VII [\[354\]](#).

893 Engilscalvus marchio Pannoniae iudicio Noricorum excaecatus, et patruelis ejus Wilihelmus decollatus est. Arnolfus rex Marahensem iterum vastat regionem. Ipsi regi ex Vota [\[355\]](#) regina Ludovicus filius nascitur, et a Hattone archiepiscopo Mogontiense, et Adalberone Augustense episcopo nobili, baptizatur, et sacro chrismate ungitur.---Formosus papa, missis epistolis et legatis, Arnolfum regem ad suscipiendam, et eruendam a tyrannis, maximeque a Widone, Italiam, magnopere invitat. Quod ille annuens legatos muneribus donatos remittit. Hiems saeva, et diutina hoc anno facta. *Annal. Fuld.*

894 Tonitruum magnum V Kal. Febr. factum. *Annal. Fuld.*---Widone Italiae tyranno mortuo, Angildruda [*al.*, Agiltruda] vidua ejus cum filio Lantperto tyrannidem invasit. *Regino. Luitprand.* [\[356\]](#).

895 Arnolfus rex Hildigardam Ludovici regis patris sui filiam, cujus maxime molimine, dejecto Carolo, rex factus fuerat, exsilio damnat. *Annal. Met. an. praec.* Synodus magna apud Triburiam collecta. *Conc. Germ.*, tom. II, p. 388. Arnolfus rex cum Odone, tunc Galliarum rege, ad se veniente pacem firmat, Caroloque filio regis Ludovici Balbi non **171** multo post adveniendi et munera offerenti, auxilium denegat. Ipse etiam Zuentibaldum, ex concubina filium suum, regem super Lotharii regnum ungi fecit: itemque per epistolas a Formoso papa rogatus Italiam autumnis petit, Peringariumque perterritum ad deditionem venientem regnumque pervasum Italiae reddentem suscepit, et Waltfredo Meginfredoque comitibus Italiam cis Padum distribuit, et omnia vastando, divisisque ad superum inferumque mare copiis transiens, ipse Natalem Domini lunae [*forte, Lucae*] celebravit. *Annal. Met. Fuld.*

896 Magna pluviarum inundatione exercitu fatigato, et plurimis equis inde amissis, Perengario etiam a fidelitate ejus deficiente, et ad Lantpertum se conferente, Arnolfus rex tandem Romam venit, eamque, Angildruda Widonis vidua cum filio Lantperto machinante, obseratam inveniens, mandato Formosi papae intus inclusi, celebratis apud sanctum Pancratium litaniis, eam oppugnat, expugnataque citius urbe, ingressus, a domno papa honorifice susceptus, imperatorque coronatus est [\[357\]](#), et dispositis ibi rebus, primoribusque sacramento subactis, Angildrudam persequi statuens, infirmari coepit; metuensque morbum graviorem, de Italia statim redire acceleravit. Quo reverso, Perengarius ac Lantpertus, diviso inter se regno Italiae, tyrannidem exercere, Lantpertusque Megenfredum comitem decollare jussit. *Annal. Fuld.*---Formosus papa die Paschae obiit, pro quo sextus Bonifacius papa CXIV ordinatus decima quinta die podagra defunctus est: cui sextus Stephanus, Campaniae prius episcopus, papa CXV, substitutus sedit annum I. Qui tyrannis favens, et Arnolfum odiens, Formosum papam octavo post obitum mense effossum, et in sella positum, loquente pro eo diacono, criminatum **172** et quasi convictum degradavit, et per crura protractum, in Tiberim projici praecipit. Sed divinis per merita ejus miraculis territi cives Romani, non multo post

Stephanum digne cruciatum ejecerunt, Formosumque in sepulcrum suum reposuerunt. *Annal. Fuld. Luitpr.*---Eodem anno Graecis cum vagantibus hostibus Hungariis pacem facientibus, Vulgari irati Graeciam invasam Constantinopolim usque devastant. Interim Graeca astutia Hungarii inducti, terram Vulgarorum ferro, praeda igneque pessumdant. Vulgari reversi, bis ab eis pugna victi et caesi, terga vertunt. Tertio demum divinam enixius gratiam precati, XX millibus suorum amissis, cruentam, vix profligatis hostibus, meruere victoriam. Tanta etiam fames hoc anno facta, ut innumeri inedia perirent, hominesque Christiani nonnulli se invicem comederent. Arnolfus imperator, quodam aedificio cadente, cum multis aliis graviter conterens corpus, cecidit. *Annal. Fuld.*

897 Magna fames in Bajoaria multos consumpsit. Boemani contra Marahenses ab Arnolfo imperatore auxilium petunt.---Romae post Stephani interitum Romanus papa CXVI sedit mensibus paulo plus IV. et post hunc Theodorus secundus papa CXVII sedit dies XX. Post quem nonus Joannes papa CXVIII ordinatus sedit annos II [358]. Arnolfus imperator, habito conventu, nulli fidens, sacramentum fidelitatis denuo sibi et filio parvulo Ludovico a cunctis exigit. *Annal. Fuld.*

898 Discordia capitalis inter fratres Zuentibaldum et Moymarum [*al.*, Moymirus] Marahenses duces facta. Luitpaldus [359] marchio cum aliis Marahenses imperatori rebelles vastat. *Annal. Fuld.*

899 Item Bajoarii fines Marahensium hieme vastant. Vota regina, adulterii crimine cum quibusdam viris infamata, LXXII [360] principum juramento Ratisbonae in conventu absoluta est. Arnolfus imperator paralysi 173 dissolutus est, et nonnulli inde veneficii, vel maleficii criminati, et puniti sunt. Item Bajoarii Marahensium terram vastant. Isanricus [361] imperatori rebellans, obsessusque et ad deditionem vi coactus, ad Marahenses item confugit. Romae Benedictus quartus, papa CXIX, sedit annis III, mensibus V [362]. *Annal. Fuld.*

900 Arnolfus imperator Ratisbonae, ubi frequentius manebat, aegrotans, obiit [363] et in basilica S. Emmerammi sepultus est, anno regni XII. Pro quo filius ejus Ludovicus puer in regnum constitutus est; cujus frater ex concubina, Zuentibaldus Galliae Belgicae rex, cum crudeliter et temere ageret, res Ecclesiarum affectaret, Ratpotonemque etiam Treverensem archiepiscopum baculo in caput percuteret, a suis spretus ac desertus, cum incaute viribus impar pugna eis congregari vellet, peremptus est. *Regin. chr. Annal. Fuld.*---Bajoarii per Boemanos transeuntes, ipsis secum assumptis, Marahensem item devastant regionem. Hungarii, hostes novi, Italiam magna ex parte vastaverunt et, conserto praelio, victores viginti millia ex Italis una die peremerunt. Itidem exploratam Bajoariam invadentes, circa Anesum [*al.*, Anasum, Ens] flumen plurimas praedas abducunt. Item Pannonias depopulatas occupant.---Luitpardus [364] marchio, quibusdam copiis Hungariorum cum paucis Noricorum congressus, uno tantum ex suis amisso, MCC peremit [365]. *Ann. Ful.*

901 Hungarii, Carentanum petentes, commissa pugna, victi caesique fugerunt. Eodem anno Moymarius dux Marahensis et Isanricus Noricus comes, 174 qui ad ipsum transfugerat, cum Ludovico rege pacificati sunt. *Suppl. Annal. Fuld.*

902 Hungarii Marahenses petunt, pugnaque victi terga verterunt. *Ann. Saxo.*---Ipso anno, Beringer, Reginolf et Gerhard nobiles Germani fratres, filii Atonis comitis et Adellindae, non longe a Buochaugiensi coenobio virginum in pago Alamanniae Erichgewe [366], a matre per ipsum tempus [367] studiose in honorem sancti Cornelii et sancti Cypriani martyrum constructo, cum sororem virginem nuptum tradere molientes clam inde abducerent, ab inimicis circumventi, et occisi sunt et a matre sua apud ipsum coenobium sepulti; ubi etiam ipsa, postquam Hierosolimam aliaque sancta loca causa orationis adiit et rediit, divinis intenta servitiis et animarum inhians lucris, feliciter hanc vitam finiens condita est, ipsa filia virgine aequivoca sua abbatissa inibi constituta.

904 Romae post Benedictum Leo quintus [368], prius presbyter forensis, papa CXX, sedit mensibus ferme II. Post quem, ut in quibusdam inveni, Christophorus, prius cardinalis, papa CXXI, sedit mensibus IV, qui dejectus est et monachus factus [369].

905 Romae Sergius III, papa CXXII, sedit annis VII, mensibus IV, *al.*, *a. pr.*

906 Adalbertus nobilis et bellicosus de Babenberg Francus [370], commissa 175 cum aemulo suo Conrado pugna, vicit eumque cum multis aliis peremit [371]. *Regin. an. pr.*

907 Adalbertus, cum praedia ejus, utpote rebellantis, a Ludovico rege vastarentur et castrum oppugnaretur, perfidia, ut fama est [372], Hattonis archiepiscopi et cujusdam Luitpaldi, de quibus plurimum confidebat, ad Ludovicum regem spe pactionis adductus decollari jussus est. *Reg. a. 905, al. an. 996.*---Bajoarii cum Hungariis commissa pugna victi sunt. *Annal. Met.*

- 908 Hungarii Saxoniam et Thuringiam late vastant. *An. Saxo. a.* 996. Luitpaldus occisus est [373].
- 909 Hungarii Alamanniam invadentes vastant. *Regin. contin. Hepid.*
- 910 Hungarii Franciam [374] petentes, commissa pugna, superiores fuerunt. *Hepid. Reg. cont.*---Adalbero venerabilis, et famosus Augustae Vindelicae episcopus, obiit; post quem Hiltine annis XIII praefuit. *Hepid.*
- 911 Ludovicus rex adolescens moritur et Ratisbonae sepelitur. *Hepid.* Post quem, deficiente nostris in partibus regio stemmate, Conradus filius Conradi [375] rex electus, et unctus regnavit annis VII. *Regin. cont.*---176 Burchardus dux Alamanniae, in conventu suo orto tumultu, occisus est; pro quo Erchanger ducatum invasit [376].
- 912 Hungarii item Bajoariam petentes, congregatis Bajoariorum et Alamannorum copiis, juxta fluvium Ine [377] congressi magna strage profligantur. *Chron. Aug. a. 913. Hepid.*---Cometae hoc anno visae. Ruodolfus rex Burgundiae obiit, et Ruodolfus filius ejus regni illius jura disposuit annis XXV. *Al. a. 911.*---Romae Anastasius [378] secundus, papa CXXIII, sedit annis II, mensibus II. Apud sanctum Gallum Notkerus magister doctus obiit [379]. Otpertus [380] episcopus occiditur. Einhard excaecatur. *Cont. Reg. Annal. Saxo.*
- 913 Item Hungarii egressi Alamanniam vastant. Mongontiae Hattone [381] archiepiscopo Augiensique abbate mortuo, Heriger in episcopatu succedens annis XIV, in abbacia vero Hug abbas XVIII annum I praefuit. *Chron. Aug.*
- 914 Salomon Constantiae episcopus et abbas coenobii sancti Galli a quodam protervo captus et in custodiam missus est [382]. Augiae post Hugonem Thientigus abbas XIX praefuit annis III.
- 177 915 Romae Lando, papa CXXIV, sedit mensibus V, post quem Leo VI, papa CXXV, mensibus ferme II, et post hunc Joannes X, papa CXXVI, annis XIV, mensibus II [383].
- 916 Hungarii item egressi inter alia mala totam pene Alamanniam igne et gladio miserabiliter vastant. *Annal. Saxo. an. 915.*---Ipso anno apud Altheim coram misso apostolico synodus habita.---Augiae Thietingo abbate defuncto, Heribraht abbas XX, praefuit annis X. Apud sanctum Gallum beata virgo Wiborada arctius inclusa est. *Hepid.*
- 917 Hungarii pervasa, ut coeperant, Alamannia, Basileam urbem destruunt; indeque Alsatia vastata, Lotharii regnum, multa mala facientes, invadunt. *Reg. Cont.*---Erchanger, qui ducatum Alamanniae invaserat, cum fratre Bertholdo regi Conrado rebellantes, eique tandem ad deditionem spe pactionis venientes, ipso jubente apud villam Adingam [384] decollantur XII Kal. Febr. *Chron. Aug. Ekkeh. jun.*
- 918 Burchardus [385], dux Alamanniae factus, tyrannidem invasit. Conradus rex obiit [386] *Reg. cont.*
- 178 919 Heinricus comes natione Saxo in regnum electus, sine regali unctione regnavit annis XVIII. *Witichind.*---Pugna apud Winterturum inter Ruodolfum regem Burgundiae et Burchardum ducem Alamanniae commissa, rex a duce victus fugatur. *Hepid.*---Salomone episcopo Constantiense abbateque coenobii sancti Galli defuncto, Notingus in episcopatu annis XV, Hartmannus in abbacia quatuor ferme annis successerunt. *Al. a. 920.*
- 920 Carolus rex Galliarum in Franciam [387] venit. Apud sanctum Gallum Rachildis virgo inclusa est. *Hepid.*
- 922 Liuthardus a Burchardo duce, oppresso Heriberto [388], Augiae praepositus, et fratres in exilium missi sunt.
- 923 Sanguis Domini in Augiam insulam a quadam matrona defertur, sicuti litteris inibi historica relatione [389] continetur. Apud sanctum Gallum Engelbertus abbas constitutus annis IX praefuit [390].
- 924 Sanctus Voldaricus Augustae Vindelicae episcopus ordinatus [391], mira pietate et religione praefuit annis L.
- 925 Hungariis item Alamanniam vastando pervagantibus, et ad coenobium quoque sancti Galli pervenientibus, Wiborada virgo inclusa, fracta cella, a quodam ex eis perempta et martyrio coronata, Rachildisque contectalis ejus illaesa divinitus conservata est [392].
- 179 926 Hungarii, vastata Alamannia, totam Franciam, Alsatiam atque Galliam igne et gladio saevientes percurrunt. *Reg. cont.*---Burchardus dux occiditur [393]. *Luitpr.; Hartman.*---Henricus rex magnum conventum Wormatiae

habuit. Herimannus [394] Alamanniae dux promovetur. *Reg. cont.*---Augiae Liuthardus abbas XXI effectus praefuit annis VIII.

927 Heriger Moguntiensis archiepiscopus obiit, et pro eo Hildipertus archipraesulatum accepit [395].

929 Romae Stephanus VII, papa CXXVII, sedit annis II, mense I. *Frodoard.*

930 Henricus rex Boemiam petit. *Annal. Saxo a.* 928.

931 Romae Joannes XI, papa CXXVIII, sedit annis IV. *Luitpr.*---Henricus rex reges Abodritarum et Nordmannorum Christianos fieri effecit ipseque Gallias petiit. *Chron. Aug.; Reg. cont.*

932 Hungarii Soraborum provinciam petentes, ab exercitu regis Henrici caede profligati, fugati multique ex eis capti sunt. *Frod. a. seq.; Reg. cont. an.* 934.

933 Apud sanctum Gallum Thieto abbas praefuit annis ferme X.

934 Constantiae Notingo episcopo defuncto, Conradus genere et **180** vita praenobilis praesul ordinatus, XLI per annos illam nobiliter rexit Ecclesiam [396]. Augiae quoque post Liuthardum Alawicus venerabilis abbas XXII praefuit annis XXV. Eberhardus Argentinensis praepositus primus incola [397] cellae Meginradi venit [398].

935 Romae Leo VII, papa [399] CXXIX, sedit annis III, mensibus VI. *Frod.*

936 Henricus rex obiit, et in Saxonia apud Chutlineburg [400] coenobium virginum sepultus est; pro quo Otto filius ejus, regni gubernacula accipiens, XXXVIII ferme annis strenue rexit. *Chron. Aug.; Luitpr.*

937 Hungarii per Bajoariam, Alamanniamque et orientalem Franciam praedis, gladio igneque furendo vagantes, transito Wormatiae Rheno, Alsatiam, regnum Lotharii et adjacentes usque ad Oceanum Gallias vastantes, per Burgundiam Italiamque tandem in Pannoniam redierunt. *Witich. Frod.*---Monasteria sancti Bonifacii sanctique Galli incendio conflagrant. *Reg. cont.; Ekkeh. Jun.*---Ipso anno Rodolfus Burgundiae rex defunctus, Agauni apud S. Mauricium sepultus est, filiusque ejus Conradus [401] regnum pro eo suscepit. Arnolfo etiam Bajoariae duce mortuo, ducatum ejus Bertolfus [402] accepit. *Necrol. Fuld.; Reg. cont.*---Bajoarii cum multis aliis Ottoni regi rebellant.

181 938 Otto rex contra Bajoarios procinctum movit. Interim frater ejus Henricus ab Eberhardo [403] comprehensus est; quo liberato, Eberhardoque in exilium relegato, denuo Noricos cum exercitu invasit omnesque praeter Arnolphi ducis filium Arnolfum subjugavit. Interim Hungarii, Saxoniam invadentes, a Saxonibus pugna victi caesique fugantur. *Witich.*---Romae Stephanus VIII, papa CXXX, sedit annis III, mensibus IV [404].

939 Otto rex, Lotharingos rebellantes petens, usque ad Caprimontem cum exercitu venit. *Reg. cont.*---Interim Ludovicus rex Galliarum Caroli filius Alsatiam invasit; sed mox Ottone, hoc comperto, redeunte, perterritus regnum suum repetiit: cumque castrum Brisacha ab Ottone rege obsessum oppugnaretur, capita rebellionis Eberhardus dux occisus et Gisalbertus [405] dux in Rheno submersus interierunt, episcopique et alii qui cum eis contra regem venerant, fugati et dispersi sunt. Otto vero rex, dedito castro, in regnum Lotharii reversus cunctos sibi rebelles praeter Metensem episcopum subjugavit. *Witich.; Reg. cont.*---Henricus quoque frater ejus, projectis armis, ipsi se subdidit. *Frodoard.; Reg. cont.*

940 Otto rex, Gallias contra Ludovicum regem petens, magnam Provinciae partem usque ad Sequanam amnem vastavit, et Hugonem Heribertumque, principes ad se venientes, suscepit. *Frodoard.*---Hiems saeva hoc anno facta et pestis animalium subsequuta. Hugo filius Richardi moritur [406].

942 Otto rex cum Ludovico rege Galliarum pacificatur. *Frod.*---Cometa per noctes XIV visa, et immensa animalium pestilentia facta. *Reg. cont.*---Romae Marinus secundus, papa CXXXI, sedit annos III, menses VI.

182 943 Hungarii, item Bajoarios invadentes, pugna cum eis commissa victi terga verterunt. Apud sanctum Gallum Gralo [*al.*, Cralo] abbas praefuit annis XVII. *Hepid.; Chron. Salzburg.*

944. Terraemotus factus est XVI Kal. Maii. *Hepid.*

945 Romae Agapitus secundus, papa CXXXII, sedit annis ferme X. *Al. anno seq.*---Otto rex Galliam inferiorem petit. *Frod. a. seq.*

946 Apud sanctum Gallum Rachildis virgo inclusa migravit ad Dominum. *Hepid.*

947 Bertholfo duce Bajoariae defuncto, Henricus frater Ottonis regis ducatum illum accepit. *Reg. cont. a. 945.*---Luitolfus filius regis Itam laudabilem feminam [407] duxit uxorem. Mirmidona [408] igne consumitur. *Annal. Sax. a. seq.*

948 Herimannus dux Alemanniae, qui provinciae sibi creditae cultum, habitum, mores et instituta multum, ut fertur, honestaverat, defunctus, Augiaequae in capella sancti Chilianii sepultus est; et Luitolfus filius regis Ottonis, vir omnium sui temporis universo populo acceptissimus, dux pro eo a patre suo constitutus est. *Witich.; Hepid.*---Synodus magna XXX episcoporum coram Ottone et Ludovico regibus apud Ingelheim habita est [409]. Ipso anno Lindaugia incendio conflagrat. *Hepid.*---Capella in coenobio sancti Meginradi coelitus consecrata est XVIII Kal. Octobr. [410].

183 949 Lothario rege Italiae mortuo [411], Beringarius regnum invasit, viduamque ejus Adalheidem Rodolphi II regis Burgundiae filiam multis injuriis afflixit et coarctavit; quae vix fuga elapsa Ottonis regis adventum in multis angustiis praestolatur. *Leo Ost. Sigon. a. 951.*

950 Otto rex Italiam petiit, eamque subjiciens sibi Beringarium regem resistere non valentem pepulit domnamque Adalheidem suam futuram conjugem liberavit. *Reg. cont. an. seq.*

951 Synodus [412] XXV episcoporum magnusque totius regni principum conventus apud Augustam Vindelicam coadunatur, ibique Beringarius Ottoni regi ad deditionem venit et subjectionem promittit. *Witich.*---Inter alia prodigia ignitus lapis, quasi massa candentis ferri, ab occidente per aera venit et draco visus est ambulans.

952 Otto rex Boemiam, et filius ejus Luitolfus dux Italiam petunt [413]. Otto rex una cum filio suo Luitolfo Italiam item ingreditur, et nuptiae regales Papiiae celebrantur. Discordia inter Luitolfum ducem et patruum ejus Henricum ducem agitata. *Witichind.*---Fridericus Moguntiae archiepiscopus et Hardpertus Curiae episcopus Romam a rege missi sunt.

953 Otto rex fratri Henrico favens filium contra se incitavit Luitolfum, magnaue totius regni turbatio diversarum studiis partium facta est. *Reg. cont.; Witichind.*---**184** Arnolfus filius Arnolphi, quondam ducis Noricorum, partibus se Luitolfi contra regem jungens, Augustensem urbem episcopatumque depraedatur, et beatum Vodalricum episcopum, regi fidum, in castello Mandichinga [414] obsessum capere vel occidere nititur; sed, superveniente cum copiis militum Adalberto de Marhtale comite [415], et Theodpaldo episcopi fratre item comite pugna victus et turpiter repulsus est divinaque ultione cum cunctis fautoribus non multo post digne punitus. In ea congressione Adalbertus comes parum vulneratus moritur et a sancto episcopo Augustae honorifice sepelitur. *Vita S. Udalrici.*---Secuto tempore, cum invalescente discordia Otto rex et filius ejus Luitolfus dux, collectis contra se invicem exercitibus, juxta fluvium Hilaram [416], et villam vocabulo Tussam, jam jamque pugna conflicturi consedisissent, intercurrentibus sanctis episcopis Vodalrico Augustensi et Hardperto Curiensi, Deo donante, pacificati et confoederati sunt. *Frod. an. 954.*

954 Hungarii item egressi Franciam, Bajoariam Italiamque devastant. *Reg. cont.; Frod.*

955 Hungarii cum tantis ut nunquam antea copiis percursa Bajoaria Licum flumen transeunt, basilicam sanctae Aerae Augustae incendunt, sanctum episcopum Vodalricum, multa instantia divinum implorantem auxilium, Augustae cum suis obsessum armis circumstrepunt; sed, superveniente cum exercitu Ottone rege IV Idus Augusti pugna valida nimis committitur, multum humani sanguinis funditur, caedes Hungariorum immensa sequitur, **185** alveus fluminis fugientium et morientium cadaveribus oppletur, et paucissimis fuga elapsis, innumerabilis eorum exercitus ad internecionem deletur; ipsique, qui tunc effugere poterant, per totam postea passim Bajoariam capti trucidatique sunt: inter quos reges eorum comprehensi, Ratisbonae in patibulis suspensi sunt. In ipsa pugna ex nostra parte inter alios multos Conradus dux bellicosus, et pius gener regius [417], et sancti frater episcopi, comes Theodpaldus [418], sororisque ejus [419] filius Reginbaldus comes, aviae [420] meae Berthae patruus, occubuere. *Reg. cont. Hepid. Frod. Witich.*---Romae Joannes XII, qui et Octavianus, papa CXXX, sedit annis VIII, mensibus IV: qui tanti ordinis, heu proh dolor! oblitus, vanitati et spurcitiae vitam suam deditus duxit. *Al. an. seq.*---Mogontiae Fridericus archiepiscopus decessit eique Hatto [421] successit. Henricus quoque frater regis Bajoariae dux moriens filium aequivocum successorem reliquit. *Reg. cont.*

956 Luitolfus dux Italiam hostiliter invasit, fugatoque Beringario et filio ejus, Papia urbe provinciaque potitus est. *Reg. cont.*

957 Luitolfus dux commissa pugna Adalpertum vicit, cunctisque sibi **186** una eum regno Italiae subjugatis, ipse eodem anno apud Plumbiam [\[422\]](#) immaturo obitu vita decessit et magno multorum tuctu Moguntiae sepultus est, Ottone filio adhuc parvulo superstite relicto. Et Burchardus Alamanniae ducatum accipit [\[423\]](#). *Reg. cont. Witich.*

958 Alawico Augiae abbate defuncto, Eggehardus abbas XXIII praefuit annis XV, qui ecclesiam sancti Joannis Baptistae formoso inibi artificio construxit. *Hepid. a. 959.*---Nonnullis hominibus signa crucis in vestibus apparent. Eberhardus Argentinensis praepositus cum magno apparatu in cellam sancti Meginradi veniens ibique regularem vitam instituens, post ejus introitum XXV anno ad Dominum migravit [\[424\]](#).

959 Apud sanctum Gallum Anno [\[425\]](#) abbas praefuit anno paulo plus uno.

960 Apud sanctum Gallum Burchardus abbas praefuit annis XIII [\[426\]](#).

961 Otto rex filium suum aequivocum ex Adalheide regina regem eligi fecit, et ipse Italiam cum exercitu petiit. Signum in sole apparuit.

962 Otto rex Romam veniens a Joanne seu Octaviano papa imperiali unctione coronatur, ipseque papam pro sceleribus, quae fama de illo vulgabat, arguens, ejus corrigere turpitudinem non valebat.

187 963 Otto imperator Natalem Domini Papiam moratus ipso anno, cum propter alia, tum maxime propter papae Joannis scelera, quae magis magisque infamari audiebat, dijudicanda Romam venit. Quo comperto idem papa fugiens Campaniam petiit, ibique in silvis et montibus latitavit: in cujus locum a Romanis et imperatore electus vir venerabilis Leo VIII, papaque CXXXIV, ordinatus est [\[427\]](#).

964 Imperator Otto Natalem Domini Romae egit, eoque alias inde Italiae partes lustrante, Romani, non multo post contra Leonem papam insurgentes, eum neci dare et Joannem reducere moluntur. Papa vero fugiens ex urbe in partes Spoleti ad imperatorem venit, suas illi conquestus injurias; cumque iratus imperator Romam infesto exercitu repeteret, mors illi Joannis scelerati nuntiatur et Benedictus diaconus a Romanis papa postulatur. Abnuente vero imperatore, idem Benedictus ejus nominis V, papa CXXXV, nolente imperatore ordinatus sedit mensibus II, et civitas ab imperatore obsessa est tantaque fame oppressa ut modius furfuris XXX veniret denariis; nec multo post, afflictis subactisque Romanis, imperator dedita urbe traditoque Benedicto, Leonem papam restituit eique subjectionem **188** et fidelitatem a Romanis sacramento promitti fecit. Qui tamen papa multis postea ab ipsis affectus est injuriis. *Regin. cont. Luitpr. hist. l. VI, c. II.*---Eodem anno, rege Romae morante cum caeteris principibus, idem papa consecrationem capellae, coelitus factam in coenobio sancti Meginradi, coram principibus scriptis confirmavit [\[428\]](#).

965 Otto imperator, Natalem Domini item Papiam manens, indeque per montem Cenerum de Italia rediens octavam Epiphaniae Curiae egit. Burchardus vero dux Suevorum, Italiam hostiliter invadens, Adalpertum pugna victum fugavit, fratremque ejus Widonem occidit et ad imperatorem victor rediit.---Ipso anno Brun Coloniae Agrippinae venerabilis archiepiscopus, frater Ottonis imperatoris, obiit; cujus Vita litteris edita a quibusdam habetur [\[429\]](#).

966 Romae defuncto Leone, Joannes XIII, prius Narniensis episcopus, papa CXXXVI, in ordine sedit annis plus minus VII [\[430\]](#).

968 Eclipsis solis XI Kal. Decemb. facta [\[431\]](#).

969 Hoc tempore, Rodfredus comes et Petrus praefectus cum aliis quibusdam Romanis Joannem papam comprehensum, et in castellum sancti Angeli retrusum, et in exilium demum in Campaniam missum per X vel **189** amplius menses affligunt, donec, Rodfredo occiso a Joanne quodam Crescentii filio, ad suam sedem vix tandem relaxatus rediret [\[432\]](#). *Regin. cont. a. 965.*

970 Otto imperator Italicas iterum invasit provincias, Romanque veniens injurias domni papae graviter in auctoribus sceleris, partim exsiliis, partim patibulis, variisque poenis et abominationibus vindicavit. *Al. 967.*

971 Otto imperator, cum in Italia moraretur, beatus Vodalricus Augustensis episcopus, jam grandaevus et infirmus, cum Romam causa orationis petisset, eum adiit et episcopatum suum Adalberoni clerico, sororis suae Luitgardae et Peiere comitis filio, ab eo impetravit [433]. Signum quoddam ignei coloris in coelo apparuit.

972 Augiae Eggehardo abbate ob res ecclesiae in paupertatem redactas incusato et ab imperatore Ottone privato, Ruodmannus praepositus, abbas XXIV, promotus praefuit annis XXIV nimisque abbatiam ditavit.---Synodus apud Ingelheim ab episcopis collecta est, ibique beatus episcopus Vodalricus et Adalbero sororis ejus filius transgressionis canonum accusati, causa sua dicta et excusata, absoluti revertuntur [434].---Romae Benedictus VI, papa CXXXVII, praefuit anno I, mensibus X. Apud sanctum Gallum Notkerus abbas IV annos praefuit.

973 Cum beatus episcopus Vodalricus apud Dilingam castrum cum Richwino comite, fratris sui Theobaldi filio, Pascha ageret, Adalbero clericus futurus post eum, ut sperabatur, episcopus, ibidem phlebotomatus subita morte periit Augustaeque in basilica sanctae Aefrae ab avunculo suo 190 episcopo sancto sepultus est. Ipse beatus episcopus inter alia bona abbatiam Uttenburam [435], sibi subditam, libertatis privilegio ab imperatore Ottone absolvi impetravit.---Otto imperator, per ipsum tempus Non. Maii subito mortuus, apud Parthenopolim, quae Magedeburg dicitur, ubi archiepiscopatum summo studio fecerat, sepultus est, et filius ejus Otto secundus regni pro eo jura suscepit. Sanctus quoque Vodalricus Augustensis episcopus, longa infirmitate decoctus, anno aetatis LXXXIII, episcopatus vero L, feria sexta IV Non. Julii felici obitu migravit ad Dominum, et in basilica sanctae Aefrae martyris a venerabili Wolfgango Ratisbonensi episcopo tumulatus innumeris usque hodie claret miraculis; post quem Henricus Augustae episcopus factus praefuit annis IX. Burchardus [436] etiam dux Alemanniae defunctus Augiaeque in capella sancti Erasmi conditus est, et Otto filius Luitolfi paternum pro eo ducatum recepit.

974 Romae Benedictus papa, criminatus a Romanis et a Crescentio Theodora filio in castello sancti Angeli custodiae mancipatus ibique strangulatus est, et eo vivente Bonifacius Ferrucii filius, papa ordinatus et post unum mensem expulsus, Constantinopolim postea petiit, et Benedictus VII, Sutriae prius episcopus, papa CXXXVIII ordinatus, sedit annis IX [437]. Constantiae, sanctae memoriae Conradus, episcopus VI Kal. Decembr. hac vita 191 decessit, et pro eo Gamenolfus annis plus minus IV praefuit [438].

976 Dissensio inter regem Ottonem et patruelem ejus Henricum ducem Bajoariae commota est [439].

977 Apud sanctum Gallum Immo abbas praefuit annis VIII, qui templum patroni sui pro viribus adornare studuit juxta distychon illud in arcu ecclesiae scriptum [440]. Discordia inter Ottonem ducem Sueviae [441], et Henricum Bajoariae ducem agitata.

978 Otto imperator contra Lotharium regem in Gallias duxit exercitum. Henricus dux Bajoariae, et alius Henricus dux [442]. Augustensis quoque episcopus Henricus rebellantes imperatori capti et exsilio mancipati sunt, ducatumque Bajoariae Otto dux Suevorum accepit.

979 Constantiae Gamenolfus episcopus obiit, eique Gebehardus nobilis et venerabilis praesul succedens XVI annis Ecclesiam rexit; qui basilicam sancti Gregorii in ripa Rheni abbatiamque suis ex praediis construxit [443].

981 Otto imperator, peragrata Italia, Campaniam Calabrosque fines cum exercitu ingreditur.

982 Graeci cum magnis copiis, conductis etiam pretio Sarracenis, Calabriam contra Ottonem imperatorem defendere aggressi, magnis utrinque 192 viribus conserta [444], primo victi, et deinde nova manu succurrentibus Agarenis, exercitum nostrum perimunt, vel capiunt. Ipseque imperator in mari natando fugiens, ab hostibus captus, cum non agnosceretur, ab eis ad quoddam castrum maritimum pro pretio, ut rogabat, adductus, a suis redemptus est. In eo conflictu nostris infaustissimo inter alios innumeros Henricus etiam Augustensis interceptus disparuit [445], eique Etich in episcopatu successit.---Ipso anno Otto dux Suevorum et Noricorum obiit, et post eum Conradus [446] dux Alemanniae factus est, Henricusque ducatum Bajoariae recepit. *Annal. Saxo.*

983 Otto imperator Romae infirmatus VI Idus Decemb. moritur; ibique honorifice in porticu sancti Petri tumulatur. *Annal. Saxo.*

984 Otto tertius, secundi Ottonis ex Graeca conjuge filius, adhuc infantilibus annis rex pro patre, quibusdam primoribus invitus, constitutus est, et magna cura educatus summa indole crevit.---Romae Joannes XIV, qui et Petrus, Papiae prius episcopus, papa CXXXIX, sedit mensibus VIII; eumque Bonifacius Ferrucii filius, prius relegato Benedicto, male ordinatus, Constantinopoli, quo fugerat, reversus comprehendit, et in castellum sancti Angeli relegatum, fame, et, ut perhibent, veneno enecuit ejusque sedem CXL papa invasit.

985 Romae Bonifacius VII, postquam XI [447] mensibus male invasam sedem occupaverat, subita morte periit; et mortuus, a suis caesus, confossus et triviatim pedibus tractus, vix tandem clericis miserantibus humatus est.---Augiae Ruodmanno abbate defuncto, Witegowo, XXV abbas, praefuit annis XII. Apud sanctum Gallum post Immonem Vodalricus abbas praefuit annis V.

193 986 Romae Joannes XV [448], papa CXLI, sedit annis X, mensibus VII; qui clericos suos parvi pendens odio ab ipsis habitus est.

987 Fames magna hoc anno facta.

990 Apud sanctum Gallum Vodalricus abbas et Eggehardus magister doctus obierunt, et Gerhardus abbas factus praefuit annis XI.

991 Theophania Graeca imperatrix, mater Ottonis regis, nono viduitatis anno obiit. Apud sanctum Gallum Foillanus Scottus eruditus hac vita decessit.

994 Conrado rege Burgundiae mortuo [449], et apud sanctum Mauricium sepulto, Rodolfus filius, licet ignavus, regium ibi nomen per annos circiter XXXVIII occupavit; sub quo, cessante jure, violentia et rapinae in illo regno, ut non facile propelli possint, adolevere, ibique, ut hodie apparet, cum suis complicitibus regnum obtinuerunt.

995 Henricus dux Bajoariae obiit, et filius ejus ex Gisela Conradi regis Burgundiae filia, itidem Henricus, imperator postea futurus, ducatum interim obtinuit. Hujus soror Gisela Stephano regi Hungariorum, cum se ad fidem Christi converteret, quasi vere, juxta nomen suum, fidei obses [450], in conjugium 194 data, eleemosynis caeterisque bonis operibus inibi intenta consenuit. Constantiae Gebehardus episcopus venerabilis obiit, et in basilica sancti Gregorii papae a se constructa sepultus quiescit, eique Lantpertus habitu et professione monachus, in episcopatu succedens, praefuit annis XXIII; qui templum sanctae Mariae ex parte diruens ampliavit.

996 Otto rex Italiam cum exercitu petiit sibi que rebelles coarctavit.

997 Otto rex, subactis rebellibus, Italia Romaque potitus est.---Et Gregorius V, qui et Bruno, filius Ottonis ducis [451], papa CXLII ordinatus, et Otto ab eo imperator coronatus est. Qui venerabilis papa, canonicam ibi disciplinam reparare satagens, sedit annis III, mensibus IX. Augiae Witegowone abbate privato, Alawicus, abbas XXVI promotus, Romae ab ipso papa consecratus et privilegio donatus est.---Conradus Alamannorum dux obiit, et pro eo Herimannus [452] ducatum 195 accepit, qui et ipse filiam Conradi regis Burgundiae Gerbirgam in matrimonio habuit; ex qua filium aequivocum tresque filias reliquit.

999 Otto imperator iterum Italiam cum exercitu invisit.

1000 Mortuo in Italia Wideroldo [453] Argentinae Ecclesiae episcopo, Alawicus Augiensis abbas episcopus pro eo ab imperatore, et Werinharius Augiae abbas XXVII statutus praefuit annis VI.---Romae quoque defuncto Gregorio papa, Silvester secundus, qui et Gerbertus, primo Remorum, post Ravennatum archiepiscopus, saeculari litteraturae nimium deditus et ob hoc curioso imperatori admodum amatus, papa in ordine CXLIII ordinatus sedit annis V. *Annal. Saxo an. praec.*

1001 Otto imperator Italiam sibi quaquaversum subditam lustrat. Apud sanctum Gallum Burchardus abbas praefuit annis XXIII.

1002 Otto imperator in Italia in castro Paterna [454] anno regni XIX, X Kal. Febr. immaturo obitu decessit, et inde asportatus, intestinis Augustae conditis, Aquisgrani sepelitur. Et Henricus Bajoariae dux, assumptis insignibus regni, rex pro eo regnavit annis XXIII. *Ditm.*

1003 Henricus rex, Henricum marchionem [455] sibi rebellantem petens, plurima ejus diruit castella. Ernestus comprehenditur, Brunone regis fratre et Henrico vix fuga dilapsis. Argentina a Herimanno [456] duce Alamanniae 196 regi rebellante spoliata, et divinitus in auctores sceleris graviter vindicatum est et ab ipso duce sacro loco satisfactum. *Ditm.*

1004 Henricus rex, per Veronam Italiam cis Padum petens, omnes sibi partium illarum civitates subjecit. Papiam ipsa qua coronatus est die irrumpens gladio et igne perdomuit. Inde, acceptis obsidibus, in Saxoniam reversus post paucos dies in Sclavos arma convertit, Boemanisque ad pristinam servitutem tributumque redactis, Bolizlaum etiam

ducem Sclavorum Bolanorum cum tota gente sua subjugavit, et in Saxoniam victor rediit. *Ditm.*---Herimannus dux Alemanniae obiit, eique filius ejus Herimannus, puer [457] omni populo acceptabilis, in ducatu successit. *Al. an.* 1003.

1005 Fames magna facta est. Romae post Gerbertum Joannes XVI, papa CXLIV, sedit anno I [458].

1006 Augiae Werinhario abbate defuncto, fratres Henricum monachum elegerunt. Sed rex Henricus ejus insolentiam, quamvis ab eo pecunias accepisset, detestatus, fratribusque apud se accusatis infensus, Immonem quemdam Gorziensem abbatem, qui et Prumiam ipso tempore tenebat, virum austum [459], ipsis invitis praeposuit. Unde nonnullis ex ipsis sponte locum illum relinquuntibus, quibusdam etiam ab eo jejuniis, 197 verberibus exsilioque graviter afflictis, nobile monasterium in magnis viris, libris et ecclesiae thesauris grave, peccatis exigentibus, pertulit detrimentum, sicuti Ruodpertus monachus nobilis et docte factus, matris meae patruus [460] prosa, rhythmo, metroque flebiliter deplangit [461]. Romae Joannes XVII, qui et Fasanus, papa CXLV ordinatur [462].

1007 Henricus rex summo studio apud castrum suum Babenberg nobilem et divitem episcopatum construxit, primusque ibi hoc anno episcopus promotus est Eberhardus.

1008 Luitolfo viro docto Trevirensi archiepiscopo defuncto, Megingaudus pro eo archiepiscopus a rege promovetur; sed Adalbero clericus, reginae Cunegundis [463] germanus, quibusdam faventibus, ad archipraesulatum quasi ex regio promisso sibi debitum adnitus, Trevirensis palatium praesidiis occupat, et cum fratribus suis Theoderico Metensi episcopo et Henrico [464] Bajoariae duce, Fridericoque comite [465], adnente etiam cum aliis multis Gerharo item comite [466], contra regem rebellavit; qui tamen omnes a rege post aliquod temporis spatium subacti sunt, et Henricus ipse Bajoariae ducatu privatur. *Ditm.*---Ipso anno Henricus rex, cognita tandem post duos annos Immonis crudelitate, remoto eo, Bernardum virum doctum et pium, Prumiensem monachum, Augiae constituit abbatem; qui gratanter susceptus fratres dispersos 198 recolligit, et a Lantperto Constantiensi episcopo abbas ejus loci XXIX consecratus, magna insignis scientia et pietate praefuit annis XL.

1009 Wolferadus comes Hiltrudem Piligrini, et Berhtradae filiam [467] uxorem duxit, ex qua postea, me Herimanno annuerato, XV liberos procreavit.

1010 Senior Wolferadus comes, paternus avus meus, clemens et justitiae tenax, inter suosque praeclarus, IV Non. Martii jam senex moritur [468].

1011 Willigisus Moguntiensis archiepiscopus obiit, eique Erchenbaldus successit.---Theodoricus dux partis [469] Lotharingorum sub ipsa pene praesentia regis a Henrico Bajoariae dudum duce, et quibusdam Lotharingis captus et abductus est; quo tamen postea relaxato, Henricus ipse gratiam regis ducatumque suum recepit. *Ditmar.*

1012 Conradus dux Carentani, filius Ottonis ducis fraterque Brunonis [470] dudum papae, obiit, et privato filio ejus puero Conrado, Adalbero [471] ducatum accepit. *Al. an. pr.*---Herimannus quoque Junior dux 199 Alemanniae [472] defunctus Ernestum sororis suae Giselaem maritum successorem accepit. *Ditmar.*

1013 Romae defuncto Sergio papa, Benedictus VIII, papa CXLVII, sedit annis ferme XII. *Al. an. praec.* Herimannus ego XV Kal. Aug. natus sum. Henricus rex Italiam cum exercitu petit.

1014 Henricus rex Romae imperiali a Benedicto papa coronatur benedictione. *Ditmar.*

1015 Ernestus dux Alemanniae in venatu ab Adalberone comite feram appetente sagitta vulneratus interiit, et ducatum ejus filius aequivocus, viduam vero Giselaem Conradus filius Henrici filii Ottonis ducis, futurus postea imperator, accepit. *Ditmarus.* Megingaudus Trevirorum archiepiscopus obiit eique Poppo, vir venerabilis, frater ipsius ducis Ernesti [473], successit.

1017 Godefridus dux partis Lotharingorum [474] Gerhardum comitem [475], Conradi, postea imperatoris, avunculum commisso praelio vicit. *Ditm.*

1018 Constantiae Lantperto episcopo defuncto, Ruodhardus praesulatum accepit, annisque ferme V praefuit. *Ditmarus.*

1019 Conradus adolescens, filius Conradi quondam ducis Carentani, auxiliante patruale [476] suo Conrado, postea imperatore, Adalberonem tunc **200** duces Carentani, apud Ulmam pugna victum fugavit. *Vid. supra a. 1012.*

1020 Benedictus papa ab imperatore invitatus Babenberg venit ibique ecclesiam sancti Stephani dedicavit [477]. Werinharius Argentinae episcopus; auxiliantibus quibusdam Suevis, Burgundiones invasit et conserto praelio vicit. *Annal. Saxo a. 1019.* Ego Herimannus litteris traditus sum XVII Kal. Octobr.

1021 Terrae motus magnus IV Idus Maii, feria VI, factus. Heribertus [478] Coloniae Aggripinae archiepiscopus, vir magnae sanctitatis, hac vita decedens multis miraculis claruit, eique Piligrinus successit. Erchenbaldo defuncto Aribo archipraesul efficitur. *Necrol. Fuld.*---Post Wolfpotonem [Wolbodonem] [479] quoque Leodicensem Durandus antistes promovetur. Irmendrudis etiam Buochaugiensis abbatissa venerabilis X Kal. Martii obiit, eique Abarhild abbatissa successit. Ex quo tempore, locus ille magis magisque in deterius defluere coepit. Henricus imperator in Italiam expeditionem movit. Werinharius frater meus Kalend. Novem. nascitur.

1022 Henricus imperator, Campaniam petens, Beneventum intravit, Trojam oppugnavit et cepit, Neapolim, Capuam, Salernum aliasque eo locorum civitates in deditionem omnes accepit, et Nordmannis quibusdam, qui tempore ejus illo confluerant, quoddam, ut fertur, illis in partibus territorium concessit; sicque per urbem transiens Romanam victor rediit in Germaniam. *Hepid.; Leo Ost. l. II.* Pestilentia in exercitu orta multos exstinxit; inter quos Ruodhardus Constantiae episcopus et Burchardus abbas de coenobio sancti Galli obierunt. *Necrol. Fuld.; Hepid.; Burchard. de Casibus.* Et pro his Heimo episcopus **201** annis ferme IV, Theodebaldusque abbas XI annis praefuerunt. Notkerus [480] quoque magister, et alii praestantes fratres, apud sanctum Gallum decesserunt.

1023 Ratisbonae post Gebhardum episcopum castum virum, et singularibus quibusdam moribus et munditiarum ornatusque insueto quodam amore famosum, et in divinis officiis nimis studiosum ab hac luce subtractum, alter item Gebhardus Augustensis canonicus successit [481].

1024 Romae defuncto Benedicto, frater ejus Joannes XVIII ex laico papa CXLVIII ordinatus sedit annis ferme IX.--Henricus quoque imperator, III Idus Julii absque filiis diem obiit, apud episcopatum Babenbergensem, a se constructum, quem omnium praediorum et thesaurorum suorum reliquerat haeredem, in basilica Sancti Petri sepelitur. *Vita.* ---Deinde cum Conradus Senior [482], filius Henrici et Adelheidae, et patruelis ejus Conradus filius Conradi ducis [483] ad regnum **202** praecipue adniterentur, habito apud villam Kambam [484] principum conventu. Senior Conradus rex promotus, et ab Aribone archiepiscopo Moguntiaci unctus est VI Idus Septembr. Nec multo post uxor ejus Gisela a Piligrino archiepiscopo Coloniae [485] regina nihilominus benedicta XI Kal. Octob. *Wippo.*

1025 Rebellio et discordia multa contra Conradum regem a patruale ejus Conrado et Ernusto duce Alamanniae, privigno [486] ejus; Welf [487] quoque Suevigena comite, et aliis pluribus facta. *Hepid.*

1026 Rex Conradus, sedatis ex parte rebellibus, circa tempus Quadragesimae cum exercitu Italiam adiit et, Pascha Vercellis acto, totam, praeter Lucam urbem Tusciae, Italiam in cis Romanis partibus sibi subjugavit. Ernst dux Alemanniae, cum eo ipso anno, interpellante matre, pacificatus, Campidonensem loco beneficii abbatiam accepit suisque militibus distribuit, nec multo post, pravo aversus consilio, iterum rebellavit. *Wippo.*---Ipso anno Constantiae Heimo episcopus subita morte pleuresi tactus decessit, eique Warmannus successit, annis ferme VIII. Burchardus quoque Campidonensis et Rhenaugiensis abbas obiit, eique Rhenaugiae Pirtilo abbas substituitur. Brun Augustensis episcopus et Welf comes praedis et incendiis inter se mutuo debacchantur. *Wippo.*

1027 Conradus rex, acto Yporegiae [488] Natali Domini, in ulteriora **203** progressus, Luccam cum Reginhero Marchione in deditionem accepit, Romamque perveniens a Joanne papa in die sancto Paschae imperator coronatus est, subactaque Italia tota reversus, in Alemannia apud Ulmam placitum habuit ibique ad deditionem Ernestum ducem privignum suum et Welf comitem cum aliis accipiens per aliquod tempus exsilio deputavit. *Wippo; Hepid.* Kyburg castrum Werenharii comitis adhuc renitentis aliaque nonnulla rebellium castra capta sunt. Conradus etiam patruelis ejus sese imperatori tradens in exsiliu nihilominus mittitur. *Hepid. an. 1033.*--- Werinharius Argentinae praesul Constantinopolim ab imperatore legatus dirigitur, ibique insequenti anno defunctus Wilihelmum successorem accepit. Hiltegart Buochaugiae abbatissa efficitur.

1028 Henricus filius imperatoris Aquisgrani in die sancto Paschae rex a principibus cunctis adhuc puer electus, a Piligrino Coloniense archiepiscopo unctus est [489]. *Wippo.*

1029 Imperatore Ratisbonae paschale festum agente, Brun Augustensis episcopus, summus symmista ejus vita inibi decessit, Augustaeque in incoepa sancti Mauricii sepultus basilica Eberhardum accepit successorem. *Wippo.*

1030 Ernest dux, cum exilio relaxatus ducatum suum recepisset, pravorum consilio usus, et denuo imperatori refragatus ducatu privatur, et frater ejus Junior Herimannus, dux Suevorum efficitur. *Hepid.*---Conradus imperator, jam dudum inimicitii cum Stephano Ungariorum rege conflatis, Pannoniam petiit, et, quantum fluminibus et paludibus non obstantibus poterat, Rabam usque devastavit. *Wippo.* ---Interim in Alemannia cum Ernest dudum dux, ejusque complices parvis viribus contra imperatorem agitantes, praedis circa silvam Martianam [490] populares 204 infestarent, a Manegoldo [491] comite ex Augiensi militia observati, et XVI Kal. Septemb. conserto praelio victi sunt. Ipsoque Manegoldo ibidem perempto, Ernest pridem dux, et Werinhere comes caput rebellionis, Adalbertus quoque et Werin nobiles milites cum aliis ceciderunt; et Ernest Constantiae, Manegoldus vero Augiae sepulti sunt. *Wip.*---Burchardus Augiensis monachus Ratisbonae apud sanctum Emmerammum abbas promovetur.

1031 Pax cum Stephano rege Hungarorum redintegratur [492]. Aribo Moguntinae sedis archiepiscopus, Romam orandi gratia petens, hac vita decessit; eique in archipraesulatu Bardo vita et habitu monachi venerandus successit. *Wippo.*

1032 Rodolfus ignavus Burgundiae regulus obiit, et diadema ejus regnique insignia Conrado imperatori per Seligerum allata sunt. Imperatoreque ipsis diebus contra Misiconem Sclavorum, qui Boloni vocantur, regem exercitum ductante, Odo, sororis ejusdem Rodolphi filius, princeps Gallicae Campaniae, regnum Burgundiae invasit, captisque Nuenburg et Murtena castris, sua in eis praesidia imposuit. *Hepid. Wip.*---Bern. Augiae abbas, missis Romam coenobii sui privilegiis, a papa Joanne item privilegium [493], cum sandaliis ut episcopalibus indumentis missas 205 ageret, accepit. Unde permoto Warmanno Constantiensi episcopo apud imperatorem, quasi sui pervasor officii et honoris, accusatus, eo usque ab utrisque coarctatur, donec idem [*Bern. supplet:* cum sandaliis privilegium ipsi episcopo traderet, publice in synodo sua, id est] in Coena Domini sequentis anni incendendum. Ipso anno Buochaugiense coenobium III Idus Januarii incendio flagrat. Bertha avia mea femina satis religiosa XXIII viduitatis anno, XI Kal. Jan. decessit.

1033 Imperator post Natalem Domini Burgundiam petiit, Murtenam obsedit; sed, impediendo hiemis algore, nihil inibi se dignum potuit efficere. Unde rursus aestate ipsam Odonis provinciam, Gallicam invadens Campaniam, praedis et incendiis devastavit, donec ipse Odo supplex ad eum veniret et clementer susceptus satisfactionem, licet ficte, promitteret. *Hepid.; Wip.*---Romae, defuncto Joanne, Benedictus IX, qui et Theophylactus, papa CXLIX ordinatus, licet indignis tanto ordini moribus et factis, sedet annis plus XII. Eclipsis solis III Kal. Julii circa VII diei horam facta [494].

1034 Imperator, iterum Burgundiam cum magnis petens copiis, omnia cis Rodanum castella subjecit; Murtenam diruit, Genuensem [Genevensem] urbem intravit, Lugdunensem archiepiscopum Burchardum [495], hominem genere nobilem et strenuum, sed per omnia scelestum et sacrilegum cum multis aliis principibus in deditionem accepit, subjugatoque Burgundiae regno rediit. *Wippo.*---Ipso anno Warmanno Constantiensi episcopo mortuo [496] frater ejus Eberhardus 206 succedens plus XII praefuit annis. Megenbardo quoque praesule Wirzeburgense defuncto, Brun, patruelis imperatoris, filius scilicet ex Mathilde Conradi ducis, episcopatum die Paschae accepit.---Apud sanctum Gallum etiam Theopaldo abbate decedente, Nordpertus successit. Pagani Sclavi, Leutizi dicti, Saxoniae terminos infestant. *Annal. Hildesh.*

1035 In Italia minores milites, contra dominos suos insurgentes et suis legibus vivere eosque opprimere volentes, validam conjurationem fecere. Ad quos coercendos cum primores adunati pugnam inirent, multi utrinque ceciderunt: inter quos etiam Astensis episcopus vulneratus interiit. *Hepid.*---Adelberto dux Carentani et Histriae, amissa imperatoris gratia, ducatu quoque privatus est [497]. Leutizi Wirbinam castellum clam proditum capiunt multosque nostrorum occidunt, vel captivos abducunt. Imperator, vi transito Albia flumine, provinciam eorum ingrediens late vastat. *Annal. Hildesh. Wip.*---Synodus magna apud Triburiam ab imperatore collecta est [498].

1036 Piligrinus Coloniensis archiepiscopus decessit eique Herimannus Ottonis secundi imperatoris ex filia nepos successit. *Wipo.*---Gebehardus secundus Ratisbonensis episcopus XVI Kal. Martii obiit; pro quo tertius Gebehardus, Conradi imperatoris ex matre Adelheide frater, episcopus ordinatur. *Chron. August.; alii an. pr.*---Henricus rex, filius imperatoris, Chunihildem Chutonis, Danorum et Anglorum regis filiam, regalibus sibi apud Noviomagum nuptiis copulavit uxorem. *Annal. Hildesh.*---Conradus patruelis imperatoris patris sui ducatum in Carentano et in Histria, quem Adelbero habuerat, ab imperatore recepit. *Idem.*---Heremannus quoque dux Alemanniae marcham soceri sui Meginfridi [499] in Italia ab imperatore accepit. Leutizi Sclavi imperatori vectigales facti. 207 Burchardus, Lugdunensis archiepiscopus, imo tyrannus, et sacrilegus ecclesiarum depraedator, adulter, incestuosus, cum Vodalrici Selegeri filium bello peteret, ab ipso victus et captus, imperatorique adductus, ferro compeditus et custodiae mancipatus multis annis detinetur in vinculis. *Glaber.*---Imperator hieme Italiam petit. Sanctimoniales a domna Irmingarda, Welf comitis vidua apud Altorf pro clericis collectae sunt [500].

1037 Imperator, celebrato Veronae Natale Domini, per Brixiam et Cremonam Mediolanum pervenit; inde Papiam adiens, Herebertum Mediolanensem archiepiscopum, infidelitatis accusatum apprehendi jussit, eumque Popponi patriarchae Aquileiensi custodiendum commendavit; qui fuga elapsus cunctis viribus eidem imperatori rebellare contendit. *Wip.*; *Otto Fris.*---Imperator, paschali festo Ravennae acto, territorium Mediolanense repetiit, urbem obsedit, castella, villas omniaque circum ad rebelles pertinentia vastavit. Conjuratorum vero manum facile compescuit, eisque legem, quam et prioribus habuerant temporibus, scripto roboravit. *Hepid.*---Papa Benedictus Cremonam ad imperatorem venit. Episcopi Placentinus, Cremonensis et Vercellensis incusati ab imperatore, captique et in exsilium missi sunt. *Annal. Hildes.*; *Wip.*---Ipso anno pugna inter Odonem Gallicae Campaniae principem, et Gozzilonem [501] Lotharingorum ducem commissa, Odo victus et cum suis fugatus in ipsa fuga peremptus interiit. *Rod. Glaber. hist. l. III, c. 9.*

208 1038 Cum imperator Natalem Domini Parmae ageret, orto inter Parmenses cives et exercitum tumultu, multi ceciderunt, et pluribus civium trucidatis, ipsa civitas incendio consumpta est. *Wippo*; *Otto Fris.*---Papa archiepiscopum Mediolanensem imperatori adhuc rebellantem excommunicat. *Wippo.*---Imperator cum ultra Romanas partes peragrasset, indeque per Adriatici maris oras remearet, mense Julio ingens exercitum pestilentia invasit, et plurimos passim exstinxit; inter quos Chunihildis regina, Henrici regis uxor XVII Kal. Aug. [502] defuncta, et ad castrum Lindburg translata ibique sepulta est. *Wip.*---Herimannus quoque dux Alemanniae suis admodum flebili morte X Kal. Aug. occumbens [503], Tridenti tumulatus est. *Otto Fris.*; *Wip.*---Imperator, de Italia reversus, Solodori colloquio habito, plurimos Burgundionum primores tam sibi quam filio suo subjectionem sacramento firmare coegit.---Ipso anno, Stephanus Hungarorum rex, cum ante plurimos annos se cum tota gente sua ad Christi fidem convertisset, ecclesiasque multas et episcopatus contraxisset [*leg. construxisset*], et [in] regnum suum probis (*sic*) mitissimus operam impendisset, Petrum, sororis suae filium, de Venetia, [504] natum pro se regem constituens, obiit. *Wippo*; *Annal. Saxo.*

209 1039 Conradus imperator, apud Trajectum Fresiae urbem Pentecosten agens, III [505] Nonas Junii inopinata morte subito decessit, et Nemetum allatus ibique sepultus est; et filius ejus rex Henricus gubernacula regni suscepit.---Reginbaldu quoque Nemetensis episcopus, vir vita et habitu monachico verendus, III Idus Octob. [506] decessit, eique Sibicho fama longe dissimilis successit. Conradus etiam dux Carentani, et Adelbero aemulus ejus, qui ante cum ducatum tenuerat, ipso anno obierunt. *Annal. Hildes.*---Henricus rex, mota in Boemiam expeditione, cum dux gentis Brezizlaus filium suum ei obsidem misisset, seque ipsum venturum et imperata facturum, licet ficte, promississet, statim rediit. Petrus rex Hungarorum hieme terminos regni sui invadens, praedis, incendiis et captivitate depopulatur. *Al. an. seq.*

1040 Henricus rex, Boemiensem ducem iterum rebellantem petens, ad praestructionem seu munitionem silvae citra et ultra expugnandam, partem expeditam exercitus per devia saltus in provinciam misit; sed cum XI Kal. Sept. istac, crastina vero die illac milites, silvosa difficilia et obstructa loca ingressi, casso labore jam fatigabundi, firmissimam quamdam machinam oppugnatam aggredi frustra tentarent, irruentibus undique Boemanis caesi, capti fugatique sunt; et qui in provincia adhuc ex nostris remanserant, interveniente Gunthario Eremita [507] incolumes educti redierunt. Rex vero **210**, plurimis militum et procerum amissis, infecto interim negotio discessit. *Annal. Saxo*; *Hepid.*---Eberhardus Babenbergensis Ecclesiae primus episcopus anno promotionis XXXIII decessit, cui Suidegerus, natione Saxo, vir laudabilis successit. *Necrol. Fuld.*

1041 Henricus rex, reddito Boemano duci obside filio suo, captivos in silva captos redemit, secutaque aestate collecto grandi exercitu provinciam ipsam per devia ingressus praedis et incendiis cuncta devastat, donec dux malis subactus pacem postulet, sui deditionem et cum tota gente subjectionem, Ratisbonamque se ad regem venturum, et imperata facturum, fidelibus regis ad se vocatis, promitteret, quod etiam rege discedente mox factis implevit. *Hepid.*---Ipso anno Hungari perfidi, Ovonem quemdam regem sibi constituentes, Petrum regem suum occidere moliantur. Qui, vix fuga lapsus, primo ad marchionem nostrum Adelbertum sororis suae maritum [508] profugus venit, indeque ad regem Henricum veniens, pedibusque ejus provolutus veniam et gratiam imploravit et impetravit. *Hepid.*; *Annal. Hildes.*

1042 Henricus rex hieme Burgundiam invasit multosque principum se illi subjicientes suscepit, nonnullaque legitime dijudicavit.---Ovo Hungarorum tyrannus ob susceptum a rege nostro Petrum divisit bifariam exercitum suum; fines Bajoariae ex utraque Danubii parte depraedans et incendens populatur; sed una pars exercitus ejus a septentrionali parte Danubii **211** ab Adelberto marchione, et filio ejus Luitpoldo ad internecionem caesa est. *Chron. August.*---Henricus quoque, autumno Pannonias petens, Heimenburg et Brezesburg evertit, septentrionalem Danubii partem, quia flumina australem et paludes munierant, usque ad Grana flumen vastavit, seu in deditionem accepit; et pars exercitus, bis numero Hungariam incursantibus congregiens, strages magnas effecit, et subactis partium illarum Hungaris, cum Petrum recipere nollent, quemdam alium ex illis, apud Boemanos item exsulantem, ducem eis constituit; quem tamen Ovo statim post discessum regis resistere non valentem in Boemiam repulit. *Annal. Hildes.*---Poppo patriarcha Aquileiense obiit, eique Eberhardus Augustensis canonicus a rege promotus successit.

1043 Gisela imperatrix apud Goslare, quamvis, a sortilegis nonnunquam vera sibi praedicientibus decepta, filio regi se supervicturam crederet, dysenteriae morbo XVI Kal. Martii decessit, et Nemetim juxta maritum imperatorem sepulta est. Aestas pluviosa frugum et vindemiarum penuriam effecit. Henricus rex, iterum Pannonias petens, ab Ovone vix impetrante pactum, satisfactionem, obsides, munera regnique usque ad Litha flumen partem accipiens discessit. Inde in Alemanniam veniens, in synodo Constantiensi, cunctis qui contra se deliquerant primum ipse debitum omne dimisit; deinde precibus et adhortationibus omnes praesentes Suevigenas, **212** postea, in aliis regni sui provinciis idem actum iri satagens, dimissis debitis et inimicitias sibi invicem reconciliavit, pacemque multis saeculis inauditam efficiens per edictum confirmavit. Exin Willehelmi Pictaviensis filiam sponsam suam accipiens, et Moguntiaci reginam ungi faciens, regales apud Ingelheim nuptias celebravit, et, in vano histrionum favore nihili pendendo, utile cunctis exemplum, vacuos eos et moerentes dimittendo, proposuit. *Chron. August.*---Ubi etiam Luitpaldus Adelberti marchionis filius, magnae virtutis et pietatis adolescens, ab ipso rege marchio promotus et post paucos dies defunctus Treviri a patruo suo Poppone archiepiscopo sepultus est. *Hepid.*

1044 *M. G.* Maxima pestis pecudum: et hiems satis dura et nivosa magnam vinearum partem frigore perdidit, et frugum sterilitas famem non modicam effecit.---Gozzilo dux Lotharingorum [\[509\]](#) moriens Gozziloni filio, quamvis ignavo, ducatum suum a rege Henrico promissum relinquere disposuit. Sed alter filius ejus Godefridus jam dudum dux [\[510\]](#), cum ducatum fratri debitum contra fas a rege sibi obtinere nequivisset, jusjurandum fidemque postponens, rebellare pio regi praesumit.---**213** Ovo rex cum jusjurandum pactumque infregisset, Henricus rex cum perparvis copiis Pannonias petiit; quem Ovo, qui maximum paraverat exercitum, in tantum despexit ut eum, quasi facile occidendum seu capiendum, provinciam ingredi sineret. Sed Henricus cum parte copiarum Rabam fluvium festine in divino confisus auxilio transvadavit, pugnam cunctis militibus passim festinantibus iniit, et in prima congressione innumerabilem Hungarorum exercitum fugavit et prostravit, et paucissimis suorum amissis ipsemet fortissime pugnans gloriosissimam victoriam adeptus est III Nonas Julii. Et, Ovone rege vix fuga elapso, omnes Hungari ad deditionem Henrico regi catervatim concurrunt subjectionem servitiumque promittunt. Ipse vero, ut erat per omnia piissimus, Petrum jam dudum expulsum regno suo restituit, Hungaros petentes lege Bajoarica donavit ipseque cum triumpho in regnum suum rediit. Nec multo post idem Ovo, a Petro rege comprehensus, scelerum suorum poenas capite plexus persolvit [\[511\]](#).

Eodem anno Ludovicus comes [\[512\]](#) Reginboldum principem, reginae Agnetis avunculum, sed Henrico regi inimicum, dum quoddam castellum ejus, quod mons Piligardae dicitur, magna cum manu expugnare pararet, cum parva militum suorum copia pugnam iniens vicit, multisque caesis reliquos fugavit.---Romani Benedictum [\[513\]](#) papam multis criminatum sede sua pellunt et Silvestrum quemdam in locum ejus statuunt; quem tamen postea Benedictus, quibusdam sibi faventibus, excommunicatum depulit, sedique suae redditus seipsum postea privavit et alium pro se ob avaritiam contra canones ordinavit [\[514\]](#).---Heribertus Mediolani archiepiscopus obiit. Beggelheim castellum Godefridi **214** a rege destruitur. Gebehardus Ravennas archiepiscopus obiit, et pro eo Widger constituitur [\[515\]](#).

1045 *M. G.* Reginolt [\[516\]](#), et Gerolt Burgundiones regi apud Solodorum ad deditionem venerunt. Otto [\[517\]](#) palatinus comes paschali hebdomada dux Alemanniae apud Goslare a rege constituitur. Petrus rex Henricum regem in festivitate Pentecostes ad se invitatum magno apparatu suscepit, et maximis muneribus donavit, eique regnum Pannoniarum, principibus Hungarorum fidelitatem illi et successoribus ejus juramento firmantibus, reddidit; quod tamen ab eo ipse, dum viveret, possidendum recepit. In quo videlicet itinere rex quoddam vetus solarium [\[518\]](#) ascendens cum multis aliis, aedificio cadente, corruit, ipsoque, Deo protegente, illaeso, Brun Wirzburgensis episcopus lethaliter cum aliis collapsus, post unam hebdomadam (*Codd. ibidem*) VII Kal. Junii obiit, et, ad sedem suam reportatus ibique sepultus, Adalberonem successorem suscepit. *Avent. Brunner.* Godefridus dux [\[519\]](#) rebellionis suae desperans, regique ad deditionem veniens, in custodiam mittitur [\[520\]](#). Wido Mediolani archiepiscopus constituitur. Sclavi, qui Luitici [\[521\]](#) dicuntur, Saxoniae terminos inquietantes regi, illo cum copiis militum venienti, se tradunt, et solitum censum promittunt.---Autumnali tempore Guticharius [*al., Guntharius*] eremita [\[522\]](#) ad Christum migravit, et in Braga Boemiae urbe sepultus quiescit. Per idem tempus regale colloquium, apud Triburiam conductum, gravis regis infirmitas praepedit. Quo etiam tempore Agnes regina filiam regi peperit.

215 1046 *M. G.* Rex Natalem Domini in Saxonia apud Goslare celebravit. Magna mortalitas multos passim exstinxit. Eggehardus marchio [\[523\]](#) ditissimus subito moriens praediorum suorum regem reliquit haeredem. *An. Sax.*---Rex paschale festum apud Trajectum Fresiae urbem egit, et subsecutis diebus, navali expeditione in Phladirtingam [\[524\]](#) fretum trajiciens, pagum quemdam, quem Theodoricus marchio sibi usurpaverat, ab eo eripuit; unde idem postea rebellionis causam sumpsit. Sanctum autem Pentecosten Aquisgrani faciens Godefrido duci e custodia relaxato, sibi que procedenti terra tenus prostrato ducatum suum [\[525\]](#) miseratus reddidit. Quibus etiam diebus Widgerum, qui Ravennae praesulatum jam biennio inepte et crudeliter, nondum consecratus, tenebat, ad se vocatum episcopatu privavit [\[526\]](#). Sequenti tempore rex in Italiam expeditionem parat. Fridericus frater Henrici ducis Bajoariae, dux Lotharingorum [\[527\]](#), pro Godefridi fratre ignavo Gozzilone constituitur.---Subsecuto autumno

Hungari, pristinae perfidiae suae memores, Andream quemdam regem sibi statuunt, Petrum regem, multis advenarum qui pro eo pugnaverant occisis, variis cum conjugue sua [*Gott.*, injuriis affectum postremo oculis privant, et in quemdam locum cum eadem conjugue sua] alendum deputant; multis etiam per idem tempus peregrinis inibi exspoliatis, exsulatis atque necatis.---Quo comperto, rex Henricus, qui jam valido exercitu congregato in Italiam **216** iter coeperat, nimis indoluit; sed tamen expeditionem non deseruit. Itaque coadunato exercitu Papiae [528] synodum celebravit. Inde Placentiam veniens, Gratianum, quem, expulsis prioribus, Romani papam statuerant [529], ad se venientem honorifice suscepit, sicque, cunctis prospere cedentibus, juxta Natalem Domini, non longe ab urbe Roma apud Sutriam [530] synodo item acta, causaque erroneorum pontificum diligentius ventilata, Gratianum papam convictum pastorali baculo privavit [531]. Dein, omnium, tam Romanorum quam aliorum, assensu Suidgerum episcopum, qui post Eberhardum primum secundus Babenbergensem sexto jam anno regebat Ecclesiam, nimium reluctantem, summum Romanae Ecclesiae elegit pontificem; sicque circa vigiliis Natalis Domini ipsam ingrediuntur urbem. Eadem nocte bonae memoriae Eberhardus Constantiensis Ecclesiae episcopus, inibi in porticu sancti Petri sepeliendus, obiit XIII episcopatus sui anno.

217 1047 *M. G.* In ipsa Natalis die Domini [532] praefatus Suidgerus, natione Saxo, apostolicae sedi papa ex more consecratus et nomine auctus Clemens secundus vocatus est. Qui mox ipsa die Henricum regem et conjugem ejus Agnetem imperiali benedictione sublimavit; peractisque missarum solemnibus, ipse dominus papa et imperator cum imperatrice ita, ut erat coronatus, ad Lateranense palatium cum ingenti gloria proficiscuntur, cunctis civibus Romanis mirantibus, honoremque singulis quibusque pro facultate obiter impendentibus, completisque Romae cum summa pace aliquot diebus, imperator magnam exercitus partem patriam redire permittens, ipse cum reliquo ad ulteriora contendit.---**218** Circa idem tempus imperator praesules nonnullos constituit, inter quos Ravennati Ecclesiae Hunfridum cancellarium suum in Italia; Constantiensi Theodericum per alias provincias cancellarium suum et archicapellanum, et Aquisgranae praepositum; Argentinae Herandum Spirae praepositum pro Willehelmo [533] autumnali tempore defuncto; Virudinensi Theodericum Basileae praepositum et capellanum suum, pontifices praefecit. Imperator vero Roma egressus nonnulla castella sibi rebellantia cepit; provincias, prout videbatur, disposuit; duces Nortmannis, qui in illis partibus commorantur, et aliis eo locorum urbibus constituit. Sed socru [534] imperatoris de monte Gargano Beneventum reversa, orto tumultu Beneventani cives quibusdam eam injuriis afficiunt. Unde, severam ab imperatore vindictam metuentes, eique se subdere non praesumentes, rebellionem ineunt [535]. Sed imperator, qui magna, ut dictum est, ex parte exercitum jam remiserat, et ad alia occupato animo jam patriam tendebat, tantam tunc temporis civitatem expugnatam aggredi distulit, interimque eo infecto negotio, sed alias universa Italia parente pacataque, redire disposuit. Interea imperatrix Agnes, quae Romae ab imperatore digressa fuerat, in Ravennati territorio filiam peperit.---Imperator vero coepto redeundi itinere, Mantuae paschale festum in gravissima decumbens aegritudine commoratur. Postea convalescens corpus beati Widonis Pomposiae monasterii abbatis in magna sanctitate ante non integrum annum defuncti, plurimis glorificatum miraculis, de Parmensi, ubi sepultus fuit, civitate ad urbem Spiram transferendum, magno secum cum honore de Italia rediens devexit. In quo itinere Augustam Vindelicam in litanis [536] ante Ascensionem Domini veniens, Eberhardo urbis ejusdem **219** episcopo, in adventu ejus defuncto, Henricum capellanum suum successorem constituit; actoque inibi eodem festo, Pentecostes solemnibus Spirae celebravit, ibique colloquium cum regni principibus habuit et corpus praefati abbatis in incoepta extra urbem basilica [537] tumulari fecit.---Quo tempore Welf comitem Suevigenam [538], Welf dudum comitis filium, Carentani ducem promovit. Avunculum quoque ejus Adelberonem, ducum videlicet Henrici et Frederici [539] fratrem. Metensis Ecclesiae episcopum post Theodericum nuper defunctum constituit. Item, Poppone archiepiscopo ipsis diebus defuncto, Trevirensi urbi Eberhardum Wortmatiae praepositum archipraesulem praefecit.---Per idem tempus, cum expeditionem in Pannonias ad Petrum ulciscendum disponeret, Godefridus dux cum Balduino [540] de Flandris et aliis nonnullis rebellionem innovasse bellumque copiis collectis paravisse; Theodericus quoque de Phladirtinga marchio rebellavisse, et episcopatus sibi contiguos ad injuriam imperatoris populatus esse nuntiatur. Praeterea Andreas, qui regnum Petri obtinuit, jam crebro legatos supplices miserat, regnum se ab Hungaris coactum suscepisse confirmans, de Petri sese injuriis excusans, quique adversus eum conjuraverant, partim a se trucidatos, partim imperatori tradendos denuntians, suamque imperatori subjectionem, annum censum et devotam servitutem, si regnum se habere permetteret, mandans. Quibus ex causis dilata expeditione illa, cum Godefridus quoque dux rebellionem suam callidis legationibus dissimularet, autumnali tempore navali exercitu collecto contra Theodericum in Phladirtingam arma commovit.---Interea Otto Suevorum dux, qui provinciam sibi traditam pie ac strenue tertio jam anno regebat, immaturo obitu diem clausit extremum. Iphis quoque diebus Heinricus Bajoariae dux defunctus Treveris sepelitur. Clemens etiam, qui et Suidgerus papa, in Romanis partibus nono mense promotionis suae diem [541] obiit, ad episcopatum suum Babenberg reportatus tumulatur.---**220** Imperator expeditione in Phladirtingam trajecta, aquosis impediens locis, parum proficere potuit, et revertens, adversariis marino cursu levibus scaphis latrocinantium more sequentibus, et extremos quosque incursando caedentibus, non modicam in exercitu cladem pertulit. Ipso quoque tempore Godefridus, inter alia quae contra regem gessit, Viridunensem civitatem dolo captam incendit et evertit; cujus ducatum imperator Adelberto [542] cuidam tradit. *Gesta Viridun. epp. apud Calmet.*

1048 *M. G.* Imperator Natales Domini in Saxonia moratus [543], confestim per Wirzeburg in Alemanniam venit, et Ulmae colloquium habens, Ottonem de Svinvurt marchionem Suevis ducem constituit: indeque Bajoariam veniens, quadragesimale et paschale tempus exegit. Eadem Quadragesima sanguis, ut creditur, Domini apud urbem Mantuam divina per quemdam caecum revelatione invenitur, et plurimis miraculis declaratur. Imperator Ratisbona, ubi Pascha cum Ottone et Brecizlao ducibus et multis aliis principibus egit, digressus, Alemanniam repetit, et in *Augiam nostram* [544] ingressus VIII Kal. Maii, novam sancti Marci evangelistae *patroni nostri* basilicam, a domino Bern abbate constructam, se praesente a Theoderico Constantiensi episcopo dedicari fecit, et ejusdem sancti festo in litania majore *apud nos* acto, Ascensionem Domini Turego, Pentecosten autem Solodoro celebravit, habitoque ibi cum Burgundionibus colloquio, per Franciam orientalem in Saxoniam remeavit.---Per idem tempus dominus Bern, abba Augiae, vir doctrina et moribus insignis, anno promotionis suo XI, in senectute bona morbo confectus, VII Idus Junii diem ultimum clausit, et in basilica sancti Marci sepultus quiescit. In cujus locum Vodelricus decanus a fratribus electus, abbas ab imperatore constituitur.---221 Defuncto quoque viro docto Wazone [545] Leodii pontifice, Dietwinus successit. Sequenti Julio Poppo Brixiensis [546] episcopus, ab imperatore electus, Romam mittitur, et honorifice susceptus apostolicae sedi papa CLII ordinatur [547], mutato nomine, Damasus secundus vocatus. Sed paucis diebus exactis defunctus, et ad sanctum Laurentium extra urbem sepultus est. Autumnali tempore Henricus imperator, et Henricus Galliarum rex, in Metensi territorio [548] convenientes, pacem pactumque inter se juramento confirmant. Quibus diebus terraemotus magnus factus est nocte III Idus Octobris. Ipsi item diebus Agnes imperatrix filiam imperatori peperit.---Eodem etiam tempore Godefridus Adelbertum ducem se depraedantem persecutus, et dimissa multitudine cum paucis inventum, cum aliis qui repugnare tentabant, occidit. Post quem Gerhardus dux [549] ab imperatore constituitur. Ipsi imperator diebus Argenturacum, et inde prope Natalem Domini Ulmam venit, sicque in Bajoariam proficiscitur.

1049 *M. G.* Imperator Natalem Domini Frisingae, et Purificationem sanctae Mariae Ratisbonae agens, Bajoariae ducem Conradum [550] constituit, et circa quadragesimale tempus inde in Saxoniam recessit. Godebaldus Nemetensis [551] praepositus Aquileiae patriarcha post Eberhardum his diebus defunctum ab imperatore promovetur.---222 Interea, glaciali hieme suppeditante, nonnulli de partibus maritimis milites et principes, cum Leodiensi [552] episcopo, et Trajectensi, atque Metensi congregati, Theodorico in Phladirtingam insidias tendunt, commissaque pugna victum occidunt [553], et provinciam illam imperatori subjiciunt; quam tamen non multo post Godefridus occupans, ab eisdem pugna petitus et victus vix aufugit.---Per idem tempus Brun, id est, de Tullo Leucorum episcopus, ab imperatore electus Romamque missus summo honore suscipitur, et in Quadragesima [554] papa CLIII ordinatus Leonis nomen noni accipit. Qui in proximo Pascha Udalricum Augiensis coenobii provisorem, Romam venientem, abbatis benedictione consecravit, et monasterii ejusdem privilegia, antiquitus a sede apostolica tradita, sua auctoritate confirmavit et innovavit, indictione II, VII [*al.*, VIII] Kal. Aprilis. Idem papa in hebdomada post Albas synodum cum Italiae episcopis maxime contra Simoniacam haeresim Romae celebravit [555]. Idem in hebdomada Pentecostes aliam synodum Papiiae congregavit; indeque per montem Jovis cum pluribus Romanorum in Cisalpinas partes devenit. Exacto etiam tempore Odilo venerabilis Cluniacensis coenobii, et multorum pater monasteriorum, IV Nonas Januarii [556] migravit ad Dominum.---223 Secuta aestate, cum imperator expeditionem contra Godefridum et Balduinum a domno papa excommunicatos pararet, Godefridus, tam vim imperatoris quam papae excommunicationem pertimescens, ad deditionem Aquisgrani venit, et opitulante papa gratiam imperatoris promeruit. Balduinus vero utrumque contemnens, vastata ab exercitu magna ex parte provincia sua, tandem obsides dedit, et pactum cum imperatore fecit.---Autumnali tempore [557] domnus papa synodum magnam Remis cum Galliarum episcopis habuit; indeque Moguntiacum veniens aliam synodum XI episcoporum coram imperatore et regni nostri principibus celebravit [558] et postea, Alemanniam adiens, Augiae festum sancti Clementis, et Dominicam ante adventum VI Kal. Decemb. egit, ac per Augustam Bajoariamque transiens Natalem Domini Veronae coluit.

1050 Imperator vero idem festum in Saxonia mansit. Ipsa hieme cum episcopus Ratisbonae Gebehardus, qui Campidonensem abbatiam nuper beneficii loco ab imperatore acceperat, in Pannoniarum terminis moraretur, cedentibus Hungaris fines eorum ingrediens, praedas inde abduxit. Sed, ipso discedente, plurimus Hungarorum exercitus fines nostros invadens, plurimam partem captivavit, incendit atque vastavit.---Imperator paschale festum apud Trajectum moratur. Domnus papa post Pascha synodum item Romae collegit, et subsecuto tempore ultra Romam progrediens, nonnullos locorum principes et civitates tam sibi quam imperatori jurejurando subjecit, Beneventanosque adhuc rebellantes excommunicavit [559]. Nonnulli etiam exterarum principes gentium, missis 224 ad eum, utpote apostolicum virum, legatis, subjectionem ipsi promittunt. Imperator contra Gazmerum [560] ducem Bolanorum, rebellionem molientem, expeditionem parat, graviusque infirmitate detentus, pacem pactumque eum petentem suscipiens, discessit.---Gebehardus Ratisbonensis episcopus cum Conrado duce Bajoariae, et Adelberto marchione aliisque quibusdam episcopis et principibus Bajoariae Heimenburg reaedificant, et magnam Hungarorum copiam se invadentem prosternunt, et usque ad innumerabiles exercitus eorum praesentiam refugientem persequuntur, cunctisque Hungarorum agminibus, divinitus immisso terrore, terga vertentibus, ad castra, Deo gratias reddentes, revertuntur [561].---Ipso autumno domnus papa synodum Vercellis [562] collegit, et Hunfridum archiepiscopum, pro quadam inter Ravennatem et Romanam Ecclesiam contentione, ab officio suspendit; indeque

Gallias et episcopatum suum Leucorum civitatem revisit. Quo etiam tempore Agnes imperatrix tandem imperatori filium peperit.

1051 *M. G.* Imperator Natalem Domini in Saxonia apud Goslare egit, et multos ex principibus filio suo iurejurando fidem subjectionemque promittere fecit. Nec multo post ipse et dominus papa cum multis episcopis et principibus apud Augustam Vindelicam convenientes Purificationem Dei Genitricis celebraverunt, Ravennateque archiepiscopo [563] apud papam 225 inibi reconciliato, charitative a se invicem discedentes, papa Romam revertitur, imperator Nemeti partem Quadragesimae, paschale vero festum Coloniae demoratur, ibique filius ejus Henricus ab archiepiscopo Herimanno baptizatur.---Post Pascha item dominus Leo papa synodum Romae colligit, ubi inter alia Gregorium Vercellensem episcopum propter adulterium cum vidua quadam avunculi sui sponsa admissum, et perjuriam perpetrata, absentem et nescientem excommunicavit. Quem tamen non multo post, Romam venientem et satisfactionem promittentem, officio priori restituit.---Per idem tempus imperator Lantpertum comitem [564] rebulare molientem ad deditionem compulit. Eadem aestate Bardo [565] venerabilis Mogontinae sedis ex monacho archiepiscopus, omni pietate et sanctitate mirabilis, III Idus Junii ab hac luce subtractus, multis post obitum claret miraculis; pro quo imperator Luitpaldum Babinbergensem praepositum constituit. Item pro Theoderico Constantiensi episcopo X Kal. Julii, quinto praesulatus sui anno post longam aegritudinem defuncto, Rumaldum promovit. Ravennas quoque archiepiscopus Hunfridus veneno, ut aiunt, subito periit.---Sequenti autumnno magno cum exercitu imperator, pactum Andreae regis, ut per legatos offerebatur, accipere contemnens, Pannonias petiit, Gebehardoque Ratisbonense episcopo, et Welf Brezizlaoque ducibus ad septentrionalem Danubii partem depopulandam transmissis, ipse, devecto e navibus, quantum in equis poterat, sumptu, longo propter fluviorum illuvionem 226 circuitu per Carentani fines transiens, perjurumque regnum invadens, hac et illac Hungarico exercitu latrocinantium more fugitante, et nusquam aequo Marte conferre manum audente, omnia circumquaque, quoad sumptus militi suppetebant, vasta reddidit. Sed, cum laboranti jam penuria et fame exercitui Hungari jam reditum pararent intercludere, oppositisque per ripas fluminum praemunitas vadosasque padules copiis suis, omnes se vel ad deditionem cogere, vel inedia minitarentur extinguere, milites interriti hostes, per fluvios obsistentes incunctanter transvadantes, fugant, quamdamque munitionem firmissimam, ad pontem Rabaniza fluminis structam, in qua maximam hostis fiduciam habebat, quidam ex Burgundionibus, Saxonibus et Bolanis milites, non sine sui periculo flumine transito, in brevi expugnatam capiunt, caesis palatisque Hungaris, reliquo exercitui. . . . .

(Hic rescissis ultimis foliis truncatus est Augiensis codex, perinde ac descripti ex eo Einsidlensis et Augustanus; pergunt vero Gottwicensis et Murensis.)

CODD. GOTTWICENSIS ET MURENSIS.

viam pandunt, quae pertranseuntibus pene cunctis incensa, aliquot de postremis in magno periculo hostibus insequentibus [*suppl.* aditum] interclusit; sicque redeunte imperatore illisque quos ultra Danubium transmiserat, rebus prospere gestis jam dudum reversis, Andreas a nostro marchione Adalberto pacem postulatam mittit, eamque vicissim tribuit. Ipsis diebus, defunctis uno tempore Lindaugiense et Buchaugiense abbatis, Tuta nobilis, prudens et religiosa vidua utriusque loco recuperando ab imperatore praeficitur.

1052 Imperator Natalem Domini Goslare egit, ibique quosdam haereticos, inter alia pravi erroris dogmata Manichaea secta omnis esum animalis 227 exsecrantes, consensu cunctorum, ne haeretica scabies latius serpens plures inficeret, in patibulis suspendi jussit.---Eodem tempore V Idus Januarii mater mea Hiltrudis, Wolfradi comitis uxor [566], admodum pia, mitis, liberalis et religiosa femina, marito septemque liberis superstitibus, devoto et felici, uti hominibus apparere poterat, exitu diem ultimum clausit, anno aetatis circiter sexagesimo primo, conjunctionis vero cum marito quadragesimo quarto, et apud villam Alleshusan sub capella S. Udalrici a se constructa in sepulcro, quod ipsa sibi praeparaverat, condita est. . . . .

(Hic desinit parvus codex Gottwicensis, pergunt adhuc Murensis.)

CODEX MURENSIS.

Cui	ut	pro	epitaphio	hos	subscribere	versus	libuit:
Mater		egenorum,		spes	auxiliumque		suorum,
	Hoc	Hiltrud		tumulo	debita	reddit	humo.
Quae		praepollentes		generosa		stirpe	parentes
Nobilitans			claris		extulerat		studiis,
Atque		colens		castam	reverenter		monogamiam
Vixit			divinis		prona		ministeriis.
228	Inque	bona	Marthae		satagens	consistere	parte,
Practica		quod	docuit		vita	sequi	studuit.
Veste,	cibo,	lingua,	pede,		totis	nisibus	ipsa
Se	miseris	largam		praebuit		atque	piam.
Religione		pios	prae		cunctis	fovit	amicos,
Cunctis		morigeram	se		dedit	et	placidam.
Atque	manens	mitis,		patiens	ac	nescia	litis,
Complacuit		mundo;		o!	utinam		Domino.
Carnem	castigans,		precibus		loca	sancta	frequentans,
Quaerere		coelestem		sedula		suevit	opem.
Crede,	penegyricis		non	haec	me	fingere	vanis,
Nec		matrem		verbis		tollere	falsidicis.
Consule		rumorem			quaquaversum		popularem
Dictaque		de	veris		paucula,	certus	eris.
Hanc	quoque	postremo		mera	cum	confessio	crebro
Purgasset		Domino		dedita		corde	pio,
Communita		fide,	spe		tuta,	vigens	pietate
Felix		hanc	vitam			deseruit	miseram,
Cum	mensis		Janus		quintas	devolveret	Idus;
Movit		permultas		morte		sua	lacrymas.
Pro	qua,	quaeso,	precor,	peto,	postulo,	flagito,	lector,
Pulses		supplicibus		ut	Dominum		precibus,
Quatenus		ipsius		pietate	sui		miseratus
	Abluat	a	cunctis	mitis		eam	maculis;
Inque		beatorum	felici		sorte		suorum
	Largus ei stabilem contribuat requiem.						

Sequenti tempore quadragesimali imperator Ravennatem archiepiscopum Henricum promovit, et Nitzo [*al.*, Nitherus] Frisingensis episcopus, prius ex superbissimae vitae habitu ad humilitatis et religionis speciem conversus, ac denuo ad pristinae conversationis insolentiam reversus, cum eum jussu imperatoris Ravennam perduxisset, subita inibi morte periit [567].---Imperator paschale festum Nemeti egit, indeque, ut aiunt, locum illum, **229** patris matrisque suae sepultura praeditum, magis magisque parvipendens, subiratus episcopoque loci illius infensus discessit.---Iisdem diebus Bonifacius, ditissimus Italiae marchio [568], imo tyrannus, insidiis a duobus exceptus militibus sagittisque vulneratus, et mortuus Mantuae sepelitur.---Cum imperator circa litaniarum tempus Solodori colloquium haberet, quidam ex Burgundionibus offensi inde discedunt, sed non multo post aliqui ex illis ad gratiam ejus redeunt. Inde ipse, cum Turegi Pentecosten peregrisset, in Pannonicam itidem expeditionem proficiscitur [569].---Ubi, Andrea Hungarorum rege pacis pactum parvipendente, Brezziburch castrum imperator obsessum multis machinis oppugnavit, sed nullo modo capere potuit. Interim dominus papa Leo ab Andrea accitus, cum pro pace componenda laborasset, imperatorem ab obsidione devocavit, utpote sibi per omnia consentaneum. Sed econtra Andream, consiliis suis et versutiis sese experiens deludentem [570], illum excommunicare minatus est: et sic cum imperatore inde discessit, et aliquantulum temporis cum eo mansit. Ipsi diebus imperatrix iterum filium, qui Conradus postea vocatus est, imperatori peperit.

230 Discordia inter Gebhardum Ratisbonensem praesulem et Conradum Bajoariae ducem mota et agitata est. Reliquiae S. Zenonis ad Ulmam a Verona translatae sunt, et plurimis, ut fama divulgavit, claruere miraculis. Constantiae basilica S. Mariae corruit.

(Incipit hic alter codex Gottwicensis, cum Murensi per duos hosce annos conspirans, quamvis ipse haec Bertholdo ascribat, cui etiam tribuuntur apud Urstisium, qui ab hoc anno Bertholdi, seu potius Bernoldi continuationem inchoat. Vid. anno priore, p. 127. Ita autem Bernoldus ad hunc annum: Imperator cum domino papa . . . aliquandiu detinetur, ut Mur. Imperator Henricus habito . . . subjectionem promitti fecit, ut Mur. Hazilinus etiam Babenbergensis episcopus infamis moritur.)

1053 Imperator cum domno Papa Natalem Domini Wormatiae egit, ubi cum papa, sicut dudum incoeperat, Fuldensem abbatiam, aliaque nonnulla loca et coenobia, quae S. Petro antiquitus donata feruntur, ab imperatore repossens exegisset, demum imperator pleraque in Ultraromanis partibus ad suum jus pertinentia pro Cisalpinis quasi per concambium illi tradidit, eique contra Normannorum violentiam propulsandam auxilia delegavit. Ea siquidem gens a temporibus prioris Henrici regis [571] in partes Calabriae, Samniae Campaniaeque confluit; et, quia indigenis contra 231 Graecorum et Sarracenorum incursiones audacter praeliando auxiliabatur, primo gratanter accipitur. Postea vero pluribus eorum ad uberem terram concurrentibus, viribus adaucti ipsos indigetes, et eorum res violenter possedere. *Leo Ost. l. II, c. 84.*---Unde domnus papa cum pluribus Theutonicorum Romam rediens, post Pascha contra Normannos exercitum movit. Sed, exercitu ejus partim fugato, partim occiso a Normannis, ipse papa in quodam castello ab eis obsessus, cum, expugnata jam jamque munitione, necessitate coactus communionem eis prius interdictam reddidisset, acceptus ab eis, Beneventum tamen cum honore reducitur ibique ne rediret, aliquandiu detinetur. *Otto Frising.*---Ipsis diebus quidam lacus, quos Julius Caesar perpetuo, ut putabatur, quadro opere fertur obstruxisse, nimia aquarum inundatione effracti, Narniam flumen Tiberimque ultra modum exundare fecere, subitaque illuvione multa aedificia, ipse pons Narniensis dirutus, multique mortales 232 assumpti sunt. Imperator in Saxonia apud Meresipurch, commorante secum rege Danorum, Pascha egit, ipsisque diebus Conradum Bajoariae ducem, cui jam prius infensus erat, incusatum, quorundam principum iudicio ducatu privavit. Quo tempore et majores et minores regni imperatorem se ipso multum deteriorem fore causabantur. Et hoc et superiori anno frugum penuria facta est non modica. 233 Werinharius Augiensis monachus admodum doctus et vere religioni deditus, studio vitae perfectioris flagrans, peregrinando in Jerusalem pro Christo peregre profectus est, et illic etiam in agro Acheldemach [Haceldama] obiit feliciter sepelitur. Cujus exemplum plures tandem secuti---sunt. Imperator Henricus, habito apud Triburiam conventu, filium suum aequivocum regem a cunctis eligi, eique post obitum suum, si rector justus futurus esset, subjectionem promitti fecit. Illuc Conradus dudum Bajoariae dux dum non venisset, et Hungaris se adungere tentasset, quibusdam 234 suis possessionibus ab imperatore privatus est. Ibi etiam legati Andreae regis Hungarorum, qui pro pace componenda advenerunt, [re] composita ab imperatore remissi sunt. Hacilinus Babinbergensis episcopus infamis moriens locum dedit [572].

1054 Imperator vero in Bajoariam veniens, ducatum ejus provinciae filio suo aequivoco tradidit. Sicque, in eadem commorans provincia, Natalem Domini in villa Ottinga egit, ibique Babenbergensem episcopatum Adalberoni consobrino suo [573] donavit, et sic, per Alemanniam transiens, Turegi Quadragesimam inchoavit. Moguntiae autem Pascha celebravit, ubi Theobaldus Odonis filius, ad eum de Galliis adveniens, miles ejus efficitur.---Dominus papa tandem instante paschali tempore Romam reversus aegrotans, 235 invalescente in dies languore, glorioso exitu, cunctis prius benedicens et admonitis valedicens, et S. Petro peccata sua confessus, et devotissime se illi commendans, XVI Kal. Maii obiit, et in basilica S. Petri juxta S. Gregorii sepulchrum sepultus miraculis claruisse memoratur.---Gotfridus dux iterum rebellare imperatori molitur, et, clam Italiam ingrediens, ibique dominam Beatricem [574], viduam post mortem viri sui marchionis Bonifacii, sibi in conjugium copulavit. Balduinus imperatori rebellat.

HUCUSQUE CHRONICA HERMANNI. ABHINC BERCHTOLDUS [575].

COMPENDIUM EX CODICE BERNOLDI.

15 *Archelaus in Viennam Galliae urbem ab Augusto relegatur, et Judaea tetrarchis committitur, et Augustus moritur anno aetatis LXXVI. Tiberius secundus, privignus Augusti, regnavit annis XXIII.*

20 *Addit: Germanicus Caesar moritur. Tac. a. 16.*

29 *Dominus Jesus Christus*, etc., ut Aug. ann. seq.

34 Addit: *Stephanus lapidatur. Paulus convertitur.*

38 Addit: *Gaius Caligula tertius, annos IV, menses VI, dies VIII. Vir scelestissimus.*

45 *Marcus*, etc., hoc deest in B.

56 Addit: *Nero V, annos XIII, menses VII, dies XXVIII. Iste flagitiosus in cunctis, primam in Christianos persecutionem exercuit.*

57 *Seditio in Caesarea*, etc., ut Aug.

59 *Hucusque liber Actus apostolorum continens annos a passione Domini XXVII.*

67 *Nero*, etc., ut Aug. *In margine primaeva manu haec notantur: Hieronymus in libro De viris illustribus (cap. 12): «Lucius Annaeus Seneca Cordubensis Sotini [576] stoici discipulus, patruus Lucani poetae, multas epistolas scripsit ad Paulum apostolum, et Paulus ad illum: qui se talem inter suos esse optavit, qualis Paulus haberetur inter Christianos.»* Opp. t. IV, p. II, p. 106 nov. ed. Maur.

68 *Vespasianus dux exercitus adversus*, etc., ut Aug.

69 *Petrus et Paulus . . . trucidantur III Kal. Jul.* caetera ut Aug. *Linus I. a B. Petro sedit annis XII, passus est VI Kal. Dec. Antiochiae*, etc., ut Aug. *Galba VI, menses VII. Otho, menses III. Vitellius, menses VIII.* Nota marginalis Bernoldi: *Haec chronica in successione Romanorum pontificum sequitur Eusebium, non pontificalem librum, cui tamen magis in hac descriptione esset credendum, ut puta quem Damasus papa rogatu S. Hieronymi diligentissime descripsit [577].*

70 *Vespasianus . . . constituitur. Vespasianus VII, regnat annos IX, menses XI, dies XXII. Vir militari virtute praecipuus.*

71 *Titus Judaeos*, etc., ut Aug.

72 *Hierusalem . . . a passione Domini XLII, a prima*, etc., ut Aug.

80 *Vespasianus profluvio*, etc., ut Aug.---*Titus VIII, Vespasiani filius annos duos, menses duos, vir omnium genere virtutum mirabilis, ita ut deliciae [578] et amor humani generis diceretur.*

81 *Titus amphitheatrum*, etc., ut Aug

82 *Anacletus papa II, sedit annis XII, passus VI Kal. Maii.*---*Titus in eadem villa*, etc., ut Aug.---*Domitianus IX, frater Titi, annis XV, mensibus V. Hic, omnibus infectus sceleribus, secundo persequitur Christianos.*---Nota marginalis Bernoldi: *Post Linum papam quidam libri habent Cletum, et post Clementem Anacletum; sed historia Eusebii Cletum papam omnino praeterit [579].*

83 *Domitianus eunuchos fieri prohibuit.*

92 *Hoc tempore Romani mala plurima*, etc., ut Aug.

94 Ut Aug. In margine nota Bernoldi: *Repugnantia videntur, Clementem papam trigesimo secundo anno post mortem Jacobi fratris Domini inthronizari apostolicae sedi, et ad eundem aliqua decreta constituisse [580].*

98 Addit: *Nerva X, senex anno uno, mensibus IV, diebus VIII. Hic primo edicto suo omnes exsules revocavit.*

99 *Sanctus Joannes*, etc., ut Aug. *Nerva confectus morbo obiit.*---*Trajanus XI, genere Hispanus, annis XIX, mensibus VI, diebus XV. Vir reipublicae utilis, sed errore deceptus tertio persequitur Christianos [581].*

- 100 *Alexandriae tertius, etc., ut A.*
- 101 *Joannes apostolus apud, etc., ut. A. an. pr.*
- 102 *Liber S. Hieronymi de viris illustribus [582] asserit Clementem papam hic obiisse VIII Kal. Dec. et quartum a B. Petro fuisse. Eus. a. 100.*
- 103 *Evaristus papa IV, sedit annis VIII, passus VI, Kal. Nov. Trajanus, etc., ut Aug.*
- 105 *Hoc tempore Simeon Cleophae filius Hierosolymis episcopus crucifigitur, [583] pro quo Justus ordinatur Eus. a. 107.---Ignatius Antiochiae episcopus clarus doctor habetur.*
- 107 *Terraemotus magnus. Adhuc floruit Polycarpus Smyrnae episcopus, apostolorum discipulus.*
- 108 *Hoc tempore Plinius secundus philosophus clarus pro Christianis Trajanum mitigat; al. a. 102 [584].*
- 109 *Terraemotus multas urbes subvertit, et aurea domus Neronis incendio perit, et Pantheum fulmine concrematum. Eus. a. 111.*
- 111 *Addit: Qui quinto Nonas Maii martyrio coronatus est.*
- 112 *Alexandriae Primus, quartus, episcopus sedit annis XII; al. a. 109.*
- 116 *Ignatius Antiochiae episcopus martyrizatur. Pag. h. a.*
- 118 *Addit: Aelius Adrianus XII, annis XXI. Hic per Quadratum, etc., ut A. an. seq.*
- 121 *Adrianus plurima tributa relaxat. Eus. a. 119.*
- 132 *Sixtus papa sub Adriano imperatore passus est VIII Idus Aprilis; al. a. 127.*
- 133 *Addit: juxta Eusebii historiam annis XI. Passus est VI Non. Januarii.*
- 139 *Addit. Antoninus XIII, cognomento Pius, annis XXII, mensibus III. Iste per Apologeticum, etc., ut A. an. seq.*
- 140 *Hyginus papa VIII sedit annis IV. Hic discessit IV Idus Jan.*
- 144 *Addit: obiit IV Idus Julii.*
- 149 *Pius papa juxta baptisterium S. Praxedis consecravit titulum S. Hermae, de quo Apostolus ad Romanos: Salutate Phlegontam (et) Hermen, cujus creditur esse liber ille Pastoris, licet apocryphus, qui apud Graecos multum usitatur [585].*
- 158 *Anicetus papa decimus sedit annis XI, martyrio coronatus est XVI Kal. Maii, cujus temporibus memorat Hegeippus se Romam venisse, ibique ad Eleutherium papam permansisse. Eus. hist.*
- 160 *Hierosolymis, etc., ut Aug. a. pr.*
- 161 *Antoninus Pius, etc., ut A. an. praec.*
- 162 *Marcus Antoninus Verus cum fratre Lucio Aurelio Commodo annis XIX, mense uno.*
- 163 *Hi primum aequo jure administraverunt imperium.*
- 164 *Lucio Caesari, etc., ut Aug. a. 162.*

165 *Fronto orator, etc., ut A. an. 163.*

166 *Caesares, etc., ut Aug. an. 164.*

167 *Sub his principibus quarta persecutio, etc., ut A. an. 165.*

169 *Hoc tempore lues maxima, etc., ut A. an. 167.*

70 *Soter papa XI sedit annis VIII. Hic discessit XI Kal. Maii, a. 177.*

171 *Antiochiae Theophilus episcopus vir sapiens ordinatur.*

172 *Alexandriae Agrippinus episcopus nonus sedit annis X. Lucius Caesar, etc., ut. an. 170.*

173 *His temporibus Hegesippus, Dionysius Corinthi episcopus, Modestus, Melito, Pynetus Cretae episcopus, Theophilus Antiochiae episcopus, Apollinaris et alii plurimi doctores clari habentur.*

176 *Hoc tempore Tatianus Encratitarum haeresin condit. Antoninus imperator multa praelia per se et per duces suos contra Romanos inimicos exegit. Antiochiae VII episcopus Maximus [\[586\]](#) constituitur. al. 186.*

177 *addit: Eleutherius papa XII sedit annis XIII.*

178 *Imperatores de hostibus triumphant, et debita plebi relaxant.*

179 *Lucius Britanniae rex ab Eleutherio papa, ut Christianus efficiatur, impetrat.*

180 *Antoninus in Pannonia moritur.*

181 *L. Antoninus Commodus XV, post mortem patris, annos XIII regnavit. Hic Germanos feliciter vicit. Caeterum obscenus et pravus fuit.*

182 *Alexandriae Julianus X episcopus sedit annis X.*

183 *Templum Serapis, etc., ut. A. an. 181.*

184 *Hoc tempore Panthenus, ut. A. an. 182.*

186 *Commodiana, etc., ut. A. an. 183.*

187 *Origenes, etc., ut. A. an. 185.*

188 *Hoc tempore Montanus, etc., ut. A. an. 186.*

189 *Irenaeus Lugdunensis episcopus et alii doctores claruerunt.*

190 *Capitolium, ut. A. an. 188.*

191 *Commodus Colossi, etc., ut A. a. 189.---Victor papa XIII sedit annis XI.---Alexandriae Demetrius XI episcopus annis XLIII.*

193 *Magna quaestio de pascha, etc., ut Aug. a. 191.*

194 *Commodus cunctis, etc., ut in Aug. a. 192.---Aelius Pertinax XVI menses VI. Hunc Julianus jurisperitus occidens regnavit menses septem.---Severus XVII, genere Afer, annis XVII. Hic Julianum civili bello vicit, et se Pertinacem appellavit.*

- 197 *Hoc tempore Narcissus Hierosolymitanus, etc., ut Aug. a. pr.*
- 199 *Judaicum, etc., ut Aug. a. pr.*
- 200 *Severus Parthos, etc., ut Aug. a. pr.*
- 202 *Thermae Severianae, etc., ut Aug. a. pr.---Victor papa martyrizatus est XII Kal. Maii.*
- 203 *Zephyrinus papa XIV, sedit annis XVIII; qui discessit VII Kal. Sept.*
- 204 *Severus quinta persecutione, etc., ut Aug. a. pr.*
- 206 *Perpetua, etc., ut Aug. a. pr.*
- 207 *Hoc tempore Symmachus, etc., ut Aug. a. pr.*
- 208 *Severus vallum, etc., ut Aug. a. pr.*
- 210 *Tertullianus, etc., ut Aug. a. 208.*
- 211 *Severus in Britannia moritur. Antoninus Caracalla XVIII, annis septem.*
- 212 *Antiochiae nonus episcopus Asclepiades ordinatur.*
- 213 *Hoc tempore Alexander episcopus Cappadociae a Narcisso Hierosolymitano episcopo constituitur. Vid. Aug. a. 212.*
- 214 *Antoninus Caracalla, etc., ut Aug. a. pr.*
- 216 *Antoninus Romae, etc., ut Aug. a. pr.*
- 217 *Antoninus impatientia, etc., ut Aug. a. pr.*
- 218 *Antoninus interficitur anno vitae XLIII.---Opilius Macrinus XIX, annum unum regnavit.*
- 219 *Macrinus cum filio Diadumeno occiditur.---M. Aurelius Antoninus XX, annis quatuor.*
- 220 *Callistus papa XV sedit annis V. Passus est sub Alexandro imperatore, secundo Idus Octobris.*
- 221 *Hippolytus episcopus clarus habetur.*
- 222 *In Palaestina, etc., ut Aug. a. pr.*
- 223 *Aurelius tumultu militari Romae occiditur.---Aurelius Alexander XXI annis XIII. Hic in matrem suam unice pius fuit, et cunctis charus.*
- 224 *Alexander Xerxen regem Persarum vicit.*
- 225 *Urbanus papa XVI sedit annis VIII. Hic multos nobilium ad fidem Christi convertit; octavo Kal. [587] Julii obiit.*
- 227 *Neronianae thermae Alexandrinae vocantur.*
- 232 *Pontianus papa XVII sedit annis sex, passus est sub Maximino imperatore XII Kal. Dec.*
- 233 *Alexandriae Heraclas XII episcopus, vir sapiens, sedit XIII.*

235 addit: *Maximinus XXII, annis tribus. Hic Christianos, et maxime rectores Ecclesiae, sexto post Neronem persequitur.*

236 *Alexander Hierosolymorum episcopus XXXV; al. a. 212.*

237 *Pontianus papa et successor ejus Anterus XVIII papa post primum mensem pontificatus martyrizantur, tertio Nonas Januarii. [588] Eus. a. 239.*

238 *Fabianus papa XIX sedit annis XIV. Maximinus Aquileiae occiditur. Gordianus XXIII annis sex.*

244 *Gordianus cum victor, etc. ut Aug. a. pr.---Philippus XXIV cum filio Philippo annis septem. Hic primus omnium imperatorum Christianus fuit. Nota Bernoldi in margine superiore. De hoc Philippo legitur in eccles. Hist. quod in ipsa die Paschae cum communicare vellet, ab episcopo loci non permetteretur, usque dum praemissa confessione peccatorum inter poenitentes satisfaceret [589].*

245 *Philippus Philippum filium suum consortem regni sui fecit.*

247 *Alexandriae XIII Dionysius episcopus clarus doctor sedit annis XIX, qui suo tempore Sabellianam haeresin apud Ptolemaidam asserit exortam. Eus. a. 249.*

248 *Millesimus annus ab urbe condita festive celebratur.*

249 *Origenes presbyter his temporibus tanta scripsit, ut Hieronymus quodam loco [590] quinque millia librorum ejus se legisse dicat*

251. *Philippus Senior Veronae, Junior vero Romae occiditur. Decius XXV, anno uno, mensibus tribus. Iste septimus in Christianos persecutionem excitavit.*

252 *Fabianus XIII Kal. Feb. martyrizatur, pro quo Cornelius papa XX sedit annis tribus. Decius cum filio suo in Thracia a Gothis occiditur Gallus XXVI cum Volusiano filio annis duobus, mensibus III. al. a. 251.*

253. *Origenes anno aetatis, etc., [591] ut Aug. Novatus presbyter Romanae Ecclesiae [592] haeresis Novatianorum auctor: qui se Catharos dixerunt. In margine nota Bernoldi: Novatiani in crimine lapsis veniam denegant, et si digne poeniteant.*

254 *Gallus et Volusianus interfecti sunt Interamnae. Valerianus XXVII cum Gallieno annis XV. Iste octavus persecutionem in Christianos exercuit.*

255 *Cornelius papa martyr efficitur XVIII Kal. Oct. Lucius papa XXI sedit menses VIII, passus IV Non. Martii.*

256 *Stephanus papa XXII sedit annis duobus. Martyrio coronatus est IV Non. Augusti.*

258 *Sixtus papa XXIII sedit annis undecim, qui pro Christo decollatus est VIII Idus Aug.---Valerianus commota persecutione, a Sapore rege Persarum captus et oculis privatus, in servitute miserabili consenescit, et Gallienus territus pacem Christianus reddidit.*

265 *Alexandriae Maximus XIV episcopus sedit annis XVIII, al. a. 264.*

268 *Dionysius papa XXIV sedit annis IX. Discessit VI Kal. Jan. Paulo Samosateno haeretico deposito, Dominus XVI Antiochiae episcopus ordinatur, al. a. 270, Eus. a. 267.*

269 *Addit: Claudius XXVIII, anno uno, mensibus IX. Iste Gothos, etc., ut A. an. seq.*

270 *Paulus de Samosata Antiochenus episcopus haeticus esse convincitur. Nota marginalis Bernoldi: Hic Antiochiae episcopus feminarum consortio delectabatur, quod et clericis suis concessit, ne sibi hoc crimen possent imputare, quippe astricti eodem crimine. Hic etiam Christum hominem communis naturae esse asseruit. Hic cum*

damnatus nollet ab ecclesia discedere, ad cumulum sui dedecoris publica manu expellitur ab ecclesia, ut narrat ecclesiastica Historia [593].

271 *Claudius Sirmio moritur, pro quo frater Quintillus regnavit dies XVII, et Aquileiae occiditur. Aurelianus XXIX annis quinque, mensibus sex. Hic reipublicae utilis, primo, etc., ut Aug.*

273 *Zenobia regina Orientis vincitur.*

274 *Aurelianus Romae, etc., ut Aug. a. pr.*

275 *Aurelianus templum soli aedificat, et nonam persecutionem in Christianos excitat.*

276 *Aurelianus divino fulmine territus, inter Byzantium et Heracleam a militibus occiditur. Tacitus XXX mensibus VI. Quo apud Pontum occiso, Florianus regnavit dies LXXXVIII, et apud Tharsum occiditur.*

277 *Felix papa XXV sedit annis quinque; martyrio coronatus est III Kal. Junii.---Probus XXXI annis sex, mensibus quatuor.*

278 *Galliae a barbaris vastatae a Probo Romano restituuntur imperio.*

279 *Anatolius, etc., ut A. a. pr.*

280 *Manes quidam. . . condidit, ut Aug. a. pr.*

281 *Antiochiae, ut. A. an. pr.*

282 *Eutyhianus papa XXVI sedit mensibus X, passus pro Christo VIII Kal. Aug. Vid. not. an. praec.*

283 *Gaius papa XXVII, sedit annis XV. Alexandriae Theonas episcopus XV, annis XVIII.---Probus apud Sirmium tumultu militum occiditur.---Carus XXXII cum filiis Carino et Numeriano annis duobus.*

284 *Carus victor, ut A. a. pr.*

285 *Numerianus occiditur. Carinus apud Margum a Diocletiano interficitur. Hucusque, etc., ut Aug. a. pr.---Diocletianus XXXIII annis viginti.*

286 *Ab hoc anno, ut A. a. pr.*

287 *Diocletianus Herculium Maximianum in consortium regni assumit, al. a. 285.*

288 *Maximianus, etc., ut a. pr.*

289 *Hoc tempore Carausius. . . vastaverunt, ut A. a. pr.*

291 *Diocletianus Constantium, etc., ut in Aug. a. pr.*

292 *Diocletianus, ut A. a. pr.*

293 *Hoc tempore Phierius, ut A. a. pr.*

294 *His temporibus, ut A. a. pr.*

296 *Diocletianus se, ut A. an. pr.*

298 *Gaio papae X Kal. Maii martyrizato Marcellinus XXVIII successit annis novem, qui item pro Christo passus est VI Kal. Maii. Nota marginalis Bernoldi: Hucusque ecclesiastica Historia Eusebii successiones praesulum Romanorum, sive Alexandrinorum apte describit, sicut et hic descriptae habentur [594].*

299 *Diocletianus victo Achilleo, etc., ut A. an. 297.*

300 *Constantius sexaginta millia Alamannorum occidit.*

301 *Alexandriae XVI Petrus episcopus sedit annis XII. Eus. a. 303, al. a. 300.*

302 *Galerius Maximianus Narseum, etc., ut A. an. praec.*

303 *Diocletianus. . . triumphant, ut A. an. praec.*

304 *Diocletianus in Oriente, et Herculus Maximianus in Occidente ecclesias subvertunt, libros divinos incendunt, et Christianos decima persecutione post Neronem cruciaverunt.*

305 *Diocletianus Nicomediae et Maximianus Mediolani purpuras et regnum, ob senectutis defectum, sponte deponunt.---Galerius et Constantius Augusti.---Maximinus persecutor Christianorum et Severus Caesares eliguntur.*

306 *Constantius augustus vir mansuetus in Britannia Eboraci obiit. Paul. Oros. h. a.---Constantinus Constantii XXXIV ex concubina Helena filius, annis triginta, mensibus decem. Hic primus imperator. . . coeperunt, ut A. an. praec.*

307 *Maxentius, Maximiani Herculi filius, Augustus appellatur.---Marcellus XXIX [595] papa sedit annis quinque, passus est XVII Kal. Febr.*

308 *Maximianus Herculus, etc., ut A. an. praec.*

309 *Occiso Severo, etc., ut A. an. praec.*

310 *Galerius Maximianus Christianorum persecutor, divina ultione tactus, parcere Christianis iussit.*

311 *Maximinus Caesar persecutionem restaurat et ipse moritur.*

312 *Petrus Alexandriae episcopus martyrio coronatur, pro quo Achilles XVII sedit, al. a. 311. Magna fames et lues in persecutores facta est.*

313 *Persecutio, ut A. an. praec.*

314 *Constantinus Maxentium civili bello, Deo iuvante, apud pontem Molvium vicit.*

315 *Maximinus Caesar cum magno cruciatu miserabiliter et digne moritur, al. a. 313.*

316 *Plurimi, etc., ut A. an. pr.*

318 *Licinius Caesar primo bonus Christianorum ultor, prava contra Constantinum machinans, et Christianos persequens, victus bello interiit [596]. Melchiades papa XXXI sedit annis IV, obiit IV Idus Januarii [597].*

320 *Hoc tempore Alexandriae presbyter Arius nefandam haeresim Arianorum condit sub Alexandro episcopo qui Achillae successit.*

321 *Silvester papa XXXII [598] sedit annos XXIII, menses X, qui discessit pridie Kal. Jan.*

322 *Concilium in Nicaea congregatur CCCXVIII episcoporum sub Silvestro papa, in quo Arius condemnatur, et septuaginta capitula constituuntur, sicut Athanasius dicit, qui eidem synodo interfuit. Nota marginalis Bernoldi: Sunt ex Nicaeo decies septena statuta, sicut Athanasius scribit simul et papa Marcus.*

- 325 *Vicennalia Constantini Romae acta.*
- 327 *Constantinus Sarmatas, Gothos et multas nationes Romano subdit imperio, al. a. 332.*
- 328 *Constantinus Byzantium urbem reparavit, et ex suo nomine Constantinopolim appellavit et sedem Romani regni eam esse voluit, al. an. 329.*
- 329 *Alexandriae Athanasius episcopus ordinatur, al. a. 328.*
- 330 *Hoc tempore Indi et Iberi efficiuntur Christiani. Socr. a. 327*
- 331 *His temporibus Eusebius Caesariensis episcopus et Juvencus poeta et plurimi doctores claruerunt.*
- 332 *Antonius, ut A. an. seq.*
- 333 *Constantia, Constantini soror, uxor Licinii moritur.*
- 334 *Constantinus in Arianum dogma labitur [599].*
- 335 *Constantinus, dum bellum in Persas pararet, apud Nicomediam obiit, anno aetatis 66. Hier. a. 338.--- Constantius filius Constantini cum Constantino et Constante fratribus annis XXIV, mensibus V, diebus XIII regnaverunt.*
- 336 *Constantius per Arianum presbyterum et Eusebium Nicomediensem fit Arianus et catholicos persequitur.*
- 337 *Jacobus Nisibinus virtutibus claruit. Hier. a. 339.---Dalmatius Caesar occiditur.*
- 339 *Terrae motus multas urbes diruit.*
- 340 *Franci, etc., ut Aug. a. seq.*
- 341 *Constantinopoli . . . substituitur, ut A. an. seq.*
- 342 *Hoc tempore Maximinus Trevirorum episcopus clarus habetur, a quo Athanasius, Alexandriae episcopus, a Constantio profugus honorifice suscipitur.*
- 343 *Marcus papa XXXIII [600] sedit annis duobus, discessit Nonis Octobris.*
- 345 *Addit: Julius XXXIV papa annis quindecim, al. a. 337.*
- 346 *Bellum, etc. ut A. an. seq.*
- 347 *Constans haud longe ab Hispania interficitur anno aetatis XXX, al. a. 350.*
- 349 *His temporibus ossa . . . illata sunt, ut Aug. a. seq.*
- 351 *Antonius monachus centesimo quinto suae aetatis anno in eremo moritur; quo tempore multi eremitae virtutibus claruerunt. Hier. a. 358.*
- 352 *Victorinus rhetor et Donatus grammaticus Romae insignes habentur. Hier. a. 355.*
- 353 *Julianus, etc., ut A. an. seq.*
- 354 *Magnae, etc., ut Aug. an. seq.*
- 355 *Julianus Rheno Germanos vicit.*

356 *Hoc tempore Hilarius Pictaviensis episcopus, et Athanasius Alexandrinus et omnes catholici episcopi multa ab Arianis mala perpessi sunt.* Hier. a. seq.

357 *Apud Ariminum synodus 400 episcoporum Arianorum contra fidem facta est,* al. a. 359.

358 *Julianus, bellorum successu elatus, Augusti nomen usurpat. Constantius in Parthos bellum parat.*---Nota marginalis Bernoldi: *Liberius papa XXXV sedit annos sex. Quo expulso locum ejus Felix papa XXXVI uno anno occupavit, et iterum Liberius suae sedi restituitur.* Hier. a. pr.---*Sanctus autem Felix Constantium imperatorem haeticum esse declarans, martyrizatus est IV Kal. Aug.* [601].

359 *Constantius. . . . sumens moritur.* Hier. a. 362.---*Julianus XXXVI apostata anno uno, menses octo. Hic ex Christiano lectore paganus factus persequitur Christianos.*

360 *Pagani. . . . invadunt,* ut Aug. an. seq.

361 *Julianus ad bellum. . . . anno aetatis XXXII, ut Aug. a. seq.*---*Jovianus XXXVII, menses VIII. Iste iterum cum omni exercitu ad Christianitatem rediit.* Hier. a. 364.

362 *Synodus haeretica Antiochiae facta est.*---*Jovianus. . . moritur,* ut Aug. an. seq.---*Valentinianus XXXVIII regnavit annis undecim. Hic, etc.,* ut A. an. seq.

363 *Valentinianus Valenti,* ut A. an. seq.

364 *Valens ab Eudoxio Arianorum episcopo seductus et baptizatus, post mortem fratris orthodoxos persequitur.*

365 *Gratianus, Valentiniani filius, Ambianis imperator efficitur. Vera lana, etc.,* ut A. an. seq.

366 *Atharicus, rex Gothorum, Christianos in sua gente persequitur.* Hier. a. 370. *Damasus papa XXXVII sedit annis XVIII.*

367 *Hoc tempore Apollinaris Laodiceae episcopus plura scripsit, sed postea haeresin condidit.*

368 *Magna fames in Phrygia.*

369 *His diebus post Auxentii, etc.,* ut Aug. a. seq.

370 *Valentinianus Saxones in regione Francorum caede perdomuit.*

371 *Burgundionum octoginta fere millia juxta Rhenum consederunt.* Amm. a. 372; Hier. a. 374.

372 *Post Auxentium Arianum Ambrosio ordinato Italia ad rectam fidem redit.*

373 *Valentinianus bellum in Sarmatas parans apoplexi moritur. Valens XXXIX post mortem fratris cum Gratiano et Valentiniano annis quatuor regnavit,* al. a. 375.

374 *Gratianus triginta millia Alamannorum delerit.* Hier. a. 378.

375 *Valens legem dedit, etc.,* ut Aug. a. seq.---*Gothi datis, etc.,* ut Aug. a. 377.

377 *Valens a Gothis, occiso exercitu, fugiens, in domo quadam vivus crematur,* al. a. seq.

378 *Post mortem Valentis Ariani imperatoris Gratianus cum Valentiniano fratre suo annis sex regnavit.*---*Hucusque Chronica Eusebii Hieronymus perduxit. Hinc autem usque ad annum millesimum quinquagesimum quartum ab incarnatione Domini dominus Heremannus sua Chronica perduxit* [602].

379 *Gratianus imp. Theodosium Orienti imperatorem praefixit. Priscillianus, etc.,* ut Aug.

- 380 *Ab hoc tempore. . . paschales circulos inchoat.*
- 381 *Synodus secunda . . . Damaso papa: et post damnationem praedicti haeretici tres canones constituuntur.*
- 384 *Maximus sibi regnum usurpans Gratianum Lugduni occidit [603].*
- 385 *Hieronymus presbyter, jam in Bethlehem habitans, clarus habetur. Prosp. h. a.---Priscillianus haereticus in synodo Burdegalensi damnandus fugit, sed Trevisis ab Evodio praefecto interficitur [604]. Prosp. h. a.*
- 386 *Hoc tempore Siricius papa scripsit decretalia quindecim capitula Himerio Tarraconensi episcopo [605].*
- 388 *Theodosius Augustus Maximum tyrannum Aquileiae occidit.*
- 389 *Ut Aug.*
- 390 *Hoc tempore S. Martinus, Ambrosius episcopi, Hieronymus presbyter, Joannes Chrysostomus, Augustinus et Severus aliique quam plures doctores claruerunt.*
- 392 *Valentinianus dolo Arbogastis laqueo vitam finivit [606]. Hieronymus, etc., ut Aug.*
- 393 *Ut Aug.*
- 394 *Joannes . . . Hieronymus descripsit, etc., ut Aug.*
- 395 *Theodosius imp. Eugenium tyrannum vicit, et ipse eodem anno Mediolani in pace quievit: pro que Arcadius et Honorius filii ejus annis XIII. Augustinus Hippone ordinatur episcopus. Joannes eremita migravit ad Dominum.*
- 396 *Gildo comes Africam sibi tyrannice usurpavit.*
- 397 *Sanctus Martinus Turonorum . . . Severus egregie composuit.*
- 398 *Sanctus Ambrosius Mediolanensis archiepiscopus, doctor egregius, migravit ad Dominum V Kal. Maii. [607].--Romae Anastasius, etc., ut Aug.---Gildo comes pugna victus interiit.*
- 399 *Templa idolorum destruuntur, et ludi gladiatorum tolluntur.*
400. *Gothi Italiam devastant. Hoc tempore Anastasius papa sua decreta constituit, et inventos in Urbe Manichaeos damnavit. Corpora prophetarum Habacuc et Michaeae a Domino revelantur [608].*
- 401 *Joannes . . . Theophilus clarissimi habentur, sed adeo discordes, ut, etc., ut Aug.*
- 402 *Gothi Stiliconem ducem cum Romano exercitu fugaverunt. Innocentius papa XLII sedit an. XIV [609], qui LVII capitula decretalia scripsit. Prosp. Marc.*
403. *Carthagini . . . habetur. Cod. eccl. Afr.*
- 404 *His temporibus Innocentius papa multa decreta fecit. Orosius presbyter clarus habetur. Prosp. a. 396.*
- 405 *Hoc tempore Radagaisus cum CC millibus Gothorum, Deo donante, est victus.*
- 406 *Wandali . . . ingressi sunt.*
- 407 *Innocentius papa Arcadium imperatorem excommunicat, qui consensit ut expelleretur Joannes Chrysostomus [610].*
- 408 *Arcadius . . . annis XV regnavit.---Stilico dux fortis ab Honorio Aug. occiditur.*

- 409 *Wandali, Alani, Suevi tertio die Octobris, etc., ut Aug.*
- 410 *Alaricus rex Gothorum Romam obsedit et irrupit, anno ab Urbe condita MCLXIV, et quia Christianus erat, locis sacratis et ad ea profugis tantum pepercit.*
- 411 *Pestilentia, fames et gladius barbaricus miserum late devastant orbem.*
- 412 *Gothorum maxima pars Gallias ingressa.---Heros . . . ordinatur, ut Aug.*
- 413 *His temporibus Pelagius, etc., ut Aug.---Burgundiones . . . obtinuerunt, ut Aug.*
- 414 *Ut Aug.*
- 415 *Gothi . . . est captus, ut Aug.---Corpora SS . . . Hierosolymis inventa sunt.*
- 416 *Romae Zosimus [611] papa XLIII sedit annis tribus, qui etiam sua ad Ecclesiae statum decreta promulgavit Ysicio episcopo sub quatuor capitulis.*
- 417 *Honorius . . . et in exilium postea misso.---Quaestio . . . sub Zosimo papa, ut Aug.*
- 418 *Carthagini . . . damnantur, ut Aug.---Eclipsis solis XIV Kal. Augusti facta est*
- 419 *Honorius Aug. Constantium ducem consortem facit imperii. Romae Bonifacius papa XLIV sedit annis quatuor, qui etiam quatuor decreta fecit: cum quo ab aliis papa ordinatur Eulalius, qui tamen ab Augusto deponitur.*
- 420 *Bethlehem Hieronymus presbyter, egregius interpres, anno aetatis XCI obiit [612].*
- 421 *Constantius imp. Ravennae moritur.*
- 423 *Romae Coelestinus papa XLV sedit annis IX, qui XXII capitula decretalia episcopis Galliarum scripsit.---Placidia Augusta a fratre Honorio pulsa, ad Theodosium in Orientem proficiscitur. Honorius imperator Occidentis moritur, et Joannes tyrannus regnum ejus occupavit.*
- 424 *Theodosius . . . remittit, ut Aug.*
- 425 *Valentinianus cum matre Joannem tyrannum Ravennae oppressit.*
- 426 *Patroclus . . . trucidatur, ut Aug.*
- 427 *Bonifacius . . . pervium efficitur, ut Aug.; caetera desunt.*
- 428 *Nestorius . . . arguitur, ut Aug.*
- 429 *Agricola . . . inficit errore.*
- 430 *S. Augustinus Hipponensis episcopus, in civitate sua a barbaris obsessus, cum intra ipsas angustias obsidionis pro Ecclesia sollicitus, Juliani argutiis pro gratia Dei pugnans, etc., ut Aug*
- 431 *Tertia synodus . . . damnatur, et duodecim capita contra eamdent scribuntur.*
- 432 *Romae Xistus papa XLVI sedit annis VIII.*
- 433 *Valentinianus Aug. multa ecclesiis dona dedit.*
- 434 *Wandali jam novem annos Africam, etc., ut Aug.*

- 435 *Pax cum Wandalis facta.*
- 436 *Gothi Narbonam obsessam fame premunt.*
- 437 *Bellum a Romanis contra Gothos geritur.*
- 438 *His temporibus S. Prosper, Regiensis episcopus, contra librum Cassiani de Protectione Dei scripsit, in quo eundem liberum arbitrium nimis extulisse probavit [613]. Marcell.*
- 439 *Julianus Arelatensis [614] episcopus, Pelagianista jactantissimus, Ecclesiae communioni subrepere tentans, a Xisto papa denuo damnatur. Prosp.*
- 440 *Romae defuncto Xisto, Leo, vir doctrina et moribus insignis, papa LXVII sedit annis XXII, qui Eutychianam et Nestorianam haereses condemnavit et XLIX decreta conscripsit.*
- 441 *Theodosius imp. contra Wandalos per duces suos bellum movet.*
- 443 *Sanctus . . . successit. Leo papa multos in urbe Manichaeos publicavit, et libros eorum incendit. Idem constituit ut monacha velamen capitis ab episcopo benedictum nullatenus acciperet, nisi prius virginitas illius probata foret. Unde et Augustinus asserit, nec illam inter virgines consecrandam fore, si qua esset et ante baptismum corrupta. Anast.*
- 444 *Attila rex Hunnorum Bledam fratrem suum regnique consortem interemit. De hujus anni Pascha, etc., ut Aug.*
- 445 *His temporibus Leo papa inter alia bona basilicas SS. Petri et Pauli renovavit.*
- 446 *Apud Ephesum Septem Dormientes, etc., ut Aug.*
- 447 *Eutyches . . . Theodosio Juniore Aug . . . legatos misit, ut Aug.*
- 448 *Theodosius imp . . . , pro se misit.*
- 449 *Iterum catholici ab imperatore Theodosio ad audientiam vocati.*
- 450 *Leo papa . . . curavit. Theodosius imperator moritur, pro quo Martianus Orientis imperium adeptus et septem annis regnans, Eutychetem cum suis sequacibus damnat. Placidia Augusta obiit. Romani Aetio duce Gothis auxiliatoribus Attilam vicerunt regem Hunnorum.*
- 451 *Attila rex collectis viribus Aquileiam magna vi cepit; ad quem Valentinianus imperator, Leonem papam mittens, pacem cum eo fecit.*
- 452 *Attila rex Hunnorum in suis sedibus moritur. Hoc tempore quarta synodus . . . congregatur, ibique damnatis haereticis XXVII canones statuerunt.*
- 453 *Valentinianus imp. Aetium patricium manu sua in palatio fraudulenter occidit.*
- 454 *Valentinianus imp. in campo Martio ab amicis Aetii interimitur; pro quo Maximus invadens imperium, infra duos menses a militibus occiditur. Post quem Avitus sumpsit imperium.--Ipso anno Gensericus rex Wandalorum Romam cunctis opibus exspoliat.*
- 455 *Avitus imperium Placentiae deposuit, pro quo Majorianus regnavit annis quatuor.*
- 456 *Martianus imp. Orientis obiit, pro quo Leo imp. annis XVII regnat. Ab hoc anno Victorius paschales cyclos, sed errore plenos, inchoat, jubente papa Hilario.*
- 457 *Majorianus imp. Occidentis in Africam contra Wandalos movit procinctum.*

- 460 *Majorianus imperator a Richimere patricio fraudulenter perimitur.*
- 461 *Severus Ravennae . . . regnavit.---Turonis B. Perpetuus episcopus factus corpus S. Martini transtulit.*
- 462 *Romae Hilarius papa XLVIII sedit annis VI, mensibus III; qui haereses Eutychianam et Nestorianam damnavit, et inter alia bona etiam duas bibliothecas in Urbe condidit et sex synodica capitula constituit.*
- 463 *Rex Alanorum Italiam petens apud Pergamum a Richimere patricio pugna interiit.*
- 464 *Severus imp. fraude, ut aiunt, Richimeris veneno periit.*
- 466 *Leo imp. Anthemium . . . misit, qui regnavit annis quinae.*
- 467 *Tolosae . . . tota die profluxit.*
- 468 *Arabundus . . . deportatur. Romae Simplicius . . . mensibus tribus, qui duo decreta promulgavit.*
- 469 *Romanus patricius imperium affectans decollatur.*
- 470 *In Gallia S. Remigius . . . archiepiscopus fit.*
- 471 *Richimer Anthemium imperatorem cum magna clade urbis Romae occidit, et Olybrium imperatorem constituit ipseque periit. Jorn.*
- 472 *Ravennae Glycerius sumpsit imperium. Constantinopoli Leo Leonem consortem regni fecit, quippe nepotem suum.*
- 473 *Leo senior imperator obiit, post quem Leo junior paucis mensibus regnans et ipse moritur. Post hunc Zeno imp. regnavit annis XVII. Romae Glycerio successit Nepos in imperio.*
- 474 *Orestes patricius Nepotem imperatorem fugavit filioque suo Augustulo imperium dedit.*
- 475 *Odoacer rex Torcilingorum et Rugorum pervasa Italia . . . et Paulum patricos occidit, Augustulum imp. exsilio damnavit.*
- 476 *Odoacer Romae invito Zenone regnat.*
- 477 *Tempore Zenonis . . . ipso revelante reperta sunt, ut Aug. an. seq.*
- 478 *Simplicius papa Petrum . . . damnat, ut Aug. a. seq.*
- 480 *Hilderico rege Francorum mortuo . . . regnavit XXX annis.*
- 482 *Theodoricus . . . familiaris efficitur, et cum suis ei Gothis militavit. Zeno Augustus Theodoricum . . . . . fecit, ut Aug. a. seq.*
- 483 *Romae Felix tertius, papa L, sedit annis fere novem et canonum XXVII capitula constituit.*
- 485 *Hoc tempore . . . revocat, quem quondam accusabat; quo audito, etc., ut Aug.*
- 488 *Theodoricus rex . . . petiit: cui Odoacer occurrens bello confligit, sed victus aufugit.*
- 489 *Theodoricus Odoacrum jam tertio devicit eumque fugatum Ravennae obsedit.*
- 490 *Odoacer quarto confligens cum Theodorico victus et captus est. Constantinopoli Zenon imp. moritur, post quem Anastasius imperium Orientis XXVIII annis rexit.*

- 491 *Romae defuncto . . . et diaconis agitur.*
- 492 *Theodoricus Ravennae Odoacrum sibi insidiantem peremit . . . obtinuit. Romae Gelasius papa LI sedit annos IV, menses VII, vir doctus et pius, qui omnes haereticos damnavit clerum Romanum auxit, multa decreta fecit.*
- 493 *Hoc tempore in Africa beatus Fulgentius episcopus claruit doctrina et moratis actibus.*
- 494 *Ludovicus rex Francorum Alamannos bello vicit, Deo juvante, cui, cum in eodem bello perclitaretur, se crediturum promisit.*
- 495 *Ludovicus . . . conjuge sua Christiana . . . baptizatur.*
- 496 *Trasamundus rex Wandalorum in Africa, catholicis infestus, ecclesias clausit et CCXL episcopos in Sardinia exsilio afflixit.*
- 497 *Boetius patricius . . . edidit. Romae Anastasius . . . annis fere duobus, et capita decretalia octo fecit.*
- 498 *Isauri, occiso Lilingo duce suo, ab Anastasio imperatore trucidantur.*
- 499 *Theodoricus rex . . . aedificia. Romae Symmachus . . . donec iudicio Theodorici regis Symmachus in sede confirmatur.*
- 500 *Symmachus papa, synodo Romae acta, Laurentium aemulum suum Nuceriae ordinavit episcopum.*
- 501 *Theodericus rex . . . fecit. His temporibus . . . promeruit, ut Aug.*
- 503 *Quidam ex Romanis, etc., ut Aug.*
- 504 *Synodo CXV episcoporum, etc. ut Aug.*
- 505 *Ludovicus rex, etc., ut Aug.*
- 506 *Theodericus rex . . . exercitum movit.*
- 507 *Dissensio iterum inter Symmachum papam et Ecclesiam oritur.*
- 508 *Hoc anno Romae, etc., ut Aug.---Hoc quoque tempore Avitus abbas Aurelianensis virtutibus et prophetiae spiritu clarus effulsit. Greg. Tur. de glor. conf. c. 99.*
- 509 *Ludovicus, qui et Clodoveus, Francorum rex Parisiis obiit, ubi sedem regni instituit.*
- 510 *His temporibus Symmachus papa inter alia bona Manichaeos in urbe inventos damnavit; basilicam S. Petri et porticum marmore stravit et alia hujusmodi.*
- 513 *Cassiodorus hujus . . . chronica fecit, et tripartitam historiam ordinavit. Romae tandem dissensione cessante, Symmachus papa obiit in pace.*
- 514 *Romae Hormisda . . . adornavit, et quatuor decreta fecit.*
- 515 *Vitalianus quidam servus cum Scythis Anastasio imperatori rebellat.*
- 516 *Hormisda papa Anastasio imperatori pro fide catholica Constantinopolim legatos misit, cui imperator inter alia rescripsit ita: Nos jubere volumus, non nobis juberi.*
- 518 *Anastasius imp., haeresi favens Eutychetis et catholicos persequens, ictus fulmine interiit, major octogenario; pro quo Justinus imperator catholicus Constantinopoli regnavit annis octo, et cum Vitaliano tyranno pacem fecit, quem postea tamen peremit.*

519 *Justinus Augustus legatos Hormisdæ papæ pro fide missos honorifice suscepit, eisque in damnationem hæreseos consentiens, multa per eos donaria Romam misit.*

521 *Justinus Augustus . . . exitium catholicis in Italia minitatur.*

522 *In Africa mortuo Trasamundo rege Wandalorum Ariano, Hildericus pro eo regnavit annis octo; qui statim ecclesias diu clausas aperuit, et omnes catholicos de exsilio revocavit.*

523 *Romæ Joannes papa LV sedit annos duos, menses novem, qui a Theodorico Constantinopolim missus, et a Justino Aug. et cunctis civibus honorifice susceptus, ad portam quæ dicitur Aurea caecum illuminat et, coronato a se Justino Augusto, cum multis muneribus rediit.*

524 *Theodoricus rex Gothorum et tyrannus Romanorum Boetium . . . itidem interemit. Joannem quoque papam beatum carceris afflictione necavit XV Kal. Junii.*

525 *Theodoricus . . . ab obitu Joannis papæ subito Ravennæ obiit, et sicut . . . dejectus est. Post quem nepos ejus, Athalaricus, puer cum matre regnavit annis octo.---Romæ Felix . . . mensibus II.*

526 *Constantinopoli Justinus imp. obiit; pro quo Justinianus nepos ejus imperavit annis XXXVIII.*

527 *Justinianus Aug . . . militiæ fecit. Gens Winilorum . . . invasit, et ibi habitavit.*

528 *His temporibus, etc., ut Aug.*

530 *In Africa occiso Hildericus . . . invadens, in catholicos et in omnes debacchatur. Romæ Bonifacius II, papa LVII, sedit annis II, mense ferme uno.*

531 *Bonifacius papa Vigilium . . . combussit.*

532 *Ab hoc anno . . . Romanus abbas cyclum . . . in se annos continet. Romæ Joannes . . . sedit annos duos, menses quatuor, cui Justinianus Aug. de fide sua litteras transmisit.*

533 *Romæ mortuo Athalarico rege Gothorum Amalsuinda mater ejus Theodatum in consortium regni sumit: qui tamen eam postea occidi jussit, et ipse solus regnavit.*

534 *Belisarius patricius a Justiniano imp. missus, gentem Wandalorum in Africa bello victam delevit, captoque rege eorum Gevameri (Gelimer) Carthaginem Romano populo restituit.*

535 *Romæ Agapitus papa LIX sedit anno fere uno. Hic a Theodato tyranno pro gratia Justiniani Aug. missus Constantinopolim, Anthemium ejusdem urbis episcopum hæreticum damnavit, ordinatoque alio episcopo, id est, Menete catholico, ipse ibidem obiit, in ecclesiasticis regulis apprime eruditus.*

536 *Romæ Silverius, Hormisdæ dudum papæ filius, contra voluntatem cleri, a Theodato tyranno, pecunia corrupto, LX papa violenter promotus, sedit annum unum, menses quinque.*

537 *Silverius papa . . . falso criminatus, a Vigilio diacono afflictus exsilio, obiit XII Kal. Julii, et postea miraculis claruit. Ipseque Vigilius papa LXI ordinatus sedit annos XVII, menses VII.*

538 *Belisarius patricius et Vigilius papa Vitigisum regem Gothorum pugna victum, Constantinopolim perducunt ad Justinianum Augustum.*

539 *Belisarius patricius Parthos Antiochiam et Syriam vastantes redire coegit.*

541 *Totila rex Gothorum Romam Campaniamque devastat.*

542 *Hujus Justiniani tempore corpus S. Antonii monachi divinitus revelatum Alexandriam transfertur.*

Hoc tempore quinta synodus . . . collecta XIV capitula constituit.

543 *Hoc tempore Benedictus abbas, cum . . . migravit ad Dominum. S. Remigius . . . migravit ad Dominum, ut Aug. an. seq.*

544 *Arator subdiaconus . . . oblatum publice recitavit.*

545 *Totila rex iterum Romam invasit.*

546 *Hoc tempore fuit S. Liberatus [615] Carthaginensis archidiaconus, qui de auctoritate Chalcedonensis concilii multa utilia conscripsit, et Vigilium papam aliquando haereticis favisse monstravit.*

547 *Vigilius papa cum ad consensum haereseos et restitutionem Anthemii episcopi nullatenus adduci posset, Constantinopolim vi perductus, exsilio graviter est afflictus.*

548 *Justinianus Aug. basilicam Salvatoris, quae Sanctae Sophiae dicitur, incomparabili opere Constantinopoli construxit. Ipse leges, quae Justinianae dicuntur, composuit.*

550 *Victor . . . cyclos arguit.*

551 *Hucusque Jornandes episcopus . . . perduxit.*

552 *Hoc tempore Justinianus Augustus Narsetem eunuchum principem militiae faciens in Italiam misit.*

554 *Vigilius . . . in Sicilia morbo calculi decessit. Pro quo Pelagius . . . contra Vigilium culpatus, ascenso apud S. Petrum ambone et Evangelio super caput ejus posito, juramento se a crimine illato purgavit [616]. Hic ordinatus est a Perusino et Ferentino episcopis, et Andrea Ostiensi archipresbytero. Nam hoc est privilegium Ostiensis Ecclesiae ut episcopus ejus et archipresbyter (si episcopus ejus non adfuerit) Romani pontificis ordinationi perpetuo interesse debeant. Et episcopus, si adfuerit, deinceps privilegium pallii portandi habebit, quod nulli alii cardinali episcopo licebit. Anast.*

557 *Hildeburtus rex Francorum moritur et Parisiis in basilica S. Vincentii sepelitur . . . obtinuit.*

558 *Hoc tempore Turonis basilica S. Martini, rebellibus ad eam fugientibus, igne crematur; al., a. 560.*

559 *Lotharius rex, de malis suis poenitentiam agens, basilicam S. Martini reparans, stanno textit. S. Medardus . . . cum magna gloria sepelitur. Fortunat. in Vita.*

560 *Clotharius rex, filius Clodovei Magni, Compendii moritur anno regni LI.*

563 *Charibertus rex, libidini deditus, a S Germano Parisiorum episcopo excommunicatus obiit. Greg. Tur. a. 557.*

564 *Constantinopoli . . . Justinianus minor LI, homo iniquus et avarus, annis undecim regnavit.*

565 *His temporibus, immensa pestilentia et mortalitas totam Italiam, maxime Liguriam, devastavit. Narses patricius divitiis auctus, et ob id a Romanis invidiam passus et apud Augustum criminatus, Roma in Campaniam discessit eique successor Longinus in Italiam mittitur. S. Columba . . . praedicat.*

566 *Romae Joannes, etc., ut Aug.*

567 *Narses patricius, qui multum pro republica laboraverat, a Justino Aug. injuriis lacessitus, Longobardos in Pannoniis habitantes ad vastandam et possidendam Italiam invitavit.*

Multa prodigia, et praecipue igneae acies in coelo visae sunt.

568 *Longobardi, rege Alboino, mense Aprili Venetiam ingressi, eam, paucis civitatibus exceptis, sibi subjiciunt.*

- 569 *Alboinus rex cum Longobardis Liguriam incasit, Mediolanum et alias plerasque urbes cepit, Papiam plus triennio obsedit.*
- 570 *Alboinus plerasque in Tuscia urbes cepit. S. Vedastus episcopus obiit.*
- 571 *Papienses regi Alboino ad deditionem veniunt.*
- 572 *Narses patricius obiit.*
- 574 *Alboinus rex Longobardorum per insidias conjugis suae ab armigero suo occiditur.*
- 575 *Constantinopoli Justinus imperator post multa mala sua in amentiam versus obiit. Pro quo Tiberius Constantinus, qui et ipso mente capto palatium rexerat, regnavit annis septem, vir Deo devotus.*
- 576 *S. Germanus Parisiorum episcopus migravit ad Dominum.*
- 578 *Romae Benedictus papa LXIV sedet annos IV, menses duos . . . praesente convicit: ubi etiam ab episcopis Moralia in Job, venientibus . . . compulsus est.*
- 579 *Magna aquaram inundatio et illuvies, fulmina, terraemotus homines terruere. Mar. Greg. Tur. a. seq.*
- 580 *Cometa die Paschae visus. Suessionis coelum ardere visum est. Pestilentia ingens fit.*
- 581 *Hoc tempore exercitus Tiberii imperatoris Persas potenter superavit.*
- 582 *Constantinopoli Tiberius omni laude dignissimus obiit, pro quo Mauricius regnavit annis XXI. Romae Pelagius secundus papa LXV sedit annis X, mensibus II. Hic templum S. Petri tabulis argenteis deauratis textit, aliaque multa bona fecit.*
- 583 *Childebertus rex Francorum, acceptis L millibus solidorum auri a Mauricio imp. ut Longobardos de Italia pelleret, cum eisdem pactum firmavit, et imperatori pecuniam requirenti nec responsum dedit.*
- 584 *Guntrammus rex in suburbano Cabillonensi monasterium S. Marcelli construxit.*
- 585 *Chilpericus rex Francorum, per insidias interemptus, Parisius sepelitur.*
- 586 *Longobardi Autharium regem sibi constituunt.*
- 587 *Globus igneus . . . cecidit. In Hispania Richaredus, Levigildi regis Gothorum Ariani filius, post mortem patris effectus rex, a Leandro Hispalitano episcopo cum tota gente Gothorum ad catholicam fidem convertitur.*
- 588 *In Hispania haeresis Ariana . . . regis. Caesara regina, uxor Aunulfi regis Persarum, occulte baptizata, postmodum etiam maritum suum cum tota gente apud Antiochiam baptizari persuasit.*
- 589 *Childebertus rex sororem suam, Authario regi Longobardorum promissam, regi Gothorum, qui nuper catholicus factus est, in matrimonium tradidit.*
- 590 *Tunica . . . et aliis pluribus episcopis . . . allata est.*
- 591 *Rex Longobardorum Theodelindam, regis Bajoariorum filiam, pulchram et piam duxit uxorem.*
- 592 *Ingens mortalitas facta est, in qua primo . . . diebus X, qui statim inter alia multa librum . . . itemque S. Pauli, et sex capitula synodica scripsit.*
- 593 *Siccitas magna, etc., ut Aug.*
- 594 *Item locustarum, etc., ut Aug.*

- 595 *Gregorius synodum XXIV episcoporum ad S. Petrum collegit indictione XIV.*
- 596 *S. Columbanus presbyter et abbas, post multa mirabilia. . . aetatis LXXII. Hoc tempore B. Gregorius papa, missis. . . Joanne et aliis, Anglorum gentem in Britannia ad fidem Christi convertit.*
- 597 *Childebertus rex Francorum obiit.*
- 598 *His temporibus, cum Romanus. . . captus per deditionem recepisset, et ob id Agilolfus rex Italiae et ipsi Romae. . . pax utrinque facta est.*
- 599 *His temporibus monasterium, etc., ut Aug.*
- 600 *Gregorius papa Lundoniae. . . indictione IV. Clades glandularia multas civitates afflixit.*
- 602 *Mauricius imp. Phocam, reipublicae utilem, principem militiae fecit. Globi ignei in coelo visi.*
- 603 *Constantinopoli Phocas Mauricium imp. turpiter interfecit, et ipse pro eo annis VIII regnavit. Corpus S. Victoris. . . et miraculis declaratur.*
- 604 *Etherius Lugdunensis archiepiscopus obiit, eique Secundinus successit.*
- 605 *Beatus papa. . . mensibus. Sabinianus papa LXVII sedit anno. . . exspectabatur. Hoc anno synodus nefaria Cabillonis congregata, et B. Desiderius Viennensis archiepiscopus injuste deponitur, et exsilio damnatur.*
- 606 *Fames Romae facta, et induciae cum Longobardis ad annum unum; mense Aprili et Maio cometa videtur.*
- 607 *Romae Bonifacius tertius papa LXVIII sedit menses ferme novem. Post quem item cessavit episcopatus mensibus decem. Al. a. 606.*
- 608 *Bonifacius papa, quia Constantinopolitana . . . Romae collegit.*
- 609 *Romae Bonifacius . . . post hunc cessavit episcopatus mensibus ferme septem. Hic apud . . . et in honore S. Mariae . . . constituit.---B. Desiderius Viennensis archiepiscopus, de exsilio revocatus, factione Brunihildis et Theodorici lapidatus, post obitum miraculis claruit.*
- 610 *His temporibus Persae, multas provincias Romanis auferentes, Hierusalem cruce Domini spoliaverunt.*
- 611 *Heraclianus Phocam Aug. regno privavit, filioque suo Heraclio illud concessit, qui regnavit annis XXVI.---B. abbas Columbanus, S. Galli magister, a Luxoviensi coenobio a se constructo, molimine Brunihildis pulsus, sanctum ibi Eustasium pro se reliquit abbatem.*
- 612 *B. Augustinus Anglorum archiepiscopus migravit ad Dominum. S. Columbanus, a Luxovio pulsus, concessu Theodeberti regis Brigantium venit, ibique triennio mansit.*
- 613 *In Hispania, mortuo Betterico, Sisebodus rex efficitur Gothorum.*
- 614 *Heraclius . . . consortem fecit. B. Columbanus de Brigantio . . . rege susceptus, coenobium . . . incolere coepit.*
- 616 *Isidorus hoc tempore Hispalensis episcopus clarus habetur. Brunihildis iniquissima, equis indomitis alligata, jussu Sigeberti [\[617\]](#) regis Francorum digna morte periit. Praedictus Isidorus hucusque abbreviationem temporum perduxit.*
- 617 *Romae Deusdedit papa LXX sedit annis tribus, mense fere uno.*
- 618 *His temporibus Hierosolyma . . . abducta.*
- 620 *Romae Bonifacius, etc., ut Aug.---In Britannia, etc., ut Aug.---Magundat magus . . . monachus efficitur.*

- 622 Gertrudis [618] regina, uxor Lotharii piissima, bonae memoriae, obiit.
- 623 His temporibus . . . abbates, et S. Gallus claruerunt.
- 624 In Britannia defuncto Mellito archiepiscopo successit Justus, etc., ut Aug.
- 625 Romae Honorius papa LXXII sedit annis XIII, qui multis bonis operibus abundavit.
- 627 In Britannia . . . in Britanniam pene centesimo octogesimo.
- 628 B. Anastasius multa . . . martyr efficitur. Ipso anno Heraclius . . . victo et occiso Chosdroe, Dominicam crucem Hierosolymam revexit.
- 630 Lotharius rex Francorum fortis, pius et religiosus obiit an. regni XLV.
- 631 Dagobertus rex Francorum S. Arnolfo Metense episcopo, et Pippino majore domus utens consiliariis, nimio amore justitiae flagravit.
- 632 Pax perpetua inter Heraclium imperatorem et Dagobertum, legatis mediantibus, pacta est.
- 633 In Britannia Eduinus, rex Anglorum pacificus et pius, a paganis regibus interimitur.
- 634 Oswaldus filius Edilfridi Christianissimus, paucis collectis, et adorata cruce quam erexerat, interfectores Eduini regis superavit ipseque octo annos regnavit.
- 635 His temporibus cum Sergius. . . damnatus est.
- 637 Constantinopoli Heraclius. . . episcopo in haeresin Acephalorum inductus obiit, pro quo Heraclonas cum matre Martina annis regnavit duobus.
- 638 Romae defuncto Honorio. . . nutabat. Quo tempore Lateranensis thesaurus distractus est.
- 639 Constantinopoli. . . menses sex.
- 640 Constantinopoli . . . annis XXVIII. Romae Severinus papa. . . diebus quatuor, post quem cessavit episcopatus mensibus quinque.
- 641 Romae Joannes quartus papa, LXXIV, sedit annum unum, menses fere decem, qui missa pecunia multos captivos in Histria et Dalmatia a barbaris redemit.
- 642 Romae Theodorus papa LXXV sedit annos sex, menses fere sex. Hic corpora SS. Primi et Feliciani levavit, et haereticos damnavit. In Britannia, Oswaldus rex Anglorum piissimus, contra Pendanum regem paganum, etc., ut Aug.
644. S. Paulinus. . . VI Idus Octobris.
- 645 Hoc tempore Pyrrhus. . . depositus et anathematizatus est.
- 646 His temporibus. . . et ipsa religiosa Angiso. . . peperit.
- 647 His temporibus cum Paulus . . . damnatus est.
- 648 Tempore Constantis imp. gens Sarracenorum crudelissima multas provincias vastavit.
- 649 Romae Martinus papa . . . pro haeresi eum arguentes carceribus et exiliis afflixit, et catholicis, ubicunque potuit, persecutionem excitavit.

650 *Martinus . . . collegit, in qua . . . damnavit.*

651 *Beatus Aidanus . . . decessit.*

652 *Hoc tempore Olympius . . . nocere non posset, tandem cum papa pacificatur.*

653 *In Britannia . . . decem annos praefuit.*

654 *Beatus papa Martinus jussu Constantis haeretici imperatoris in basilica . . . perductus cum flecti . . . in Cersona damnatus est.*

655 *Martinus papa . . . sepultus miraculis claruit . . . sedit annos duos, menses ferme decem, vir benignus et pius. In Britannia . . . fratre victus interiit . . . accepit.*

656 *Petrus, etc., ut Aug.*

657 *Romae . . . mensibus sex, perperam ex Anastasio.*

658 *Romae, etc., ut Aug.*

659 *Constantinus, etc., ut Aug.*

660 *In Italia defuncto rege Longobardorum Hariberto duo filii ejus Godabertus et Pertarich regnum inter se dividebant, quorum uno occiso, id est, Godaberto, alteroque fugato ad Hunnos, Grimoaldus dux Beneventanus regnum eorumdem obtinuit.*

661 *Hoc tempore Pertarich de exilio reversus, iterum in exilium ire compulsus est.*

662 *Constantinus, qui et Constans, Italiam contra Longobardos venit, sed nihil profecit.*

663 *Constantinus imperator Romam venit, et, a Vitaliano papa honorifice susceptus, S. Petro pallium auro textile obtulit; sed cuncta pene ornamenta Urbis abstulit*

664 *Eclipsis solis quinto Nonas Maii facta. In Britannia a Scotis et Anglis quaestio de Pascha ventilatur, et Scoti a Wilfrido presbytero rationabiliter victi sunt; qui postea episcopus ordinatur.*

665 *Angli ad Vitalianum papam pro episcopo et doctore postulatum Romam miserunt.*

668 *In Sicilia Constantinus imperator, qui et Constans, post multas depraedationes per provincias factas, tandem a suis in balneo peremptus est. Pro quo Constantinus ejus filius regnavit annis XVII, imperator sane catholicus et pius. Hoc anno Theodorus. . . et exemplo.*

669 *Sarraceni Siciliam vastant.*

670 *In Italia, mortuo Grimoaldo Longobardorum rege, Pertarich regnum paternum XVII annis obtinuit.*

672 *Romae Vitaliano . . . mitis et pius, qui multa aedificia Romae construxit.*

673 *Hoc anno Theodorus . . . collegit.*

674 *Dagobertus rex Francorum, praecipuus Ecclesiarum Dei venerator, obiit. Regnavit annos XLIV. Parisiis sepelitur [619].*

676 *Romae, defuncto Adeodato papa post menses quatuor, Donus papa LXXX sedit annum unum, menses quinque; qui porticum S. Petri marmore stravit. Cometa per tres menses visa.*

677 *Ecclesia Ravennas . . . se iterum subjecit.*

678 Romae . . . LXXXI sedit annis II, mensibus VI. Hic papa apud imperatorem effecit ut quantitas relevaretur, quae pro ordinatione pontificis solita erat dari, ita tamen ut decretum generale de electione prius ad imperatorem mitteretur, quam ille consecraretur [620]. Anast.---Wilfridus Anglorum episcopus, a Guiberto [al., Ecberto] rege sede sua pulsus, multos in exsilio ad Dominum convertit.

679 Constantinus, etc., ut Aug.

680 Eclipsis lunae, et magna mortalitas Romae facta. Agatho papa . . . suscepti sextae . . . praefuerunt, et cunctos haereticos . . . damnaverunt, et novem capitula conscripserunt. Theodorus, etc., ut Aug.

681 Constantinopoli sexta synodus . . . portendentes. Agatho papa decessit. an. seq.

682 Romae defuncto Agathone, etc., ut Aug.

683 Romae Leo secundus, papa LXXXII, sedit ferme mensibus XI, vir per omnia eruditissimus et piissimus, qui sua decreta fecit, plurima egregie scripsit, docuit et constituit. S. Gudbertus, Lindiuarnensis Ecclesiae episcopus, Britanniam multis virtutibus decoravit.

684 Romae defuncto . . . . annum fere unum . . . mensibus decem, vir satis laudabilis. Cometae apparent.

685 Romae post Pascha . . . sedit annum unum, qui prius archidiaconus, legatus in sexta synodo sedis apostolicae fuerat. Constantinopoli, Constantino imp. defuncto, filius ejus Justinianus regnavit annis X, qui haeresi pollutus, orthodoxis est infestus.

686 Romae defuncto . . . menses XI, vir item laudabilis. In Britannia S. Joannes Hagustaldensis episcopus clarus habetur.

687 Romae defuncto . . . fere IX, qui in fide catholica fortis persecutionem ab Aug. Justiniano passus est, vir quippe sanctus et omnibus bonis intentus.

688 Ceadwald . . . . decoratus est.

689 In Italia Alachis dux tyrannidem invasit, et maxime clericos insequitur.

690 Theodorus . . . decessit, qui librum poenitentialem satis utilem conscripsit.

694 His diebus duo Angli presbyteri, dum Saxonibus praedicarent, martyrio coronati et miraculis declarati, a Pippino Coloniae sunt tumulati. Bolland. 3 Oct.

695 Constantinopoli Justinianus imp. haereticus, a Leone et Tiberio abscissis naribus, regno expulsus est, et ipse Leo regnum tres annos obtinuit. Vir S. Willibrordus . . . Fresonum praedicans, virtutibus claruit. Vita apud Mabill. saec. III Bened. p. I, p. 601.

696 Sergius papa . . . invenit.

697 In Britannia . . . ad Dominum post multas virtutes, cujus vitam Beda presbyter descripsit.

698 Constantinopoli, etc., ut Aug.

699 Hoc tempore synodus Aquileiensis, etc., ut Aug.

701 Romae defuncto, etc., ut Aug.

703 Beda . . . perduxit. Hoc tempore . . . captivos abduceret, a Joanne papa pacem postulante dona accipiens captivos reddidit.

704 In Britannia Edilred rex Merciorum, relicto regno monachum se fecit.

705 Constantinopoli . . . regis Bulgarorum . . . pervasores occidit. Gallicinum patriarcham . . . quoties a detruncatis naribus profluvium terserit, toties aliquem . . . jusserit. Romae Joannes . . . et eruditus. S. Heddi episcopus migravit ad Dominum. Vita apud Mabill. saec. III Bened., p. I, et Bolland. 7 Jul.

706 S. Joannes papa . . . construxit et multas ecclesias ornavit.

707 Hoc tempore Haribertus, etc., ut Aug.

708 Romae Sisinnius . . . diebus XV.

709 Coenredus rex . . . non multo post obierunt. Wilfridus Anglorum episcopus obiit, cui Acca successit.

710 Adrianus abbas . . . obiit. In Vita S. Theodori, saec. II, Bened.---Hildeburtus rex Francorum obiit, pro quo Dagobertus annis quinque.

711 Constantinopoli . . . favens; unde et a Constantino papa anathematizatur; quapropter, regni principibus eum pro excommunicato devitantibus, regium diadema deponere compellitur.

712 Haribertus, etc., ut Aug.

714 Anastasius . . . se catholicum declaravit. Pippinus . . . Carolus regnavit annis XXVII.

715 Romae, defuncto Constantino papa, Gregorius secundus, papa XCI, sedit annos XV, menses IX, qui XVII capitula conscripsit. Dagobertus, qui et Daniel.

716 Egbertus vir sanctus, natione Anglus, Scotos legitime Pascha celebrare docuit. Constantinopoli . . . ordinari fecit.

717 Romae . . . aedificia subvertit. Hoc tempore Winfridus, qui et Bonifacius . . . Gregorii papae.

718 Constantinopoli Leo imp. annis IX regnavit; cujus temporibus Sarraceni Constantinopolim obsidentes triennio, tandem divino auxilio fame, peste, ferro repelluntur.

719 S. Bonifacius . . . Moguntiacy . . . multis gentibus profuit verbis et exemplis.

720 Mortuo Chilperico . . . constituitur. S. Othmarus, cellae S. Galli primus abbas constitutus, XL annos rexit.

721 Carolus . . . vi cepit. S. Joannes, etc., ut Aug.

722 Carolus Alemanniam et Bajoariam subegit.

723 Hoc tempore corpus S. Augustini de Sardinia Ticinum a Luitprando translatum est. Bed. chr.

724 Carolus transito Ligeri Aquitaniam vastat. S. Pirminius et chorepiscopus, a Carolo Augiae insulae praefectus, serpentes inde fugavit, et coenobialem vitam ibi instituit anno tertio.

725 Sarraceni Gallias vastant praeda et incendio Hepid.

726 Carolus Sarracenos una cum rege eorum prostravit [\[621\]](#).

Carolus Pippini filius, cum jam principatum majoris domus XII annis tenuisset, posthac eundem principatum XV annis obtinuit, regibus tamen in Francia, sed parva dignitate regnantibus.

727 Carolus, Burgundiam petens, eam sibi subegit. S. Pirminius ex Augia pulsus, Etonem . . . petiit. In Vita saec. III Bened. p. II.

728 Carolus Aquitaniam sine bello recipit.

729 S. Egbertus . . . VIII Kal. Maii.

730 Sarraceni Avinionem urbem capiunt, et circumquaque regiones devastant.

731 Carolus Avenionem, caesis Sarracenis, vi expugnatam recipit. Beda presbyter et monachus, natione Anglus, doctor eximius, obiit VII Kal. Junii [622]. Romae Gregorius III papa sedit annis X, mens. IX. Tria coenobia, id est, Altaia, Murbach, Favarias ex Augiensibus fratribus instructa sunt.

732 Carolus Gothiam invadit.

733 Carolus exercitum Sarracenorum de Hispaniis venientem delevit. Roderic. hist. Arab. a. 732.

734 Augiae Eto abbas Kebam successorem relinquens, ipse Argentorati episcopus promotus, non longe post sui nominis Etinheim coenobium construxit.

735 Carolus item deletis Saracenis victor rediit.

736 Carolus Gothos petiit, et inde victor rediit. Audoinus episcopus obiit. Augiae defuncto post duos annos Keba, Ernfridus Augiae abbas et Constantiae episcopus effectus, decem annis praefuit.

737 Carolus Saxones victos fecit tributarios.

739 Carolus, etc., ut Aug.

740 Victis . . . facta est per Carolum.

741 Romae Zacharias . . . menses IV, Carolus Carisiaci moritur . . . annis X.

742 Carlomannus et Pippinus duces Aquitaniae et Sueviae rebellantes cito comprimunt.

744 Fuldense coenobium . . . fundatum est.

745 Carlomannus . . . vastavit.

746 Sanctus Bonifacius annuente . . . episcopus ordinavit. Sidonius Augiae, etc., ut Aug.

747 Carolus pro Dei amore mundo abrenuntians, in castro Cassino monachum se fecit.

750 Pippinus Griphoni . . . Neustriae dedit.

751 Pippinus, missis . . . ignavis ejus regibus, consuluit. Idem Pippinus, rex effectus, XVII annis regnavit.

752 Auctoritate . . . Childerico Pippinus . . . unctus, regnavit annis XVII. Audogarius . . . incolere coepit

753 Pippinus rex Saxoniam . . . occisus est. Stephanus papa . . . reges unxit.

754 S. Bonifacius Moguntinensis . . . Fresonibus praedicaret, marturizatus est ab eis . . . annis XXXII. Carlomanus . . . Lugduni obiit. Pippinus Italiam cum exercitu petens Haistulfum regem Papiiae obsessum obsides dare, et res S. Petri sub sacramento reddere coegit. Stephanus . . . rediit.

755 Haistulphus . . . vastans; pro qua re papa legatos per mare ad Pippinum pro auxilio misit.

756 Pippinus . . . Papiiae obsidet, et Ravennam aliasque urbes pervasas eum S. Petro et domino papae per legatum reddere compulit.

757 Constantinus imp . . . misit.

- 758 *Romae . . . annis decem.*
- 759 *Waifarius tyrannidem in Aquitania exercuit. S. Othmarus . . . temerarie inuasisset . . . ventris obiit, etc., ut Aug.*
- 760 *Pippinus . . . invadit, et Waifarium injuste usurpata sub sacramento reddere coegit.*
- 761 *Waifarius iterum tyrannidem exercuit.*
- 762 *Pippinus . . . petens multas urbes ibi cepit.*
- 764 *Pippinus . . . habuit.*
- 765 *Rudgangus Metensis episcopus, etc., ut Aug.*
- 766 *Corpus S. Gorgonii in Gorzia, etc., ut Aug.*
- 767 *Romae Paulus . . . annis IV [623].*
- 768 *Pippinus, subacta Aquitania, VII Kal. Oct. obiit, anno aetatis LIII . . . ; IV annis regnavit.*
- 769 *Corpus S. Othmari . . . inventum . . . translatum est.*
- 770 *Carolus . . . Longobardorum, uxorem duxit, sed postea repudiavit.*
- 771 *Carlomanus obiit . . . collegit.*
- 772 *Carolus Saxones petiit, unde acceptis obsidibus rediit. Romae post Stephanum Adrianus primus papa sedit annis XXIV.*
- 773 *Carolus ab . . . petiit, et, Desiderio rege obsesso Papiae, ipse Romam . . . ibi celebravit.*
- 774 *Longobardi cum Desiderio rege eorum Carolo se tradunt, anno CCV ex quo Italiam cum rege Alboino intraverant. Corpora SS . . . translata sunt.*
- 775 *Carolus Saxoniam iterum rebellantem vastat.*
- 776 *Carolus Rudgaudum regnum Italiae affectantem occidit.*
- 777 *Saxones tandem multa . . . efficiuntur.*
- 778 *Carolus Hispanias petiit, quibus subactis redit. Saxones iterum rebellant.*
- 779 *Carolus iterum Saxones superavit.*
- 780 *Carolus dispositis rebus Saxonum et Sclavorum, ipse . . . adiit.*
- 781 *Pippinus filius Caroli Romae ab Adriano papa baptizatur, et ab eodem a baptismo suscipitur, et cum fratre Ludovico rex ungitur. Constantiae . . . praefuerunt. Hoc tempore cruces apparuerunt multis in vestibus. Sanguis . . . dicitur.*
- 782 *Carolus Saxonum 4500 decollare jussit. Apud S. Gallum Waldo abbas praefuit anno uno.*
- 783 *Hildigart . . . Julii obiit.*
- 784 *Junior Carolus . . . Westphalos bello domuit.*

- 785 *Widikind . . . baptizatus est.*
- 786 *Carolus iterum Romam ivit orandi gratia. Augiae . . . annis viginti.*
- 787 *Rudtrud filia Caroli . . . desponsatur.*
- 789 *Hoc anno Carolus LXXXIII pene canonum capitula totius regni sui episcopis transmisit, ut ejus auxilio corrigenda corrigere possent [624].*
- 790 *Hunc annum Carolus Wormatiae quietus transegit*
- 791 *Carolus terram Hunnorum aevastat.*
- 792 *Synodo . . . damnata est.*
- 793 *Saxones . . . rebellant.*
- 794 *Synodo . . . Feliciana damnata est. Pseudosynodus . . . damnata est. His temporibus Alcwinus . . . habetur.*
- 795 *Hunni missis legatis se cum terra sua Carolo tradunt, et Christianitatem promittunt [625].*
- 796 *Romae, defuncto . . . annis XX.*
- 797 *Constantinopoli . . . excaecatur.*
- 798 *Helena mater . . . pace misit.*
- 799 *Leo papa . . . excaecatur, et per quosdam liberatus in Saxoniam ad Carolum est perductus. Geroldus praefectus . . . sepultus est.---Patriarcha . . . Domini mittit Carolo regi.*
- 800 *Carolus Hierosolymam insignia dona transmisit, et Romam petens, Leonem papam se de ei illatis . . . restituit.*
- 801 *Carolus . . . eos relegavit. Terrae motus factus est secundo Kal. Maii.*
- 802 *Aaron rex Persarum inter alia munera elephantem Carolo imperatori misit.*
- 803 *Sanguis Domini . . . celebravit.*
- 804 *Dominus papa magnis muneribus ab imperatore donatus Romam rediit.*
- 805 *Carolus junior a patre missus Boemiam subjugavit.*
- 806 *Carolus imperator regnum inter tres filios divisit.*
- 807 *Aaron rex Persarum cum aliis muneribus artificiosum Carolo misit horologium.*
- 808 *Eardolf rex Nordanumbrorum regno pulsus ad Carolum imperatorem questum venit.*
- 809 *Quaestio de . . . ventilatur.*
- 810 *Hispani et Graeci per legatos cum illo pacem firman. Pippinum filium suum, regem Italiae, mortuum esse didicit.*
- 811 *Hetto abbas Augiae et episcopus Basileae, missus Constantinopolim, Hodoeporicum suum scripsit.*

- 812 *Michael imp. legatis Caroli remissis, suos etiam pacem confirmatum misit. Beneventani 25000 solidorum auri tributum Carolo persolvunt.*
- 813 *Carolus imperator . . . misit, quorum liber itineratus, Hodoeporicum item scriptum habetur. Ipse Ludovicum filium regni consortem fecit. Mortuo Pippino filio ejus rege Italiae, filium ipsius Bernhardum, nepotem suum regem fecit Italiae. Permagna concilia Moguntiacy, Rhemis, Turonis Cavillonis, Arelati pro statu Ecclesiarum fieri jussit*
- 814 *Carolus imperator . . . qui statim generale colloquium Aquisgrani habuit, et multa perperam gesta per regnum correxit.*
- 815 *Quidam ex Romanis primoribus . . . puniuntur.*
- 816 *Leone papa defuncto VIII Kal. Jun. . . coronavit, deinde Romam rediit. Imperator synodo . . . bene disposuit.*
- 817 *Stephano papa . . . annis VII. Legati Leonis . . . veniunt imperatorem.*
- 818 *Ludovicus imperator Cismarinos Britannos domuit.*
- 819 *Synodo Aquisgrani habita, multa de statu Ecclesiarum disposita sunt.*
- 820 *Ex inundatione pluviarum pestilentia magna facta est.*
- 821 *Ludovicus imp. regnum inter filios divisit, exsilia relaxavit, debita cunctis dimisit.*
- 822 *Ludovicus . . . egregius successit. Augiae Hettone abbate et episcopo quietam vitam adoptante, Erlebaldus abbas decimus successit.*
- 823 *Lotharius rex. . . Romae coronatur. Agri multi praeter solitum grandine sunt vastati, magnis lapidibus alicubi decidentibus.*
- 824 *Romae Eugenius papa post Paschalem sedit annis tribus. Augiae Wettinus monachus e corpore ductus post triduum. . . Hetto . . . scripsit.*
- 826 *Herioldus. . . baptizatus est. Hildovinus abbas de S. Dionysio. . . Medardi collocavit.*
- 827 *Corpora. . . translata sunt. Hoc in anno Ansegisus abbas in quatuor libellos collegit tam saeculares quam ecclesiasticas leges, quas Carolus M. et Ludovicus atque Lotharius imperatores promulgaverunt [\[626\]](#).*
- 828 *Romae post Eugenium Valentinus papa sedit dies XL, et post hunc Gregorius papa sedit annis XVI Reliquiae. . . miraculis.*
- 829 *Aquisgrani terraemotus Sabbato sancto Paschae factus.*
- 830 *Corpus S. Marci. . . insulam attulit.*
- 831 *Imperator omnes sibi contrarios honore privando animos tam filiorum quam caeterorum contra se irritavit.*
- 832 *Imperator contra filios suos exercitum movit: uxorem timore filiorum abdicavit.*
- 833 *Imperator item contra filios in Alsatiam venit: ibi veniente Gregorio papa cum filiis imperator, a suis relictus, in filiorum potestatem devenit*
- 834 *Imperator judicio. . . includitur.*
- 835 *Imperator. . . magnum conventum habuit.*
- 837 *Ticinum tertio Kal. Januarii octies noctu tremuisse dicitur.*

838 *Imperator habito conventu Noviomagi Ludovico filio regnum Francorum interdixit. Puoto [al., Bodo] diaconus palatii in Judaismum lapsus. Annal. Bertin. ad an. 839.*

839 *Imperator filio suo Lothario repacificatur. Ebbo Remorum archiepiscopus degradatur [627].*

840 *Imperator, filio suo Lothario ad imperium designato, XII Kal. Julii obiit et Metis sepelitur.*

841 *Ludovicus Junior, adunatis cum fratre suo Carolo copiis, cum Lothario monarchiam appetente, de partitione regni concordare non possent, juxta Fontinacam villam VII Kal. Julii acie conflagunt; Ludovicus et Carolus castris potiti sunt, fugato Lothario.*

842 *Tandem cunctis pacem optantibus regnum in tria partiri constituunt. Augiae Walachfridus. . . . praefuit, qui metro et prosa conscripsit multa.*

843 *Lotharius cum imperatoris nomine Italiam accepit et Belgicam Galliam, quae nunc usque ab eo regnum Lotharii dicitur; Ludovicus Germaniam, Carolus Gallias obtinuit.*

844 *Defuncto Gregorio papa Sergius secundus sedit annis tribus [628].*

845 *Rhabanus Fuldensis abbas librum, quem de S. cruce. . . transmisit, ut Aug. a. pr.*

846 *Lotharius imp. Burgundiones rebellare molientes ad deditionem coegit. Aug. a. pr.*

847 *Romae Leo quartus papa CV sedit annis IX, mensibus III, qui Romae munitionem, quam Leoninam dicunt, fecit, eamque apostolica benedictione dedicavit et sub anathemate in perpetuum confirmavit. Moguntiaci Rhabanus, Fuldensis abbas doctissimus, ordinatur archipraesul, qui mox, Ludovico jubente, synodum magnam Moguntiaci [629] collegit. Tempore Leonis papae et Rhabani Moguntiacensis archiepiscopi in conventu episcoporum Moguntiaci, confutata est haeresis Praedestinatianorum, quorum capita B. Augustinus confregit atque contrivit in libro De correptione et gratia et praedestinatione sanctorum.*

848 *Goteschalcus quidam. . . convictus regno expellitur.*

849 *Augiae Walachfridus abbas Strabo obiit, pro quo Folckwinus abbas XIII praefuit annis IX.*

850 *Magna fames circa Rhenum, in qua Rhabanus archiepiscopus multos pauperes aluit*

852 *Magna synodus. . . habitus.*

853 *Nortmanni basilicam sancti Martini Turonis incendunt.*

855 *Lotharius imperator. . . partes regni tenuerunt.*

856 *Moguntiaci Rhabano archiepiscopo defuncto successit Carolus filius Pippini regis Aquitaniae. Romae Leone papa defuncto Benedictus papa tertius sedit annis II, mensibus VI.*

857 *Synodus a Carolo archiepiscopo Moguntiaci colligitur*

858 *Villam quamdam juxta Moguntiacum et Rhenum, Camunti vocatam, nequam spiritus, homines multipliciter infestando, devastavit. Romae post Benedictum . . . sedit annis novem.*

859 *Crebri terraemotus Moguntiacum . . . obiit*

860 *Hiems maxima etiam Ionium mare usque in Venetiam per glaciem equis meabile fecit.*

861 *Meginradus . . . claruit, Augiae sepultus: a quo usque hodie eremus ipsa a sanctis et religiosis viris culta in nobile excrevit coenobium.*

- 862 *Lotharius rex . . . Trevirensi repudiavit Tithpirgam uxorem legitimam, synodo ad hoc machinandum collecta.*
- 863 *Synodo Romae collecta, Guntharius et Theotgaudus archiepiscopi illuc transmissi, a Nicolao papa depositi sunt, et cum synodo sua anathematizati, Lothariusque rex nisi resipisceret, excommunicatus est.*
- 864 *Guntharius Coloniensis episcopale officium post interdictum usurpans, sed postea ductus poenitentia, Romam venit, sed minime reconciliari meruit.*
- 865 *Arsenius episcopus, Nicolai papae legatus, ipsi Lothario fidem connubii per sacramenta duodecim principum suorum pollicenti Tithpirgam conjugem reconciliatam reddidit. Annal. Fuld.*
- 866 *Wulgari missis . . . Christi suscipiunt.*
- 867 *Lotharius rex posthabitis principum sacramentis Tithpirgam repudiavit, iterum se priori concubinae commiscens: unde eum papa Nicolaus cum suis complicibus excommunicavit, litteris ad diversos missis.*
- 868 *Synodus magna coram Ludovico rege colligitur Wormatae. Romae defuncto papa Nicolao Adrianus II sedit annis V. Ad quem . . . pro Waldradae concubinae suae matrimonio satis egisset, nihil profuit. Ea quidem conditio ei dabatur, ut si innocens esset, fiducialiter corpus Domini perciperet; sin vero, illud nullatenus accipere praesumeret. Sed ipse temerarius accessit, et cum suis complicibus inevitabile iudicium sibi suoque regno, heu nimium demens! percepit. Nam tanta clades hanc praesumptionem divinitus subsecuta est, ut in ejusdem Lotharii regno tota virtus ac nobilitas non peste, sed quasi hostili gladio deleta esse videretur. Annal. Bert., Met., anno seq.*
- 869 *Lotharius rex . . . temerarie ab eo accipiens, cum rediret domum Placentiae periit, fautoresque sceleris omnes pene obitu periere, regnumque ejus Carolus patruus ejus invasit.*
- 870 *Synodus magna Coloniae collecta, et multa pro statu Ecclesiae decreta.*
- 871 *Ludovicus imp. Adalgiso tyranno per sacramentum pacificatur: quo tamen sacramento eum post Joannes [\[630\]](#) papa absolvit, et eum contra eundem tyrannum incitavit ad bellandum. Annal. Fuld. a. seq.*
- 872 *Basilius imp. Graecorum portionem Dominicae crucis Ludovico regi transmisit.*
- 873 *Romae defuncto Adriano Joannes papa sedit annis X, cujus praecepto Joannes diaconus Romanae Ecclesiae Vitam S. Gregorii authentice describit.*
- 874 *Ratolfus Veronensis episcopus obiit, qui sui nominis cellam construxit juxta Augiam.*
- 875 *Ludovicus imperator Italiae defunctus Mediolani sepelitur anno regni vicesimo. Cujus regnum patruus ejus Carolus rex Galliarum invadens, a Joanne papa se imperatorem coronari fecit.*
- 876 *Ludovicus rex religiosus apud Franconofurt V Kal. Sept. obiit, anno regni XXXVI, regnumque ejus tres filii Carlomannus Bajoariam, Ludovicus Germaniam, Carolus Alemanniam, singuli cum adjacentibus provinciis, acceperunt.*
- 877 *Carolus rex Galliarum obiit anno regni XXXVII post quem filius ejus Ludovicus Balbus regnum Galliarum accepit.*
- 878 *Ludovicus rex Germaniae cum fratre Carolo e regnum Lotharii divisit.*
- 879 *Ludovicus Balbus, filius Caroli, rex Galliarum, III Id. April. Compendii obiit.*
- 880 *Carolomannus rex Bajoariae apud villam Ottingam obiit XI Kal. April.*
- 881 *Nortmanni multas provincias in Gallia vastant. Carolus rex, frater Ludovici, Romam veniens una cum regina Richarda imperiali unctione a Joanne papa coronatur, et omnes Italarum episcopi, praeter papam, imperatori jurejurando subjiciuntur; an. praec.*

882 *Ludovicus rex Germaniae XIII Kal. Febr. obiit. Carolus imperator Nortmannos, circumquaque vastantes, pacem regno ejusdem deinceps sacramento firmare compulit, et regem eorum Christianitatem professum, de baptismo suscepit, sicque firmata amicitia digressi sunt*

883 *Romae Joannes papa a quodam toxicatus, etiam a quodam alio percussus malleo obiit, statimque percussor ejus a nemine laesus moritur: et Marinus archidiaconus papa CX profuit anno uno, mensibus sex. Ludovicus rex Galliae obiit.*

884 *Carolomannus filius Ludovici Balbi, rex Galliae, obiit et regnum Galliae Carolus imperator obtinuit.*

885 *Marinus papa obiit, pro quo Adrianus III, papa CXI, sedit anno uno, mensibus quatuor.*

886 *Imperator a papa invitatus Italiam venit. Romae quintus Stephanus post Adrianum sedit annis sex.*

887 *Richarda imperatrix adulterii cum Luitwardo Vercellensi episcopo incusata, aquino judicio se ab omni virorum commistione integram et virginem. . . regina permansit. Imperator autem ab omnibus deseritur, et Arnulfus fratris sui Carlomanni filius rex eligitur.*

888 *Carolus imperator jam privatus, Deo devote serviens, ut quidam dicunt, a suis strangulatus, obiit Idus Januarii, et Augiae [\[631\]](#) sepelitur.*

890 *Arnolfus rex ex parte apostolici rogatur ut, Romam veniens, Italiam sibi de tyrannis defendat.*

891 *Arnolfus rex Nortmannos ad internecionem delevit.*

892 *Romae post Stephanum . . . mensibus septem.*

893 *Formosus papa Arnolfum regem ad suscipiendam et a tyrannis eruendam Italiam invitat.*

896 *Arnolfus rex tandem Romam venit, et a Formoso papa imperator coronatus est. Formosus papa die Paschae obiit: pro quo sextus Bonifacius papa CXIV ordinatus, decima quinta die podagra defunctus est. Cui sextus Stephanus papa CXV substitutus sedit annum unum, qui tyrannis favit.*

898 *Romae post Stephani interitum Romanus papa CXVI sedit mensibus paulo plus IV, et post hunc secundus Theodorus papa CXVII sedit dies XX. Post quem nonus Joannes papa CXVIII ordinatus sedit annos duos.*

899 *Uta regina, adulterii incusata, LXXXII principum juramento absoluta est. Romae Benedictus . . . mensibus quinque.*

900 *Arnolfus imperator Ratisbonae, ubi frequentius manebat, obiit VI Id. Decembr. [\[632\]](#). Anno regni XII, pro quo filius ejus Ludovicus puer regnavit.*

902 *Beringer, Reginolfus et Gerhardus, nobiles Germani, filii Atonis comitis et Adellindae occisi, apud Buchaugiense coenobium virginum, a praedicta Adellinda constructum, sepeliuntur, ubi et ipsa mater postea est sepulta.*

904 *Romae, etc., ut Aug.*

905 *Ut Aug.*

906 *Adalbertus nobilis et bellicosus de Babenberg Conradus aemulum suum, victum pugna, cum aliis multis peremit.*

907 *Adalbertus, perfidia Hattonis archiepiscopi et Luitpoldi ad Ludovicum regem spe pactionis adductus, decollari est jussus.*

908 *Hungarii Saxoniam et Thuringiam vastant. Luidpaldus occisus est. Regin. a. 907.*

909 *Hungarii Alamanniam vastant.*

910 *Hungarii Francos devincunt.*

911 *Ludovicus . . . annis septem. Burchardus dux Alemanniae in conventu suo occiditur.*

912 *Hungarii a Bajoariis et Alemannis juxta flumen Ine occiduntur. Ruodolfus rex Burgundiae obiit, pro quo Ruodolfus filius regnavit annis XXV. Romae Anastasius secundus, papa CXXIII, sedit annis II, mensibus II. Apud S. Gallum Notkerus, magister doctus, obiit.*

913 *Hungarii Alemanniam vastant.*

914 *Salomon Constantiensis episcopus est captus.*

915 *Romae, etc., ut Aug.*

916 *Hungarii totam Alemanniam igne et gladio vastant. Synodus coram misso apostolici Petro Ostiensi [\[633\]](#) episcopo apud Atheim est habita, in qua synodo generali decreto sancitum, ut quicumque deinceps bannum ab episcopo impositum corrupisset, per jejunium XL dierum in pane tantum et aqua et sale commissum lueret. Apud S. Gallum . . . est inclusa.*

917 *Ab Hungariis Basilea destruitur. Erchanger dux et frater ejus decollantur.*

918 *Burchardus dux Alemanniae constitutus, etc., ut Aug.*

919 *Henricus comes . . . regnavit annis XVIII. Burchardus dux Alemanniae Rudolphum regem Burgundiae vicit.*

920 *Carolus rex . . . inclusa est.*

923 *Sanguis Domini . . . sicuti litteris inibi manifestatur.*

924 *S. Udalricus Augustae Vindelicae episcopus praefuit annos L.*

925 *Hungariis item Alemanniam vastantibus . . . virgo inclusa, a quodam eorum perempta, martyrio coronatur . . . conservata est.*

926 *Hungarii, vastata Alemannia, per totam Franciam, Alsatiam atque Galliam igne et gladio desaeviunt. Burchardus dux occiditur, pro quo Herimannus Alemanniae dux efficitur.*

927 *Heriger Moguntiensis archiepiscopus obiit, pro quo Hildebertus.*

929 *Romae Stephanus . . . annos duos, mensem unum.*

930 *Ut Aug.*

931 *Ut Aug.*

932 *Henricus Hungarios in Suirbia interfecit.*

934 *Constantiae Conradus, genere et vita clarus, praesul ordinatus praefuit annos XLI.*

935 *Romae . . . mensibus II.*

936 *Henricus . . . apud Chutilineburg sepelitur; pro quo Otto filius ejus regnavit ferme annos XXXVIII.*

937 *Hungarii Franciam, Alemaniam, et Burgundiam vastantes, tandem per Italiam redierunt in Pannoniam. Monasteria S. Galli et S. Bonifacii concremantur. Rudolfus rex Burgundiae obiit, pro quo filius ejus Conradus regnum suscepit. Arnolfus dux Bajoariae obiit, ducatumque ejus accepit Bertolfus. Bajoarii cum multis aliis regi Ottoni rebellant.*

938 *Otto rex contra Bajoarios procinctum movit, peneque omnes sibi subjugavit. Romae Stephanus . . . mensibus IV.*

939 *Otto rex omnes sibi rebelles, praeter Metensem episcopum, subjugavit.*

940 *Otto rex Gallias contra Ludovicum regem petit. Hiems saeva et mortalitas animalium.*

942 *Otto et Ludovicus reges pacificantur. Romae Marinus . . . mensibus sex.*

943 *Hungarii Bajoarios invadentes vincuntur.*

944 *Terraemotus, etc., ut Aug.*

945 *Romae . . . ferme X. Otto rex Galliam ingreditur.*

946 *Apud, etc., ut Aug.*

947 *Bertolfus dux Bajoariae obiit, cui Henricus frater Ottonis regis in ducatu successit.*

948 *Hermannus dux Alemanniae obiit, cujus ducatum Lutolfus Ottonis regis filius accepit. Synodus magna . . . facta.*

949 *Lothario rege . . . injuriis afflixit.*

950 *Otto rex Italiam petit sibi que eam subjecit, et pulso Beringario dominam Adelheidem liberavit.*

951 *Synodus . . . ad deditionem venit. Inter alia . . . quasi candentis ferri . . . ambulans.*

952 *Otto rex cum filio suo Luitolfo Italiam intrat, et nuptiae regales Papia celebrantur.*

953 *Luitolfus dux Ottoni patri suo rebellat, sed a sanctis episcopis reconciliati sunt.*

954 *Hungarii, etc., ut Aug.*

955 *Hungarii, totam Bajoariam depopulantes, juxta Augustam Alemanniae urbem, Deo juvante, ab Ottone rege pugna victi immensa caede necantur IV Idus Augusti. Ex nostris etiam Conradus dux cum aliis multis occubuit. Hungarii etiam, qui tunc effugere poterant, per totam Bajoariam trucidati sunt. Reges eorum Ratisbonae in patibulis suspensi sunt. Romae Joannes . . . vanitati et spurcitiei fuit deditus.*

956 *Luitolfus dux Italiam hostiliter invadit, et Beringarium cum filio ejus fugavit.*

957 *Luitolfus dux Adalbertum bello vicit, et ipse eodem anno obiit, et Burchardus ducatum ejus accepit.*

958 *Cruces in vestibus quibusdam apparuerunt.*

961 *Otto rex Ottonem filium suum ex . . . apparuit.*

962 *Otto rex Romam veniens a Joanne seu Octaviano papa imperator coronatur, ipseque papam pro sceleribus suis arguens, minime eum potuit corrigere.*

963 *Otto imperator, Natalem Domini Papiae moratus, iterum Romam venit pro sceleribus Joannis papae dijudicandis. Sed eodem Joanne imperatorem in Campaniam fugiente, in ejus locum a Romanis et imperatore vir . . . ordinatus est [634].*

964 *Romani Leonem papam expellunt, mortuoque Joanne papa priore, Benedictus diaconus a Romanis, nolente imperatore, ordinatur sui nominis quintus, papa CXXXV, et sedit menses duos. Et civitas ab imperatore obsessa est et tanta fame oppressa ut modius furfuris veniret XXX denariis. Nec multo post, data urbe traditoque Benedicto, imperator papam Leonem restituit et Romanos ei fidem per sacramentum promittere coegit.*

965 *Imperator de Italia redit, et Burchardus dux Suevorum in Italia rebelles imperatori vicit.*

966 *Romae defuncto Leone, Joannes tredecimus, prius Narniensis episcopus, ordinatus est.*

968 *Ut Aug.*

969 *Hoc tempore Joannes papa, a quibusdam multum afflictus exilio, vix tandem a quodam Joanne suae sedi restituitur.*

970 *Otto imp. Romam veniens injurias domni papae in auctoribus scelerum graviter vindicavit.*

971 *S. Udalricus episcopus infirmus Adalberoni sororis suae filio episcopatum suum ab imperatore impetravit.*

972 *Synodus, etc., ut Aug. Romae Benedictus. . . mensibus decem.*

973 *Adalbero clericus, futurus, ut sperabatur, episcopus, obiit. Otto imp. Nonis Maii subito mortuus, apud Parthenopolim, id est Megeburc, ubi ipse archiepiscopium fecerat, sepultus est, et filius ejus Otto regnavit pro eo. S. Uldaricus Augustensis episcopus migravit ad Dominum anno aetatis LXXXIII, episcopatus L, quarto Nonas Julias. Burchardus dux Alemanniae obiit, et Otto filius Luitolfi paternum pro eo ducatum accepit.*

974 *Romae Benedictus papa criminatus a Romanis strangulatus est, et eo vivente Bonifacius papa . . . sedit annis novem. Constantiae, etc., ut Aug.*

976 *Dissensio inter regem Ottonem, et Henricum, etc.*

977 *Discordia . . . agitata, ut in Aug.*

978 *Otto imperator . . . duxit exercitum.*

979 *Constantiae, etc. ut in Aug.*

981 *Otto imperator, peragrata Italia, Calabriam cum exercitu ingreditur.*

982 *Otto rex apud Calabriam, occiso a Graecis et Sarracenis exercitu, de navi exsiliens, in qua captus erat, aufugit. Otto dux Suevorum obiit, et Conradus sibi successit.*

983 *Otto imperator, etc. ut in Aug.*

984 *Romae Joannes . . . papa invasit. Otto III, secundi Ottonis ex Graeca conjuge filius, adhuc puer rex pro patre regnat.*

985 *Romae Bonifacius . . . humatus est.*

986 *Ut Aug.*

987 *Ut Aug.*

991 *Theophania Graeca imperatrix, mater Ottonis regis, obiit.*

992 *Aquisgrani in generali synodo [635] coram legatis Joannis papae sancitum est ut, quatuor hebdomadis ante Natalem Domini, et a Septuagesima ante Pascha, et XIV diebus ante festum S. Joannis Baptistae, nullus saecularia placita agere, aut conjugium contrahere praesumat.*

- 994 *Conrado Burgundiae rege defuncto successit Rodolfus filius ejus in regnum* [\[636\]](#).
- 995 *Constantiae Gebehardus . . . praefuit anno XXIII. Henricus dux Bajoariae obiit, cujus ducatum filius ejus, ejusdem nominis, obtinuit.*
- 996 *Ut Aug.* [\[637\]](#).
- 997 *Otto rex . . . mensibus IX. Augiae Alawicus abbas . . . donatus est. Conradus . . . ducatum accepit.*
- 999 *Otto imp . . . . invasit.*
- 1000 *Romae defuncto Gregorio . . . . sedit annis quinque.*
- 1001 *Otto imp . . . lustrat.*
- 1002 *Otto imp. in Italia X Kal. Febr. obiit, et intestina ejus Augustae, reliquum vero corpus Aquisgrani sepelitur; pro quo Henricus dux Bajoariae rex effectus regnavit annis XXIII.*
- 1003 *Argentina a Herimanno . . . satisfactum. Henricus rex Henricum marchionem, et alios sibi resistentes, cum exercitu petit.*
- 1004 *Henricus rex Italiam petens sibi eam subjecit. Papiam ipsa die qua coronatus est irrumpens gladio et igne perdomuit. Inde in Saxoniam rediens, Boemiam et Bolizlaum ducem Sclavorum cum tota gente subjugavit.*
- 1005 *Ut Aug.*
- 1006 *Romae Joannes XVII, qui et Fasanus, papa CXLV ordinatur, et sedit annis sex.*
- 1007 *Henricus . . . episcopatum in honore S. Georgii martyris construxit . . . Eberhardus.*
- 1008 *Augiae remoto Immone abbate crudeli, Bernardus vir doctus et pius, Prumiensis monachus, Augiae abbas constituitur; qui, gratanter susceptus, a Constantiensi episcopo Lamberto abbas ejus loci XXIX consecratus, pietate et scientia clarus praefuit annis XL.*
- 1009 *His temporibus Ebbo comes de Nellemburg consobrinam Henrici regis, Hedewigam nomine, de curia regis duxit uxorem* [\[638\]](#).
- 1010 *Romae Sergius IV, papa CXLVI, ordinatus. Al. an. praec.*
- 1011 *Willigisus . . . successit.*
- 1012 *Conradus dux Carentani moriens Adalberoni ducatum reliquit. Heremannus dux Alemanniae obiit, cujus ducatum Ernist accepit.*
- 1013 *Romae defuncto. . . ferme XII.*
- 1014 *Henricus, etc., ut Aug.*
- 1015 *Ernust dux. . . accepit. Megingaudus. . . pro quo Poppo.*
- 1017 *Godefridus dux partis Lotharingorum Gerhardum comitem bello vicit.*
- 1018 *Constantiae, etc., ut Aug.*
- 1019 *Conradus . . . ducis Carentani Adalberonem . . . victum fugavit.*

1020 *Benedictus papa . . . dedicavit.*

1021 *Heribertus . . . archipraesul efficitur. Henricus imp. in Italiam expeditionem movit.*

1022 *Henricus imp. Campaniam petens Trojam, Neapolim, Capuam civitates . . . in Germaniam. Ruothardus Constantiensis episcopus obiit, pro quo Heimo ferme annis IV praefuit. Notgerus quoque magister de S. Gallo obiit*

1023 *Ratisbonae post Gebehardum, virum laude dignissimum, alter Gebehardus inthronizatur. Hoc anno convenit synodus Moguntiae [639], in qua constitutum est ut plebs Christiana quatuordecim dies ante festum S. Joannis Baptistae a carne et sanguine abstineat, nisi infirmitate cogente, aut festivitate, quae in illo episcopio celebris habetur; similiter quatuordecim dies ante Natale Domini. Item ibi constitutum est ut vigilia Epiphaniae, vigilia omnium Sanctorum, vigilia Assumptionis S. Mariae, vigilia S. Laurentii jejunetur, ita ut una refectionis hora admittatur.*

1024 *Romae defuncto . . . ferme novem. Henricus quoque . . . S. Petri sepelitur, habitoque conventu apud villam Kambam Conradus Senior, filius Henrici, rex promotus ab Aribone . . . benedicta XI Kal. Octob.*

1025 *Rebellio contra Conradum regem a patruale ejus Conrado et Ernisto duce Alemanniae et aliis pluribus facta est.*

1026 *Rex Conradus Italiam petens, totam sibi pene subjugavit ex hac parte Romae. Constantiae post Heimonem episcopum Warmannus praefuit annis ferme octo [640].*

1027 *Conradus rex, Romam perveniens, a Joanne papa in die sancto Paschae imperator coronatur. Inde in Alemanniam reversus, apud Ulmam Ernistum ducem et Conradum se illi dedentes exsilio deputavit.*

1028 *Henricus filius . . . rex electus, a Piligrino . . . unctus est.*

1029 *Bruno Augustensis episcopus obiit, et Eberhardum accepit successorem.*

1030 *Ernist dux exsilio relaxatus iterumque imperatori rebellans, cum multis aliis occiditur XVI Kal. Sept.*

1031 *Aribo Moguntiensis archiepiscopus obiit, cui Bardo monachus vita et habitu venerandus successit.*

1032 *Bern. Augiae . . . incendendum. Ipso anno Buchaugiense coenobium II Idus Julias [641] incendio flagrat. Rodolphus rex Burgundiae ignavus obiit, et Conrado imp. diadema suum transmisit; cujus regnum Odo sororis suae filius princeps Gallicae Campaniae invasit.*

1033 *Imperator Odonis provinciam, Gallicam invadens Campaniam, tandiu vastavit donec ipse Odo supplex adveniens satisfactionem, licet ficte, promitteret. Romae . . . licet tanto ordine indignus, sedit annos plus XII.*

1034 *Imperator Burgundiam petens sibi eam subjecit. Constantiae Warmanno episcopo defuncto successit Eberhardus. Meginhardo Wirzburgensi episcopo Brun, filius Machtildis, successit.*

1035 *Synodus magna apud Triburiam ab imperatore collecta est. Al. an. seq.*

1036 *Piligrino Coloniensi archiepiscopo Herimannus, Gebhardo secundo Ratisbonensi episcopo defuncto tertius Gebehardus successit. Henricus rex . . . copulavit uxorem. Leutizi . . . vectigales facti, ut Aug. Imperator hieme Italiam petit.*

1037 *Imperator, Papiam adiens, Heribertum Mediolanensem archiepiscopum infidelitatis accusatum in custodiam misit, qui, fuga elapsus, cunctis viribus imperatori rebellare contendit, Imperator Mediolanum obsedit, et circumquaque quaelibet ad rebelles pertinentia devastavit. Odo princeps, Gallicae Campaniae a Gozzilone Lotharingorum duce pugna victus fugiensque, a quodam milite occiditur.*

1038 *Imperator, cum Natalem Domini Parmae ageret, orto tumultu inter Parmenses et exercitum, utrinque multi, sed ex Parmensibus plures, ceciderunt, et ipsa civitas incendio consumpta est. Papa archiepiscopum Mediolanensem imperatori rebellem excommunicavit. Chunihildis [642] regina, uxor Henrici regis, XVII [643] Kal.*

Aug., et Hermannus dux Alemanniae V Kal. Aug. cum multis aliis in Italia obiit. Stephanus rex Hungarorum bonae memoriae obiit, qui seipsum cum tota gente ab fide Christi convertit; pro quo Petrus regnavit.

1039 *Conradus imperator III Nonas Junii obiit, pro quo Henricus rex filius ejus regnavit.*

1040 *Henricus rex ducem Boemiae bello petit, sed, multis proceribus et militibus in praestructione silvae citra et ultra occisis vel captis, nil dignum efficere potuit [644]. Eberhardo primo Babenbergensi episcopo defuncto Suidgerus successit.*

1041 *Hungari, quemdam Ovonem sibi regem constituentem, Petrum regem suum expellunt. Qui profugus et exsul Henrici regis gratiam, cui priori anno rebellaverat, quaerit et invenit. Henricus rex, Boemiam cum exercitu ingressus, igne praedaeque cuncta devastat, et rebellem ducem obsides dare, et ipsum post se Ratisbonam ad deditionem humiliter venire, sibi iurejurando fidelitatem servitiumque confirmare coarctat. Ita et Mur. ac Gottw.*

1042 *Ovo, Hungarorum tyrannus, cum Bajoariae fines devastaret, maxima pars exercitus ejus ab Adalberto marchione bello devicta periit.---Henricus rex Pannonias petens, urbes munitas delevit, et plures deditione subiecit, et, dum Petrum regem suum recipere nollent, ducem eis quemdam praefecit, quem statim post ejus discessum Ovo in Boemiam repulit [645].*

1043 *Henricus rex, iterum Pannonias petens, ab Ovone vix impetrante pactum suscepta satisfactione et muneribus discessit. Inde in Alemanniam veniens, in synodo Constantiensi cunctis qui contra se deliquerant ipse debitum omne dimisit. Hocque et alios suis debitoribus facere adhortans, inauditam multis saeculis pacem effecit. Post, Agnetem Wilhelmi Pictaviensis filiam accipiens, et Moguntiae reginam ungi faciens, regales apud Ingelheim nuptias celebravit. Ibi Luitpaldus Adalberti marchionis filius obiit.*

1044 *Gozzilo dux Lotharingorum moriens Gozzeloni filio suo, quamvis ignavo, ducatum suum a rege Henrico promissum reliquit. Sed alter filius ejus Godefridus, jam dudum dux, cum ducatum fratri debitum a rege obtinere nequisset, pro regi rebellare praesumit.---Henricus rex parvo exercitu contra gravissimam Hungarorum gentem fortiter pugnavit et vicit, Ovonem tyrannum fugavit, et Petrum expulsus pristinae dignitati restituit. Postea vero Petrus in regno confortatus eundem Ovonem cum uxore et filiis comprehensum decollavit.---Magna vis famis homines immunda animalia comedere coegit.---Romani Benedictum papam pro sceleribus suis expellunt, et quemdam Silvestrum papam CL temere constituunt; quem tamen Benedictus papa quorundam auxilio expellit, ipseque, suae sedi redditus, sponte a papatu discessit et Gratianum, nomine Gregorium, papam CLI, pro se ordinari permisit, anno Domini 1046.*

1045 *Otto, palatinus comes, dux Alemanniae constituitur. Petrus rex Hungarorum Henrico regi ad se invitato regnum Pannoniarum tradidit, quod tamen ab eo ipse, dum viveret, possidendum recepit. Brun, Wirzburgensis episcopus, obiit VII Kal. Junii. Godefridus dux, ad deditionem regi veniens, in custodiam mittitur. Leutici se regi dedunt, et solitum censum promittunt. Guntharius eremita ad Christum migravit, et in Praga Boemiae sepultus quiescit.*

1046 *Rex Aquisgrani in Pentecoste Godefrido duci custodia relaxato ducatum reddidit, et Widgero Ravennae praesuli nimium crudeli, nondum consecrato, episcopatum abstulit. Hungari regem suum Petrum oculis privant, et pro eo quemdam Andream regem statuunt. Henrico regi, cum expeditione in Italiam venienti, Gratianus papa, quem Romani expulsus prioribus statuerunt, Placentiae obvians honorifice suscipitur; qui tamen postmodum apud Sutriam in synodo non invitatus pastorale officium deposuit. Pro quo Suidgerus Babenbergensis episcopus, nimium reluctant, omnium consensu eligitur. In tempore hujus apostolici innumerabiles terraemotus et maximi in Italia sunt facti; et hoc fortassis ideo, quia idem apostolicus non canonice subrogatus est antecessori suo, non canonice deposito: videlicet quem nulla culpa deposuit, sed simplex humilitas ab officio cessare persuasit [646]. Eberhardus Constantiensis episcopus Romae obiit, pro quo Theodericus.*

1047 *In ipso Natali Domini die Suidgerus papa CLII ex more consecratus, Clemens secundus est vocatus; sedit mensibus novem. Qui mox ipsa die Henricum regem cum conjugem suam Agnetem imperiali benedictione sublimavit. Hunfridus Ravennae efficitur archiepiscopus. Beneventani cives, socrum imperatoris de monte Gargano reversam male tractantes, rebellant. Imperator corpus B. Widonis, Pomposiae abbatis, de Parmensi civitate Spiram secum transtulit. Poppo Treverorum archiepiscopus obiit, pro quo Eberhardus. Godefridus dux et Balduinus de Flandris imperatori rebellant. Item Theodericus de Phladirtingen marchio rebellat imperatori, contra quem imperator exercitum movens parum profecit. Clemens, qui et Suidgerus, papa VII Id. Oct. obiit. Godefridus dux, inter alia quae contra regem fecit, Viridunensem civitatem combussit, cujus ducatum imperator Adalberto cuidam tradidit.*

1048 *Imperator Ottonem de Suinvurt Suevis ducem constituit. Sanguis Domini apud urbem Mantuanam divina per quemdam caecum revelatione invenitur. Bernhardus abbas Augiensis, vir doctrina et moribus insignis, obiit: cui Udalricus successit.*---Poppo Brixienensis episcopus, ab imperatore electus, Romam mittitur, et, honorifice susceptus, papa CLIII ordinatur, nomine Damasus, et sedit XXX [al., XXII] diebus. Henricus imperator, et Henricus rex Galliarum convenientes in Metensi territorio, pacem inter se juramento confirmarunt. Godefridus Adalbertum ducem occidit; cujus ducatum Gerharo imperator dedit.

1049 *Imperator Conradum ducem Bavariae constituit, et Godebaldum Aquileiae patriarcham post Eberhardum nuper defunctum promovit.*---Nonnulli principes et episcopi Phladingam intrantes Theodoricum pugna victum occidunt, et provinciam illam imperatori subjiciunt.---Brun Leucorum episcopus, ab imperatore electus, Romam mittitur et papa CLIV nonus Leo vocatur, et sedit annis V, qui in proximo Pascha Udalricum Romae Augiensem consecravit abbatem, et monasterii ejusdem privilegia, a sede apostolica tradita, confirmavit et innovavit. Idem papa Romae synodum maxime contra Simoniacam haeresin celebravit. Hic in plenaria synodo constituit ut Romanorum presbyterorum concubinae ex tunc et deinceps Lateranensi palatio adjudicarentur ancillae; emptiones et venditiones altarium sub anathemate prohibuit. Imma [647] obiit anno Dominicae incarnationis 1049, II Nonas Aprilis. Odilo Cluniacensis abbas venerabilis migravit ad Dominum IV Non Jan. Godefridus et Balduinus reconciliantur imperatori.

1050 *Dominus papa synodum Romae post Pascha collegit, in qua haeresim Beringerianam, nuper ad apostolicam sedem delatam, damnavit [648]. Item in autumno synodum Vercellis collegit, in qua eandem haeresim anathematizavit [649]. Quo tempore Agnes imperatrix filium imperatori peperit.*

1051 *Imperator Nativitatem Domini apud Goslare egit, et multos ex principibus filio suo jurejurando fidem promittere fecit. Hunfridus Ravennas archiepiscopus domino papae apud Augustam se reconciliavit.*---Post Pascha synodum Romae collegit Leo papa, ubi Gregorium Vercellensem episcopum, propter quoddam adulterium et perjuriam perpetrata, excommunicavit: quem tamen postea, Romam venientem et satisfactionem promittentem, priori officio restituit.---Eadem aestate Bardo venerabilis Moguntiae archiepiscopus, III Idus Junias defunctus multis claret miraculis, pro quo Luitpaldus Constantiae, Theoderico episcopo defuncto successit Rumaldus.---In autumno imperator regnum Hungariae devastavit.---Hoc tempore Tuta, nobilis et religiosa vidua, Buochaugiensi et Lindaugiensi coenobiis abbatissa ab imperatore praeficitur.

1052 *Imperator Goslare Nativitatem Domini agens, quosdam ibi haereticos Manichaeos, omnis esum animalis exsecrantes, consensu omnium, ne haeretica scabies serperet in plures, in patibulo suspendi fecit.*---His diebus Bonifacius, Italiae marchio ditissimus, Beatricis nobilissimae comitissae maritus, a duobus militibus sagittis toxicatis vulneratus moritur, et Mantuae honorifice sepelitur.---Reliquiae S. Zenonis confessoris, a Waltario [650] Veronensi episcopo in Alemanniam ad villam Ulmam allatae, plurimis miraculis claruere [651].---Hoc anno [652] B. Eberhardus comes de Nellinburc Scaffhusensem locum construere coepit, in quo S. papa Leo nonus X Kal. Dec. altare in honore Dominicae resurrectionis consecravit, et locum suis sanctis benedictionibus initiavit et confirmavit.---Andreaque, rege Hungarorum, minus minusque pro pacto pacis postulando allegante et promittente, Brezibus castrum obsedit, et variis belli machinis diu oppugnatum, Deo obsessis se anxie invocantibus opitulante, frustratis semper nisibus, nullo modo capere potuit. Interim Dominus Leo papa ab Andrea accitus, cum pro pace componenda intervenisset, imperatorem ab obsidione avocavit, eumque sibi per omnia consentaneum inveniens, sed econtra Andream consiliis minus parentem experiens, offensus, eique excommunicationem, utpote delusa sede apostolica, minitans, cum imperatore discessit, et aliquantum cum eo temporis mansit.---Ipsis diebus imperatrix filium, quem Conradum postea vocaverunt, imperatori peperit. Discordia inter Gebhardum Ratisbonensem praesulem et Conradum Bajoariae ducem mota et agitata. Reliquiae beati Zenonis confessoris, a Walthario Veronensi episcopo in Alemanniam ad villam Ulmam allatae, plurimis per haec tempora claruerunt miraculis. Constantiae basilica S. Mariae corrui.

1053 *Imperator cum domino papa multisque episcopis et principibus Natalem Domini Wormatiae egit, ubi cum papa . . . illi per concambium tradidit. Cumque idem papa de Normannorum violentiis et injuriis, qui res S. Petri se invito vi tenebant, multa conquestus esset, ad hos etiam inde propulsandos imperator ei auxilia delegavit. Ea siquidem gens a temporibus prioris Henrici imperatoris in Calabriae, Samniae Campaniaeque partes paulatim ex Gallici oris Oceani adventitia confluebat; et, quia bellicosior Italicis gentibus videbatur, primo gratanter accepta, crebro indigenis contra Graecorum et Sarracenorum incursiones audacter praeliando auxiliabatur. Postea vero, pluribus eorum ad uberem terram accurrentibus, viribus adaucti, indigetes bello premere, injustum dominatum invadere, haeredibus legitimis castella, praedia, villas, domos, uxores etiam quibus libuit vi auferre, res ecclesiarum diripere, postremo divina et humana omnia, prout viribus plus poterant, jura confundere, nec jam apostolico pontifici, nec ipsi imperatori, nisi tantum verbo tenus cedere.*---Ad horum igitur nefaria et inextricabilia scelera illis e partibus eliminanda, indigenasque ab eis liberandos, dominus papa animum intendens, summa cum charitate ab imperatore Romam reversurus digreditur. Secuti sunt autem eum plurimi Theutonicorum, partim jussu

dominorum, partim spe quaestus adducti; multi etiam scelerati et protervi, diversasque ob noxas patria pulsi.--- Quos ille omnes, tum consuetae misericordiae nimia compassione, tum etiam quia opera eorum ad imminens videbatur bellum indigere, clementer et gratanter suscipiebat [653]. Transiens ergo per Alemanniam, Purificationem S. Mariae Augustae egit, Mantuaeque Quinquagesima acta, et nonnullis suorum orto inibi tumultu occisis, intra dies Quadragesimae Romam pervenit. Wibert.---Ipsis diebus in Italia quidam lacus, quos Julius quondam . . . mortales absumpti sunt. Imperatore in Saxonia apud Merseburg commanente, cum rege Danorum Pascha egit . . . ducatu privavit. Quo tempore regni tam primores quam inferiores, contra imperatorem magis magisque mussitantes, jam dudum eum ab inchoatae justitiae, pacis, pietatis, divini timoris, multimodaeque virtutis tenore, in quo de die in diem debuerat proficere, paulatim ad quaestum et incuriam quamdam deficere, multumque se ipso deteriore fore causabantur. Altdorfense coenobium igne consumitur [654]. Dominus papa, habita post Pascha synodo [655], contra Normannos, ut proposuerat, exercitum movit; cumque illi pacem petentes subjectionem servitiumque promitterent, et quae prius injuste sibi usurpantes invaserant, ejus beneficio gratiaque retinere se velle dicerent, idque papa abnegans vi et injuria raptas res S. Petri reposceret, eosque perperam pervaso cedere loco juberet, illi, quia numero longe praestabant, quasi rem impossibilem sibi propositam refutantes, se potius bello obviam ituros, armisque acquisitam patriam defensuros, vel morte occubituros denuntiant. Sicque XIV Kalend. Julii valida pugna confligentes prima acie a Theutonicis pene victi sunt; sed succenturiatis copiis ex insidiis nostros circumvenientes, Italis citius terga vertentibus, Theutonicis maxima ex parte, sed non invite, occumbentibus, occulto Dei judicio, sive quia tantum sacerdotem spiritualis potius quam pro caducis rebus carnalis pugna decebat; sive quod nefarios homines tam multos ad se, ob impunitatem scelerum vel quaestum avarum, confluentes contra itidem scelestos expugnandos secum ducebat; sive divina justitia alias, quas ipsa novit, ob causas nostros plectente, quamvis nimis cruentam, hostes adepti sunt victoriam. Ipseque dominus papa in quodam ab eis castello obsessus, cum, expugnata jam jamque munitione, necessitate coactus, communionem eis prius interdictam reddidisset, acceptus ab eis Beneventum cum honore reductus est, ibique tempore aliquanto detentus, nec redire permissus. Et hoc et superiori anno frugum penuria facta est non modica. Werinharius frater meus [656], Augiensis monachus, admodum doctus et religioni verae deditus juvenis, cum alio monacho Luituario, studio vitae perfectioris flagrans, peregrinationem clam pro Christo aggreditur, litteris remissis licentiam abbatis postulans et impetrans. Et sequenti tempore, Richardus Renaugiensis abbas, et Henricus item Augiensis monachus, hoc exemplum secuti, relictis omnibus, idem propositum aggrediuntur. Imperator Henricus magno apud Triburiam conventu habito, filium aequivocum a cunctis eligi eique post obitum suum, si rector justus futurus esset, subjectionem promitti fecit. Ad quem conventum cum Conradus dudum Bajoariae dux venire nolens, cum expeditis militibus regi rebellare moliens, Hungaris se jungere tentasset, quibusdam inibi, quae prius habuerat, possessionibus suis ab imperatore privatus est, eas quasi legaliter acquirente. Ibi etiam legati Andreae regis Hungarorum pro pace pactoque, cum, suffragante Ratisbonense episcopo immensam pecuniam, suaeque provinciae partem, et ad expeditiones omnes, praeter Italicam, suos ituros promitterent, imperator ea se accepturum fide data spondens eos remisit. Hadamuta [657] de Nuinburgo abbatissa venerabilis, quae locum suum prius pene dilapsam, intra et extra laudabiliter recuperatum in optimum deduxerat statum, aliam pro se designans, et sororibus pie admonitis ultimum valedicens, IV Kal. Nov. feliciter, o utinam! decessit. Hazelinus etiam, Babinbergensis episcopus infamis, moriens locum dedit.

1054 Per idem tempus Conradus dudum dux, ab Andrea rege Hungarorum gratanter susceptus, ei, ne allegatum cum imperatore foedus perficeret dissuasit, et auxilio ejus quamdam Carentani partem, quorundam etiam primatum, qui eam possidebant, machinatione, aliis expulsis primoribus, invasam cepit. Imperator vero in Bajoariam veniens, ducatum ejusdem provinciae filio suo aequivoco tradidit. Sicque in eadem commorans provincia Natalem Domini in villa Ottinga egit, ibique Babinbergensis Ecclesiae praesulatum consobriuo suo Adalberoni donavit.---Deinde, habito Ratisbonae colloquio, per Alemanniam transiens, et furibus infestus, nonnulla eorum conventicula exuri jubens, Turegi Quadragesimam inchoavit, et, per ripales Rheni urbes paulatim descendens, Moguntiae paschale festum celebravit, ubi Theodbaldus filius Ottonis, ad eum de Galliis veniens, et miles ejus effectus, auxilium suum illi pollicitus est.---Dominus papa, cum apud Beneventum, divino intentus servitio diu demoratus, tandem instante paschali tempore Romam aegrotans reversus esset, invalescente in dies languore, glorioso exitu, cunctis prius benedicens et admonitis valedicens, sanctoque Petro peccata sua confessus, et devote se illi commendans, XVI Kalend. Maias obiit, et in basilica S. Petri juxta sepulcrum S. Papae Gregorii sepultus, miraculis claruisse memoratur.---Gotefridus iterum contra imperatorem tyrannidem invasit, Italiamque latenter adiens, Beatricem Bonifacii quondam marchionis viduam uxorem accepit.

FINIT HERMANNUS URSTISII.

[1] Titulum, quo caret Augiensis codex, recentior saec. XIV manus istum apposuit: *Chronica Hermanni, viri nobilis, comitis de Veringen ac Augiensis monasterii monachi religiosissimi: et scripsit ad tempora papae Victoris II et Henrici imperatoris ad annum ab incarnatione MLIII, et obiit anno aetatis XLIV, VIII Idus Octobris*. Similem fere titulum editioni suae, a creatione mundi deductae, praefixit Canisius; ubi tamen perperam legitur *Victoris XXI*, loco *Victoris II*, uti et utrobique dies emortualis Hermanni, qui in Vita ejus VIII Kal. Oct., anno aetatis XLII, obiisse notatur.

[2] The following divisions should be read in parallel.

[3] Chronologiae hic et deinceps accuratius discutiendae in tanta auctorum discrepantia diutius immorari operosum nimis foret. Lectores igitur ad subnotatos cuilibet facto, quoad ejus fieri licuit, auctores remittimus, annos quibus illud consignat adnotasse contenti.

[4] Ad evitanda spatia vacua, annos illos deinceps omittimus, nullo facto insignitos.

[5] Canisius hoc infanticidium ad annum priorem refert, contra fidem codicis Augustani, uti in sequentibus saepius.

[6] Eusebius mortem Herodis ad annum quartum, regnum vero Archelai ad hunc annum consignat. Vid. Petav. l. XI, cap. 2 seqq.

[7] Contigit haec die 18 Aprilis.

[8] Unica notatur die 12 Sept. Illam enim in morte Domini praeter naturam in plenilunio contigisse, ad h. a. Eusebius ex Phlegonte narrat.

[9] Scilicet post Petrum, alias tertius, Evodii successor.

[10] Ad hunc annum Eusebius revocat secundam persecutionem, cujus vero initium Pagius in critica ad ann. 93 statuit, id simul (ad an. 90) monens, *in chronico Eusebii res saepe aliis, quam contigerint, annis consignatas esse*.

[11] Ex Suetonio hoc contigit anno 96, anno aetatis XLV.

[12] Oron Eusebio et aliis dicitur Heron, seu Heros, uti et in Martyrologio Romano d. 17 Oct.

[13] Epiphano dicitur Zacharias.

[14] Eusebius *Justum* eum appellat. ad an. 120.

[15] Zachaeum secuti sunt Tobias, Benjamin, Joannes, Mathias, Philippus, Seneca, hunc Justus II. Levi, Ephrem, Joseph, Judas II, omnes ex Judaeis.

[16] Eusebio ad an. 131 dicitur Hymenaeus.

[17] Heros seu Heron notatur supra a. 110, mortuus an. 136. Unde hic alter est ejus nominis, prioris post Cornelium circa an. 150 successor.

[18] Teste Sulpitio Severo, l. II, Hist. sacr. c. 46, primum an. 177 intra Gallias martyria visa sunt; cui consentit Paulus Orosius hist. l. VII, c. 15.

[19] *Leg. Encratitarum.*

[20] Non una est omnium de tempore hujus concilii Romani sententia, quod plerique ad annum 196, aut sequentem reponunt. *Pag.*

[21] Eus. Chr. Polycarpum melius Polycratem vocat.

[22] Alexander hic antea fuerat episcopus Cappadociae, anno 212. Narcisso Hierosolymitano successor datus, de quo vid. Bolland. 18 Mart., t. II. Narcissus vero colitur 29 Oct.

[23] Caracalla indumenti genus erat, ad talos usque demissum. Vid. Sext. Aurel. in Antonino.

[24] Hic Eusebio Geminianus dicitur.

[25] Alii Zibenus dicitur ad an. 230.

[26] Murensis codex addit *cognomento Gregorium*, Neocaesariensem scilicet postea episcopum. Vid. an. 266.

[27] Forte in epistola ad Paulam, in qua se operum Origenis catalogum texuisse testatur cap. 54 de Viris illustr. quae tamen intercidit.

[28] Sedit annis VIII, mens. XI; Gaius vero annis XII, mens. IV.

[29] Est haec celebris Aera Diocletiana seu Martyrum, cujus initium repetitur a 29 Aug. anni 284.

[30] Marcellinus quidem hoc anno obiit, cui non Eusebius, sed Marcellus post trium annorum interpontificium a. 308 successit. *Pag.*

[31] Initium pontificatus Silvestri spectat ad an. 314, quo Melchiadi seu Miltiadi successit. *Pag.*

[32] Alexander an. 312 pontificatum coepit.

[33] Concilium istud omnium consensu an. 325 fuit celebratum.

[34] Eusebius rectius habet *Constantius*. Constantinus enim junior jam an. 318 Caesar fuit renuntiatus.

[35] Ordinatio Liberii contigit an. 352, et substitutio Felicis a. 355. *Pag.*

[36] Id hodiernum est Argentoratum. Vid. Ammian. Marcell. l. XVI, c. 12; *Eutrop.* l. X.

[37] Factum id a. 366. *Pag.*

[38] Persecutio Athanarici, qui primum a. 369 regnare coepit, posterior est.

[39] Ambrosii ordinatio pertinet ad an. 374.

[40] Abhinc orditur codex novus Urstisiana editionis, seu San-Georgianus, qui cum Bavarico Bernoldi autographo ad verbum concordat. Initium hic pariter ponit codex San-Emmeramensis, ad Augiensem magis exactus. Quod vero hinc potissimum exordiantur memorati codices, haud alia videtur ratio, quam quod Hermannus abhinc Chronicon suum auspiciatus memoretur, quamvis priora aequae ac sequentia ex aliorum scriptorum Chronicis collegerit.

[41] Ita quidem codices, sed Prosper melius habet de Gallaecia; Priscillianus enim non Gallus, sed Hispanus fuit.

[42] Vid. Leo M. epist. XLIV.

[43] Nova aequae ac antiqua Prosperi editio CLXXX episcopos numerat; caeteri communiter cum nostro faciunt. Vid. Labbei collect. Concil. tom. II, p. 911.

[44] Prosper habet *occiditur*. Idatius et Marcellinus id ad annum superiorem referunt, ac posterior naturali eum morte periisse scribit.

[45] At hoc in quibusdam tantum codicibus; in nova enim operum ejusdem editione pariter Siricius appellatur. Discrepans vero codicum lectio inde orta videtur, quod una cum Siricio Ursinus vel Ursicinus sedem Romanam occupare tentarit; quos adeo ambos in unam personam conflarunt. Siricius praefuit a die 22 Dec. an. 384 usque 25 Nov. an. 398, adeoque annis fere XIV, quamvis Prosper XV pontificatus annos eidem tribuat. Caeterum optime hic notat codex Murensis: seriem praesulum Romanorum, et eorum annos diversissime scriptos in quibusdam libris inveniri.

[46] Marcellinus et Socrates necem Gratiani an. 383 consignant: Valentiniani autem expulsio ad annum 387 spectat.

[47] Vid. S. August. l. V de Civit., c. 26, et Rufinus, l. II hist., c. 19 et 32. Vitam vero hic indicatam in operibus S. Hieronymi haud reperio. Baronius equidem in notis ad Martyrologium Rom., die 27 Mart. factum, id ait in epistola ad Ctesiphontem (**Opp. t. IV, p. 476.**) verum Joannem ibi laudatum, Chrysostomum esse, contendit editor Martianaeus. Conf., t. III, Mart. Bolland., die 27.

[48] Haec in mendo cubant; quamvis enim S. Augustinus hoc anno sit ordinatus episcopus, id tamen haudquaquam a Maximo, sed a Megalio Numidiae primate factum, ipse prodit Augustinus in breviculo collationis diei tertii cap. 7, Opp., t. IX, p. 558.

[49] Vid. Petav. l. XI, c. 47. Pagius vero in peculiari dissertatione Martinum an. 400 obiisse contendit.

[50] Claudianus de sexto consulatu Honorii, et Clarius l. IV de bello Getico, Gothos fuisse a Stilicone fugatos scribunt. Facta est autem haec pugna 29 Mart. a. 403, quamvis Prosper et alii nonnulli eam hoc anno referant.

[51] Restituenda est ex Bavarico depravata Augiensis codicis lectio *Radagaisus et millibus*.

[52] Prosper *pridie Kal. Jan.* et Suevos omittit, perinde ac Cassiodorus.

[53] In codice pro *in* legendum videtur III, ut eadem lectio prodeat, quae habetur in Bernoldo, quaeve ex ipso Idatio genuina est, qui hanc invasionem *feria tertia* factam scribit, qualis nec IV Kal. nec III Id. Oct. ab ipso assignati fuere hoc anno 409; bene vero tertia dies ejusdem mensis.

[54] Ex Olympiodoro haec Burgundionum irruptio in Germaniam primam jam an. 411 facta colligitur.

[55] Philostorgius id rectius ad annum sequentem refert.

[56] Et hoc Olympiodorus primum anno seq. habet.

[57] Zosimus ex Marcellino primum, anno sequente die 18 Mart., Innocentio die 12 ejusdem mensis defuncto successit, cui unus duntaxat regiminis annus cum novem mensibus totidemque diebus tribuitur. Ysicius vero hic nominatus Hesychius est Salonitanus episcopus. Vid. Labbei Collect. concil. t. II, p. 1556.

[58] Idatius male ad annum 417 quo 19 Jul. erat feria V, sed juxta Chronicon Alexandrinum eclipsis accidit feria VI, igitur hoc anno 418.

[59] Bonifacius ordinatus est a. 418, die 29. Dec.

[60] Beda hist. Angl. l. I, c. 13, id anno octavo Theodosii Junioris ascribit, quod a morte patris Honorii intelligendum. Alii Palladium ad Hibernos missum fuisse contendunt. Qua de re legendus Usseus de Britann. Eccl. primordiis, cap. 16, aliique scriptores Anglici.

[61] Canisiana editio *subrepere*.

[62] Pro *et*, leg. *cum*.

[63] Exstat haec epistola inter illas S. Leonis scripta anno priore de Paschate hujus anni 444 die 23 Aprilis celebrando.

[64] Haec ex Gregorio Tur. de Gloria martyrum, c 95, desumpta habent quoque Graeci; Nicephorus hist. l. XIV, c. 45; Cedrenus in compendio, anno XXIII Theodosii; quae tamen vero similis de inventione illorum corporum sunt intelligenda. Vid. Bolland. ad diem 27 Julii t. VI.

[65] Idat. a. 448 Recharium vocat, aliis Richarius dicitur.

[66] Idatii quaedam exemplaria habent *Theodori regis*, alia *Theodora, regis Gothorum filia*; sed verior codicis lectio, ut tamen pro Theodoro substituendus sit Theodoricus, quamvis et hic subinde Theodorus appelletur.

[67] Editi pugnam hanc ad an. 451 consignant, uti et plura subsequentium annorum facta integro anno promovent. Forte hic notandus fuisset an. 451 et sic porro, quod tamen contra codices mutare noluimus.

[68] Evagrius aliique hoc Chalcedonense concilium recte ad annum 451 revocant.

[69] Prima hic mentio regni Francorum occurrit in Hermanno, a Meroveo scilicet, qui primae stirpis reginus nomen dedit. *Fredeg.* Hos deinceps in margine notabimus.

[70] Pagius hic Baronium notat, qui hoc ad an. 463 refert, cum factum sit Constantino et Rufo coss., ut liquet ex praefatione Victorii, adeoque an. 457, quo Hilarius adhuc archidiaconus erat.

[71] Idatius ad h. a. habet *pace fucata*.

[72] Idatius *Remismundum* appellat.

[73] Idem, a. 463, Atreppenum, seu Agrippinum vocat.

[74] Hilarius sive Hilarus jam anno praecedente, die 22 Nov., ordinatus est papa.

[75] In libro Pontificali, unde haec desumpta sunt, legitur: *Fecit monasteria ad S. Laurentium, et balneum, etc.*

[76] Cassiodoro *Ardaburius* dicitur.

[77] Liber Pontif. *B. martyris Bibianae*.

[78] Hoc Gallia Christiana, t. X, p. 10, jam ad annum 459 consignat, et quidem aetatis anno XXII, ut habet codex Murensis.

[79] Fuerat enim ejusdem gener, juxta Marcellinum.

[80] Hac de re agit Baronius ad an. 485, Cedrenus vero ad an. 477.

[81] Pagius cum Bernoldo hoc refert ad annum praecedentem.

[82] Ex Jornande et Paulo Diac. Theodoricus iste erat Triarii nobilis Gothi filius.

[83] Theodoricus ann. 484 consul fuit, unde haec ad annum sequentem spectant.

[84] Factum hoc est in concilio Romano an. 484. *Pag.*

[85] De hoc pluribus agit Eugippius in Vita S. Severini Noricorum apostoli apud Bolland., t. I, Jan. die VIII, et Paulus Diac. in Historia Longobardorum, l. I.

[86] Rem fusius describit Cassiodorus Variar. l. IV, ep. 2; it. Histor. Miscell. l. XV, et Ammianus.

[87] Chilperici, scilicet regis Burgundiae, a fratre et successore suo Gundebaldo occisi circa an. 491.

[88] Felix anno 492 defunctus est, ex Anastasio; de hoc autem concilio seu constituto vid. *Baronius* ad annum 492.

[89] Vid. Vita S. Chlotildis apud Mabill., saec. I, Bened. p. 98, et Bolland. t. I Junii, ad diem 3.

[90] Anastasius papa ordinatus est 24 Nov. anni 496.

[91] Symmachus, ordinatus 22 Nov. a. 498; aemulum habuit Laurentium, a Festo patricio subornatum. Vid. Pagius in ejus Vita.

[92] Ado Viennensis hoc jam ad an. 452 habet, communis vero sententia cum Sigeberto Gemblacensi ad an. 468 refert. Vid. Bollandiani ad XI Maii, et Baronius ad an. 475, nec non Mabillon. l. II de Liturg. Gallic.

[93] Gregorio Tur. l. II, c. 37 ad an. 507, campus Vogladensis dicitur.

[94] Ragnacharius Cameracensis regulus. Vid. an. 484, cujus frater erat Richarius cum eo occisus.

[95] Boetius juxta Fastos consulares anno 510 consul fuit; ut adeo anni hic et in praecedentibus aequae ac subsequentibus minus accurate sint notati.

[96] Annus XXX regni Clodovei ab anno 481 est annus 511, quo etiam obiit, quamvis anni CXII a morte S. Martini a. 397 defuncti convenirent anno 509 hic notato.

[97] Haec ex Gregorio Tur. et Mario Aventicensi desumpta posterioris sunt temporis: Agaunense siquidem monasterium constructum est anno 515 a Sigismundo, qui an. 516 pro defuncto patre Gundobaldo rex factus, an. 523 victus ac demum a. 524 occisus est a Chlodomere, qui et ipse in pugna interiit. Vid. t., [.....] Maii Bolland., ad d. 1.

[98] Vid. Procopius de bello Gothico, et Jornandes de Getarum origine.

[99] Spectant haec ad annum 514, quo etiam Cassiodorus consul fuit.

[100] Mortem Boetii pariter huic anno ascribit Marius Avent., Symmachi autem anno 525. Joannes papa primum anno 526 obiit.

[101] Cuncta hoc anno notata ad sequentem spectant.

[102] Pagius in Brev. Pont. Rom., tom. I, pag. 284, Silverium ab hac labe solide vindicavit.

[103] Gregorius Tur. an. 539, victoriam Theodeberto tribuit, uti et Procopius, ut tamen tertia exercitus pars dysenteria interiret, et sic reverti cogereetur.

[104] Concilium hoc perperam huc locatur, utpote anno demum 553 celebratum; quamvis causa trium capitulorum circa haec tempora fuerit incoepa. Vid. Norisius in dissert. de quinta synodo cap. 3, et Pagius in Brev. t. I, p. 292.

[105] Recte quidem, juxta computum Hermanni, qui Remigium an. 470 episcopum ordinatum scribit: at juxta calculum Galliae Christianae, in qua jam an. 459 ordinatus legitur, obitus ejus circa an. 533 aut 530 consignandus est.

[106] De hoc egit Gallandius in nova sua Patrum Bibliotheca t. XII, cap. 5 in prolegomenis, et pag. 93 ipsum Opus in duos libros divisum sistit.

[107] Haec quidem de Vigilii captivitate habet Anastasius, sed falsa esse monstrant Baronius et Pagius: exilium vero ejus ad an. 553 referendum.

[108] Paulus Diac. Hist. Longob. l. I, c. 27, poculum habet, quod *scala* unde germ. *Schalen*, seu patera dicitur. Vid Muratorii Script. rer. Ital., t. I, p. II, p. 424.

[109] Deperiit hoc Victoris opus, cujus meminit Beda de Ratione temporum, ad finem cap. 49, de controverso Paschate anni 550.

[110] Egimus de Jordane vel Jornande in dissertatione praevia.

[111] Omnirugus dicitur Marcellino, ex quo Hermannus sua usque ad an. 558 ad verbum fere desumpsit.

[112] Vigilius, die 10 Jan. a. 555, apud Syracusas obiit

[113] Haec ex Gregorio, l. IV, c. 20, contigerunt uno ante mortuum patrem anno, adeoque a. 560.

[114] Mortem Chariberti Gregorius Tur. ad an. 567 consignat, de qua etiam agit cap. 19, De gloria confessorum.

[115] Factum id an. 566, uti posterius matrimonium an. 567.

[116] *Leg.* subsecuto tempore.

[117] Joannes hic jam a. 560 Pelagio substitutus est.

[118] Narsetis obitum ad an. 569 spectare multis probat Muratorius, in notis ad Paulum Diaconum, t. I, Script. Ital. p. 430.

[119] Justinus a. 574, amens effectus Tiberium Caesarem creavit, ipse primum an. 578 mortuus. *Paul. Diac. hist. Longob. l. III, Evagr. l. V, c. 13.*

[120] Colitur die 21 Maii. Vid. Gregorius Turon. hist. Franc. l. VI, c. 6.

[121] Amatus dux regis Guntrammi jam ab anno 570, aut seq. a Longobardis fuerat occisus vivente adhuc Clephone rege.

[122] Benedictus papa hoc anno obiit, electus an. 574. Quae vero hic de ordinatione Gregorii habentur, non Benedicto tribuenda sunt, sed Pelagio ejusdem hoc anno successori.

[123] Guntramnus iste non rex Francorum fuit, sed Guntrammus Boso ex proceribus Chilperici regis. *Aimoin.*

[124] Pelagius II jam a. 578 papa fuit electus.

[125] Hic erat Gundobaldus praetensus Clotharii regis filius, de quo pluribus agit Gregorius Tur., Hist. Franc., l. VI, c. 24 et 26, l. VII, c. 36, 38, etc., nec non Aimoinus in Histor. Francor., et alii.

[126] Urbem Convenarum habet Gregorius Turon., qui etiam Guntrammi duces Leudegisilum et Aegilam vocat, et pro Bosone Ollonem ponit, l. VII, c. 38.

[127] Mors Chilperici a Gregorio ad an. 584 revocatur.

[128] Clotharius primum a. 590 baptizatus est. *Greg. Tur., l. X, c. 28.*

[129] Hae notae chronicae annum 586 indicant, quanquam alii priorem statuunt.

[130] Synodus haec habita est aera Hispanica DCXXVII, seu an. 589.

[131] Factum hoc, ex Historia miscella et Pauli Diac. Hist. Longob. l. IV, c. 52, depromptum, Muratorius (**t. I Script. Ital., p. 474.**) fabulis adnumerat. Vid. notae Ruinarti ad hunc Fredegarii locum.

[132] Reccaredo scilicet in Hispania, qui Clodosuindam sororem a rege petiit, teste Greg. Tur., l. IX, c. 16 et 25. Ast vel breve fuit hoc matrimonium, vel nullum; hoc ipso enim anno Baddo regina subscribitur in Reccaredi professione fidei; nisi cum Mariana Rer. Hisp., l. VI, c. 1, dicamus Clodosuindam primum Baddone hac defuncta regi fuisse nuptam.

[133] Nullus hoc tempore Thomas Jerosolymi episcopus erat, sed Joannes IV ab an. 574 usque 594, ut probat le Quien in Oriente Christiano, t. III, p. 242, adducta quoque hac ipsa narratione. *Vid, Pag. ad. an. 593.*

[134] Aliis Saphad, quae nunc est Jafa, olim Joppe.

[135] Autharis rex, a. 590 defunctus, prius jam nuptias inire debuit. Vid. Paul. Diac., l. III, c. 34, De ejus morte exstat epistola S. Gregorii, p., indict. IX, sive a. 591 data.

[136] Pelagius peste sublatus est 8 Febr. a. 590, cui Gregorius, 3 Sept. eodem anno, suffectus est, ad quem adeo haec spectant, uti et obitus Autharici seu Autharis regis.

[137] Beda in Chronico melius habet indictione XIII, quae mensi Julio hujus anni concordat.

[138] Alii anno regni XX, aetate XXVI, id factum scribunt, ipsumque cum conjuge, non vero ab illa veneno fuisse interfectum. *Paul. Diac. l. IV, c. 12.*

[139] Laudes eius prosequitur Greg. M. Epist. l. VI, ep. 6.

[140] Missas hic facimus auctorum de tempore hujus destructionis sententias, de quibus fuse agit Muratorius in suis ad Paulum Diaconum notis. Mabillonius *Annal. Ben. t. I, p. 176*, illam circa an. 580 statuendam probat, quamvis communior hucusque opinio annum 589 adoptarit.

[141] Haec ex Fredegario ad an. 599 desumpta in nova Bibliotheca Msc. P. Labbe ad Desiderium episcopum Autisiodorensem referuntur, qui tamen in Gallia Christiana, t. XII, p. 168, nobilissimus et Brunihildis propinquus dicitur; unde et a Cointio ad an. 599 narratio haec ceu commentitia rejicitur.

[142] De hac inventione fuse disquirunt Bollandiani, t. VIII Sept., die 30 a pag. 272.

[143] Secundus vel Secundinus, testimonio S. Gregorii M. celebris, nullibi alias inter episcopos Tridentinos legitur, sed tantum servus Christi de Tridento appellatur. Vid. Muratorius, t. I *Script. Ital.*, p. 461, in notis ad Paulum Diaconum. Alii abbatem fuisse dicunt.

[144] Etherius sive Aetherius obiit a. 602; Secundinus a. 603, cui eodem anno Aridius vel Aredius successit. *Fredeg.*

[145] Ex Anastasio, Pagio aliisque certum est Gregorium obiisse d. 12 Mart., a. 604, quo adhuc currebat indictio VII, adeoque haec ad annum priorem referenda.

[146] Cabillonensis synodus ex Fredegario et Aimoino an. 603 collecta est ab Aridio Lugdunensi contra S. Desiderium.

[147] Sed id Romae tantum; in Ecclesia enim universali hoc festum sub Gregorio IV fuit institutum. Vid. Sigebertus in *Chron.* ad an. 835.

[148] Uncilenus hic confundi haud debet cum illo qui a. 588 dux Alamannorum a Childeberto rege constitutus est, ex Fredegario cap. 8.

[149] Nihil Jonas de Aridio, unde eum Cointius ab hoc facinore purgat, quamvis longe aliter sentiant scriptores coevi aut suppres, Fredegarius et Aimoinus, supra a. 605. Vid. Gall. Christ., t. IV, p. 40. De S. Desiderio autem, t. V, Maii Bolland. die 23.

[150] Factum id an. 610. Vid. Vita S. Columbani; Act. SS. ord. S. Bened., sec. II, p. 22.

[151] Mabillonius in notis ad ejus Vitam, saec. I Bened. p. 532, illius obitum circa a. 607 reponit; alii ad an. 609.

[152] Brigantia ceu statio militaris ad Rheni fluminis caput notatur in itineralio Antonini Pii, nec non apud Strabonem et Ptolemaeum.

[153] De celebri olim hoc Helvetiorum pago, juxta Guillimanum nunc Uchtlandia, vid. Paulini comment. de Pagis Germaniae antiquae.

[154] Vitterico regi an. 910 occiso successit Gondemar, et huic a. 612 Sisebutus.

[155] Hic aliis *Leonisius* dicitur, quem Trithemius virum in Christo magnarum virtutum appellat, de cujus facto hic narrato consulendus Aimoinus hist. Francor. I. III, c. 98.

[156] Scilicet in saltu Rhaeticas Alpes inter et lacum Brigantinum sitae, quae postea in celeberrimum sui nominis monasterium excrevit.

[157] Nempe usque ad annum quintum Heraclii et aeram Hispanicam 654, qui est annus Christi 616. Exstat sub nomine Chronici Isidori in nova Operum ejus editione Madrit. a. 1778, t. I, p. II, p. 121.

[158] Deusdedit ad minimum jam an. 615 Bonifacio IV papae successit.

[159] Vid. ann. 610, sed ad neutrum annum hoc spectat; contigit enim juxta Chronicon Alexandrinum indictione II seu ann. 614.

[160] S. Arnulfi Metensis episcopi genealogiam Hermanno jam praemisimus. Pippinus vero dux Austrasiae et major domus erat, Laudensis cognominatus.

[161] Fredegarius in Chronico cap. 58, melius habet de *ministerio*, aulae scilicet, seu reginae.

[162] Ragintrudem vocat Fredegarius.

[163] Idem Judaeos ad baptismum a Dagoberto adactos scribit.

[164] Cum Honorius triennio fere ante Heraclium obierit, causa dilatae tandiu consecrationis non in morte principum, sed in eo reponenda videtur, quod electus Severinus Heraclii Ecthesin probare nollet, ut habet Anastasius in collectaneis a Sirmondo editis.

[165] Haec quidem Hermannus ex fide Pauli Diac. Hist. Longob. l. IV, c. 41, sed ab eo deceptus; ex Nicephoro enim habemus, mortuo 11 Febr. a. 641 Heraclio, Constantinum filium ejus seniore successisse, qui tamen post centum ac tres dies, seu 25 Maii, mortuus locum fecit fratri suo Heracleonae ex Martina Heraclii filio. Hic post sex regiminis menses in exilium cum matre actus successorem accepit Constantem, suum ex praedicto fratre Constantino nepotem. Hinc etiam corrigenda sunt quae supra ad an. 637 habentur, et quae mox sequuntur.

[166] Ordinatus est Joannes 24 Dec. a. 640.

[167] Juxta seriem exarchorum Ravennatensium Isaac a. 638 obiit, cui Plato suffectus est, et huic ad an. 648 Theodorus Calliopa, qui mox infra redibit.

[168] Scilicet Landensis, pater S. Gertrudis, de qua anno 646, qui inter sanctos colitur. Vid. Bollandi t. III, Febr. die 21.

[169] Abjuratio Pyrrhi ad annum 646; ejus vero condemnatio, Romae in synodo facta, ad an. 648 spectat.

[170] Cognomento Heristallum, Caroli Martelli patrem. Vid. Vita S. Gertrudis, saec. II Bened. p. 462, et Bolland., t. II, Mart. die 17; S. Begga colitur 17 Dec.

[171] Rotharius nonnisi a. 652 obiit, filiusque ejus Rodoaldus quinque tantum mensibus, non annis, regnavit, uti habet antiquum Chronicon Longobardorum, a Muratorio, t. II Script. Ital., p. I, p. 270, editum.

[172] Imo jam sub Heraclio a. 637 Jerusalem ab ipsis capta est.

[173] In Beda notatur indictio VIII, adeoque annus praecedens.

[174] Ita codex, sed legendum *Mediterranei*.

[175] Factum id 8 Sept. a. 654, cum prius jam absente Martino Ecclesiam rexisset.

[176] Is erat Garibaldus, dux Taurinensis

[177] Haec indictio annum 664 indicat.

[178] Indictio VII hunc quidem annum notat, in quo tamen ista eclipsis non tertia, sed prima die Maii contigit.

[179] Hodie Carinthia, veteris Norici provincia.

[180] Peremptus est ad finem Septembris, quo jam currebat indictio XII.

[181] Cognomento *Pogonatus*.

[182] Clodoveus II jam a. 656 obiit, succedente filio Clothario, tunc quatuor annorum, qui regnavit annis XIV.

[183] Scilicet 17 Jun. et 11 Dec.

[184] Legati apostolici die 10 Nov. Constantinopolim pervenerunt, ubi jam numerabatur indictio IX, qua durante, hoc et sequente anno celebrata est synodus.

[185] Capitula hujus synodi exhibet Labbeus in sua collectione, t. VI, p. 1875. Vid. Spelmannus Concil. Angl., t. I, p. 168.

[186] Pagius in Leone II sedem duntaxat septem mensibus vacasse probat, mortemque Agathonis et Leonis II ordinationem eidem anno 682 illigat.

[187] Pascha hoc anno evenit die 19 Aprilis, et Parasceve die 18 acciderat; igitur eclipsis illa nocte diem 17 sequente contigit, quanquam alias die 16 Aprilis facta notetur.

[188] Fredegarii contin. recte, *annis IV*: obiit enim an. 695.

[189] Est ejus liber *De temporibus* inscriptus.

[190] Ex Paulo Diacono Hariberto successit Ansprandus, et huic eodem anno defuncto filius ejus Luitprandus.

[191] Hoc anno a Carolo Martello incipiunt Annales Fuldenses, unde plurima hausit Hermannus, quibus suae etiam patriae gesta inserit, multa quoque ex Hepidanno, qui breves suos Annales ab a. 708 orditur.

[192] Pippinus circa a. 688, repudiata Plectrude legitima conjuge, Alpaidem duxerat. *Fred. cont. Mabil. Annal. l. XVII, c. 70.*

[193] Constantinus anno sequente obiit, quo etiam ejus mortem refert Bernold.

[194] Filius is erat Childerici regis an. 672 occisi, in monasterio interim delitescens. *Mabill. saec. III, p. II, p. 564.*

[195] Pugna haec ex Fredegarii continuatione contigit *die Dominica in Quadragesima, XII Kal. April.* quae illo anno non erat Dominica Palmarum, sed Passionis. *Annal. Petav.*

[196] Hoc anno 717 factum, victoria vero contra Hilpericum a. 719, Clotarius vero hic ex Dagoberti II stirpe prognatus dicitur. Vid. Breviar. Reg. Franc.

[197] Ordinationem hanc Mabillonius saec. III Bened. p. II, ad annum 722. revocat; verum ex ipsius Gregorii litteris, indictione VI datis, liquet id anno 723 factum esse, ac Bonifacium tunc non pro Moguntina Ecclesia, sed veluti episcopum nulli adhuc sedi addictum fuisse ordinatum.

[198] Scilicet Regionarius, *Meltensis* in Vita dictus a Castello *Melteshem* prope Gamundium in ducatu Bipontino, ubi ultimum vitae exegit. *Gerberti disquisit. 1 in Liturg. Alem., t. I, p. 37, et Hist. Silv. N., t. I, p. 75.*

[199] Haec prius *Sintlacis Augia* ex possessore, ac dein *Augia dives* ex amplis donationibus dicta.

[200] Recentior manus addidit *annis tribus*, pro quo Bernoldus habet *anno tertio*, scilicet ab introitu S. Pirminii in Alamanniam circa an. 722. Quanquam alias ex Hermanno certum sit illum tribus tantum annis, ab an. 724 usque 727, in Augia substitisse, exinde a Theodebaldo pulsum. Aliter sensisse videri posset Bouquet, qui in excerptis Hermanni (**t. III collect. p. 330**) ejus Chronologiam alteravit, Pirminii ejectioni annum 733 in margine apponendo. Sed illam annorum mutationem Caroli Martelli facta tantum concernere, praemissus huic tomo index chronologicus prodit, ubi, quae Pirminium ejusque successorem Etonem seu Hettonem spectant, iisdem cum Hermanno annis adnotantur; quod haud advertit Cl. Grandidier, cui Bouquetius dicti Hettonis initium Argentoratensis episcopatus ad annum 739 reposuisse visus est (**Histoire de l'Eglise de Strasbourg, t. I, p. 270**), quamvis hic *Addas* dictus jam memoretur in epistola Gregorii III (**Mabill. Act. SS. IV p. 42, an. 738**). Theodebaldus vero hic notatus, Gothefridi ducis Alamannorum an. 709 mortui filius (non autem Luitfridi seu Lantfridi, ut scribit Hepidannus in Annal.) utrum propria, seu Landfridi tunc ducis, a. 730 juxta Hermannum defuncti, auctoritate, quod videtur Schoepflino, Pirminium Augia expulerit, variant scriptores. Cointius (Annal. Franc.) factum hoc ad an. 730 refert, quo Theodebaldus, mortuo Lantfrido in ducatu et odio contra Carolum Martellum successerit, unde et Pirminio sex regiminis annos tribuit, Ettoni vero quatuor tantum. Verum contra communem Hermanni aliorumque sententiam aliis argumentis agendum fuisset Cointio; potuit enim Theodebaldus cum Lantfrido tunc rebellante contra Carolum conspirasse, etiam si dux necdum fuerit, nisi ut ducis filius; quo forte sensu etiam hic ab Hermanno Bertholdus et Nebi, qui aliis perperam Vehi dicitur, principes appellantur, tanquam alicui districtui Alemanniae dominantes. Bertholdus certe a Bernone in Vita S. Meginradi (**Mabil. saec. IV, p. II**) nobilissimus Alamannorum dux appellatur. Nebi vero, quod testatur Theganus de Vita Ludovicii Pii, c. 2, filius erat Houchingi, qui patrem pariter habebat Gothefridum ducem, ut adeo Theodebaldi fratruelis fuerit Nebi, qui Pirminium in Augiam induxit, ille vero expulit. Nebi quoque dux appellatur a Walafrido de Mirac. S. Galli l. 2, c. II.

[201] Est hic is ipse Lantfridus a Carolo an. 725 et h. a. devictus, teste Alberico monacho in Chronico, in Leibnitii accession. hist. Aliis Luitfridus dicitur Adalberti ducis filius.

[202] Pagus seu vallis in majore Alemanniae pago Durgaugiensi in Helvetia, hodie Canton *Uri*.

[203] Hic *Adda* vocatur in epistola Gregorii III inter Bonifacianas 129, et Eddanus in praefatione concilii Germanici an. 742: Concil. Germ., tom I, p. 48.

[204] In marca Brisgoviae et Ortenoviae ad radices Nigrae silvae. Hist. ejusdem silvae, t. I, p. 56, seqq.

[205] Hic primo Hermannus episcoporum Constantiensium seriem orditur. In Gallia Christiana, t. V, p. 894, inter Audoinum et Ernfridum Radottus episcopus ponitur, in epistola Gregorii III an. 738 ad Bonifacium notatus.

[206] Varie castri hujus nomen exprimunt auctores, quod *Osnabrugam* esse plerique existimant, alii arcem *Hochsiburg* in *Mendensi* ad *Weseram* intelligunt. *Fabric. Orig. Sax., l. I.*

[207] Antiquior nonnihil est horum episcopatum erectio, cum ambo hi, Burchardus et Wilibaldus, jam episcopi interfuerint synodo Germanicae a S. Bonifacio, XI Kal. Maii a. 742, celebratae.

[208] Pistorius ex codice antiquo hoc ad an. 748 reponit, uti et Gottwicensis codex. Recte id quidem, si primum an. 738 Ratoldo Erinfridus successerit. Sed ubi tunc tredecim regiminis anni Sidonii, jam an. 759 defuncti? Verum recte se habent, si ejus obitus cum Gottwicensi ad an. 761 referatur.

[209] Gottwicensis id in monte Soracte factum scribit, uti etiam Regino, sed brevi post ex illo in Cassinum perrexit.

[210] Schoepflinus aliique Lantfridum hunc primi Lantfridi an. 730 mortui filium, et Alemanniae ducem fuisse asserunt. Vid. Alsat. illustr. p. 751; Eccard. Rer. Franc. t. I, p. 487, Calles, Annal., t. II, p. 310.

[211] Legationem hanc ex Eginhardo parti sum nimium addicto in alios annales derivatam gravibus ex causis de fide suspectam saltem habet Cointius Annal. eccles., t. V ad ann. 752, et Eccard. Rer. Franc., t. I, p. 497, uti et coronationem Pippini a S. Bonifacio factam. Vid. Pag. ad an. 751.

[212] Vid. Mabillon. Annal. Bened., t. II, p. 159, 229.

[213] Haec coronatio anno sequente die 5 Aug. ad S. Dionysii facta. Anon. apud Henschen, Exeg. praelim., II, ad t. III Martii, c. 4, n. 35.

[214] Paulus Diac. obitum Haistulphi anno priore consignat, uti et codex Gottwicensis.

[215] Hos camerae nuntios fuisse scribit Goldstatus, ex Ekkehardo De casibus S. Galli, cap. 1, *qui*, teste Walafrido in Vita S. Othmari, *tunc temporis totius Alamanniae curam administrabant*. Vid. Gerberti Hist. Nigr. Silv., t. I, p. 58 seqq.

[216] Vid. Iso De mirac. S. Othmari l. I, c. 5.

[217] Walafridus Sidonium quidem ita percussum scribit, non tamen ibi, sed in Augia defunctum an. 761; obitus autem S. Othmari ex Isonne l. c. ad annum 760 pertinet. Vid. an. 720.

[218] Regino habet conventum Wormatiensem, qualis etiam fuit. Vid. Concil. Germ. t. I, p. 123, et Vita S. Chrodegangi.

[219] Talem jam an. 753 a Stephano II papa in Galliis praesente cum usu pallii fuisse ordinatum scribit Anastasius in Vita ejusdem papae. De hac vero translatione vid. Baronius ad an. 764, et Pagius, qui eam ad hunc annum revocandam censet.

[220] Historiam hujus translationis in Gorziense Lotharingiae olim monasterium scripsit anonymus quidam ejusdem monachus, quam legere est apud Mabillon. saec. III, Bened. p. II, p. 204. Caeterum Novacella Hilariacense est monasterium ad Mosellam, a S. Fridolino conditum, quod etiam S. Naboris in antiquis documentis vocatur, uti et Laurishaimense S. Nazarii et Gorziense S. Gorgonii.

[221] Post annum 768 codices Murensis et Engelbergensis interserunt genealogiam S. Arnulfi, prout eam Hermanno praemisimus.

[222] Est is conventus principum Valentianensis.

[223] Aliis Herisburg in Westphalia. Vid. Meibom. de Irminsula Saxonica, t. III Rer. Germ.

[224] Hoc ultimum spectat ad annum sequentem.

[225] Locum indicat Gottwicensis codex, nempe *Campidonam*. Vid. Bolland., t. II. Maii ad diem 10, et Mabill. Annal. Bened., t. II, p. 228, seq.; it. t. IV, p. 448.

[226] Rotgaudus, seu Rotgausus, dux erat Foro-Julienensis. Vid. Cointii Annal. ad h. 2.

[227] Vid. Bolland. 30 April.

[228] Intelligitur hic concilium Nicaenum II, an. 787, pro cultu SS. imaginum habitum, et a Patribus Francofordiensibus perperam intellectum. *Conc. Germ. t. I, p. 288.*

[229] Scilicet VIII Kal. Jan., cui altera mox die successit Leo; quod adeo adhuc ad finem prioris anni pertinet.

[230]

Codex Gottwicensis: *Gerolt Pussinius signifer Caroli in pugna occiditur ab Hunnis*. Suspiciatur scriptorem, litterarum similitudine deceptum, *Pussinius* exarasse pro *piissimus*, quod habet Mellicensis: verum Martinierius in Lexico testatur Geroldum hunc Hildegardis reginae fratrem, Bajoariae ac Sueviae praefectum, arcem in monte *Bussen* habuisse, atque se ab eo comitem *de Bussen* seu *Bussinium* nuncupasse.

Firmari id videtur ex qualicunque charta Caroli magni pro monasterio Augiensi data Wormatiae an. 811, in qua memoratur Bertholdus comes *Bussensis*, Geroldi nostri filius, qui tenuerit praefecturas *Tirmendingensem*, *Oeffingensem*, *Unlingensem*, *Altheimensem* et *aliorum locorum ad eas pertinentium*, quive in illo montis *Bussen* tractu siti sunt. Hildegardis regina, Geroldi soror, abneptis erat Godefridi ducis Alemannorum, teste Thegano de vita Ludovici Pii c. 2. (**Duchesne Script. Franc., t. II p. 274**), filia scilicet Immae, quam genuit Nebi princeps, de quo supra ad an. 724, qui patrem habebat Puchingum Gotheфриди Alemanniae ducis filium; unde ipsa ex nobilissimo genere Suevorum orta dicitur coaevis scriptoribus, qui tamen ejus patrem haud nominant. Geroldum vero ejus fratrem fuisse constat ex visione Wetini Augiensis monachi a Walafrido Strabo an. 825 scripta (**Canisii Lect. antiq., t. II, l. II, p. 73**), ubi simul ejus epitaphium habetur, quod illum Kalendis Septembris peremptum memorat. Alium quoque Hildigardae reginae fratrem Uldaricum seu Puldericum sistit anonymus San Gallensis monachus, l. II De gestis Caroli M. a. 14 (**Duchesne, t. II, p. 107, et Bouquet, t. V, p. 104**), quin tamen ejus dignitatem exprimat. Suevorum regulum appellat Adlzreitter, p. I, l. VIII, n. 23, plurimis, juxta citatum anonymum, in Oriente et Occidente opibus et honoribus auctum. Forte is ipse est *Odalrih comes* ad d. 3 Febr. notatus in Necrologio Augiensi. Geroldum quoque Pussenium comitem ex Augiensibus Annalibus nominat Raderus in Bavaria Sancta, p. 76. De eo plura affert Cointius, Annal. Franc., t. VI, p. 22. De patre vero Geroldi et Hildegardis altum apud scriptores silentium, ex quibus id unum constat, nobilissimum Suevum seu Alemannum fuisse, quem unus, quod sciam, Bruschius (**Chronol. monast. Germ. p. 65**) Hildebrandum potentissimum Suevorum ducem appellat, patrem Hildegardis conjugis Caroli M., et Adelindae, quae Bucchaugiense coenobium condidit. Cum vero ex Hermanno, ad an. 902, hic parthenon ab Adelinda primum ineunte saeculo X sit fundatus, assertum istud a se ipso corrui.

[231] Mabillonius, annal. t. II, p. 390, exinde suspicatur Eginonem prius fuisse monachum Augiensem; de quo tamen praeter nomen nil habet Ughellus, Ital. Sac. t. V, p. 740. Poterat facile a Carolo M. Longobardis tunc imperante ex dilecta sibi Augia Veronensibus episcopus dari Eginonem: qui utrum jam hoc anno episcopatu relicto in Augiam concesserit, ac cellam inferiorem ibi condiderit, ut asserit D. Wendenthal, Austr. Sac. p. 1, p. 106, incertum adhuc est; ipsum saltem a. 796 synodo Forojuliensi interfuisse testatur Cointius, Annal., t. VI, p. 546. Juxta Panvinium tamen circa ann. 800 jam episcopus erat Rataldus seu Ratoldus, quo procurante S. Zenonis basilicam si non aedificavit, restauravit saltem Pippinus Italiae rex.

[232] Gottwicensis diem mortis addit *secundo Nonas Junii*.

[233] Qui ad priorem adhuc annum nostro computandi modo pertinebat.

[234] Sepulcrum ejus cum epitaphio adhuc visitur in ecclesia parochiali cellae inferioris, quod cum ectypo sandaliorum ejus exhibetur in Cels. Gerberti itinerario. Obitus vero ejus in Necrologio Augiensi notatur III Kal. Mart.

[235] Videnda Caroli charta divisionis regnorum apud Quercetanum et Baluzium.

[236] Ex Hepidanno ad an. 802. *Heitto episcopus in consilio Caroli clarus habetur*. Unde jam tum Basileensi cathedrae admotus fuisse videtur. Id saltem ex Walafrido eruunt Sammarthani, Gall. Christ. t. V, p. 983, Hetttonem

prius fuisse episcopum quam abbatem, uti etiam habet Gottwicensis. *Waldoni abbati Hetto Basileo episcopus successit.*

[237] Synodus haec est Aquisgranensis mense Novembri habita. *Conc. Germ. t. I, p. 390*

[238] Etiam Essenfeld dictum, quod nunc est Izehoe Holsatiae oppidum

[239] In Raperto nullibi abbas vocatur Wolfleoz, quamvis factus post Eginonem episcopus abbatiae huic fuerit insidiatus, eamque sibi contra Gozbertum an. 816, defuncto Werdone electum per vim arrogarit, donec ei jussu Ludovici imp. renuntiare fuit coactus. (**Goldast. Script. t. I, p. 5.**)

[240] Apud Eginhardum *Hochbucki* et *Hochbocki* vocatur, ac hodiernum Hamburgum esse censetur, ubi Amalharius Trevirensis anno seq. ecclesiam dedicavit.

[241] In annalibus Fuld. et Metens. dicitur filius fratris ejus.

[242] Turonensi scilicet et Forojuliensi. Hetto subscribitur in testamento Caroli M. hoc anno condito. Testamentum hoc, ut perhibet Eginhardus (**Baluz. Capit. t. I, p. 487**), conscriptum est anno 811. Hettonis Hodoeporicum intercidit, Legatio Michaelis altero anno facta. *Eginh.*

[243] Nuspam editum legitur hoc Hodoeporicum.

[244] Id jam anno priore factum.

[245] Cuncta haec concilia una serie recenset Labbeus in sua collectione t. VII, p. 1239, et Moguntiacum Harzheim in conc. Germ. t. I, p. 404.

[246] Vid. ad an. 809. Juxta Ratpertum Gozbertus primum an. 816, abbas electus est, ex Hepidanno autem an. 815.

[247] Annales Fuld. LX obsides numerant.

[248] Annales Fuldenses habent VIII *Kal. Julii*, manifesto errore, cum Stephanus ejus successor jam 22 Jun. fuerit ordinatus, obiit autem Leo III Idus Junii.

[249] Est haec synodus Aquisgranensis. Conc. Germ. t. I, p. 430.

[250] Eclipsis lunae fuit hac die, illa autem solis contigit 19 Febr.

[251] Vid. charta divisionis apud Baluzium Capit t. I, p. 573.

[252] Eclipsis ista pertinet ad 7 Jul., non vero ad d. 8.

[253] Conc. Germ. t. II, p. 11.

[254] Inde nomen habet oppidum *Arntsee*, seu *Arensee* in veteri marchia Brandenburgica, lacui huic adjaceus.

[255] Annales Fuldenses decem tantum menses habent, uti et Annales Eginhardi, sed ad ann. 825 triennium ponunt.

[256] Pagus hic aliis *Frisazi* dictus vulgo in Saxoniae confinibus in Westphalia collocatur, de quo consulendum Chronicon Gottwicense, p. 600. Ex hoc autem loco erroris convincitur Paullinus, eundem pagum in marchia Brandenburgica constituens.

[257] Hettonis descriptio prosaica desideratur; Walafridi autem carmen exstat in Canisii Lect. Antiq. t. II, p. II, p. 204, nov. ed. Vid. Coint., Annal. t. VII, p. 733.

[258] Nigellus et Theganus hoc apud Ingelnheim factum scribunt.

[259] Vid. Einhardi historia hujus translationis t. I Jun. Bolland. d. 2.

[260] Paschali a 823 defuncto, Eugenius a. 824 successit, huicque ann. 827 Valentinus et Gregorius. *Pag.*

[261] De interpolatione suspecta est haec narratio, forte ex codice San Georgiano seu Bernoldo postea addita; certe character a primaeva manu abire videtur. Antiquus codex apud Urstisium tantum habet: *Corpora SS. Valentis et Sinesii in Augiam insulam deferuntur*, seu, ut habet breve chronicon San Gallense (**Duchesne, t. III**), *corpora SS. Valentis et Sinesii Augiam devenerunt*: quod ad an. 829 jam refert Chronicon Augiense: *pretiosa corpora S. Valentini et S. Senesii in Augiam insulam venerunt V idus Aprilis*. Annalista vero Saxo ad an. 831: *Corpora SS. Valentis, Sinesii et Theopontii in Augiam insulam delata sunt*. Quod Valentem spectat, potius mihi persuaserim illum esse episcopum Veronensem an. 531, 26 Jul. defunctum, quo die adhuc colitur. Cujus certe corpus, utpote Veronae conditum, facilius obtinere et in Augiam mittere potuit Ratoldus ejusdem pariter urbis episcopus, quam illud S. Marci primum ante biennium Alexandria Venetias translatum (**Pagius in Crit. ad an. 820**), et si illius partem Augiensibus concedat Cointius Annal. t. VIII, p. 164. seqq., ubi pluribus quoque agit de SS. Senesio et Theopompo, quorum pariter reliquiae eadem occasione primum Augiae, deinde Ratholdi cellae fuerint illatae. Has ex Oriente advectas et an. 807 in monasterio S. Fuscae reconditas scribit, ubi Ratoldo quaedam earum pars multo ante obtigerit, quam a. 911, exinde Nonantulam transferrentur, quod fuse describit Ughellus Ital. Sac. t. V, p. 491, seqq. Uterque in Martyrologio Rom. notatur 21 Maii, in Calendario autem Petershusano die 19 April., et in Rhenaugiensi die 20 ejusdem mensis. Vid. Gerberti Itin. Aleman. *Ratoldi cella*. et t. I Monum. Liturg. Alem., p. 404, 472. Tillemont, t. II Observat. eccl., p. 98 et 513.

[262] Juxta Theganum factum, id est in conventu Aquisgranensi.

[263] Alii hoc ad annum 830 referunt. *Vit. Ludov. Pii*.

[264] Annales Fuldenses habent. *V Nonas Maii*, sed nulla hoc anno solis defectio contigi, et illa lunae fuit 18 April.

[265] Facinus hoc anno priore patratum produnt gesta exauctorationis apud Duchesne, t. II, p. 332, ubi etiam legitur Ludovici Pii desuper conquestio.

[266] Fugiente Lothario Ludovicus jam in Quadragesima imperio restitutus est. *Astron. ad. an. 834*.

[267] Videtur hic indicari conventus Wormatiensis anno seq. habitus. Thegani append. Lambec. Bibl. Caes. l. II, c. 5.

[268] Hodie Wyck *Duerstede*, Belgii urbs in Ultrajectina provincia.

[269] Est haec *Theodonis villa*, aut *Totonis villa*, nunc *Diedenhofen* ducatus Luxemburgici civitas ad Mosellam. Pertinet vero hic conventus ad annum priorem. *Thegan., Annal. Bertin.*---Substituendus hic est conventus Aquisgranensis. *Annal. Bertin.*

[270] Spectat id ad Wormatiensem conventum hoc anno celebratum.

[271] Sudanus in *Basilea sacra* illum jam a. 830 mortuum dicit.

[272] Astronom. ponit in signo Virginis.

[273] Alii obitum ejus mensi Junio ascribunt. Vid. Pagi Crit., a. 838, et Bunan., Reichshistoriet. III, p. 175 seq.

[274] Nempe in Bodoma palatio regio. *Annal. Bertin.*

[275] Annales Fuld.: IV *Idus Maii in vigilia Ascensionis*, quae hoc anno erat III *Nonas Maii*, seu die quinta Maii, qua eclipsis haec facta est: et sic quoque habet annalista Bertinianus.

[276] Fontaniacum habent Annales Fuld. Met., *Fontenai in pago Autissiodorensi*.

[277] Argentoratum habent Annales Fuld.

[278] Seu Lotharingia. Celebre hoc est pactum Virodunense, a quo Ludovicus Germanicus regni sui annos in pluribus diplomatibus numerare consuevit.

[279] Gregorius primum XXV Januarii anno sequente obiit. *Anast. Pag*

[280] Juxta Annales Bertinianos Hugo abbas S. Quintini filius fuit naturalis Caroli M. et Richboto abbas Centulensis ejusdem Caroli ex filia nepos.

[281] Imo Gregorio papae, sed eo defuncto Sergio successori redditi sunt duo hi libri. Vid. Mabill. Saec. IV Bened. p. II, p. 40.

[282] Haec ordinatio anno sequente facta est.

[283] In Annalibus Fuld. et Met. *Hammaburgum* vocatur.

[284] Marahenses iidem sunt, qui nunc dicuntur Moravi.

[285] Sergius Leonis antecessor nonnisi 27 Jan. insequentis anni fati cessit. *Anast.*

[286] Acta hujus synodi habentur in conciliis Germaniae, t. II, p. 151.

[287] Vid. de hac synodo Concil. Gerra., t. II, p. 163. De Goteschalco autem pluribus agit Mabillon. *Annal. Bened.* l. XXX, c. 3; l. XXXIII, c. 70, etc., et Natal. Alexander *Hist. eccl.*, dissert. 5; Bernin. *Hist. haeres.* t. II, c. 7; *Annales Bertiniani* ad an. 849; Hincmarus adversus Gotescalcum apud Labb., *Conc.* t. IX.

[288] Walafridum non Augiae, sed in Gallia obiisse testatur Ermenricus monachus Augiensis, ejus discipulus (**Mabill. Annal. p. 420**), *beatissimo praeceptore meo Walahfredo pro responso quodam domni regis (Ludovici) ad Carolum Germanum suum pergente, ibique defuncto*, etc.

[289] Juxta annalistam Bertinianum id anno sequente contigit.

[290] Chronicon Fontanellense hoc jam ad annum 849 refert

[291] Est haec cathedralis Wurceburgensis. Vid. Eccard. *Franc. Orient.* t. II, p. 442.

[292] Hildegarda regina dicta, quia Ludovici Germaniae regis filia erat, circa an. 853, Turicensi virginum Parthenoni praefecta, uti ex ejusdem regis diplomate (**Guilliman. Helvet. I. III, c. 5**) constat. Obitum ejus annalista Saxo ad an. 857, *Chronica S. Pantaleonis* ad an. 859 consignant. Sed anno 858, adhuc in vivis erat, quo XVI Kal. Maii aliud diploma concessit idem Ludovicus. Obiit vero X Kal. Jan. uti ex veteri codice S. Galli eruit Mabillon., *Annal. Bened.* t. III, p. 63.

[293] Dalemencios in Misnia intelligunt alii.

[294] Obitus Leonis papae ad annum priorem spectat. Hic sequioris aevi scriptores Joannam papissam intrudunt, refutati a Labbeo, *Conc.* t. IX, p. 1173. Eckart, *Rer. Wurzburg.*, l. XXX, c. 117 et aliis.

[295] In *Annalibus Fuld.* *Scalajugatus* vocatur.

[296] Vid. concil. Germ. t. II, p. 243, quamvis concilium hoc circa an. 859 ibi statuatur. Illud tamen ab altero an. 857 distinguit Mansi, in Suppl. concil. t. I, p. 979.

[297] Locus hic in citatis annalibus vocatur *Caput montium*, unde vulgus corrupte *Cammunzi* fecit, prope Pinguam seu Bingam.

[298] Quaedam exemplaria Annalium Fuld. habent VII *Kal. Jun.* seu 26 Maii, ad quem diem etiam de Probo agit Mabillonius saec. IV Bened., p. II, p. 56, et Bollandiani inter praetermissos.

[299] Celeberrimum hoc est Einsidlense Benedictini ordinis in Helvetiis monasterium, eremus quoque B. Mariae virginis et cella Meginradi in vetustis monumentis dictum. Vita S. Meginradi a Bernone Augiensi conscriptum exstat in Mabill. saec. IV Bened. p. II. Vid. Eckart, Franc. Or. l. XXXI, c. 80.

[300] Synodus haec non Metis, sed Aquisgrani fuit habita jam anno 860, ubi et alia in eadem causa acta est hoc anno III *Kal. Maii*, ac Lothario aliud inireconjugium permissum est. Bouquet t. VII, p. 79. Vid. Natalis Alexander, Hist. Eccl., dissert. IX, t. VI; Labb. Conc. t. X. p. 206. Concil. Germ. t. II, p. 246, seq. Metensis ad annum sequentem pertinet. Ibid. p. 283.

[301] Non Arsenius, sed Rodoaldus et Joannes papae erant legati, a Lothario rege corrupti. *An. Bert.*

[302] Vid. Concil. Germ. l. c., p. 287, seqq

[303] Legitur ipsius epistola ad papam Nicolaum in Annalibus Fuldensibus ad. an. 863, et Bertinianis ad annum 864.

[304] Hoc primum anno sequente factum. Baluz. Capit, t. II, p. 201.

[305] Ita et Gottwicensis. De secunda hac translatione vid. Concil. Germ. t. II, p. 293.

[306] Ruodolfi mortem anno sequente consignat Petrus Bibliothecarius. Illum Ludovicus Germanicus oratorem confessoremque suum ac scholarum Fuldensium praefectum appellat, teste Browero, Antiq. Fuld. l. II, c. 14.

[307] Juxta Annales Fuldenses et Metenses papa non Lotharium, sed Waldradam excommunicavit. Vid. Nicolai papae epistola a. 866 data; Labb. Concil. t. IX, col. 1513.

[308] Rotbertus iste cognomento Fortis, ex genere S. Arnulfi, per Rotbertum filium, Franciae postea regem, caput exstitit tertiae stirpis, seu Capetiorum. Mabil. lib. XXXV, Annal. Bened. n. 154.

[309] Nicolaus jam anno priore, mense Nov., defunctus, eique Adrianus suffectus est.

[310] Gundaccarus nuper Carentaniae a Ludovico praefectus erat, hostibus deinde se conjungens.

[311] Annales Metenses habent VI Idus Aug., alii pridie Nonas Junii. Vid. Pag. Crit. h. a.

[312] Leg. *obitu*, ut in Bernoldo.

[313] Locum Flamereshem in pago Ripuario nominant Annales Bertiniani, quem Metenses regiam villam vocant, nunc in ducatu Juliacensi prope Munster-Eiffel.

[314] Divisionis charta exstat apud Baluzium Capit. t. II, c. 221.

[315] Legendum ex Annalibus Fuld. *Rastizes*.

[316] Ordinatio haec XVII Kal. Febr. facta, juxta Annales Colonienses apud Eckart, Franc. Or, t. II, p. 918.

[317] Male hic confunduntur duo concilia Coloniensia, diversis temporibus habita, unum hoc anno pro consecratione Williberti archiepiscopi, et alterum an. 873, pro dedicatione ecclesiae, prout in ipsis actis notatur Conc. Germ., t. II, p. 355 seqq.

[318] Idem factum aliis circumstantiis narrant Annales Bertiniani, quod in poenam ejus rebellionis contra patrem factum asserunt Fuldenses. Carolus vero hic cognomento Crassus erat, postea imperator.

[319] Rem fusius describunt Annales Bertiniani, nec non Chronicon Epternacense apud Martene, Collect. ampliss. t. IV, col. 509.

[320] Joannes VIII papa jam d. 14 Dec. anno priore fuit ordinatus.

[321]

Obitum hunc Necrologium Augiense in Gerberti Monum. Liturg. Alem. t. I, p. 489, ad diem 13 Sept. consignat. Successisse videtur Eginoni, qui teste Hermanno an. 799 Ecclesiam Augiensem dedicavit, et an. 802 Augiae mortuus et sepultus est. Ughello (**Ital. sacr. t. V p. 704**) Rotaldus dicitur, qui una cum Pippino rege Italiae an. 810 defuncto coenobium S. Zenonis reparavit ejusque sancti corpus in illud transtulerit a. 807, unde dein ejus reliquiae ad Ulmam Augiensi monasterio tum subditam translatae sunt, ut perhibet Hermannus ad an. 830. Rotaldi nonnullas chartas a. 814 datas idem producit Ughellus, qui ultimam ejus memoriam exstare ait in synodo Mantuana an. 824, vel potius an. 827 juxta Mansium, Suppl. Concil. t. I. Ast oppido fallitur, adhuc enim memoratur an. 830 supra in Hermanno, et in praecepto Lotharii imperatoris an. 834, quod idem Ughellus (**I. c. p. 717**) exhibet, Rotaldo secundo illud tribuens, perperam tamen, ut notat Coletus ejus editor, unicum duntaxat Rotaldum episcopum Veronensem statuens. Unde hic ipse videtur Ratholdus episcopus, qui juxta Annales Bertinianos, an. 834 Ludovico Pio imperatori Juditham ejus conjugem, a filiis in Italiam relegatam, ad Aquisgranum reduxit, atque anno sequente 835 conventui Theodoni Villano pro ejusdem Caesaris restitutione interfuit, cui Rothaldus subscribitur (**Concil. Germ. t. II, p. 65**). Hic etiam procul dubio Rothaldus episcopus est, qui Bernardi Italiae regis conjurationem eidem Ludovico an. 817 primus detexit, ut habet hujus imperatoris Vita. (**Bouquet, t. VI, p. 101.**) Quin a Peroto adhuc an. 840 Rotaldus Veronensis episcopus nominatur. (**Coint., t. VIII, p. 375.**) Exinde jam an. 844 Anastasius in Sergio II profert Aginum seu Agnimum, aut Eginonem Veronensem episcopum in coronatione Ludovici regis. (**Coint. I. c, p. 710.**)

Ratoldus igitur interea temporis senio jam gravatus, episcopatu abdicato, exemplo antecessoris sui Eginonis, in Augiense suum coenobium recessisse videtur. Certe utrumque Augiae alumnos seu monachos arguit Mabillonius (**Annal. Bened. t. II, p. 390 et 531**), vix enim alia foret ratio, cur ambo hi Veronenses episcopi tantum erga monasterium hoc affectum ostenderint atque inibi vitam claudere voluerint. Facto annorum computo Ratoldus ut minimum centenarius an. 874 obiisse dicendus est, siquidem Eginoni an. 802 suffectus sit. Idem annus 874 Ratoldi emortalis habetur etiam in Annalibus Weingartensibus (**Mabill., Ann. I. c. p. 368**), qui cum post an. 877 terminentur, obitum hunc extra dubium ponunt. Hic idem annus legitur etiam in Chronico S. Galli apud Duchesne, t. III. Unde mirum quod in libello Fraternalitatum San-Gallensium (**Goldast. t. II, p. II, p. 152**) legitur: *Anno incarnat. Dom. DCCCLXXX, indict. II (III), venit Rathold nobilissimus Alamannorum Veronensis Ecclesiae pontifex ad monasterium S. Galli et depositionis ejus festivitatem . . . celebravit . . . quem abba Bernhardus . . . in orationis suae communionem suscepit.* Quod certe de Ratoldo priore intelligi nequit, quippe jam ante decennium defuncto, praeterquam quod aetas nimis provecta id non permittat; nec ipse San-Gallensium communionem indignisset, utpote ceu Augiensis monachus ejusdem jam particeps. Nullus quoque hujus nominis episcopus Veronae tunc erat, sed Adelardus: nisi id de Rotaldo secundo accipi velit, quem Ughellus ex Peroto inter illius Ecclesiae episcopos ad an. 840 numerat. Cum vero ab an. 844 alii episcopi ibidem praefuerint, non video ubi interea per 40 annos delituerit iste Rotaldus II. Unde aut annus et abbas in citato textu, aut Ratoldi nomen in mendo cubat [Quae hic de Ratoldo dixerat, in *Addendis et corrigendis replicavit Ussermannus his verbis*: «Notavit Hermannus ad an. 874 obitum Ratolfi Veronensis episcopi, quem tamen in subjunctis notis adhuc an. 885 in vivis fuisse ex libello Fraternalitatum San-Gallensium apparere diximus, simulque mendum quoddam ibi subesse conjecimus; quod etiam interea aliunde deprehensum. Inter antiqua enim confraternitatum monasterii S. Galli documenta in vetusto regulae codice membranaceo notatur copia confraternitatis inita inter illud monasterium et episcopos Ratpoltum Trevirensis et Luitwardum Cumanum, an. 886, sub Bernardo abbate. Unde vel codex, vel ejus editor Goldastus pro Ratpoldo seu Ratbodo Trevirensi legisse videtur *Rutholt Veronensis*; quod eo verosimilius est cum mox postea apud Goldastum VIII Kal. Julii anno 885 legatur obitus Liuchwardi Cumam episcopi, cum San-Gallensibus confoederati, ubi nec in anno, nec in nomine difficultatem reperio: facile enim in cifris Romanis numerus unarius I addi vel omitti potuit, prout etiam qui hic Ratpoldus vocatur, in Gallia Christiana, tom. XIII, *Rabodus* dicitur, pro diverso nempe nomina propria affinia exprimendi modo. Caeterum Liutwardus hic in serie Cumanorum episcoporum in Ughelli Italia sacra tom. VI supplendus est.». Quod postremum mihi vero admodum simile videtur ex Ekkehardo Juniore, qui in Vita B. Notkeri Balbuli cap. 11 (**Goldast t. I, p. 231**) Petrum Veronensem episcopum inopinatum ad S. Gallum venisse scribit, et quidem *eodem modo* quo scilicet Adalbero Augustensis antistes locum S. Galli in die festivitatis ejus orandi gratia adisse cap. praec. perhibetur. Quod in libello Fraternalitatum ad annum 908 refertur, ut tamen quae de Petro narrantur, prius fieri potuerint; nec enim ordinem semper observat Ekkehardus; mox enim cap. 13 refert factum sub novo abbate Bernardo an. 883, quo Carolus Crassus teste Hermanno apud S. Gallum erat. Ut enim ex tota narrationis serie liquet, quae hic describuntur, Notkeri Balbuli temporibus contigerunt, qui teste Hermanno an. 912 obiit. Cum igitur Petrus Veronensis circa haec tempora S. Gallum inviserit, Ratoldus autem tum mortuus jam fuerit, forte haud multum aberraverit, qui Ratoldum loco Petri positum fuisse diceret. Sed et hic prior redit difficultas, nullus enim Petrus legitur in Veronensium episcoporum catalogo, nec ante nec post haec tempora; nisi

quis sustinere velit, Adelardo episcopo a. 877 a papa excommunicato Petrum fuisse suffectum, de quo tamen nulla alibi memoria.

[322] Haec uxor erat Ludovici Germanici regis.

[323] Nitensis pagus, etiam *Niddegowe* dictus, in Wetteravia erat, de quo vid. Besseli Chron. Gottwic. t. II, p. 709. In eo situm erat *Ascabrunnon* seu *Aschenbrunnon*, uti in diplomate Henrici II imp. a. 1008 vocatur, quod hodie est *Eschborn*, inter Francofurtum et arcem Cronbergam.

[324] Annales citati Carolum filium a patre primo in Italiam missum perhibent, cui tamen postea Carlomannus in auxilium submissus est: Verum totam rem pro partium studio diversimode narrant Annales Fuldenses et Bertiniani. Medius incedit Andreas presbyter, Ravennas synchronus, in Chronico apud Mencken t. I.

[325] Ita Carolum Calvum passim appellat annalista Fuldensis, scriptor nempe Germanicus; mitius vero sentit Bertinianus: unde in hujus temporis scriptoribus merito quis primariam veri historici dotem desideret, animum nempe a partium studio alienum.

[326] De amplissimo hoc olim Austrasiae seu Lotharingiae pago Ripuaria vid. Chron. Gottwis. t. II, p. 749.

[327] Potius in Nantuacensi monasterio.

[328] Lambertus Spoleti dux erat, Adalbertus vero Tusciae marchio

[329] Annales Fuld. melius IV *Kal. Nov.*

[330] Alii ponunt IV Idus Aprilis seu 10 April. quae fuit Parasceve, ut habent Annales Vedastini.

[331] Annales Fuld. habent *Scalta*, qui nunc est *Scaldis* fluvius.

[332] Theodoricum scilicet Mindensem et Marquardum Hildesheimensem. Omnes hi ceu martyres Ebbekestorpienses, a loco pugnae dicti, coluntur. Quorum tamen acta (**Leibnit., t. I, Script. Brunsvic.**) fabulosa sunt. Vid. t. I Bolland., die 2 Febr.

[333] Ughell., Ital. Sac. t. II, p. 145, exhibet diploma Carolomanni regis, dat. V *Idus Maii anno incarnat. 872, domini vero Carolomanni regis in Bajoaria IV et in Italia III, ind. v. Act. apud Huotingam curtem regiam*: ubi anni regni annum 880 indicant, etsi indictio fallat. Inde vero eruitur Carolomannum eodem anno 880 XI Maii adhuc in vivis fuisse, nec adeo XXII Martii obiisse. Emortualem vero ejusdem Carolomanni patris sui diem notat filius ejus Arnulphus rex in praecepto anni 889, quo abbatiam Laubiensem donat Franconi Leodiensi episcopo (**Miraei Opp. diplom. p. 650. Conf. Mabill. Annal Bened. t. III, p. 273**) ea conditione, ut *in Kal. Octobr. die*, quo *Carolomannus venerandae memoriae piissimus rex et genitor noster praesentem finivit vitam*, ejus commemoratio fiat. Obiit ergo XXII Sept. a. 880, *apud Hodingas* sepultus (Annal. Met.). Qui locus idem est cum *Huotinga*, vel *Otinga*, nunc *Octinga*, curte olim regia in Bajoaria (**Chron. Gotwic. t. II, p. 500**).

[334] Diem Nativitatis Domini addit annalista Fuldensis ad an. 880, quod dein Hermannus, qui annum ab illo festo incipit, ad an. 881 retulit. Carolum certe jam imperatorem appellat ipse Joannes VIII in epistola ad eum data IV Kal. April., indictione XIV, quae annum 881 notat. (**Epist. 269 in Labb. Collect. concil. t. IX, p. 194.**) Muratorius (**Antiq. Ital. t. I, p. 436 et t. III, p. 753**) fide diplomatum probat, Carolum Crassum ante medium mensis Martii anni 881 imperatorem haud fuisse coronatum. Eccardus vero (**Rer. Franc. t. II, p. 654**) ex Cadoldi Novariensis episcopi charta institutae apud Augienses dicti Caesaris annuae commemorationis (**Mabill. vet. Annal. p. 427**) *in die consecrationis suae, id est, Epiphaniarum die*, ipsam hanc coronationis diem statuendam putat, maxime, quod ipse Carolus in diplomate pro Ecclesia Fuldensi dat. IX Kal. Oct. a. 885 (**Schannat., Tradit. Fuld. p. 212**) eamdem annuam consecrationis suae diem appellet. Verum dubitat Saxius in notis ad Sigonium de regno Italiae, p. 344, cujusnam dies coronationis ejus hic intelligenda veniat, Italicaene, Romanae, an Germanicae, maxime cum ea die 6 Jan. an. 880 Mediolani rex Italiae sit coronatus. Vid. supra in Breviario regum Franc. ad finem.

[335] Hunc diem 20 Jan. Ludovico emortualem statuunt Annales Fuldenses et Necrologium Fuldense, Pithoeani autem et Regino 19 Nov., et Metenses 20 Aug. perperam notant.

[336] *Al., Walo seu Wala.*

[337] *Quae fuit Coena Domini juxta Annales Metenses.*

[338] Annal. Fuld. *Ascloba*, Regino *Haslou*, quod Struvius de *Hassfeld* intelligit, alii melius de Hasla urbe ad Mosans, quatuordecim a Rheno milliaribus juxta citatos Annales dissita.

[339] Reliqui Annales regem Godefridum appellant.

[340] Annales Fuld. recte *Marinus*, qui id ad annum priorem referunt.

[341] Thuringiae duce.

[342] Juxta Annales Bertinianos Ludovicus Franciae rex jam mense Augusto anno priore defunctus est.

[343] Papa, qui in itinere obiit, Adrianus fuit, non Marinus ejus antecessor, jam mense Maio an. 884 mortuus.

[344] Stephanus V jam mense Septembri anno priore suffectus est Adriano.

[345] In Bodoma palatio ad lacum Bodamicum.

[346]

Weiblinga ceu *curtis regia* occurrit in Annal. Fuld. ad an. 894; memoratur quoque in diplomate ipsius hujus Caroli Crassi imp. ann. 885 *actum ad Weihelingam*, et in altero ejusdem dat. *Non. Maii a. 887, indict. IV, anno vero regni domini Caroli XI, imperii autem VII. Actum Weiblinga villa*. De situ vero ejus discrepant inter sese magni nominis viri. Besselio enim, in Chronico Gottwicensi t. II, p. 520, videtur esse modernum monasterium Wiblingen, in Sueviae ducatu, olim ad pagum *Albegowe* pertinens, ad confluentiam Danubii et Illarae. Alii vero Waiblingam intelligunt in ducatu Wurtembergico in valle Remsthal prope Nicrum fluvium, sede Hohenstaufiorum ducum Sueviae et Gibellinorum origine illustrem. Quae quidem posterior praeferenda videtur, cum vix credibile sit a Carolo potius in loco Ulmae tam vicino, uti est Wiblingense monasterium, conventum fuisse habitum, quam in ipsa Ulma *villa regali*, prout appellatur in diplomate Caroli M. an. 813 pro monasterio Augiensi.

Neutram ex dictis villis hic indicari arbitramur, sed aliam Wibelingam in Palatinatu inferiori pariter ad Nicrum inter Heidelbergam et Mannheimium in pago Lobodunensi sitam, cujus frequens in monumentis Laureshamensibus occurrit mentio. Firmari id videtur, quod teste annalista Fuldensi post illud placitum in Weibilinga imperator *ad Rhenum* Bosonem susceperit in villa *Chirchein* seu *Kirchein* in eodem pago sita, ubi etiam datum censeo supra citatum diploma Caroli Crassi pro monasterio Otinga a. 885 VIII *Kal. Sept. Actum ad Weibelingam*. Quod de nostro hoc loco intelligendum esse suadet aliud ejusdem diploma triduo post seu V *Kal. Sept.* eodem anno datum in *monasterio, quod dicitur Lauresham*. Hoc exstat in Gallia Christ. t. IV, inter instrumenta p. 133, quod breve temporis spatium utriusque loci vicinitatem, adeoque Weiblingam Palatinam satis aperte indicat.

[347] Celebre id est nobilium virginum collegium in Alsatia, a Richarda regina circa an. 880 fundatum.

[348] Luitswindam scriptores appellant, nobilem ex Carinthia feminam.

[349] *Nidingen, Nydingen* seu *Neidingen*, villa in antiquo Alemannici ducatus pago Bertoldesbara, sive hodierno Landgraviatu Baarensi, sepultura familiae Furstenbergicae nobilis.

[350] Reicheaugiense scilicet monasterium, ubi solemnem imperatoris hujus commemorationem instituit Cadoltus Novariensis episcopus, ejusdem coenobii antea monachus, et Luitwardi episcopi Vercellensis germanus. Mabill. ann. Bened. t. III, p. 264.

[351] Ramnulfus hic comes erat Pictaviensis et dux Aquitaniae, qui Aquitaniam, Septimaniam et Marcam Hispanicam invadens, regium sibi nomen vindicavit.

[352] Non omnia hic recensita hujus anni sunt; Ludovicus enim primum 890 rex Arelatensis creatus est.

[353] Annalista Fuldensis fluvium *Clyla* appellat, in loco qui *Lovonnum* dicitur; quod alii quidem varie interpretantur: verosimilius autem est fluvius *Dyla* seu *Thylia* in Brabantia, qui *Lovanium* urbem interfluit, uti etiam vocatur in Annal. Metensibus.

[354] Hoc ad annum priorem spectat.

[355] Aliis Oda dicitur vel Uta.

[356] Gottwicensis: *Arnolfus Italiam Burgundiamque suo regno subiecit*; quod pariter referunt Annales Metenses et Fuldenses a Bouquetio restituti; in editis enim hic integrum folium deest, ex manco nimirum codice, quali et Hermannus usus videtur, qui ad hunc annum tam pauca habet, et Arnulphi expeditionem Italicam plane praeterit.

[357] Id quidam mense Aprili factum scribunt, quod vix credibile, cum Formosus papa jam quarta die ejusdem mensis obierit, ut adeo haec solemnitas in triduo sacro fieri debuisset. At cum Arnulphus in diplomate pro coenobio Amiatino Romae dato IV Kal. Martii anno Incarnat. Dom. 896 (**Ughell, Ital. Sac., t. III, p. 614**) se jam imperatorem Augustum nominet, ante diem 27 Febr. coronari jam debuit.

[358] Haec partim annum sequentem spectant.

[359] Austriae nimirum marchio Luitpoldus.

[360] Alii LXXXII principes numerant.

[361] Hic Arbonis Austriae marchionis filius erat.

[362] Benedicti IV electio primum ad finem anni sequentis contigit.

[363] Regino, Annales Metenses aliique obitum ejus ad III Kal. Decembr. anni praecedentis rejiciunt. Quem item annum assignat Necrologium Fuldense apud Leibnit. script. Brunsv. t. III, p. 763.

[364] Luitpoldus Austriae marchio.

[365] Hic desinunt Annales Fuldenses, unde et Hermanus deinceps brevior est.

[366] Alius ejusdem fere nominis pagus occurrit in chartis San-Gallensibus apud Goldastum, scilicet *Argangawe* et *Arguna*, cum Helvetico pago *Argovia* haud confundendus.

[367] Verior haec est, etsi posterior, celebris hujus parthenonis origo quam fabulosa illa a Bruschio et Bucellino jam inde a Carolo M. deducta. Vid. Brunnerus Annal. Boic., p. I, p. 305. Item Crusius Annal. Suev. p. I, l. XI, cap. 8, p. 307, cui jam sublesta quoad hoc fides inoluit. Cuncta haec magis, non satis tamen studiose tractarunt Bolland ani t. VI, Aug. die 28, in Vita B. Aldelindae abbatissae, p. 492. Vid. ad annum 799. Ato sive Hatto aut Otto comes Kesselburgensis in tractu lacus Plumarii fuisse traditur.

[368] Contigit hoc anno priore.

[369] Nempe in monasterium detrusus.

[370] Henrici Franciae orientalis ducis filius. Vid. a. 883, 886. Conradus Hassiae seu Wetteraviae comes. *Regin.*

[371] Annales Metenses, obitum Conradi senioris comitis, patris Conradi postea regis, referunt ad annum 905, III Kal. Martii apud Friteslar.

[372] Ex fama scribit Hermannus, sed Ekkehardus de casibus S. Galli factum id vulgo concinnari et cani tradit. Vid. Eccard., Rer. Franc. t. II, p. 811, ubi factum hoc cum aliis negat, de quo pariter silent Annales Metenses, qui castrum istud Terassam, alii Babenberg vocant. Marianus et Sigebertus perfidiam illam pariter memorant, uti et Luitprandus Hist. I. II, c. 3, praecipue autem Otto Frisingensis l. VI, c. 15. Vid. Calles Annal. t. IV, p. 33 seq.

[373] Scilicet in pugna contra Hungarios. Erat hic Luitpoldus dux seu comes Bajoarici limitis, qui idem esse videtur de quo anno superiore. *Aventin.* l. IV, c. 21.

[374] Francia orientalis hic intelligitur, seu Franconia.

[375] Franconiae comitis, ab Adalberto a. 905, occisi, et Glismodae filiae Arnulfi imperatoris.

[376] Duo Burchardi duces circa haec tempora occisi memorantur, a scriptoribus nonnunquam confusi. Primus est Burchardus dux Thuringorum, seu praefectus limitis Thuringici, cum aliis ab Hungariis in praelio occisus, ut refert chronicon Saxonicum ad an. 908, et probat Eccard Rer. Franc. Or. t. II, p. 819; alter vero Burchardus primus hujus nominis Alamanniae dux juxta Hermannum h. a. 911 in conventu suo interemptus; post quem Erchanger ducatum invaserit. Hunc una cum fratre suo Bertholdo, qui ambo an. 917 decollati sunt, Camerae nuntios in Suevia appellat Ekkehardus Junior De casibus monasterii S. Galli c. 1.

[377] Ad Oenum nimirum.

[378] Est Anastasius III, priore anno electus.

[379] Cognomento *Balbulus*. Ekkehardus minimus Vitam ejus scripsit.

[380] Otpertus episcopus erat Argentoratensis, anno 913 a civibus occisus; Eberhardus seu Einhardus Spirensis sedem tenebat.

[381] Ex Reginonis continuat. et chronico Wirceburg. Hatto a. 912 obiit.

[382] Factum hoc esse ab Erchangelo et Bertholdo camerae nuntiis, qui Sueviae ducatum invaserant, scribit Ekkehardus Jun. De cas. monast. S. Galli c. 1.

[383] Hic ordo inversus est; Lando enim an. 914 obiit, cui eodem anno successit Joannes X, et huic primum an. 928 Leo VI, qui non duobus, sed septem mensibus praefuit.

[384] Quae sit haec villa *Adinga*, haud notatum reperi; videtur autem esse *Ottinga* vicus in eodem pago Rhaetiensi ad Wernizam amnem.

[385] *Sueviae principum assensu statuitur Alamannis dux primus Burchardus gentis illius nobilissimus et virtutum dote probatissimus*; verba sunt Ekkehardi Junioris p. 19. De eo vid. Tentzelius in vindiciis p. 218, 228.

[386] X. Kal. Jan. ex Mariano Scoto et Necrologio Fuldensi.

[387] Carolus simplex Gall. rex contra Henricum in pagum Wormatiensem movit. *Frodoard. Witich.*

[388] Abbas hic Augiensis ad a. 916 Heribraht vocatur. Vid. Mabill. *Annal. Bened.* t. III, p. 371.

[389] Historiam hujus translationis ex membranaceo Augiensi codice dedit Mabillonius l. c. *Cod. Engelberg.* notat diem VI Id Nov. Vid. *Annal. Saxo.*

[390] Hepidannus hoc ad annum sequentem efert.

[391] Scilicet die 28 Dec. an. 923. *Pag. ad an. 924.*

[392] Vid. Hopidannus Junior de Vita et miraculis S. Wiboradae apud Goldastum *Rer. Germ.* t. I, p. 206.

[393] Scilicet in Italia Rudolfo Burgundiae regi auxilium ferens. *Chron. Sax.* In libro fraternitatum S. Galli (**GOLDAST., t. II, p. 153**) ubi solemnitas quoque commemoratio pro eo instituta est, notatur die obitus III d. Nov., a. 925. Sed in Chronico S. Galli (**DUCHESNE, t. III, p. 471**) equo delapsus obiisse scribitur a. 926, 2 Maii, feria II, quae nota annum praecedentem indicat.

[394] Hermannus hic filius erat Gerardi, seu Gebhardi, Franciae orientalis ducis, cognatus Conradi I regis. *Clem.*

[395] Hoc ad annum 924 cum quibusdam chronicis consignat Gallia Christiana. Sed *Necrologium Fuldense* et *Chron. Wirzburg.* rectius ad h. a.

[396] Vita apud Pistor. t. III et Leibnit. t. II; Hepidannus ad annum seq.

[397] [The callout number for this note is printed in the text as (455).] Alii ad annum praecedentem.

[398] Vita S. Udalrici c. 50, et Guillimannus in Ruthardo Argent. episcopo.

[399] Ordinatus est initio anni sequentis.

[400] Quedlinburg., ubi coenobium aedificare coeperat.

[401] Cognomento *Pacificus*, frater Adelbaidis postea conjugis Ottonis I.

[402] Frater Arnulphi *Mali*.

[403] Eberhardus erat dux Francorum, et frater Conradi I regis.

[404] Spectat ad annum seq.

[405] Giselbertus Lotharingiae superioris dux uxorem habuit Gerbergam Ottonis M. sororem.

[406] Hugo, cognomento Niger, Richardi Burgundiae ducis filius et Rodulphi Galliae regis frater, primum anno 951 obiit.

[407] Herimanni Alemanniae ducis filiam.

[408] Civitas scilicet Monasteriensis, nisi Mindam quis intelligere velit, cum in synodo Ingelheimensi, an. 948, legatur Eberisus *Mimidonensis* episcopus, seu Mindensis. Unde forte legendum hic *Mimidona*.

[409] Vid. Conc. Germ. t. II, p. 610. Acta ejus dedit Canisius Lect. Antiqq., t. III, p. I, p. 8, ex codice Weingartensi.

[410] Additamentum hoc, si tamen sit, satis antiquum et codici coevum videri in dissertatione praevia monuimus.

[411] Mortuus est Lotharius primum anno 950 exeunte. Murat Antiqq. Italiae ad an. 949 et seq.

[412] Tam Synodus Augustana quam caetera hic relata ad annum sequentem pertinent. Vid. Conc. Germ. t. II, p. 622. Unde duo hi anni fere invicem permutati videntur. Vid. Regin. cont. a. 952. Acta vero hujus synodi ex codice Weingartensi sistit Canisius Lect. Antiqq. t. III, p. I, p. 2.

[413] Haec ad annum 950 spectant. *Reg. cont.* an. 950 et seq.

[414] Castellum hoc in Vita S. Udalrici t. II Jul. Bolland., p. 108, *Monichingen* dicitur, quod hodie *Schwahmünchingen* appellatur ad fines Bavariae, haud procul Augusta.

[415] Videtur esse Adelbero filius Bertholdi, juxta Hepidannum h. a. occisus. Bertholdum vero Adalberti patrem Eckhart t. II *Rer. Franc. orient.*, p. 813, filium facit Henrici, fratris Adalberti Babenbergensis a. 905 decollati: qui Henricus principem sedem habuerit Martalam, vel Mertelam aut potius Amardelam, Sulzbaco propinquam; unde et ejus nepos Adalbertus comes de Marhtale sit dictus.

[416] *Hilara* seu *Ilarus* Sueviae fluvius, unde pagus *Ilargome* dictus, cui fluvio adjacet oppidum *Tussen* seu *Tüssen* aut *Ilertissen*.

[417] Hic erat dux Wormatiensis Franconiae et Lotharingiae, maritus Luitgardis filiae Ottonis I, antea regi rebellis. *Otto Fris.*

[418] Scilicet Kiburgensis et Diligensis.

[419] Luitgardae nimirum, Burchardi III, seu Junioris Alemanniae ducis primae uxoris.

[420] Primam hic mentionem facit Hermannus suae familiae, de qua pluribus infra ad ejusdem Vitam.

[421] Anachronismus hic est; Friderico enim ad an. 954 defuncto non Hatto, sed Guillelmus successit, ut ipse fatetur in fine Chronici Augiensis (**t. I, Miscell. Baluzii**) his verbis, quae etiam ad illustranda priora faciunt: «Anno Dom. Incarnat. 954, indict. XII, beatae memoriae domnus Frithuricus sanctae Moguntianensis Ecclesiae archiepiscopus VIII Kal. Nov. obiit. Eodem vero anno ego Willelmus, tantae successionis indignus, loco ejus cum consensu cleri et populi ejusdem sanctae sedis XVI Kal. Jan. ipsoque die pacem inter regem Ottonem et filium ejus Luidolfum facta in loco Aranstedt, sum electus, et in IX Kal. Jan. Moguntiae ordinatus.» Caeterum de hoc conventu in Arnstad vid. *Conc. Germ. t. II*, p. 624.

[422] *Plumbinum* seu *Piombino* Italiae urbs in Etruria.

[423] De hoc Burchardo III agemus infra ad Vitam Hermanni.

[424] Vid. Hermannus an. 934 et Annales Einfidl. Mabillon. vet. Anal. p. 368, et t. III Annal. p. 539, ac saec. V Bened. p. 241.

[425] Obiit jam an. 954 post Cralo ejus frater et antecessor restitutus est an. 959 defunctus.

[426]

Spectat ad annum priorem ex Hepidanno.

In codice Aug. interpolator addidit: *Gregorius abbas efficitur*; pro quo Chronicon S. Blasii *Gregorius primus abbas cellae S. Meginradi praeficitur*; quod tamen fallit. Jam enim ad an. 945 in eodem Aug. alia manu notatur: *Thietlandus pater venit primus abbas hujus loci*. Sed et haec nota perperam posita, cum jam Eberhardus abbas vocetur in diplomate Ottonis I imp. an. 946 (**Hartmann. Annal. eremi p. 46**). Huic an. 958 mortuo successit Thietlandus, abbas *modo* regens nominatus in alio diplomate ejusdem Ottonis an 961 (**l. c. p. 63**) ut adeo Gregorius nec primus, nec an. 960 abbas esse potuerit.

[427] Ita quoque rem enarrat continuator Reginonis ad h. a.; a quo tamen nonnihil dissentit Frodoardus in Chronico ad a. 965. Caeterum synodus in qua depositus est Joannes, Romae habita est a die 6 usque 22 Nov., cujus acta quaedam habentur in fine Historiae Luitprandi. Hanc et in ea acta illegitima censet Baronius; legitimam vero Fleurius, Turrecremata et alii veteres. Vid. Luitprandi Hist., lib. VI, cap. 6 et seqq.

[428] Bullam hanc, d. III Id. Nov. a. 964, scriptam profert Hartmannus in Annalibus Eremit., p. 71, cui multa opponunt critici in novo Chronico Einsidl. p. II examinata.

[429] Primus hanc Vitam S. Brunonis, jubente Folcomaro ejus successore, scripsit Rotgerus seu Rogerus monachus S. Pantaleonis Coloniae, quae exstat t. V Octobris Bolland. p. 698, et in Leibnitii scriptoribus Rerum Brunsvicensium t. I, p. 273.

[430] Hoc jam anno priore factum.

[431] Nulla hoc anno eclipsis solis die 21 Nov.; bene vero 22 Dec., seu XI Kal. Januarii contigit, uti etiam in nostris codicibus restituendum videtur. Hepidannus diem recte notat; in anno 970 fallitur.

[432] Cuncta haec et sequentis anni Pagius cum Reginonis continuatore ad annum 965 et sequentem refert.

[433] Otto an. 969 contra Graecos in Calabriam movit, demum a. 972 in Germaniam redux. Quae autem hic de S. Udalrico narrantur, Ravennae contigisse scribit Vitae ejus auctor cap. 9, uti et cap. 10 ea quae mox de Ingelheimensi concilio subjiciuntur, t. II, Jul. Boll. p. 115, etc. Infra in Vita Hermanni pluribus examinabitur Peiere comes, seu Adalberonis parentela.

[434] Concil. Germ. t. II, p. 654.

[435] Ottenbura D. Benedicti monasterium in Guntiana valle praedicto Adalberoni concessa erat; quo mortuo S. praesul sibi eam impetravit et postea liberam monachis restituit. Vid. ejus Vitae cap. 10, t. II Jul. Boll.

[436] *Manu recentiore additur:* Iste Burchardus fuit fundator monasterii montis Duelli, deinde a. 1005 illud monasterium a divo Henrico Rom. imperatore ad Stein nuncupatum translatum est. Vid. de hoc Burchardo supra ad annum 957 et infra ad Vitam Hermanni.

[437] Pagius cum aliis eidem Donum II praeponit, eodem adhuc anno post tres pontificatus menses defunctum, cui Benedictus VII successit.

[438] Vitam ejus scripsit Udalricus I episcopus item Constantiensis, an. 1028 mortuus; quae exstat apud Pistorium t. III, et alia in Leibnitii Script. Brunsvic., t. II.

[439] Henricus Rixosus filius Henrici fratris Ottonis I, et pater Henrici sancti, postea imperatoris. *Annal. Sax.*

[440] Habet hoc Burckardus de Casibus monasterii S. Galli (**GOLDAST. t. I, p. 66**): *Hoc abbas Immo picturis compsit et auro.*

[441] Otto filius Luitolfi dux Alemanniae. Vid. an. 973.

[442] Henricus cognomento *Minor*, Carentani dux, Bertoldi et Eilae filius. *Annal. Saxo.*

[443] Alio nomine Petri Domus, seu Petershausen nuncupatur, cujus monasterii chronicon infra post Hermannum dabimus.

[444] Legendum *conserta pugna.*

[445] De hoc caeterisque episcopi istius fati plura leguntur in Vita S. Udalrici, cap. ult.

[446] Conradus iste filius erat Udonis, seu Ottonis, fratris Hermanni I, an. 926 Alemanniae ducis.

[447] Alii septem tantum menses numerant.

[448] Alii XVI dicunt, altero post mortem Joannis XIV electo brevi demortuo. Pag. Crit. ad an. 985.

[449] Alii eum a. 993 mortuum scribunt.

[450] Alludit Hermannus ad nomen Germanicum *Geisel*, quo obses etiam indicatur.

[451] Ottonem hunc Guillimannus, cum aliis passim, ducem Alemanniae filium Luitolfi ex Ottone M. progeniti statuerunt. Ast Annales Hildesheimenses ad h. a., et Annal. Saxo (**LEIBNIT. Script. Brunsv. t. I.**) Brunonem filium dicunt Ottonis, qui *Marcham Veronensem* servabat. Hic vero teste eodem Saxone ad an. 902 filius fuit Conradi ducis Wormatiensis et Franconiae anno 955 ab Hungariis caesi, cui conjux erat Luitgarda filia Ottonis I (**Supr. 955**) quorum filius Otto Carentanorum dux et Veronensium comes fuit. Qui quidem Otto chartam an. 977 dedit, in qua Graevenhusae monasterium instituit, *suadente*, inquit, *Juditha conthorali mea, cum assensu trium filiorum meorum Henrici, Brunonis. Chunonis*. Tractus autem Spirensis non ad Alemanniae, cujus dux erat filius Luitolfi, sed ad Franconiae ducatum pertinebat. Vid. Pagi Critica ad an. 1024 et Gregorii V epitaphium apud Leibnitium

Ante	tamen	Bruno	Francorum	regia	proles
Filius	Othonis	de	genitrice		Judith.

Ut adeo Gregorius V Ottonis III imp. nepos fuerit, non ex patruo suo Luitolfo, sed ex amita Luitgarda Luitolfi sorore. Vid. Wippo in Vita Conradi Salici, et Herm. a 1012.

[452] Annalista Saxo ad an. 1002: *Erat hic Herimannus dux filius Udonis ducis, qui apud Calabriam cum multis occubuit, quando imperator Otto secundus contra Saracenos pugnavit*, scilicet an. 982; quo anno duo Ottones duces in Italia obierunt: unus Luitolfi filius Alemanniae dux, qui tamen, cum sine liberis masculis decesserit, hic intelligi nequit. Alter igitur Udo, seu Otto, fuit Franconiae dux, et Hermanni II

[453] Ex Necrologio Fuldensi apud Leibnitium Script. Bruns. t. III, p. 766, jam anno priore obiit. Vid. Vita S. Heriberti Colon. Archiep., cap. 2, n. 8, die 16 Mart. apud Bolland.

[454] Legendum *Paterno*, castellum Romaniae, ex Annal. Sax.

[455] Henricus Sweinfurtensis marchio; Ernestus Austriae marchio, dein dux; Bruno vero Augustensis postea episcopus. *Annal. Sax.*

[456] Annalista Saxo ad an. 1002 eum ducem Alemanniae et Alsaciae vocat, bene timoratum et humilem hominem, sed seductum ab his quibus lenitas ejus placebat; ibi etiam Argentinae depraedationem ab ejus milite factam describit, uti et damni ab eo illati reparationem.

[457] Ut refert chronographus Saxo, Hermanno duce Alemanniae jam anno priore defuncto, Henricus rex anno 1004 ex Italia redux, inter Pentecosten et Nativitatem S. Joannis Baptistae, *Alemanniae fines filio ejus adhuc puerulo ad regendum commisit*, Hermanno pariter dicto.

[458] Joannes iste an. 1003 electus et mortuus est, cui Pagius duntaxat menses V cum XXV diebus tribuit.

[459] Haec oppido diversa sunt a laudibus, quibus Immonem hunc mactat scriptor Vitae Adalberonis II, Met. ep. (**Gall. Christ. t. V, p. 986, et t. XIII, p. 887**); nec tamen Hermanno hujus temporis scriptori omnis deneganda fides, nam et in codd. Gottwic. et Mur. ad h. a. *monasterii destructor et fratrem expulsor* audit. Forte austeritate in Augia opus erat, cujus tamen limites excesserit Immo. Nimis quoque illiberaliter Simoniae crimen impingitur S. Henrico, quod aliquibus aulicis potuisset imputari, si quod fuisset.

[460] De hoc vid. infra Vita Hermanni.

[461] Titulus operis deperditi erat: *De ruina monasterii Augiensis ex incendio*.

[462] Ordinatus est 26 Dec. an. 1003, seditque annos quinque, menses quinque.

[463] Cunegundis, Henrici II uxor, filia fuit Sigefridi comitis Luxemburgensis et Hedwigis. Vid. Bolland. t. I, Martii die 3.

[464] Henricus Hezelo ob sororem suam Cunegundem an. 1004 Bajoariae ducatu donatus, et postea restitutus.

[465] Fridericus comes Mosellanus et patris successor, ejusdem Cunegundis ac suprascriptorum frater, an. 1019 mortuus. *Annal. Saxo*.

[466] Hic videtur esse Gerardus comes Metensis a S. Henrico an. 1002 renuntiatus Conradi Salici avunculus. Vid. an. 1017.

[467] Conf. Vita Hermanni.

[468] Hic ipse videtur esse Wolveradus comes legatus imperatoris in electione successoris S. Udalrici an. 973, cujus ex sorore neptis erat Bertha Wolferadi hujus uxor, Hermanni avia. Vid. an. 955, et infra in Vita.

[469] Superioris.

[470] Is erat Gregorius V filius Ottonis Franciae Rhenanae et Carinthiae ducis, ac Luitgardae filiae Ottonis I imperatoris, ut supra ad an. 997 dictum.

[471] Comes de Murztal et Afflenz, postea etiam dux Istriae.

[472] Ernestus I Alemanniae dux patrem habebat Leopoldum primum Austriae marchionem. *Annal. breves Einsidl.*

[473] Senioris scilicet et Junioris, seu Ernesti II patruus.

[474] Godefridus III dux Lotharingiae inferioris.

[475] Gerardus comes de Egesheim in Alsatia, cujus filia Adelhaidis Conradi Salici imperatoris mater fuit ex Henrico Franconiae duce. *Calmet Hist. Lothar.* l. XVIII, c. 69. P. Clement Adelhaidem Gerardi sororem dicit, filiam Eberhardi IV Nordgaviae seu inferioris Alsatae comitis, qui hoc modo Conradi Salici juxta Hermannum vere fuit *Avunculus*.

[476] Conradus Salicus patrem habuit Henricum Franconiae Rhenanae comitem, fratrem Conradi seu Cunonis Carinthiae ducis, et Ottonis ducis filii. Hujus igitur filius Conradus fratruelis erat Conradi Salici. Vid. supra an. 1012. Vid. t. VI, Jun. Boll, p. 89.

[477] Vid. Vita S. Henrici, et Leo Ostiens. l. II, c. 46.

[478] Vitam S. Heriberti Coloniensis scripsit Rupertus Tuitiensis abbas, quam exhibent Bollandiani hagiographi t. II, Mart. ad d. 16.

[479] Vid. Reinerus monachus S. Laurentii Leodiensis in ejus Vita, apud Bolland. t. II, April. die 21.

[480] *Labeo* cognominatus, cujus nonnulla Opera exstant in Schilteri Antiquitatibus Teutonicis. Vid. Mabill. Annal. t. IV, p. 287.

[481] Vid. Conradi de Monte puellarum; Chronicon episcoporum Ratisbonensium; Eccard. Corp. hist. med. aevi t. II.

[482] Vid. ad an. 1017 et 1019.

[483] Vid. an. 1012, 1019. ex Mathilde Hermanni II Alemanniae ducis filia.

[484] Inter Moguntiam et Wormatiam. *Wippo*.

[485] Chronicon Quedlinburgense id pariter Moguntiae ab Aribone factum asserit. Vid. Schaten p. I, l. V, p. 461.

[486] Gisela enim mater Ernesti Conrado regi nupserat.

[487] Est hic Welfo II Altorfensis in Suevia comes, Hepidanno Welfhardus dictus.

[488] Eporegiae, quae hodie Ivrea dicitur.

[489] Electio jam an. 1026, sed coronatio hoc anno in Paschate facta.

[490] Hepidannus ad an. 1036 castrum ab Ernesto occupatum *Flackenstein* vocat, quod ipsum est *Falckenstein*, cujus rudera adhuc in confinibus Marcianae, seu Nigrae Silvae visuntur, de quo in ejusdem Silvae historia actum.

[491] Manegoldus iste comes Veringensis fuisse videtur, Wolferadi Senioris sive frater sive filius. Vid. *supra a.* 1010. Suadet id locus sepulturae Augia. Quod enim Calles., Annal. Eccl., t. V, p. 298 sciscit. de Manegoldo Dillingensi comite, monasterii Donauwerdani fundatore, ex Bruschio refellitur, qui illum aequae ac alios ejusdem familiae Manegoldos in fundato et dotato a se coenobio sepultos scribit. Vid. Crus. Annal. Suev. p. II, l. III, c. 2.

[492] Wippo hoc ad annum priorem refert.

[493] Videtur hoc primum esse hujusmodi concessi privilegii exemplum.

[494] Vid. Bernoldi Chronicon infra p. II ad an. 1093.

[495] Hic non de Burchardo archiepiscopo circa an. 1031 jam defuncto (**Gall. Christ., t. IV, p. 83**) sermo est, sed de aequivoco ejus nepote, qui, relicto Augustae praetoriae episcopatu, Lugdunensem invaserat, *ac, post multas perpetratas nequitias, captus a militibus imperatoris perpetuo est condemnatus exsilio*, ut scribit Rodulphus Glaber hist. I. V, c. 4.

[496] Scriptor Chronici Petershusani, Warmannum in itinere Romano cum comitibus suis defunctum scribit.

[497] Vid. supra an. 1012.

[498] Concil. Germ., t. III, p. 103, ex Annal. Hildes. et Sax. ad annum sequentem; Pagius vero ad hunc annum refert.

[499] Meginfridus marchio de Susa erat, cujus filiam Adelheidem duxerat Hermannus IV.

[500] Jam antea a Guelfis comitibus apud Altenmunster in Bavaria Benedictinum virorum, apud Altorf vero in Suevia aliud virginum fuit conditum, ad Vineas postea nominatum. Circa haec autem tempora sedes suas invicem permutarunt; quod Hess Prodr. Mon. Guelf. ad annum 1047 consignat.

[501] Gozilo seu Gothelo I utriusque Lotharingiae dux a Conrado imp. constitutus.

[502] Wippo habet XV Kal. Aug., castrum vero Lintburg, quod hic praeposituram dicit, prope Spiram situm est.

[503] Fidem Hermanni hic labefactare tentat Guichenon, Hermanni ducis mortem anticipans, perperam tamen, ut ad annum 1092 in Bernoldo dicemus.

[504] Aloldus in Chronico hanc Stephani sororem Gisela vocat, Guillelmo comiti Pictaviensi nuptam; at eam haud reperire est in comitum istorum serie (**L'art de vérifier les dates, t. II, p. 348 seqq.**), nec etiam in Hungariae regum chronologia (**ib., p. 49**), ubi Stephano regi duae tantum sorores tribuuntur, Sama Abae, seu Owoni, Petri successori copulata, et altera anonyma, conjux Ottonis Urseoli Venetorum ducis ex qua adeo natus fuerit Petrus, si de Venetia sit ortus, ut asserit Hermannus et msc. Mellicense. Vid. Pray Annal. reg. Hung., p. I, p. 40. Alii Petrum ex Guillelmo Burgundo et S. Stephani sorore prognatum contendunt, unde et *Alemannus* sit dictus. Calles., Annal. Eccl., t. V, p. 351.

[505] Chronogr. Saxo melius II Non. Jun., uti et Annales Hildes. Wippo.

[506] Annal. Saxon. XIII, Kal. Sept.

[507] B. Guntheri monachi et eremitaie vitam scripsit Wolfherus saec. XI, Altahensis monachus, quae exstat in Canisii Lection. antiq. t. III, p. I, p. 185.

[508] Adalbertus hic est Austriae marchio, Ernesti I, Alemanniae ac Sueviae ducis, nec non Popponis Trevirensis archiepiscopi (Vid. an. 1015) frater, cujus conjugem alii Adelheidem dicunt, Henricus vero rex in diplomate anni 1051 Troizam vocat. Una fuerit, an duae diversae, haud disquirimus; illa saltem vel alterutra Petri regis soror fuisse convincitur. Vid. supra ad an. 1038. Calles., Annal. Germ. t. I, p. 330 et Pray, Annal. reg. Hung., p. I, p. 44.

[509] Lotharingiae scilicet inferioris et superioris.

[510] Superioris Lotharingiae cum patre. Vid. Calmet, Hist. Lothar., l. XVIII, c. 67.

[511] Hepidannus, qui hic Annales suos absolvit. Vid. Rod. Glaber, Hist. l. V, c. 4.

[512] Ludovicus hic comes fuit Montis Belligardi, Reginaldus vero, seu Renaldus, dux Burgundiae, hujus nominis primus.

[513] Benedictum IX jam an. 1038 a Romanis sede sua fuisse pulsum, sed a Conrado imp. restitutum ex Glabro, l. IV, c. 8, probat Pagius in Critica. Anno tamen 1044; rursus ejectus est, substituto sibi Joanne Sabinensi episcopo sub Silvestri III nomine; quo post tres menses fugato, Benedictus sedem repetiit; tandem, accepta a Joanne Gratiano archipresbytero pecunia, eidem pontificatum cessit, qui Gregorius VI fuit. Ita rem narrat Victor III papa lib. III Dialog.

[514] M. G.: «Maxima vis famis homines animalia immunda comedere persuasit. Herebertus Mediolanensis archiepiscopus huic vitae terminum imposuit, et illius dignitatem Wido suscepit. Beggelnheim, castellum Godefridi, a rege captum destruitur.»

[515] Ab hoc anno ambo codices Gottwicensis et Murensis cum Augiensi ad verbum fere concordant.

[516] Renaldus is est dux Burgundiae antea rebellis, de quo mox anno priore.

[517] Hic Ezone seu Ehrenfrido palatino ad Rhenum comite, et Mathilde filia Ottonis II imp. natus erat.

[518] Aventinus aliique scriptores Boici castrum Bosenbeug nominant Austria superiore situm.

[519] Lotharingiae nimirum de quo a. 1044.

[520] Locum addit msc. Murensis: *Kihichenstein*.

[521] Hi Lusatii fuisse nonnullis videntur.

[522] Mur. G. *eremita vinculis carnis absolutus apud sanctos martyres Adelbertum et Wenezianum in Braga*, etc. Est hic Guntherus, de quo supra ad an. 1040.

[523] Ekkardus II Misniae marchio, Henrico III imp. in paucis charus, de quo Eccard in Hist. geneal. principum Saxon. super. p. 229.

[524] Nunc Vlaerdingen, Hollandiae vicus ad Mosam, sedes olim Hollandiae comitum, inter quos Theodoricus hic quartus ejus nominis notatur.

[525] Lotharingiae nempe inferioris.

[526] Henricum propterea reprehendit Baronius, depraedicat vero B. Petrus Damiani l. VII, ep. 2. ad eumdem.

[527] P. Clement Goziloni II seu ignavo ad hunc annum defuncto in Lotharingiae superioris ducatu ab imperatore suffectum scribit Albertum Alsatam ex comitibus de Egisheim, anno 1048 a Godefrido in pugna occisum. Godefrido igitur rursus ob rebellionem exauctorato an. 1048 in Lotharingia inferiore substitutus est Fridericus Luxemburgicus, de quo Hermannus.

[528] Nihil de Papiensi hujus anni synodo in Labbei Collectione conciliorum occurrit. Illam tamen revera celebratam fuisse ex veteri tabularii Veronensis documento aperte eruitur. Exstat id apud Ughellum (**Ital. Sacr., t. V, p. 760**) ex antiquo ms. Decretorum Burchardi Wormatiensis episcopi bibliothecae Vaticanae publica fide an. 1583, desumptum, in quo haec leguntur: *Anno D. incarn. 1046, indict. XV [scil., inchoata] octavo Kal. Novembris, regnante domino nostro invictissimo rege Henrico III, praecepto ejusdem gloriosi congregata est Papiæ generalis synodus; cumque multae res in eadem synodo juste atque rationabiliter in ejusdem gloriosi regis praesentia, archiepiscoporum illius et episcoporum pertractarentur*, etc. Sequuntur dein nomina omnium episcoporum qui concilio huic interfuerunt, tam Italicorum quam Germanorum, quos ultimos enumerat Calles., *Annal. Eccles. Germ. t. V, p. 422*. Vid. Sigonius de Regno Italiae l. VIII.

[529] Sub nomine Gregorii VI.

[530] Quae in hoc Sutрино concilio acta sint, unus coaevus scriptor Hermannus prodit, quae fusius dein recenset Victor III, p. I, 3 dialog.

[531] Imo, ut habet Bernoldus, postea Victor III, l. c., ipse ultro pontificiam dignitatem deposuit. Ubi vero nova Clementis electio facta sit, scriptores in diversa abeunt, Hermannus id Sutrii adhuc factum perhibente, dum econtra laudatus Victor papa, nec non Leo Ostiensis (**Chron. Cassin. l. II, c. 79**) id Romae primum contigisse affirmant. Id ex eodem Victore certum est, electionem hanc ab iisdem episcopis qui in Sutrinam synodum convenerant, ubicunque demum fuisse peractam.

[532] Annum pro more auspiciatur Hermannus a Natali Domini praecedentis anni, ad quem adeo haec spectant.

[533] Frater is erat Gregorii V, olim papae, VIII Idus Nov. priore anno defunctus.

[534] Haec fuit Agnes, filia Ottonis Guillelmi Burgundiae ducis, tertia uxor Guillelmi magni Pictaviensis et ducis Aquilaniae jam an. 1030 defuncti, ac mater Agnetis imperatricis, Henrici III conjugis. *Clement.*

[535] Interdicto propterea a Papa suppositi. *Leo Ost.*

[536] Rogationum feriae hoc anno in 25 Maii incidebant.

[537] Ecclesia haec dein collegiata ab eodem S. Guidone nomen accepit. Vid. Bolland. t. III, Martii die 31.

[538] Welfonem nempe III, filium Welfonis II.

[539] Henrici VI, scilicet Bavariae, et Friderici Lotharingiae inferioris ducum, ex patre Friderico I, comite Luxemburgensi, quorum soror erat Judith Welfonis uxor *Clement*.

[540] Balduinus V, Flandriae comes.

[541] Lambertus Schafn. cum Bernoldo VII Idus Octobris ponit, seu diem nonam ejusdem, quem B. Leo IX per totum Bambergensem episcopatum festivum esse voluit. Mortuo autem Clemente Benedictus IX, rursus sedem invasit ac per octo menses tenuit, quibus exactis ad vitam privatam rediit.

[542] Hic est Albertus, jam anno priore superioris Lotharingiae dux creatus.

[543] Res hoc anno gestas unicus fere Hermannus describit.

[544] Ex his verbis, quae etiam Gottwicensis ac Murensis codices habent, liquet utrumque ex Augiensi fuisse descriptum quoad posteriores annos, quibus inter se conveniunt.

[545] Wasonis episcopi laudes Anselmus in Gestis Leodiensium episcoporum pluribus depraedicat.

[546] Brixiensis sive Sabionensis episcopus erat Poppo.

[547] Damasus 17 Julii ordinatus, sequente die 8 Aug. obiit.

[548] Locum hujus conventus indicat Andaginensis monasterii Historia, *Ivodium* Trevirensis dioecesis oppidum, duabus a Mosomo leucis dissitum.

[549] Gerardum comitem Alsaciae, superioris Lotharingicae ducem, Calmetus, Hist. Lothar. t. I, l. XVIII, c. 69, Augustae nunc Lotharingiae domus parentem constituit.

[550] Filius is erat Luidolphi, cujus pater erat Ezo seu Ehrnfridus comes palatinus Rheni, mater Mathildis Ottonis II imp. filia.

[551] Gottwicensis rectius habet *Metensis*.

[552] Theodiuino scilicet, Bernoldo seu Bernulfo Ultrajectino, et Adalberone.

[553] Factum id d. 14 Januarii, *Clem.* quod melius cum hiemali tempore convenit, quam 15 Maii, quo illum obiisse scribit Chron. Holland. apud Anton. Matthaëum, t. V.

[554] Nempe die 12 Febr. Dominica prima Quadragesimae, ut habet Wibertus in ejus Vita.

[555] Quaedam ejus acta referunt Wibertus et B. Petrus Damiani opusc. VI, c. 25 et 37.

[556] Mur.: «III Kal. Jan. migravit ad Dominum, cui bonae conversationis Hugo ejusdem coenobii frater successit.»

[557] Nempe die III Oct. Labb. Conc. t. IX, p. 1028.

[558] Mur: «Ubi inter alia Bertholdus Vesontionensis archiepiscopus, a multis sede sua propulsatus annis, hic tandem canonicè victus depositus est.» At hoc, ut videtur, perperam; nam hoc anno quidem Hugo episcopus Bisontinus concilio aderat, Wiberto testante, qui jam ab anno 1031 usque 1071 illi cathedrae praefuit; nec quidquam de re illa in actis concilii, t. III, Concil. Germ., p. 112, memoratur. Forte tamen id de Bertaldo intelligendum, qui in catalogo Vesontionensis Ecclesiae archipraesulum (**Chiffletii illustrat. Claudianae t. I, Jun. Bolland., p. 693**), ante hunc Hugonem vocatur pseudoepiscopus intrusus, sed non receptus.

[559] Leo Ostiensis l. II, c. 84. Beneventanos ab excommunicatione Clementis II tunc absolutos scribit; forte brevi ob novam rebellionem eidem a Leone X innodatos.

[560] Est hic Casimirus, ex monacho Cluniacensi et diacono Poloniae rex factus, dispensante Benedicto IX papa.

[561] Vid. Aventinus, l. V, c. 8; et Brunnerus, p. II, l. V.

[562] Vid. Lanfrancus libro De corpore et sanguine Domini c. 4.

[563] De hoc S. Leonis cum archiepiscopo Ravennate dissidio alia nonnihil scribit Wibertus in Vita, c. 7.

[564] Comitem hunc aliis indagandum relinquimus.

[565] Anonymus Vitae scriptor (**Mabill., saec. VI Bened. p. II**) III Idus Junii cum feria VI conjungit, unde et Papebrochius obitum ejus ad annum 1053 differt, ubi dies II Jun. erat feria sexta. Verum ab hoc anno 1051 recedere vix patitur tot aequalium scriptorum auctoritas.

[566] Vid. supra ad an. 1010.

[567] Haec longe aliter narrat Wibertus in Vita S. Leonis, l. II, cap. 4, t. II, April. Bolland ad d. 19. Vid. Pagii Critica t. IV, p. 190, et Meichelbeck Hist. Frising. t. I, p. I, p. 247.

[568] Tusciae nimirum, secundis nuptiis an. 1036 junctus Beatrici filiae Friderici II superioris Lotharingiae ducis, ex qua celebrem Mathildem suscepit. *Clem.*

[569] Abhinc usque ad finem Murensis codex ab edito Urstisiano nonnihil discrepat, quem adeo hic subjungendum censuimus.

[570] Wibertus in Vita c. 8 culpam pacis haud secutae non in Andream, sed in curiales imperatoris rejicit. Vid. uterque Pagius.

[571] Secundi videlicet. Vid. an. 1022.

[572] Haec gratis de praesule alias haud infimae laudis asserta videntur.

[573] Mathildis scilicet filio, quae matris Henrici Giselaë soror erat, nupta Conrado Carinthiae duci.

[574] De hac Beatrice vid. mox an. 1052.

[575] Hoc modo Chronicon Hermanni claudunt Murensis et Engelbergensis codices, qui soli ex reliquis illud ad finem usque perduxere, nempe ad an. 1054 quo obiit Hermannus die 24 Sept., et a quo dein proseguitur ejus continuator, Bertholdus ipsius discipulus.

[576] Seneca epist. 49 magistrum suum Sotionem vocat, uti et Eusebius in Chronico. Caeterum Hieronymus hic indicat epistolam undecimam Senecae, quae est sexta ad Paulum, quem ita alloquitur: *Qui meus, tuus apud te locus, qui tuus, velim ut meus*. Vid. Fabricii cod. apocryph. Nov. Test. p. II, p. 880, et p. III, p. 710.

[577] Longe aliter sentiunt critici. Vid. Pagius in Damaso.

[578] Ita ex editis legendum, quamvis codices habeant *divitiae*.

[579] Nempe quod ex ejus et Graecorum sententia idem fuerit cum Anacleto, quos tamen Epiphanius et plerique Latinorum distinguunt.

[580] Decretalis *Clementis* intelligitur, quae ab illo ad Jacobum scripta fertur. Exstat in Labb. collect. concil. t. I, p. 82.

[581] Idacius in fastis ad an. 112; Eusebius ad an. 108.

[582] Scilicet cap. 15, ubi tertio Trajani seu hoc anno obiisse memoratur, die tamen haud expresso. Quotus a S. Petro fuerit Clemens, praeter alios disquirat Cotelierius ad constitut. apost., l. VII, c. 46, t. I, p. 383. Vid. *Pag. crit. an.* 100.

[583] Pagius in critica Baronii, an. 107, Simeonis martyrium ad an. 116 referendum censet.

[584] Vid. ejus epist. 98. l. X, conf. *Pag. erit. an.* 102.

[585] Vid. de hoc libro Cotelierii iudicium p. III, cod. apocryph. N. T. Fabricii p. 763, ubi etiam habetur editus.

[586] Hic aliis Maximinus dicitur

[587] Pro Julii legendum Junii; colitur enim 25 Maii.

[588] Pontianus sedit ab a. 230 usque 235, et Anterus uno mense.

[589] Eusebius duos tantum annos Cornelio tribuit.

[590] Factum id a S. Babylla episcopo Antiocheno refert Eusebius, Hist. eccles. l. VI, c. 27; quo tamen testimonio non obstante, Pagius in Critica Baronii, ad an. 244., n. IV, Philippum Christianum fuisse negat cum aliis eruditis.

[591] Murensis addit: *et in Tyro sepelitur*, notamque marginalem textui inserit.

[592] Novatus erat presbyter Carthaginensis Ecclesiae, qui cum Novatiano Romano presbytero praedictam haeresin conflavit.

[593] Eus. l. VII, c. 23, 24. Murensis cod. hanc notam in contextum reposuit.

[594] In cod. Murensi haec nota textui inserta legitur.

[595] Marcellus papa, a. 308 electus, altero post anno 310 defunctus successorem habuit Eusebium quatuor tantum mensium pontificem.

[596] Initium persecutionis Licinii hoc anno fuit, sed interitus anno 324.

[597] Melchiades a. 311 electus obiit a. 314.

[598] Jam a. 314 papa factus.

[599] Ab hac haereseos labe, quam Constantino S. Hieronymus in Chronico ob susceptum extremo vitae suae tempore ab Eusebio Nicomediensi Ariano baptisma perperam inussit, illum egregie vindicat Pagius in Critica Baronii ad an. 324, n. 14, aliique.

[600] Marcus Silvestro an. 336 suffectus, post septem menses Julium habuit successorem an. 337.

[601] De hac damnatione, uti et de martyrio Felicis II, vid. Pagius in Brev. Rom. Pont. et Bollandiani tom. VII Julii, ad diem XXIV; de Liberio autem tom. VI Sept., ad diem XXIII.

[602] Haec clausula in Bavarico codice post annum 377 habetur, conformiter nempe prioribus annis, ubi plerumque integro anno Augiensem subsequitur, ut tamen ab anno 379 in computo rursus cum eo concordet. Vel inde tamen discimus, quousque Hermannus suum Chronicon scripserit.

[603] Ita pariter ad hunc annum Socrates et Prosper, sed Marcellinus et caeteri id anno priore referunt.

[604] S. Hieronymus de Script. eccles., Sulpitius et Prosper Priscillianum ab Evodio quidem auditum, sed a Maximo gladio addictum scribunt.

[605] Scripta est haec decretalis epistola V Idus Februarii, Arcadio et Bautone coss., adeoque ad annum priorem pertinet. Hanc primam authenticam decretalem statuunt vulgo eruditi, quibus tamen haud consentit P. Constant, antiquiores adhuc genuinas jam inde a S. Clemente proferens in sua collectione, edita Parisiis an. 1721.

[606] Incertum est hoc mortis genus, quod aliter narrat Zosimus, aliter Epiphanius, caeteri. Vid. S. Ambrosii epist. 34 et oratio funebris in Valentinianum, unde mors ei violenter illata habetur.

[607] Marcell., XV Kal. Maii; sed leg. *pridie Non. Aprilis*; qui dies fuit Sabbatum sanctum in quo juxta Paulinum obiit S. Ambrosius, quae nota chronica annum priorem indicat. Vid. *Vita, t. II Opp., edit. Maur.*

[608] Teste Sozomeno, Hist. l. VII, cap. ult., contigit hoc sub Theodosio Seniore, perperam adeo hoc anno notatur. Vid. *Bolland., 15 Jan., t. I.*

[609] Pagius Innocentii ordinationem ad d. 21 Dec. an. 401 rejicit.

[610] Epistola Innocentii ad Eudoxiam, et duae Arcadii ad Innocentium, unde haec hausit Bernoldus, ab eruditis spuriae censentur. Vid. Pagius in Vita hujus pontificis Brev. Rom. pontif., t. I, n. 28.

[611] Vid. Paschasini episcopi Lilybetani epistola ad Leonem papam inter hujus Opera ad an. 443.

[612] De aetate S. Hieronymi discrepant scriptores, quos inter Baronius in Hist. eccles. ad an. 372 et 420 ei solummodo LXXVIII. Fleurius vero, Pagius aliique passim XC circiter vitae annos tribuunt. Caeterum ad hunc annum Prosper in Chonico a Pithoeo edito revocat initium regni Francorum sub Pharamundo primo eorum rege.

[613] Confunditur hic S. Prosper Regiensis in Lombardia episcopus cum S. Prospero Aquitanico, qui episcopus nunquam fuit, cujusque liber contra Cassianum exstat in ejus Operibus edit. Venet, a. 1744. Vid. ibid. praef., p. XXI.

[614] Nullus tunc erat Arelatensis episcopus Julianus. Novissimi Operum S. Prosperi editores reponunt Eclanensis, uti eum quoque vocat Card. Norisius in sua Pelagianismi Historia. Vid. Baronius ad annos 439 et 444, nec non Ughellus Ital. Sac. t. VI, p. 302. Praeplacet tamen lectio codicis Augiensis, ut hic intelligatur Atellanensis, veteris scilicet in Campania Felice sedis episcopalis antistes, cujus aliquot praesules exhibet idem Ughellus l. c. t. X, p. 16, quibus et hic Julianus post. S. Elpidium annumerandus videtur.

[615] Liberati Breviarium de causa Nestorianorum et Eutychianorum idem Gallandius l. VI, p. 119, edidit, de quo in proleg. cap. 7, pluribus disserit.

[616] Ad ann. seq. spectant.

[617] Non a Sigeberto id factum, sed a Clothario, ut recte habet Aug.

[618] Ita etiam Canisiana editio, sed omnino legendum Bertrudis.

[619] Confusa haec sunt, nec hujus anni; Dagobertus primus enim, de quo hic sermo, anno 638 post XVI regiminis annos obiit, Dagobertus autem II hoc anno 674 e Scotia revocatus regnare coepit, anno 679 defunctus. Sed plurimum veterum scriptorum hic error est, qui ambos hos Dagobertos in unum conflarunt.

[620] Haec quidem codex Bernoldi in margine a. 676 Dono papae adscribit; melius tamen ea ad Agathonem refert Urstisius.

[621] Hic incipit codex Gottwicensis minor ab his verbis, quae in editis quoque leguntur: *Hucusque regnum Romanorum, ex hinc Francorum supputatur, secundae scilicet stirpis.*

[622] Gottwicensis addit: *indictione XIV*, quae hunc annum indicat.

[623] Electio Stephani contigit 5 Aug. a. 768.

[624] Sunt haec capitularia Aquisgranensia hujus anni, quae exstant in editione Baluziana et passim in collectionibus conciliorum.

[625] Circa haec tempora in margine codicis Bavarici legitur sequens nota, primaeva, ut videtur, manu ascripta. «Sciendum Carolo magno Adrianum papam Romae librum dedisse continentem Canones apostolorum cum conciliis Nicaeno, Ancyrano, Neocaesariensi, Gangrensi, Antiocheno, Laodicensi, Constantinopolitano, Chalcedonensi, Sardicensi, et quoddam excerptum ex Africanis conciliis continentem cum decretis S. Romanorum pontificum Siricii, Innocentii, Zosimi, Bonifacii, Coelestini, Leonis, Hilarii, Simplicii, Felicis, Gelasii, Anastasii, Symmachi, Hormisdæ, Gregorii. Hunc librum quidam Adrianum cognominant.» Codicem hunc Harzheim suae collectioni Conciliorum Germaniae, t. I, p. 191, inseruit; in quo tamen pontificum decreta non habentur, quae vero exhibet inter epistolas pontificias ad Ecclesias Germaniae destinatas. Pergit citata nota: «Idem Carolus duos libros ex tractatibus seu sermonibus SS. Patrum per Paulum Diaconem suum collegit, eo quod quaelibet apocrypha nollet legi in ecclesia. Nam praedicti duo libri per circulum anni singulis festivitibus pene sive jejuniis ad nocturnales lectiones sufficere possunt cum Bibliotheca. Perfecti sunt autem illi duo libri anno Domini 808.» Hoc Homiliarium Pauli Diaconi passim editum prostat.

[626] Haec collectio libris VII comprehensa exstat in Capitularibus regum Francorum, ex editione Baluziana.

[627] Pagius in Critica Baronii depositionem hanc ad an. 835 refert. Vid. Gallia Christ. t. IX, p. 36.

[628] De morte Gregorii IV variant auctores, cui hoc anno Sergius successit.

[629] Confundi haud debent duae hae synodi Moguntinenses, quarum prima ad hunc annum, altera contra Praedestinatianos ad annum sequentem spectat.

[630] Id non a Joanne, sed ab Adriano papa factum probat Pagius, quamvis et Metensis annalista Fuldensi consentiat. Adalgisus erat dux Beneventanus.

[631] In Necrologio S. Germani Paris. notatur *Nonis decembris depositio domni Caroli imperatoris*. Quod quidem de depositione a regno accipiunt Socii Palatini apud Muratorium Script. rer. Ital. t. II, p. I, p. 416. I, melius tamen de sepultura ejus in Augia tunc primum facta intelligendum videtur, cum nomen ejus die 5 Dec. in Necrologio Augiensi habeatur, et ipse a regno die 2 Nov. anno priore sit depositus.

[632] Eundem diem 6 Dec. plerique assignant, uti et lamina plumbea in aperto ejus sepulcro an. 1671, reperta in monasterio S. Emmerami, quamvis Regino illum apud Ottingam sepultum memoret. Vid. Otto Fris. l. VI, c. 13. Caeterum id de anno priore esse intelligendum ostendit etiam praeceptum Ludovici ejus filii dat. IV Id. Octobr. an. 900, apud Schatten Annal. Paderborn. l. III, p. 236.

[633] Vid. de hac synodo Conc. Cerm. t. II, p. 588, et Pagius in Critica ad h. a. ubi tamen decretum in cod. Bav. allegatum non comparet; ibi etiam pro *Ostiensi* legendum *Ortensis* vel *Hortanus* in Hetruria (**Ughell. Ital. Sacr. t. I, p. 733**). *Altheim* locus est in pago Rhaetiensi seu Riesa in ducatu Neoburgico. Vid. Eccard. Rer. Franc. t. II, p. 850).

[634] Chron. S. Blasii: *Hoc anno datum est edictum Ottonis anno regni ejus XXVII, imperii autem II, indict. VI, actum Veronae Nonis Junii*. Respexisse videtur chronographus ad diploma Ottonis imp., quo cellam Reginberti, unde dein monasterium S. Blasii prodiit, confirmavit quodque anno 983 datum esse probavit Cels. Gerbertus Hist. Silvae Nigr. t. I, p. 179 seqq. Ipsum diploma exhibetur ibid, t. III, p. 15.

[635] Concil. Germ. t. II.

[636] Chron. Virid. cum aliis hoc ad annum priorem refert.

[637] Augiensis interpolatus: *Gregorius sanctus abbas obiit*, pro quo Chron. S. Blasii: *Gregorius primus abbas cellae S. Meginradi obiit, cui Wern in regimine successit*. Hic aliis Wirandus dicitur. Vid. supra ad an. 960. manni II ducis pater et frater Hermanni I Alemanniae, ac Conradi Lotharingiae ducis, qui a. 955 apud Augustam occubuit (**HERM. a. 955; LUITPR. l. IV, c. 10.**) Hunc Udonem ducem, matris suae avunculum an. 982 a Graecis in Calabria caesum Ditmarus l. III commemorat, Ottone imp. cum Ottone Luitolfi fratris sui filio ad mare fugiente: quo ipso ambo hi Ottones duces satis distinguuntur. Caeterum Gerbirga Hermanni II ducis conjux, Conradi [non Rudolphi II ut scribit Guillimannus] Burgundiae regis et fratris Adelheidae Ottonis M. uxoris, filia fuit.

[638] *Ista procul dubio a Bernoldo adjecta sunt, dum in Schaffhusensi degebat coenobio, a Nellenburgicis condito. Vid. ad an. 1052. Eppo hic pater fuit Eberhardi, qui istud coenobium condidit.*

[639] T. III Concil. Germ.; concilium hoc in Salegunstat anno 1022 celebratum fuisse dicitur, ubi canon hic citatus primo mox loco comparet.

[640] Chron. S. Blasii: *Wern abbas S. Meginradi obiit*.

[641] Quaedam edita habent *pridie Idus Januarii*, Bruschius tamen et Crusius cum Bernoldo id mense Julio factum asserunt.

[642] Aliis etiam Elifdrud aut Cunigunt dicitur, mutato nomine in coronatione. *Wippo*.

[643] Codd. Murensis et Gottwicensis melius habent. *XV Kal. Aug.*

[644] Gottw. et Mur. addunt: «Petrus quoque Hungarorum rex eidem duci contra Henricum regem auxilia mittit.»

[645] Gottwic. et Mur. fere cum Augiensi conveniunt, uti et anno 1043.

[646] Gregorium VI inter injustos apostolicae sedis invasores connumerat ipse Victor III, 1. c. Vid. uterque Pagius in Gregorio VI. Juste ergo et canonice cessit, ac legitime eidem synodali iudicio subrogatus est Suidgerus, secus ac Bernoldo nostro, Baronio, Ottoni Frisingensi aliisque visum. Medius incedit Angelus de Nuce abbas Cassinensis in dissertatione ad Chron. Cassin. l. II, c. 79, et tam Gregorii VI abdicationem quam Clementis II electionem et Henrici imp. factum tuetur, quod Muratorius Annal. Ital. ad an. 1046, cum Sigismundi imp. laudatis in simili casu conatibus comparat; et ipse Petrus Damiani, opusc. VI, c. 27, Opp. t. III, p. 54, Henricum ob indefessum eliminandae simoniae studium summis laudibus depraedicat. Cujus vitii suspicio cum in Gregorium VI caderet ob transactionem, optimo licet fine, cum aliis duobus pontificibus initam, dignitate tamen sponte cedere maluit, quam propterea synodali iudicio deponi, aut schismati ansam dare. Caeterum ipse Henricus III, in diplomate a. 1047, III Nonas Jan., quo privilegia monasterii Perusini confirmat, Gregorium VI aequae ac Benedictum IX inter legitimos pontifices recenset (**t. II Bullarii Cassin.**) nempe usque ad voluntariam abdicationem.

[647] Quaenam haec Imma fuerit, plane ignoramus.

[648] Fusius de hoc ipso argumento agit idem Bernoldus in Tractatu de multiplici Berengarii damnatione, quem inter ejus opuscula inferius producemus, ab aliis sub nomine anonymi Chiffletiani hucusque citatum.

[649] Id ipsum contra Berengarium affirmat Lanfrancus lib. De corpore et sang. Dom. c. 4.

[650] Waltherus natione Germanus, a. 1036 a Conrado imp. episcopus Veronensis constitutus, S. Zenonis urbis illius olim episcopi reliquias Ulmam transtulit, uti etiam refert Ughellus (**Ital. Sac. t. V, p. 680 et 754**) indeque illum Ulma oriundum fuisse suspicatur. Cum vero Ulma tunc Augiensi coenobio pareret, aequae respectu hujus abbatae fieri potuit ista donatio, quippe quae antea jam duos Veronenses episcopos benefactores habuit. De S. Zenone agit Baronius in notis ad Martyrolog. Rom. die 12 April., et Bolland. ad eandem diem, ubi etiam de hac ipsa translatione.

[651] In Urstisio hic desinit codex S. Georgianus minusculis litteris editus, quocum hucusque ad verbum fere convenit Bavaricus codex Bernoldi autographus; in quo tamen nulla habetur sive Hermanni finientis, sive Bernoldi incipientis nota, sed omnia continuato filo decurrunt.---Cum vero Hermannus, teste Vitae ejus scriptore, Chronicon usque ad annum 1054 perduxerit, duos sequentes annos ex Murensi codice supplere visum est, quousque finem Hermanno imponit.

[652] Ista de Schaffhusensi olim celeberrimo S. Salvatoris monasterio ipse Bernoldus, qui eidem ibi moriens codicem suum tradiderat, addidit, prouti jam ad annum 1009 observatum. Leonem vero papam hoc anno in Germania cum imperatore fuisse, ex Hermanno aliisque certum habemus.

[653] Fallor, aut infaustum hinc auspiciam sequentium dein Cruciatorum contra infideles expeditionum infelici plerumque exitu repetendum est.

[654] Vid. ad an. 1036. Combustum vero coenobium dein in collem Altorfio imminentem, ceu antiquam principum sedem fuit translatum. *P. Hess.*

[655] Vid. Labb. Concil. t. IX, p. 1240.

[656] Hinc Hermannus adhuc elucet, qui Werinharii hujus fratris sui Natalem ad. an. 1021 notavit, cui tamen supremum ejus fatum haud innotuisse videtur, cum de eo sileat: quod postea adjecit Bernoldus, quique ex eo hauserunt codices. Atque hinc Urstisiana lectio Hermanni, illa vero codicum Bernoldi esse censetur, prouti etiam in autographo Monacensi habetur, qui pro more suo fusius ab Hermanno narrata in compendium reduxit.

[657] Bruschio Hademodis dicitur, quarta abbatissa parthenonis Neoburgensis prope Ingolstadium, circa an. 1007, a S. Henrico imp. exstructi.